

วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นางสาวจิรัตน์ พุฒเรืองศักดิ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL DISCOURSE AS APPEARING ON THE COVER OF MATICHON WEEKLY MAGAZINE

MS. SAJEERAT PUTRUENGSAK

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
โดย นางสาวศศิรัตน์ พุดเรืองศักดิ์
สาขาวิชา วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สุกัญญา สูดบรรทัด

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... กณปติคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ สุกัญญา สูดบรรทัด)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ ขำวิจิตร)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศจිරัตน์ พุดเรื่องศักดิ์ : วาหกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.
(POLITICAL DISCOURSE AS APPEARING ON THE COVER OF MATICHON
WEEKLY MAGAZINE) อ. ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ สุกัญญา สุกบรรทัด, 287 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อศึกษานุคลิกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น ชุดของวาหกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ รวมถึงการวิเคราะห์โครงสร้างของวาหกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยศึกษาจากปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในปี 2548 ที่มีมิติทาง จำนวน 38 ฉบับ โดยใช้แนวคิดเรื่องวาหกรรม, การวิเคราะห์วาหกรรมเชิงวิพากษ์, แนวคิดเรื่องสัญลักษณ์วิทยา, แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน และแนวคิดเรื่องการสร้างควมหมายในสื่อมวลชนเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างสัญลักษณ์ อันประกอบด้วย 1.ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอภาพบุคคลและมีการสื่อความหมายนัยตรงมากที่สุด ส่วนพาดหัวปกและข้อความขกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนส่วนใหญ่จะมีการสื่อความหมายนัยแฝงโดยการนำเสนอที่หลากหลายรูปแบบและผสมผสานสัญลักษณ์ ทำให้ผู้อ่านต้องตีความตามบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ส่วนกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์คือกลุ่มนักการเมือง นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และบุคคลที่มีชื่อเสียง ซึ่งถูกสร้างภาพตัวแทนดังนี้ 1.กลุ่มอำนาจหลักที่มีผลประโยชน์แอบแฝง 2.กลุ่มต่อต้านอำนาจหลัก 3.กลุ่มที่สร้างสมดุล/เป็นกลาง โดยบุคคลเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล และความหมายเชิงบุคคล ซึ่งสะท้อนให้เห็นการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ว่าทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีอุดมการณ์ของการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ โดยใช้พื้นที่ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในการต่อต้านกลุ่มอำนาจหลัก จากการสร้างควมหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณจากทั้งนักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชน

ภาลวิชา วารสารสนเทศ
สาขาวิชา วารสารสนเทศ
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อเนติศด.....หน้า..... พงางวิธวศักดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4785255528 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: POLITICAL DISCOURSE / SIGNIFIER / SIGNIFIED / MATICHON WEEKLY MAGAZINE / DISCOURSE

SAJEERAT PUTRUENSAK : POLITICAL DISCOURSE AS APPEARING ON THE COVER OF MATICHON WEEKLY MAGAZINE. THESIS ADVISOR : PROF. SUKANYA SUSBANTHAD, 287 pp.

This research was the qualitative one with the objective to study into the sign structure as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine, the persons as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine, pictures representing these persons, series of political discourse as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine, ideal conveyance of meaning, and power of persons as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine, as well as the analysis of structure of political discourse as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine by studying from the cover of the Matichon Weekly Magazine of 2005 with dimensions for 38 volumes by using concept on discourse, analysis of critical discourse, concept on semiology, concept on representing pictures, and concept on creating meaning in mass media as guideline in analyzing.

It was found from the study that the sign structure consisting of 1. Picture as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine mostly was the presentation of pictures of persons and the denotative meaning; most of the headings of cover and messages above as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine conveyed connotative meaning by presenting in a wide variety of forms and by various signs; this made it necessary for reader to interpret under the context of incidents occurring at that time. Persons as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine were politicians, academicians, mass media workers, and celebrities whose pictures were created as representations as follows: 1. Main power group with underlying interest 2. Group opposing main power group 3. Group creating balance/ neutrality; these persons were presented through meaning opposing the Thaksin Government, meaning for fighting back among people, and personal meaning that reflected the ideal meaning and power as appearing on the cover of the Matichon Weekly Magazine in that the producer team of the Matichon Weekly Magazine have ideology of opposing the Thaksin Government by using the area on the cover of the Matichon Weekly Magazine in opposing main power group from creating meaning that opposed the Thaksin Government from politicians of opposition parties, academicians, and mass media workers.

Department JOURNALISM
Field of study JOURNALISM
Academic year 2006

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งในชีวิตของผู้วิจัยที่ได้รับโอกาสในการศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ณ สถาบันการศึกษาอันเก่าแก่และทรงเกียรติแห่งนี้จนประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งต่อการช่วยเหลืออย่างดียิ่งต่อศาสตราจารย์สุกัญญา สุตบรรทัด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้ความกรุณาในการให้ข้อคิดเห็นและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ทั้งนี้งานวิจัยชิ้นนี้จะสมบูรณ์ลุล่วงไปไม่ได้หากขาด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วิลาสินี พิพิธกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ จำวิจิตร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการเข้าร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดีจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ยังต้องขอขอบคุณและระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ผู้ให้กำเนิดลูกสาวคนเล็กจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาดังเช่นทุกวันนี้ พี่ชายคนโต พี่ชายผู้ล่วงลับทั้งสอง และพี่สาวของผู้วิจัยที่นอกจากจะให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านทุนการศึกษาแล้วก็ยังมีความปรารถนาดี และเป็นกำลังใจอย่างสำคัญยิ่งต่อการศึกษาของผู้วิจัยท่ามกลางความกดดัน อุปสรรคและปัญหาต่างๆ ทั้งนี้รวมไปถึงหลานๆ ที่คอยส่งกำลังใจเล็กๆ มาคอยเติมให้อย่างสม่ำเสมอ

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนชลกัณยานุกูล, เพื่อนนิเทศบ้านเดี่ยว, เพื่อนตาต้าเม็กซ์ และเพื่อนร่วมรุ่นวารสาร จุฬาฯ รวมไปถึงพี่ๆ ทั้งที่บริษัท ไฮคลาส แม็กกาซีน, บริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น และ บริษัท แวนเทจ สตูดิโอ ที่ให้ความปรารถนาดี และเป็นกำลังใจในการศึกษาต่อของผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1	บทนำ..... 1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	ปัญหานำวิจัย..... 7
	นิยามศัพท์..... 8
	ขอบเขตการวิจัย..... 10
	ประโยชน์ที่จะได้รับ..... 10
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 11
	แนวคิดวาทกรรม (Discourse)..... 11
	แนวคิดวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)..... 13
	แนวคิดสัญวิทยาวิทยา (Semiological)..... 23
	แนวคิดภาพตัวแทน (Representation)..... 27
	แนวคิดการสร้างความหมายในสื่อมวลชน..... 29
	แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร..... 30
	แนวคิดการสื่อสารด้วยภาพ..... 35
	แนวคิดภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 43
3	ระเบียบวิธีวิจัย..... 45
	แหล่งข้อมูล..... 45
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 48
	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 54
	การนำเสนอข้อมูล..... 55
4	ผลการวิจัย..... 56
	เหตุการณ์ทางการเมืองปี 2548 โดยสรุป..... 56
	กระบวนการผลิตปกนิตยสาร..... 61
	- โครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 62
	- การผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 65
	- ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 66
	โครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 72
	- การนำเสนอภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 74
	- การนำเสนอพาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 78
	- การนำเสนอข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 79
	- สรุปโครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 82
	บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์และภาพตัวแทนของบุคคล เหล่านั้น..... 88
	การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์..... 131
	- เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก..... 188
	- กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก..... 209
	- จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคล..... 209
	- มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์..... 210
	- ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์..... 212
	- ทรัพยากรข้อมูลและความรู้..... 213
	โครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์..... 199
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 215
	สรุปผลการวิจัย..... 215
	อภิปรายผลการวิจัย..... 230
	ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต..... 241
	รายการอ้างอิง..... 242

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	244
ภาคผนวก ก.....	245
ภาคผนวก ข.....	254
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	287

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 แสดงรายชื่อปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง.....	46
4.1 แสดงรูปแบบการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	72
4.2 แสดงลักษณะการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	73
4.3 แสดงประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	73
4.4 แสดงการนำเสนอความหมายภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	74
4.5 แสดงรูปแบบการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	75
4.6 แสดงลักษณะการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	76
4.7 แสดงประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	77
4.8 แสดงการนำเสนอความหมายพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	78
4.9 แสดงรูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	79
4.10 แสดงลักษณะการนำเสนอข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	80
4.11 แสดงประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	81
4.12 แสดงการนำเสนอความหมายข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	81
4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	89
4.14 แสดงกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	126
4.15 แสดงภาพตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	128
4.16 แสดงประเภทชุดความหมายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์.....	130
4.17 แสดงเกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	192
4.18 แสดงกิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	195
4.19 แสดงจุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	196
4.20 แสดงมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	197
4.21 แสดงตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	199
4.22 แสดงทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์.....	201

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินชีวิตในแต่ละวันของมนุษย์ในปัจจุบันอาจสังเกตได้ว่าสื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับด้วยเสมอ จอห์น พี. โรบินสัน (John P. Robinson, 1977) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสรรเวลาในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ พบว่า การใช้สื่อ (Media Use) เป็นกิจกรรมที่ทุกกลุ่มอายุใช้เวลามากที่สุด 47% รองลงมา คือ กิจกรรมทางสังคม 19% และงานอดิเรก 19% ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้สื่อกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของมนุษย์เราไปเสียแล้ว ยิ่งในยุคสมัยที่เทคโนโลยีการสื่อสารในมัลติมีเดียสูงขึ้นจนเป็นการสื่อสารไร้พรมแดน (globalization) ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ สามารถส่งผ่านถึงกันได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว

หนังสือพิมพ์และนิตยสารเป็นสื่อมวลชนยุคแรกที่มีจุดกำเนิดและวิวัฒนาการร่วมกัน โดยหนังสือพิมพ์นั้นจะมุ่งเน้นที่การรายงานข่าวเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นให้ผู้รับสารได้ทราบ ในขณะที่นิตยสารมุ่งเสนอสาระ ความรู้ ความบันเทิงและการประกาศโฆษณามากกว่า

นิตยสารฉบับแรกในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2387 มีชื่อว่า “บางกอก ริกอร์เดอร์” (The Bangkok Recorder) หรืออาจเรียกเป็นภาษาไทยว่า “หนังสือจดหมายเหตุ”

ระวีวรรณ ประกอบผล (2530) ได้อธิบายว่าหนังสือบางกอก ริกอร์เดอร์ของหมอบรัดเลมีลักษณะเป็นนิตยสารไม่ใช่หนังสือพิมพ์ โดยวิเคราะห์จากข้อความที่หมอบรัดเลได้เขียนแสดงความจำนงในการออกหนังสือบางกอก ริกอร์เดอร์ ไว้ดังนี้

“The Bangkok Recorder. A weekly journal will be issued from the printing office of the American Missionary Association, at the mouth of the Canal, “Klawng Bangkok Yai”. It will contain such Political, Literacy, Scientific, Commercial and Local intelligence, as shall render it worthy of the general patronage...”

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าหมอบรัดเลเรียกหนังสือเล่มนี้ว่า “journal” ซึ่งหมายถึงวารสารหรือหนังสือพิมพ์ที่จัดทำโดยสมาคมทางวิชาการหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง และในที่นี้น่าจะหมายถึงวารสารหรือนิตยสารมากกว่าหนังสือพิมพ์ เพราะถ้าตั้งใจที่จะออกหนังสือพิมพ์ก็น่าจะใช้คำว่า “newspaper” โดยตรง และจะต้องพูดถึงคำว่า “news” ในการแสดงเจตจำนงไว้ด้วย จากการพิจารณารูปลักษณะและเนื้อหาแล้ว บางกอก ริกอร์เดอร์จะประกอบไปด้วยเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นข่าวแต่เป็นความรู้และสารคดีมากกว่า เนื่องจากการถูกจำกัดในเรื่องข้อมูลข่าวสาร ระบบการปกครองที่

ยังคงเป็นแบบสมบูรณาสิทธิราชย์ รวมทั้งเทคโนโลยีในสมัยนั้นยังไม่พัฒนามากนัก จึงเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถพิมพ์หนังสือออกได้ทุกวัน

ปัจจุบันมีนิตยสารอยู่ในตลาดจำนวนมาก โดย เจ.ดับบลิว. คลิก และ รัสเซล เอ็น. เบิร์ด (J.W. Click & Russell N. Baird) จัดแบ่งนิตยสารออกเป็น 5 ประเภท (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 : 49) คือ

1. นิตยสารสำหรับผู้บริโภค (Consumer Magazines) ซึ่งมุ่งผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไป โดยปกติแล้วจะเป็นนิตยสารที่มีจำนวนผู้อ่านมาก
2. นิตยสารด้านธุรกิจ (Business Publications) ซึ่งมักจะเน้นด้านข่าวมากกว่านิตยสารประเภทอื่น
3. นิตยสารทางวิชาชีพ (Association Magazines) ซึ่งเน้นเรื่องราวที่เป็นเรื่องของวิชาชีพต่างๆ แต่ไม่ได้มุ่งผลทางโฆษณาเหมือนนิตยสารด้านธุรกิจ
4. นิตยสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Magazines) เป็นนิตยสารที่เน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์สถาบัน องค์กร บริษัท หรือกลุ่มต่างๆ
5. นิตยสารที่มุ่งเสนอประเด็นที่คนสนใจปรากฏการณ์หรือความคิดแปลกๆ (One-shot Magazines) นิตยสารประเภทนี้อาจจะออกมาเล่มเดียวแล้วหายไป หรือไม่ก็กลายเป็นนิตยสารธรรมดาในที่สุด และอาจจะพัฒนาไปเป็นหนังสือชุดต่างๆ ก็ได้

นิตยสารการเมืองหรือนิตยสารประเภทวิเคราะห์ข่าวและการเมืองจัดได้ว่าเป็นนิตยสารสำหรับผู้บริโภค (Consumer Magazines) ที่นำเสนอเรื่องสำคัญๆ ทั้งข้อเท็จจริงต่างๆ ข่าวสารแทบทุกประเภท ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เนื้อหาส่วนใหญ่จึงค่อนข้างหนัก แม้เรื่องที่น่าสนใจนั้นจะมีลักษณะคล้ายเรื่องในหนังสือพิมพ์ แต่นิตยสารประเภทนี้จะเสนอข่าวในรูปของการให้คำอธิบายและสรุปเรื่องสำคัญๆ อย่างกะทัดรัดให้กับผู้อ่าน

นิตยสารการเมืองมีการกำเนิดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ก็ว่าได้ ถ้ามองอย่างกว้างที่สุดก็คือหนังสือจดหมายเหตุของหมอบริดเลต์ได้เสนอความคิดเห็นในเรื่องการเมืองและการต่างประเทศ ซึ่งนิตยสารทางการเมืองในสมัยแรกๆ นี้ก็คือ ตูลยวิภาคพจนกิจ รายปักษ์ และ ศิริพจนภาค รายเดือน ของ ต.ว.ส. วัฒนาโก เพราะทั้งสองฉบับเป็นนิตยสารที่เสนอความคิดเห็นทางการเมืองค่อนข้างมาก และค่อนข้างเป็นความคิดที่ก้าวหน้ามากในสมัยนั้น (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2530) ยิ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมีมากอย่างในสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 นั้นจึงทำให้มีนิตยสารประเภทนี้เกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนมากจะเรียกว่า หนังสือพิมพ์ แต่ออกเป็นรายสัปดาห์

เนื่องจากนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์มีตลาดไม่กว้างมากนัก หรือที่เรียกว่าตลาดเฉพาะเจาะจง (Niche Market) แม้จะมีเนื้อหาที่หลากหลายแต่ก็ยังคงมุ่งไปที่ประเด็นทางการเมืองเป็นประเด็นหลัก ดังนั้นการผลิตจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพ เนื้อหา และรูปเล่มด้วย

ไวท์ (White, 1982) อธิบายถึงกระบวนการผลิตนิตยสารชั้นนำทั่วโลกว่าสิ่งที่ผู้ผลิตนิตยสารให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ปก (cover page) เนื่องจากปกเป็นจุดแรกที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน จึงต้องมีความเด่นและน่าสนใจไม่ว่าจะอยู่บนแผงหนังสือ โต๊ะทำงานหรือแม้แต่บนโต๊ะกาแฟ เพื่อกระตุ้นให้หยิบขึ้นมาอ่านเนื้อหาสาระภายในเล่ม

ส่วน โอเวน (Oven, 1957) อธิบายว่าหน้าปกนิตยสารนับได้ว่าเป็นหน้าซึ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน้าตาของนิตยสาร ต้องสร้างจุดสนใจและความประทับใจทั้งหมดไว้ที่หน้านี้ ปกเป็นตัวชี้บุคลิกของนิตยสารนั้นๆ การดีไซน์รูปแบบเบื้องต้นของปกจึงมีความสำคัญมากที่จะดึงดูดผู้อ่าน เลย์เอาต์ปกที่ดีเริ่มจากโทนสีที่ใช้ซึ่งบอกถึงบุคลิกหนังสือ ต้องมีชีวิตชีวาเตะตาผู้อ่าน พาดหัวต้องให้ความหมายของเรื่องชัดเจน

ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องทำให้ปกนิตยสารการเมืองกลายเป็น “จุดขาย” ให้กับนิตยสาร นอกเหนือไปจากการทำหน้าที่ในการสรุปและบอกให้ผู้อ่านทราบถึงสาระสำคัญของข่าวได้อย่างถูกต้อง ด้วยถ้อยคำที่ดึงดูดความสนใจและกระชับได้ใจความ สามารถทำให้ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในวาระนั้น ภายในเล่มมีประเด็นอะไรที่น่าสนใจผ่านทางภาพและหัวเรื่องหรือข้อความที่มีรูปแบบหลากหลายผสมกันไป

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520) กล่าวว่า ส่วนประกอบของปกที่มีความสำคัญ ก็คือ พาดหัวปก เพราะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ทันที โดยมีหน้าที่ ดังนี้ (1) ดึงดูดความสนใจผู้อ่าน (2) จัดลำดับความสำคัญของข่าว (3) ช่วยในการขยายเรื่อง (4) ให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่าน (5) ตกแต่งหน้าหนังสือพิมพ์

นอกจากพาดหัวปกจะเป็นส่วนสำคัญของปกแล้ว ภาพก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านเป็นสิ่งแรกและสร้างความสนใจให้ผู้อ่านเปิดอ่านเรื่องภายในเล่ม ช่วยให้การแถลงข่าวสารเป็นไปอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ก่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้รับสาร ทั้งสร้างความสวยงาม ดึงดูดความสนใจชวนจับต้อง การสื่อสารด้วยภาพมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้รูปร่างลักษณะของหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารสวยงาม สะดุดตามีชีวิตชีวายิ่งขึ้น
2. ช่วยให้น่าสนใจ ทำให้อ่านมีความรู้สึกเหมือนเห็นเหตุการณ์ด้วยตาของตนเอง เพราะภาพอธิบายความจริงได้ดีกว่าตัวหนังสือ ทำให้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องจริงแน่ๆ เพราะเห็นจากภาพ

3. ทำให้อ่านรู้จักหน้าตาของบุคคลที่กล่าวถึง เช่น บุคคลสำคัญทางการเมือง ดารา ภาพยนตร์ นักกีฬา บุคคลที่มีชื่อเสียง

4. ภาพก่อให้เกิดอารมณ์ ภาพิตโบราณกล่าวว่า “ภาพภาพเดียวมีความหมายกว่าหมื่นคำ” ภาพที่ดึงดูดความสนใจของคนมากที่สุดคือ ภาพการต่อสู้ ภาพที่น่าสะพรึงกลัว ภาพที่ดึงดูดอารมณ์รัก เมตตาสงสาร ได้แก่ ภาพสัตว์ ภาพเด็ก ภาพบางภาพก็ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน

5. ภาพบางภาพ เช่น ภาพการ์ตูนล้อ ก่อให้เกิดความหมายทางการเมือง การ์ตูนล้อ บางภาพ แสดงให้เห็นความเกลียดชังหรือความโง่เขลาของนักการเมืองบางคนโดยไม่ต้องบรรยาย

ปัจจุบันเราอยู่ในโลกของภาษาและข่าวสาร ทั้งข่าวสารและภาษาต่างก็มีความหมาย (ซึ่งในที่นี้จะขอรวมเอาทัศนคติและค่านิยมหรือคุณค่าไว้ด้วย) เช่น คำว่าวัฒนธรรม อร่อย หรือไอ้มีดก็มีทั้งความหมาย ทัศนคติ และค่านิยมรวมอยู่ด้วย ดังนั้นกล่าวได้ว่าเราอยู่ในโลกของความหมายที่เราสร้างขึ้นเองตามสัญชาตญาณจำนวนมาก ภาวะเช่นนี้ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเราอยู่ในโลกของมายา ซึ่งไม่รู้ว่าความจริงแท้เป็นอย่างไร (อนุช อาภิรม, 2545 : 188) ซึ่งสิ่งที่น่ากลัวที่สุดก็คือ การที่เราเชื่อว่าสื่อคือความเป็นกลาง เสนอแต่ความจริง และเป็นตัวแทนของประชาธิปไตย จึงทำให้สื่อมวลชนมีอำนาจ/ความชอบธรรมในการพูดถึง “ความเป็นจริง” ในสังคม

สจิวต์ ฮอล (Stuart Hall) กล่าวว่า “ความจริงนั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น” ดังนั้น ในฐานะที่ข่าวสารเป็นความจริงประเภทหนึ่ง ข่าวสารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจึงไม่มี จะมีก็แต่ข่าวสารที่ถูกสร้างขึ้นเท่านั้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2540 : 55) ซึ่งการเสนอข่าวนั้นย่อมเป็นการเสนอสิ่งที่มองผ่านมุมมองหนึ่ง หรือเป็นการมองด้วยกรอบความคิดของวาทกรรม ความจริงนั้นจึงเป็นความจริงที่ได้ภายใต้การกำกับของวาทกรรมรูปแบบหนึ่งเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การที่มนุษย์ผลิตข่าวสารขึ้นมาจำนวนมาก แสดงว่าคนเรานั้นยังต้องการความหมายเพื่อหาเลี้ยงชีพ ในโลกแห่งความหมายนี้ได้จำแนกสิ่งดีชั่วออกจากกัน เช่น รำรวยดี ยากจนไม่ดี ฯลฯ นี่คือวิถีของโลกหรือวิถีของความหมายในปัจจุบัน แน่แน่นอนว่ามีคำพูดและการใช้ภาษามากมายเพื่อสื่อความหมายเหล่านี้ การรู้จักไวยากรณ์ ถ้อยคำและความหมาย ทำให้เราใช้ภาษาได้และหากมีการฝึกฝนและจดจำก็ยังใช้ภาษาได้ขึ้น ซึ่งก็คือทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้ดียิ่งขึ้น แต่ความเข้าใจผิดเกิดขึ้นได้เสมอ เนื่องจากผู้รับสารกับผู้ส่งสารมักอยู่ในโลกของความหมายที่ต่างกัน ดังนั้น การสร้างโลกของความหมายคล้ายคลึงกันจึงมีความจำเป็นสำหรับการสื่อสารและการสร้างวัฒนธรรม (อนุช อาภิรม, 2545 : 188-189)

เซอร์เบิร์ต บลัมเมอร์ (1969) ได้เสนอว่าระบบความคิดที่ต้องการอธิบายการกระทำร่วมกันหรือการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างมนุษย์ในสังคมพื้นฐานของ “ความหมาย” (Meanings) ของสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจผันแปรไปในระหว่างการดำเนินการกระทำแต่ละครั้ง ซึ่งการกระทำส่วนใหญ่ในสังคมมนุษย์เป็นการปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยใช้ประโยชน์จากสัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งมีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ดังนั้นการสื่อสารในสังคมมนุษย์จึงเป็นการสื่อสารสัญลักษณ์ (Symbolic communication) (วรพล พรหมิกบุตร, 2534 : 1)

ยิ่งในโลกที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วของสื่อที่ใช้สื่อสาร เช่น ดาวเทียม โทรศัพท์และวิทยุแบบดิจิทัล การพิมพ์ระบบเดสก์ท็อป โทรศัพท์เคลื่อนที่ การประชุมทางไกล อีเมล อีคอมเมิร์ซ สื่อเพื่อความบันเทิงรูปแบบใหม่ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างสื่อใหม่ๆ ซึ่งเพิ่มบทบาทใหม่ของการใช้ภาษา และ

ในขณะที่เดียวกันภาษาก็ถูกคัดแปลงตกแต่งโดยนักโฆษณา นักหนังสือพิมพ์ นักวิทยุโทรทัศน์ เพื่อจะดึงดูดความสนใจและโน้มน้าวใจ ในสถานการณ์เช่นนี้ ภาษาเป็นสื่อที่ขายได้ ภาษากลายเป็นสินค้า และคนที่ใช้ภาษาอย่างเก่งฉกาจเช่นนี้สามารถ “ขาย” ตัวเองได้โดยทักษะการใช้ภาษาของพวกเขา สภาพเช่นนี้วาทกรรมหยุดบทบาทที่จะเป็น “function of work” นั่นคือมีหน้าที่ถูกใช้งานในฐานะเครื่องมือสื่อสาร แต่เป็น ‘งาน’ หรือ ‘work’ ที่จะต้องถูกวิพากษ์วิเคราะห์ วาทกรรมจึงมีความสำคัญ การวิเคราะห์วาทกรรมมีความสำคัญ 2 ประการ คือ หนึ่ง สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ ภาษา (language economics) คือ การใช้ภาษาอย่างประหยัด แต่ได้ความมากที่สุด สอง สำหรับคนที่ต้องการรีอเนอโน้มน้าวใหม่ (deconstruct new trends) วาทกรรมวิเคราะห์ช่วยให้นักวิจัยเข้าใจพลังใหม่นี้ และสามารถวิพากษ์มันได้ (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2544 : 1-2)

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักคิดชาวฝรั่งเศส เป็นจุดเริ่มต้นในการพิจารณาหากรอบการวิเคราะห์วาทกรรม แนวคิดของฟูโกต์ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์ ความเป็นใหญ่ วรรณะ และกฎเกณฑ์ที่จะทำให้วาทกรรมต่างๆ เกิดเป็นชุดความรู้ในยุคๆ หนึ่ง เกิดการซ้อนทับ เคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลงจนทำให้วาทกรรมชุดหนึ่งๆ หาดั้วประธานไม่ได้ การกดทับ ปิดบัง ซ่อนเร้น ทำให้สิ่งใด กลายเป็นสิ่งพูดได้ พูดไม่ได้ในยุคหนึ่งๆ

“ในทุกสังคม การผลิตวาทกรรมจะถูกควบคุม คัดสรร จัดระบบ และแจกจ่ายภายใต้กฎเกณฑ์ ชุดหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่พลิกแพลงเพื่อให้เรามองไม่เห็นถึงอำนาจและอันตราย ตลอดถึงความน่าเกลียด น่าสะพรึงกลัวของวาทกรรม เพื่อให้วาทกรรมดังกล่าวดำรงความเหนือกว่า/ความเป็นเจ้าในสังคม สำหรับสังคมปัจจุบันของเรา กฎเกณฑ์ที่รู้จักกันดีคือ การกีดกัน/ปิดกั้นในรูปแบบที่เราแสนจะคุ้นเคยและเคยชินอย่างมาก นั่นคือ การห้ามทำ/พูดสิ่งนั้น/สิ่งนี้” (Foucault, 1970a : 52) (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2544 : 96)

การวิเคราะห์วาทกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิเคราะห์สื่อมวลชน ซึ่งจะเน้นวิธีการที่สื่อ นำเสนอข้อมูลโดยดูภาษาที่นำเสนอ รูปแบบของภาษา การเลือกใช้คำและวลี ไวยากรณ์และความเกี่ยวกันของเรื่อง (coherence) การวิเคราะห์วาทกรรมจะอธิบายถึงวิธีการที่สื่อนำเสนออุดมการณ์ต่อผู้รับสาร ด้วย ซึ่งคริสโตเฟอร์ พี. แคมเบล (Christopher P. Campbell, 1995) อธิบายไว้ว่า วาทกรรมแห่งอำนาจ (discourse of power) มีรากฐานมาจากนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสชื่อ มิเชล ฟูโกต์ ซึ่งเขียนว่าการโต้แย้งทั้งหลายเกี่ยวกับความจริงมีแรงจูงใจมาจากความต้องการมีอำนาจ นั่นคือต้องการควบคุมผู้อื่น ในแง่ของสื่อมวลชนวาทกรรมถูกมองว่าเป็นวิธีที่จะพยายามมีอิทธิพลและควบคุมคนฟัง/คนดู ฟูโกต์มองคววาทกรรมเหมือนที่นักฟิสิกส์มองดูสนามแม่เหล็ก วาทกรรมเกิดขึ้นไม่ใช่เพราะผู้พูดแสวงหาความจริง แต่แสวงหาอำนาจ และอำนาจก็จะมีระดับต่างๆ กัน (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2544 : 13)

แหล่งที่สร้างกฎเกณฑ์เหล่านี้ที่สำคัญในความเห็นของฟูโกต์ ได้แก่ อำนาจ (power) ที่ได้รับการขัดเกลาชักฟอกจนชาวสะอาดในรูปของความรู้ (knowledge) แต่เป็นความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ด้านมากกว่า เช่น วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา แพทยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ อาชีววิทยา และความรู้เรื่องเพศ เป็นต้น

แต่สำหรับ โรน็อง บาร์ตส์ (Ronald Barthes) เห็นว่า วาทกรรมของอำนาจทุกชนิดเป็นวาทกรรมของการ โอ้อวด/อวดตัว อำนาจเกิดขึ้นทุกสถานการณ์ที่มีการแลกเปลี่ยนทางสังคมเกิดขึ้น อำนาจจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ที่รัฐ ชนชั้น กลุ่มคน แต่อำนาจยังอยู่ในที่อื่นๆ ที่เราคิดไม่ถึงหรือไม่เคยคิดมาก่อน เช่น ในแฟชั่นการแต่งกาย ค่านิยมหลัก กีฬา ความบันเทิง ข่าวสาร ครอบครัวย รวมถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวแบบต่างๆ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545 : 234)

เนื่องจากสื่อมวลชนได้มีการผลิตและเผยแพร่ ดอกล้ำความจริงอยู่ตลอดเวลา จากการขยายตัวของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในศตวรรษที่ 20 และ 21 ส่งผลให้มีการส่งสาร รับสารเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจนมีการตีความและการวิพากษ์ตามมา

พจนานุกรมภาษาอังกฤษหลายเล่มให้ความหมายของคำว่า การเมือง (politics) 'ไว้กว้างๆ หลายอย่าง คือ เป็นทั้งศาสตร์ (science) หรือศิลป์ (art) เกี่ยวกับการปกครอง (government) ของรัฐ (state) หรือเกี่ยวข้องกับการขึ้นาหรือการมีอิทธิพลของนโยบายรัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์หรือศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับการเอาชนะเข้าควบคุมการปกครอง หรือจัดตั้งรัฐบาลซึ่งการเมืองตามแนวทางนี้จะสัมพันธ์กับการกระทำทางการเมือง (actions) การปฏิบัติทางการเมือง (practices) และนโยบายต่างๆ ทางการเมือง (policies) ตลอดจนกิจการต่างๆ ทางการเมือง (affairs) ด้วย การเมืองจึงมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ทั้งหมดที่มีความซับซ้อนระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม (society) (เสนีย์ คำสุข, 2546 : 49)

อรวรรณ ปิลันท์โอวาท (2544) ได้ให้นิยามของ “การเมือง” ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและการต่อต้านของบุคคลผู้ที่ได้ชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการเมือง และการวิจยวาทกรรมการเมืองก็ยังคงมีจำนวนไม่มาก อีกทั้งนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ส่วนใหญ่จะมีการสร้างความคิด ความเชื่อ หรือสร้างทัศนคติให้กับผู้รับสารเพื่อให้เห็นคล้อยไปกับจุดยืนทางการเมืองของตน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความหมายที่แฝงมากับภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ โดยใช้การวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิเคราะห์สื่อมวลชน โดยจะเน้นวิธีการที่นำเสนอข้อมูลโดยคุณภาพและพาดหัวปกที่นำเสนอ รูปแบบของภาพและพาดหัวปก ซึ่งการวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองจะอธิบายถึงวิธีการที่นำเสนออุดมการณ์ต่อผู้รับสารด้วยว่า ได้สร้างจุดยืนทางการเมืองของตนอย่างไร และได้สร้างวาทกรรมการเมืองให้กับผู้รับสารอย่างไร

จากการศึกษาของ ศรีลัดดา อุทัยรัตน์ (2540) เกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ 3 ฉบับ คือ มติชนสุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ พบว่า นโยบายและกลยุทธ์ในการนำเสนอปกของนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ กระบวนการ

ทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งปก และวิธีการนำเสนอภาพหัวปกและภาพปกของแต่ละองค์กรแตกต่างกันตามเป้าหมายที่วางไว้ และขีดความสามารถขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่าแนวโน้มนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ในอนาคตจะมีการนำเสนอภาพหัวปกและภาพปกด้วยการสื่อความหมายด้วยภาษาและภาพเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น มีการนำเสนอเรื่องราวหลากหลาย การดีไซน์ปกจะหลุดจากกรอบความคิดเก่าๆ และสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด โดยผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับแนวความคิดร่วมสมัย ซึ่งจะเป็นการสร้างความคิด ความเชื่อ หรือสร้างทัศนคติให้กับผู้รับสารเพื่อให้เห็นคล้อยไปกับจุดยืนทางการเมืองของผู้ผลิตได้โดยง่าย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ที่มียอดขายและได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง นำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม บันเทิง สารคดี เรื่องสั้น เรื่องยาว การ์ตูน และสามารถตอบสนองกลุ่มผู้อ่านได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา นักธุรกิจ นักการเมือง เป็นต้น

การศึกษาวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษากระบวนการประกอบสร้างภาพและภาพหัวปก ความสัมพันธ์ของวาทกรรมการเมืองกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างของวาทกรรมการเมือง อันจะทำให้สามารถเข้าใจถึงความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ รวมถึงการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจที่ผู้ผลิตต้องการจะส่งไปยังผู้รับสาร พร้อมทั้งสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของสังคม ณ เวลานั้นๆ อีกทั้งการวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองนี้ยังการสร้างความรู้ให้กับผู้อ่านสารในการพิจารณาความหมายที่ได้รับจากผู้ผลิตได้อีกด้วย

ปัญหานำวิจัย

1. โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีกระบวนการประกอบสร้างอย่างไร
2. วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบ้าง บุคคลนั้นถูกสร้างให้มีภาพตัวแทนอย่างไร และถูกจัดอยู่ในวาทกรรมชุดใด
3. วาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และมีโครงสร้างของวาทกรรมการเมืองอย่างไร

นิยามศัพท์

1. วาทกรรม (Discourse) ในที่นี้คือ วาทกรรมการเมือง หมายถึง การแสดงออกของความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปกครองของรัฐหรือการชี้นำ หรือการมีอิทธิพลของนโยบายของรัฐ ตลอดจนกิจการทางการเมืองต่างๆ ผ่านการใช้ภาษาในการสื่อสาร ทั้งภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทั้งความหมายนัยตรงและความหมายนัยแฝงของตัวบท และบริบท โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์วาทกรรมบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จากเกณฑ์ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ภาพ ได้แก่

- รูปแบบการนำเสนอภาพ
- ลักษณะการนำเสนอภาพ
- ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในภาพ
- ความหมายของสีและภาพ (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

1.2 การวิเคราะห์พาดหัวปก ได้แก่

- รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปก
- ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก
- ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในพาดหัวปก
- ความหมายของคำในพาดหัวปก (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

1.3 การวิเคราะห์พาดหัวปก ได้แก่

- รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปก
- ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก
- ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในพาดหัวปก
- ความหมายของคำในพาดหัวปก (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

2. กระบวนการประกอบสร้าง หมายถึง วิธีการทำงานขององค์กรและผู้ผลิต ในการสร้างความหมายทั้งนัยตรงและนัยแฝงของภาพปก พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ผ่านกรอบความคิดต่างๆ คือ กรอบการทำงานด้านข่าวสารข้อมูล กรอบความคิดส่วนบุคคล กรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้อง และกรอบความคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และค่านิยม

3. การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ หมายถึง การวิเคราะห์การสื่อความหมายเกี่ยวกับอุดมการณ์และอำนาจจากวาทกรรมบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์คือ

3.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria) : บุคคลผู้ที่เป็นภาพปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์คือใคร ภาพตัวแทนที่สื่อออกมาเป็นอย่างไร อยู่ในระบบคิดหรืออุดมการณ์ทางสังคมกลุ่มใด

3.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities) : บุคคลผู้นี้ กำลังทำอะไร/วางแผนอะไร/คาดหวังอะไร มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวดังกล่าวมีจุดประสงค์อย่างไร มีใครร่วมในกิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวบ้าง

3.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims) : บุคคลผู้นี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไร และสะท้อนเป้าหมายเชิงอุดมการณ์อย่างไร

3.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values) : ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสะท้อนค่านิยม มาตรฐานและคุณค่าเชิงอุดมการณ์อย่างไร

3.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position) : บุคคลผู้นี้มีตำแหน่งในสังคม/การเมืองอย่างไร จุดยืนทางสังคม/การเมืองของบุคคลผู้นั้นอยู่ตรงไหน ใครคือมิตร/ศัตรู และมีท่าทีต่อแนวความคิดทางการเมืองหรือต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร

3.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource) : บุคคลผู้นี้เป็นเจ้าของข้อมูลและความรู้อะไร (เฉพาะส่วนนี้ดูจากภูมิหลังของบุคคล) เขามีข้อมูลและความรู้อะไรที่คนอื่นไม่มี และมีการใช้ข้อมูลและความรู้นั้นเพื่อสะท้อนอุดมการณ์อย่างไร

4. ภาพตัวแทน (Representation) หมายถึง การสร้างความหมายของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์โดยผ่านภาษา (language) แนวคิด (concept) และสัญลักษณ์ (signs) เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคิด การรับรู้ และภาพในใจต่อบุคคลนั้นๆ

5. การวิเคราะห์โครงสร้างของวาทกรรมการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสัญลักษณ์ (signifier) ตัวหมายถึงหรือแนวคิด (signified) ภาพตัวแทน (representation) และการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์” นี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 เป็นระยะเวลา 1 ปี รวมจำนวนทั้งหมด 38 ฉบับ แล้วนำมาข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ต้องการหาคำตอบ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาความสามารถในการสร้างความหมาย ความจริง และอำนาจทางสังคมของสื่อมวลชน ตลอดจนเกิดความเข้าใจในโครงสร้างวาทกรรมการเมือง และกระบวนการสร้างวาทกรรมที่ปรากฏอยู่บนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
2. เพื่อยกระดับการสร้างวิจารณ์ผู้รับสารในสังคมต่อกิจกรรมการสื่อสารใดๆ ซึ่งนำมาสู่ความรู้เท่าทันสื่อที่เราบริโภคกันอยู่ในสังคมทุกวันนี้โดยทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างความหมายซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์
3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจเพื่อใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์วาทกรรมในเนื้อหาประเภทอื่นของสื่อมวลชนที่เกิดต่อไปในสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “วาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์” นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎี มาประกอบการศึกษาและการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องวาทกรรม (Discourse)
2. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)
3. แนวคิดเรื่องสัญวิทยาวิทยา (Semiological)
4. แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)
5. แนวคิดเรื่องการสร้างความหมายในสื่อมวลชน
6. แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร
7. แนวคิดเรื่องการสื่อสารด้วยภาพ
8. แนวคิดเรื่องภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดเรื่องวาทกรรม (Discourse)

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร อธิบายว่า วาทกรรม (Discourse) ไม่ได้หมายถึงภาษา คำพูด หรือ ถ้อยแถลงอย่างที่มีกนิยมนเข้าใจกันเท่านั้น แต่จะใช้ในความหมายแบบเดียวกันกับที่นักคิด นักเขียน และนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1926-1984) ได้กล่าวถึงว่า “วาทกรรม” หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง

วาทกรรมเป็นมากกว่าเรื่องของภาษาพูดหรือคำพูด แต่มีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรม (discursive practices) ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าและสถาบันต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ด้วย ฟูโกต์กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “วาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์และตรรกะชุดหนึ่ง) กับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริง สนามของวาทกรรมในขณะใดขณะหนึ่งก็คือกฎเกณฑ์ว่าด้วยความแตกต่างนี้ ฉะนั้น วาทกรรมจึงสร้างสรรพสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลื่อนหายไปของสรรพสิ่ง นั่นคือควบคู่ไปกับสรรพสิ่ง

ต่างๆ ที่สังคมสร้างขึ้น ยังมีการสร้างและการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ถูกพูดถึง โดยวาทกรรมอีกด้วย” (Foucault, 1972a:63) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545 : 5)

ทั้งภาษาและปฏิบัติการทุกอย่างในสังคมล้วนแล้วแต่มีกฎเกณฑ์ มีวิธีการที่ถูกกำหนด รวมทั้งมีความหมายเบื้องหลังทั้งนั้น ดังนั้น ฟูโกต์จึงขยายความหมายของคำว่า "วาทกรรม" และ "ปฏิบัติทางวาทกรรม" (discursive practice) ว่าหมายรวมทั้งเรื่องภาษาและการกระทำทางสังคมทุกอย่าง การนำเอาภาษาและปฏิบัติการอื่นๆ มารวมกันนี้ นับว่าเป็นการปฏิวัติหลักการที่นักภาษาศาสตร์เคยแยกเอาไว้ระหว่างสิ่งที่เราพูด (say) กับสิ่งที่เราทำ (do) ออกจากกัน โดยถือว่า "การพูดก็เป็นปฏิบัติการอย่างหนึ่ง" และในปฏิบัติการทุกอย่างก็มีลักษณะทางภาษา (discursive dimension) ผนกวรวมอยู่ด้วยเสมอ กล่าวคือทุกปฏิบัติการจะมีลักษณะการใช้วาทกรรมทั้งนั้น และให้ข้อสังเกตว่าทุกๆ ปฏิบัติการทางสังคมจะมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ และความหมายนี้จะย้อนกลับไปถึงรูปหรือटकแต่งสิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราทำอีกทอดหนึ่ง ดังนั้น จึงอาจสรุปแนวคิดของฟูโกต์ได้ว่า อำนาจในการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาว่าอะไรพูดได้/อะไรพูดไม่ได้ อะไรคิดได้/ปฏิบัติได้ หรือในทางตรงกันข้ามนั้นจะสามารถดำรงอยู่ได้ในทุกวาทกรรม

มิเชล ฟูโกต์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมแห่งอำนาจ (discourse of power) ว่า การโต้แย้งทั้งหลายเกี่ยวกับความจริงมีแรงจูงใจมาจากความต้องการมีอำนาจ นั่นคือ ต้องการควบคุมผู้อื่น ในแง่ของสื่อมวลชนวาทกรรมถูกมองว่าเป็นวิธีที่จะพยายามมีอิทธิพลและควบคุมคนฟัง/คนดู วาทกรรมที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะผู้พูดแสวงหาความจริงแต่แสวงหาอำนาจ และอำนาจก็มีระดับต่างๆ กัน

เราอาจสรุปแนวคิดหลักของวาทกรรมที่จะศึกษาได้ดังนี้ (อรวรรณ ปิณฑน์ โอวาท, 2544 : 15-16)

1. การทำความเข้าใจวาทกรรมต้องผ่านความเข้าใจในระบบที่สิ่งต่างๆ ถูกให้ความหมายและถูกสร้างอัตลักษณ์จนสถาปนาให้กลายเป็นความจริงของสังคม
2. วาทกรรมที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งทำหน้าที่กำหนดสังคมด้วย เรียกว่า “วาทกรรมหลัก” (dominant discourse) หรือวาทกรรมที่ครอบงำทางอุดมการณ์ (hegemony discourse)
3. วาทกรรมหลักยังทำหน้าที่กำกับความจริงที่เรียกว่าวาทกรรมที่เกี่ยวกับความจริง (discourse of truth) เพราะสิ่งที่เรียกว่าความจริงนั้น มีข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ แต่เป็นกฎเกณฑ์ยุคหนึ่งที่กำลังจะอะไรจริง ไม่จริง มีผลต่อความเข้าใจและการตัดสินใจ
4. วาทกรรมเป็นการผสมผสานของตัวบท (intertextuality) จึงมีความสัมพันธ์กับวาทกรรมชุดต่างๆ อยู่เสมอ และจะเข้าใจเมื่อพิจารณาควบคู่กับประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เช่น ในเรื่องอัตลักษณ์ก็จะเป็นเรื่องชนชั้น (class) เชื้อชาติ (race) เพศสภาพ (gender)
5. วาทกรรมมีความสัมพันธ์กับประเด็นเรื่องอำนาจและอุดมการณ์ (power and ideology) ปฏิสัมพันธ์ทั้งหลายล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอุดมการณ์ในบริบทเฉพาะ

โดยเหตุผลที่วาทกรรมสถาปนาสิ่งต่างๆ ภายใต้กฎเกณฑ์ชัดเจนชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลือนหายของสิ่งต่างๆ ควบคู่ไปกับสิ่งที่คนสร้างขึ้น ฉะนั้นวาทกรรมจึงถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์และตรรกะชุดหนึ่ง)

การนำแนวคิดเรื่องวาทกรรมมาใช้ในการศึกษาคำนี้ เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานในวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ว่ามีการแสดงออกของความคิด ความเชื่อต่างๆ ผ่านโครงสร้างสัญลักษณ์อย่างไร

แนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ (Critical discourse analysis / CDA)

การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) คือ การพยายามศึกษาและสืบค้นถึงกระบวนการขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการสร้างเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นความเป็นมาอย่างไร มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำ (hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยเรื่องนั้นๆ อย่างไรบ้าง มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้าง และผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเก็บกด/ปิดกั้นสิ่งเหล่านี้ของวาทกรรมเป็นอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่ง หัวใจของการวิเคราะห์วาทกรรมอยู่ที่การพิจารณาค้นหาว่า ด้วยวิธีการหรือกระบวนการใดที่สิ่งต่างๆ ในสังคมถูกทำให้กลายเป็นวัตถุเพื่อการศึกษา/เพื่อการพูดถึงของวาทกรรม (an object of discourse/discursive object) หรือก็คือ การพิจารณาถึงภาพปฏิบัติการจริงของวาทกรรมนั่นเอง (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร์, 2545 : 10-11)

กรอบวิเคราะห์นี้มองวาทกรรมว่าเป็นการปฏิบัติการทางสังคม (social practice) การมองวาทกรรมว่าเป็นปฏิบัติการทางสังคมบ่งบอกถึงความสัมพันธ์แบบวิภาษวิธี (dialectical relationship) ระหว่างเหตุการณ์ทางวาทกรรมชุดหนึ่งซึ่งถูกแวดล้อมโดยสถานการณ์ สถาบัน หรือโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีเป็นความสัมพันธ์สองทาง นั่นคือเหตุการณ์ที่เป็นวาทกรรมนั้นถูกสร้าง/สถาปนา/ได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ สถาบัน หรือโครงสร้างสังคมนั้นด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง วาทกรรมเป็นผลผลิตของสังคมเช่นเดียวกับที่สังคมเป็นผลผลิตของวาทกรรม (discourse is socially constitutive as well as socially shaped) (Fairclough and Wodak, 1997)

วาทกรรมเป็นตัวก่อให้เกิดสถานการณ์ก่อน ให้เกิดสิ่งที่ถูกรู้ (objects of knowledge) และก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทางสังคมของคนและความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม การที่กล่าวว่าวาทกรรมเป็นตัว “ก่อให้เกิด” นี้มีความหมายทั้งในแง่ที่ว่า วาทกรรมเป็นตัวคงไว้และผลิตซ้ำสถานภาพในสังคมและเป็น

ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเหตุที่วาทกรรมเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลมากในสังคม วาทกรรมจึงเป็นต้นกำเนิดของประเด็นเรื่องอำนาจ การปฏิบัติทางวาทกรรมอาจจะส่งผลอย่างใหญ่หลวงทางด้านอุดมการณ์ ซึ่งหมายความว่า วาทกรรมสามารถผลิตและผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นทางสังคม หญิงชาย กลุ่มชาติพันธุ์/วัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย โดยวิธีการของตัวมันเองผ่านทางการใช้สัญลักษณ์เพื่อแทนสิ่งของและผู้คน การวางจุดยืนของสิ่งของและผู้คน และหน้าที่ของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis /CDA) ก็คือชี้ให้เห็นวิธีการใช้ภาษา ความสัมพันธ์ด้านอำนาจซึ่งไม่เท่าเทียมกัน

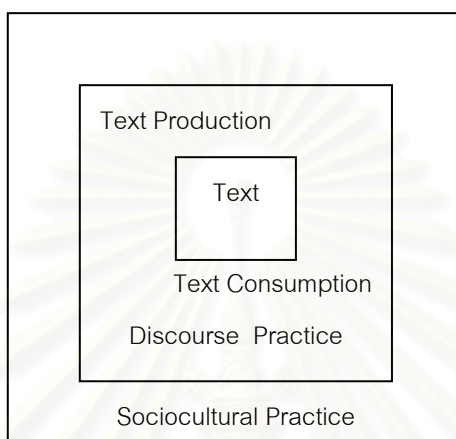
จุดกำเนิดของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis /CDA) ที่ลัทธิมาร์กซิสม์ที่ศึกษากันในโลกตะวันตก ผู้นำการศึกษาทางด้านนี้ คือ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ของสำนัก แฟรงค์เฟิร์ต รวมทั้ง เจอร์เก็นส์ แฮร์เบอร์บาส (Jurgen Habermas) และหลุยส์ อัลธูแซร์ (Louis Althusser)

กรัมสกีอธิบายว่า อำนาจที่คงอยู่ของพวกทุนนิยมมาจากการรวมตัวกันของสังคมการเมือง (political society) และสังคมประชาหรือประชาสังคม (civil society) โดยที่สังคมการเมืองอยู่ในขอบเขตของการข่มขู่และสังคมประชาอยู่ในขอบเขตของภาวะความเป็นใหญ่ ซึ่งชนหมู่มากยอมรับสถานะที่เป็นอยู่ การเน้นภาวะความเป็นใหญ่เป็นการเน้นย้ำอุดมการณ์และเน้นว่าชีวิตในกิจวัตรประจำวันคือความสัมพันธ์ในสังคมแบบทุนนิยม (Forgacs, 1988) อัลธูแซร์ (1971) มองว่าอุดมการณ์ไม่ใช่เรื่องของความคลุมเครือ แต่อุดมการณ์เป็นเรื่องของการปฏิบัติต่างๆ ในสถาบันทางสังคม

นอร์แมน แฟร์คลอฟ (Norman Fairclough) นักภาษาศาสตร์ที่ได้สืบทอดแนวคิดของฟูโกต์ อธิบายว่า ปฏิบัติการทางวาทกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของภาคปฏิบัติการทางสังคม ในบางกรณีปฏิบัติการทางสังคมอาจถูกสร้าง/ผลิตโดยภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม และบางในกรณีภาคปฏิบัติการทางสังคมจะหมายถึงการผสมกันระหว่างภาคปฏิบัติการที่เป็นวาทกรรมและไม่ใช่วาทกรรม การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมจะเน้นกระบวนการผลิตตัวบท (production) การจำหน่ายจ่ายแจก (distribution) และการบริโภค (consumption) กระบวนการเหล่านี้เป็นเรื่องของทางสังคมและจะต้องมีการอ้างอิงไปถึงบริบททางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสถาบันต่างๆ ที่ซึ่งวาทกรรมถูกสร้างขึ้น การผลิตและการบริโภควาทกรรมจะมีลักษณะในแง่การรับรู้เชิงสังคม (social-cognitive nature) เพราะกระบวนการเหล่านี้จะต้องใช้กระบวนการเปลี่ยนแปลงการรับรู้และความเชื่อ (cognitive process) ของการผลิตและการตีความ ซึ่งมีรากฐานอยู่ที่โครงสร้างสังคมและชนบ ซึ่งทุกคนรับรู้อยู่ในใจ (internalized) ในการที่จะวิเคราะห์กระบวนการของการรับรู้เชิงสังคมนี้ ประกอบด้วยระเบียบวาทกรรมหรือลักษณะการประพันธ์แบบใด (order of discourse/genres) มีวิธีการผลิตและการตีความอย่างไร ตัวบทนี้สัมพันธ์กับปฏิบัติการทางสังคมอย่างไรในแง่ของโครงสร้างและการต่อสู้ เราไม่สามารถเล่าถึงกระบวนการผลิตซ้ำหรืออธิบายกระบวนการตีความโดยพูดถึงเฉพาะตัวบท วิธีหนึ่งที่จะเชื่อม

ภาคปฏิบัติการวาทกรรมและกระบวนการผลิต แจกจ่าย และบริโภคได้ คือการเน้นที่สหบท (intertextuality)

แฟร์คลาฟ ได้อธิบายแนวคิด 3 มิติของวาทกรรมโดยอธิบายว่าในการทำวาทกรรมวิเคราะห์ จำเป็นต้องศึกษา 3 มิติ ดังนี้

1. มิติที่ว่าวาทกรรมเป็นตัวบท (discourse as text)

กรอบวิเคราะห์ที่ใช้วิเคราะห์ตัวบท คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (signifier) และตัวหมายถึง (signified) ซึ่งนักวิเคราะห์แนววิพากษ์ (critical approach) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของตัวหมายและตัวหมายถึงเป็นไปด้วยแรงจูงใจทางสังคม (socially motivated) หมายความว่ามีความหมายที่แฝงผลทางสังคมที่จะผนวกตัวหมายเข้ากับตัวหมายถึง (signified) เช่น คำว่า “ผู้ก่อการร้าย” ในดินแดนที่เป็นอาณานิคมของมุขอำนาจอตะวันตก พวกเขาเป็นผู้ก่อการร้ายหรือผู้ต่อสู้เพื่อเสรีภาพแล้วแต่มุมมองของผู้พูด ตัวบท (text) ในที่นี้คือ

1.1 ภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

1.1.1 รูปแบบการนำเสนอภาพ

1.1.1.1 แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

1.1.1.2 สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุคุ้ย ได้แก่ ภาพประกอบที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุคุ้ย

1.1.1.3 แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

1.1.1.4 มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ

1.1.1.5 รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอภาพในเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.1.2 ลักษณะการนำเสนอภาพ

1.1.2.1 ภาพถ่ายบุคคล ได้แก่ ภาพถ่ายหรือภาพเหมือนจริงของบุคคล

1.1.2.2 ภาพเหตุการณ์ ได้แก่ ภาพที่นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายของเนื้อหาในภาพ

1.1.2.3 ภาพกราฟิก ผสมผสานสัญลักษณ์ ได้แก่ ภาพถ่ายผสมภาพวาด ภาพกราฟิกต่างๆ เป็นต้น

1.1.2.4 ภาพการ์ตูน ได้แก่ ภาพที่นำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ ทั้งการนำเสนอในรูปแบบการล้อเลียน ขำขัน เต้าเรื่อง และประกอบเนื้อหา

1.1.2.5 ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ ลักษณะที่ไม่ได้มีการกล่าวถึง เช่น ไม่มีภาพ เป็นต้น

1.1.3 ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในภาพ

1.1.3.3 ภาพเหมือน (Icon)

1.1.3.4 ดัชนี (Index)

1.1.3.5 สัญลักษณ์ (Symbol)

1.1.4 ความหมายของสีและภาพ (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

1.1.4.3 ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)

1.1.4.4 ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

1.2 พาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1 รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปก

1.2.1.1 แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

1.2.1.2 สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย

1.2.1.3 แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ขกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

1.2.1.4 มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ

1.2.1.5 รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.2.2 ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก

1.2.2.1 ตั้งคำถาม ได้แก่ พาดหัวปกที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับคนอ่าน

1.2.2.2 สรุปรูปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ได้แก่ พาดหัวปกที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปรายเรื่องราว วิเคราะห์หรือขุดคุ้ย

1.2.2.3 เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ได้แก่ พาดหัวปกที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะอื้น ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ

1.2.2.4 ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น

1.2.2.5 ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

1.2.2.6 ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

1.2.3 ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในพาดหัวปก

1.2.4 ความหมายของคำในพาดหัวปก (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

1.3 ข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

1.2.2 รูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้าย

1.2.4.1 แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

1.2.4.2 สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรายเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรายเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย

1.2.4.3 แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ขกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

1.2.4.4 มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ

1.2.4.5 รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.2.5 ลักษณะการนำเสนอข้อความยกป้าย

1.2.5.1 ตั้งคำถาม ได้แก่ พาดหัวปกที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับคนอ่าน

1.2.5.2 สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ได้แก่ พาดหัวปกที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปเรื่องราว วิเคราะห์หรือขุดคุ้ย

1.2.5.3 เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ได้แก่ พาดหัวปกที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะดุ้ง ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ

1.2.5.4 ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น

1.2.5.5 ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

1.2.5.6 ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

1.2.6 ประเภทของสัญลักษณ์ที่อยู่ในพาดหัวปก

1.2.7 ความหมายของคำในพาดหัวปก (ทั้งความหมายนัยตรง/ความหมายนัยแฝง)

2. มิติเกี่ยวกับวาทกรรมในฐานะปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practice)

ปฏิบัติการทางวาทกรรมเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต จำหน่าย และบริโภคด้วยบท และกระบวนการเหล่านี้แตกต่างกันไปแล้วแต่นิคมของวาทกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านสังคม ถ้าจะดูกระบวนการอย่างคร่าวๆ ก็เช่น บทความในหนังสือพิมพ์มีการผลิตในบริบทเฉพาะทางสังคม การผลิตบทความจะต้องมีการเข้าถึงแหล่งข่าว และมีการแปลงแหล่งข่าวเหล่านี้เป็นรายงานอย่างคร่าวๆ และตัดสินใจว่าจะเอาไว้หน้าไหนของหนังสือพิมพ์

การบริโภค/ถอดรหัส/รับสารจากตัวบทก็มีกระบวนการต่างๆ กัน และมีลักษณะต่างๆ กัน ทั้งนี้จะมีกระบวนการตีความเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย บางตัวบทมีการจำหน่ายแจกจ่ายเรียบร้อย บทสนทนา

ก็เป็นการจ่ายแจกในบริบทที่พลันระหว่างคู่สื่อสาร ตัวบทจะมีการแจกจ่ายในหลายมิติซึ่งจะมีแบบแผนการบริโภคของตนเองรวมทั้งกระบวนการผลิตซ้ำและเปลี่ยนแปลงตัวบท ทั้งกระบวนการผลิตและตีความมีเงื่อนไขทางสังคมที่ต้องคำนึงคือ สิ่งที่แฟร์คลาฟเรียกว่า ลักษณะติดต่อหรือทรัพยากรของสมาชิกในสังคม (member's resources) ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ว่าทวกรรมในฐานะปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practice)

อรรถรรณ ปิลันท์โอวาท (2544) ได้ให้นิยามของ “การเมือง” ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและการต่อต้านของบุคคลผู้ที่ได้ชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการเมือง และวาทกรรมกับการเมืองนี้จะมองดูหน้าที่ด้านกลยุทธ์ของวาทกรรม (strategic functions) เป็น 4 อย่าง คือ

1. การข่มขู่ (coercion) วาทกรรมที่ชัดเจนที่จัดอยู่ในประเภทของการข่มขู่ คือ การข่มขู่/ยุติการกระทำ (sanctions) โดยการใช้คำสั่ง กฎหมาย บทบัญญัติ การข่มขู่ในรูปแบบที่มองไม่ค่อยชัดเจน ได้แก่ การต้องตอบคำถาม การต้องตอบต่อคำขอร้องทั้งหลาย วาทกรรมอื่นๆ ที่แสดงการข่มขู่ ได้แก่ การจัดระเบียบวาระของนักการเมือง การเลือกหัวข้อในการสนทนา การวางจุดยืนของตนเองและคนอื่นในประเด็นความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ สร้าง “ความจริง” ขึ้นมาบางอย่าง และทำให้คนฟังต้องยอมรับเพื่อจะดำเนินการพูดหรือเขียนต่อไปได้ นอกจากนี้ยังมีการใช้อำนาจโดยผ่านทางการใช้ภาษาอีกหลายอย่าง อาทิ การเซ็นเซอร์ การควบคุมในรูปแบบต่างๆ

2. การต่อต้าน (resistance/opposition and protest) เมื่อมีฝ่ายอำนาจก็มีฝ่ายต่อต้านอำนาจ วาทกรรมในรูปแบบนี้ อาทิเช่น การพ่นสีกำแพง (graffiti) การใช้โครงสร้าง/รูปแบบของภาษาชนิดต่างๆ เช่น คำขวัญ เพลง การยื่นฎีกา การปลุกกระดม

3. การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล (dissimulation) คือ การควบคุมวาทกรรมนั่นเอง การทำให้เป็นความลับ (secrecy) เป็นการปกปิดผู้คนไม่ให้ได้รับข้อมูล ซึ่งเป็นกลยุทธ์ตรงข้ามกับการเซ็นเซอร์ (censorship) คือ วิธีการไม่ให้ผู้คนให้ข้อมูล ในอีกวิธีหนึ่งของการปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล คือ การอนุญาตให้ผู้คนให้ข้อมูลได้ แต่มีปริมาณไม่มากพอที่จะเป็นประโยชน์แก่คนฟัง ถ้าเป็นการซ่อนเร้นข้อมูลในเชิงคุณภาพ มันก็คือการโกหก แต่ในรูปแบบต่างๆ อาทิ พูดหลีกเลียง พูดปฏิเสธ หรือพูดโดยไม่บอกแหล่งที่มา การพูดด้วยคำหวาน (euphemism) เป็นการพูดที่คลุมเครือ

4. การทำให้ชอบธรรมและการทำให้ไม่ชอบธรรม (legitimization and delegitimization) หน้าที่เชิงกลยุทธ์นี้คล้ายคลึงกับการขู่เข็ญ เพราะการทำให้ชอบธรรมสร้างสิทธิให้แก่ผู้มีอำนาจว่าต้องมีผู้คนเชื่อฟังเขา โดยใช้ภาษาในการโน้มน้าวใจ ส่วนการสร้างความไม่ชอบธรรม คือการเสนอภาพคนอื่นในทางลบ วาทกรรมที่ใช้จะเป็นการตำหนิ การกล่าวหา การดูถูก ฯลฯ

3. มิติเกี่ยวกับวาทกรรมในฐานะปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice)

ในเรื่องเกี่ยวกับวาทกรรมในฐานะปฏิบัติการทางสังคม แฟร์คลาฟได้พูดถึงอุดมการณ์และความเป็นใหญ่ (hegemony) ว่า อุดมการณ์เป็นตัวให้ความหมาย (signification)/และตัวสร้าง (constructions) ความจริง ความจริงที่ว่านี่คือภาพความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางสังคมซึ่งมีการสร้างเข้าไปในมิติต่างๆ ของรูปแบบ/ความหมายของปฏิบัติการทางวาทกรรม และอุดมการณ์นี้นำไปสู่การผลิต การผลิตซ้ำหรือการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ด้านการครอบงำอุดมการณ์ต่างๆ ที่ฝังตัวอยู่ในปฏิบัติการทางวาทกรรมจะมีประสิทธิผลมากที่สุดเมื่อมันคู่เป็นเรื่องธรรมชาติ หรือ “สามัญสำนึก”

อุดมการณ์จะแสดงออกในระดับความหมายของตัวบท โดยจะแทรกอยู่ในรูปแบบ (forms) ของข้อความ ในลีลาการพูด/การเขียนในระดับต่างๆ กัน ซึ่งยังบอกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย ซึ่งแฟร์คลาฟยืนยันว่าวาทกรรมทุกชิ้นมีอุดมการณ์แฝงอยู่ตรงเท่าที่วาทกรรมหรือการปฏิบัติทางวาทกรรมได้รวมความหมาย (significations) ซึ่งนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์เกิดในสังคมซึ่งมีลักษณะการครอบงำทางอำนาจ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนเรื่องของชนชั้น เพศสภาพ กลุ่มวัฒนธรรม

แฟร์คลาฟให้นิยาม “ความเป็นใหญ่” (hegemony) ว่าหมายถึง ภาวะผู้นำพอๆ กับที่เป็นภาวะครอบงำทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และอุดมการณ์ของสังคมๆ หนึ่ง ภาวะความเป็นใหญ่นี้คือ อำนาจเหนือสังคมที่มีการแบ่งชั้นตามเศรษฐกิจ แต่อำนาจนี้ไม่ใช่อำนาจถาวรและเป็นอำนาจเพียงบางส่วนเท่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์วาทกรรมในฐานะปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice) จากอุดมการณ์ซึ่งเป็นตัวสร้างความหมายและความจริงให้สังคม และเป็นบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ในที่นี้คือการศึกษายัจฉาด้านการเมืองที่ส่งผลต่อตัวบท

Teun A. van Dijk ได้อธิบายไว้ว่าอุดมการณ์ประกอบไปด้วยการแบ่งประเภท (categories) จากผู้ปฏิบัติทางสังคม (social actors) ทั้งนี้เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจถึงอุดมการณ์ทางสังคมในด้านการก่อตั้ง การล้มล้างหรือการเปลี่ยนแปลงของอุดมการณ์ ซึ่งประเภทที่แบ่งนั้น สามารถนำมานิยามได้เป็น “กรอบกรองสาร” ของอุดมการณ์ โดยประเภทที่แบ่งได้นั้นจะแบ่งตามลักษณะของกลุ่มทางสังคม (social group) อันเกิดจากความเชื่อของกลุ่มหรืออัตลักษณ์ของกลุ่ม (สุกัญญา สดุดบรรทัด, 2548 : 12-13)

วิธีการวิเคราะห์อุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) โดยตั้งคำถามจากประเภทการแบ่งตามกรอบกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท ดังนี้ คือ

1. เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria) : บุคคลผู้ใดที่เป็นภาพปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์คือใคร ภาพตัวแทนที่สื่อออกมาเป็นอย่างไร อยู่ในระบบคิดหรืออุดมการณ์ทางสังคมกลุ่มใด

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities) : บุคคลผู้ใด กำลังทำอะไร/วางแผนอะไร/คาดหวังอะไร มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวดังกล่าวมีจุดประสงค์อย่างไร มีใครร่วมในกิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวบ้าง

3. จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims) : บุคคลผู้ใดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไร และสะท้อนเป้าหมายเชิงอุดมการณ์อย่างไร

4. มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values) ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสะท้อนค่านิยม มาตรฐานและคุณค่าเชิงอุดมการณ์อย่างไร

5. ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position) : บุคคลผู้ใดมีตำแหน่งในสังคม/การเมืองอย่างไร จุดยืนทางสังคม/การเมืองของบุคคลนั้นอยู่ตรงไหน ใครคือมิตร/ศัตรู และมีท่าทีต่อแนวความคิดทางการเมืองหรือต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร

6. ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource) : บุคคลผู้ใดเป็นเจ้าของข้อมูลและความรู้อะไร (เฉพาะส่วนนี้ดูจากภูมิหลังของบุคคล) เขามีข้อมูลและความรู้อะไรที่คนอื่นไม่มี และมีการใช้ข้อมูลและความรู้นั้นเพื่อสะท้อนอุดมการณ์อย่างไร

กาญจนา แก้วเทพ (2541 : 65) กล่าวว่า อุดมการณ์มีความสำคัญในการครอบงำ การพิจารณาถึงหน้าที่จะทำให้เราเข้าใจมากขึ้นซึ่งหน้าที่โดยทั่วไปของอุดมการณ์ มีดังนี้

1. สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคม หรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ หน้าที่นี้มองเห็นได้ง่าย การสร้างความชอบธรรมทำได้ด้วยการอ้างอิงว่า สังคมกลุ่มนั้นยังอยู่กับหลักการ คุณค่าต่างๆ ที่ยอมรับกัน

2. ตอกย้ำเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคมหรือกฎของกลุ่ม เพื่อไม่ให้เกิดข้อกังขา ตั้งคำถามโต้แย้งได้มากนัก เช่น เรื่องหลักการพัฒนา เสรีภาพ ความเป็นธรรม ความมั่นคงของชาติ

3. เป็นวาทกรรมที่มีระบบระเบียบ มีการตอกย้ำหลักการบางอย่างแน่นอน เด็ดขาดตายตัว มีผลต่อการชี้นำความคิด ความรู้สึก และการประพฤติกรรมของคน ในบางครั้งจะมีแบบจำลองเอาไว้ตอบคำถามทั้งหลาย

4. เป็นวาทกรรมที่มีลักษณะทางศีลธรรมใช้หลัก “ควร” เป็นเครื่องชี้ว่า เราควรจะทำอะไร และไม่ควรจะทำอะไร

5. ลักษณะวิวาทะ (Polemic) กับฝ่ายตรงข้าม

6. เป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ทั้งสามมิติตามแนวคิดของแฟร์คลาฟ คือ มิติที่ว่าวาทกรรมเป็นตัวบท (discourse as text), มิติเกี่ยวกับปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practice) และมิติเกี่ยวกับวาทกรรมในฐานะปฏิบัติการทางสังคม (social practice) ซึ่งจะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ความหมายของวาทกรรมการเมืองที่ส่งผลต่อสังคม โดยมีประเด็นดังนี้

1. วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นำเสนออะไรสู่สภาพสังคมและเกิดผลอย่างไร

การนำเสนอในที่นี้ คือ การนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ระบบความรู้ ความเชื่อที่ให้กับสังคม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมในขณะนั้น และยังวิเคราะห์ด้วยว่าการนำเสนอดังกล่าวก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อสังคม และเหตุผลใดจึงนำเสนอประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจในตัวบทมากขึ้น เนื่องจากตัวบทและบริบทต่างก็มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ตัวบทนำเสนอย่อมมีผลกระทบต่อบริบทด้วย

2. วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์สร้างลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์อะไรให้กับสังคม

เป็นการศึกษาว่าตัวบทหรือตัวภาษาสามารถสร้างลักษณะเฉพาะอะไรผ่านสื่อ เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวบทที่มีต่อบริบททางสังคม เช่น สถานภาพ บทบาท เป็นต้น

3. เนื้อหาของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แสดงถึงความสัมพันธ์อะไร

โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมกับผู้รับวาทกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อและสถาบันสังคม ความสัมพันธ์ที่แฝงอยู่ในตัวเนื้อหาสามารถบอกได้ว่าวาทกรรมนั้นมีอิทธิพล บทบาทอย่างไรต่อสังคม ถ้าหากเนื้อหาของวาทกรรมแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด โอกาสที่ผู้รับสารจะเกิดปฏิสัมพันธ์กับตัวบทและมีผลมายังผู้ส่งสารก็เกิดได้ง่ายขึ้น

การนำแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์มาใช้ในการศึกษารั้งนี้ เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ว่ามีการประกอบสร้างวาทกรรมการเมือง โครงสร้างของวาทกรรม และการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ ทั้งภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์อย่างไร

แนวคิดสัญวิทยา (Semiological)

เฟอร์ดินันด์ เดอ โซซูร์ (F. de Saussure, 1974) ผู้วางรากฐานวิชาสัญวิทยาให้คำนิยามสั้นๆ ของวิชาสัญวิทยาไว้ว่า “สัญวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาวิถีชีวิตของสัญญาณภายในสังคมที่สัญญาณนั้นถือกำเนิดขึ้นมา รวมทั้งแสวงหากฎที่ควบคุมอยู่เบื้องหลัง” (A science that studies the life of signs within society is conceivable) (กาญจนา แก้วเทพ, 2543 : 5)

จากแนวคิดของเฟอร์ดินันด์ เดอ โซซูร์นั้น โดยสรุปแล้วสิ่งที่จะสามารถจะเป็นสัญญาณได้ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการคือ

1. ต้องเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจจะเป็นภาพ เสียง อักษร หรือวัตถุอื่น ๆ
2. ต้องมีความหมายมากกว่าตัวเอง
3. ผู้ใช้สัญญาณต้องตระหนักว่า รูปธรรมดังกล่าวนั้นเป็นสัญญาณ

ชาร์ลส์ เพียร์ส (C. Peirce) นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน (1931) ได้ให้คำนิยามของสัญญาณ (sign) ว่าเป็น สิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเอง (Sign is something which stands to somebody for something in some respect) เช่น การที่แหวนวงหนึ่งจะยังไม่มีสภาพหรือมีคุณสมบัติเป็น “สัญญาณ” หากว่าแหวนวงนั้นยังมีความหมายว่า “เป็นแหวนวงหนึ่ง” แต่เมื่อถูกนำไปใช้ในสถานการณ์และบริบทเฉพาะหนึ่งๆ เช่น ถ้าชายคนหนึ่งสวมแหวนให้ผู้หญิงในงานแต่งงานในโบสถ์ต่อหน้าพระสงฆ์ผู้ทำพิธี แหวนนั้นจะมีความหมายหลายประการ เช่น เป็นเครื่องผูกพันชีวิตระหว่างคน 2 คนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นความหมายแห่งชีวิตครอบครัว ฯลฯ

ทั้งโซซูร์ และเพียร์ส ได้เสนอแนวคิดเรื่องของสัญญาณว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ของจริง (Refernce)
2. สัญญาณ/ตัวหมาย (Signifier)
3. ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)

แผนภาพ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างของจริง-ตัวหมาย-ตัวหมายถึง

เริ่มต้นด้วยเรามีขวดแก้วที่เป็นของจริง (Reference) (1) เมื่อคนเราได้เห็นขวดแก้วของจริงก็จะหลับตาเห็นภาพของขวดแก้วในความคิด (แนวคิด) (3) ในขั้นต่อมา เมื่อเราประดิษฐ์ระบบสัญลักษณ์แบบต่างๆ ขึ้นมา เช่นตัวอักษรไทยที่เขียนว่า “ขวด” (2) เราก็สามารถจินตนาการเห็น “ขวดในแนวคิด” (3) ได้ทันที อย่างไรก็ตาม การอธิบายแผนภูมินี้ยังมีเงื่อนไขว่า คนเราจะต้องรู้จักของจริง (1) จึงจะมีตัวหมาย (2) และตัวหมายถึง (3) ตามมา

จากแนวคิดเรื่องตัวหมายและตัวหมายถึงที่กล่าวมาข้างต้น เพียร์สจะให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุของจริง และแบ่งประเภทสัญลักษณ์ที่มีระยะห่างจากวัตถุของจริงแบบต่างๆ ออกได้เป็น 3 แบบคือ

1. ภาพเหมือน (Icon) เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้น อนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ การถอดรหัสของภาพเหมือน (Icon) นั้นเพียงแค่ได้เห็นก็ถอดรหัสถึงตัววัตถุของจริงแล้ว

2. ดัชนี (Index) เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง เช่น คandles เป็นดัชนี (Index) ของการจุดไฟ เนื่องจาก candles มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับการจุดไฟ หรือรอยเท้าสัตว์เป็น ดัชนี (Index) ของการเดินผ่านมาของสัตว์ การถอดรหัสของดัชนี (Index) นั้นจะต้องใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ ดัชนี (Index) กับวัตถุของจริง

3. สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง หากแต่ความเกี่ยวพันที่เกิดขึ้นนั้นมาจากข้อตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญลักษณ์ เช่น คนไทยตกลงกันว่าตัว "กา" จะเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึง "สัตว์ชนิดหนึ่ง" โดยที่รูปอักษร "กา" นั้นไม่มีความคล้ายคลึง (เช่น ภาพเหมือน (Icon)) ไม่มีเหตุผลเชื่อมโยง (เช่น ดัชนี (Index)) อันใดเลยระหว่างสัญลักษณ์กับสัตว์ชนิดนั้น การถอดรหัสของสัญลักษณ์ (Symbol) นั้นต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญลักษณ์นั้นเพียงวิธีเดียว

สิ่งที่สำคัญและถือว่าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการศึกษาเชิงสัญลักษณ์วิทยาก็คือ ความรู้เรื่อง “รหัส” (code) ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม รหัสเป็นระบบการสร้างความหมายที่มีรูปแบบ

การวิเคราะห์ความหมาย แบ่งเป็น

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative meaning)

นักวิชาการบางท่านระบุศัพท์เป็นไทยว่า "ความหมายตรง" เป็นตัวหมายถึง (signified) ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาอย่างภววิสัย (objective) ดังที่เรากล่าวว่า เป็นความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร เป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันเป็นส่วนใหญ่ และมักเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือ ความหมายที่ระบุอยู่ในพจนานุกรม เช่น แม่คือสตรีผู้ให้กำเนิดลูก หมีเป็นสัตว์ 4 เท้า (2 มือ 2 เท้า) ประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปความหมายโดยอรรถนี้เป็นความหมายขั้นแรกที่สามารถถือได้ว่าเป็นสามัญ โดยทั่วไปที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของภาพถ่ายถนนในเมืองและมีข้อความเขียนว่า "ถนนในเมือง" ทั้งภาพและข้อความนั้นจะถูกอ่านความหมายโดยอรรถว่า "นี่เป็นถนนสายหนึ่งในเมือง"

2. ความหมายโดยนัยประหวัด (Connotative meaning)

นักวิชาการบางท่านระบุคำศัพท์เป็นไทยว่า "ความหมายแฝง" คำว่า "ความหมายโดยนัย" นั้น เป็นตัวหมายถึง (Signified) ที่ประกอบสร้างอย่างตรงกันข้ามกับตัวหมายถึงโดยอรรถ กล่าวคือ ถูกประกอบสร้างขึ้นมาอย่างเป็นอัตวิสัย (subjective) ไม่ว่าจะ เป็นอัตวิสัยในระดับบุคคล เช่น ประสบการณ์ส่วนตัวหรืออารมณ์ความรู้สึกของคนแต่ละคนที่มีต่อแม่ ก็จะทำให้คิดถึงแม่ในแง่ ความเจ็บปวดที่ทิ้งลูกไปตั้งแต่เด็ก ความคุ้งมั่งวอด ความอ่อนโยน ความอบอุ่น ฯลฯ หรือเป็นอัตวิสัยในระดับสังคม เช่น ในสังคมไทย สังคมจีน สังคมอินเดีย สังคมอเมริกัน จะให้ความหมายโดยนัยที่มีต่อ "แม่" อย่างแตกต่างกัน ที่เราเรียกว่า "ค่านิยมของแต่ละสังคม"

การนำแนวคิดสัญวิทยาวิทยา มาใช้ในการศึกษาคำนี้ เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์โครงสร้างสัญวิทยาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เนื่องจากวาทกรรมมีการใช้ภาษาเป็นตัวถ่ายทอด ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์และความหมายที่ถ่ายทอดจากผู้ผลิตเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และโครงสร้างของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)

ภาพตัวแทน (Representation) คือ กระบวนการซึ่งประกอบไปด้วยการใช้ภาษาและมโนภาพ เพื่อใช้แสดงถึงแนวคิด ปัจเจก กลุ่มทางสังคมและอื่นๆ แล้วแต่ตามการจำแนก (Bob Franklin et al, 2005 : 233)

Stuart Hall (1997) ได้กล่าวว่า “ภาพตัวแทน” คือ ความสัมพันธ์ของความหมายและภาษาในระบบของวัฒนธรรมหรือการให้ความหมายผ่านทางภาษา เพื่อใช้อธิบายถึงความหมายของบางสิ่งหรือบางเหตุการณ์ของสังคมเพื่อนำไปสู่การรับรู้ของผู้คน โดยเลือกส่วนสำคัญที่สุด (an essential part) ของสิ่งที่จะนำมาให้ความหมายผ่านกระบวนการการผลิต และแลกเปลี่ยนการรับรู้ความหมายระหว่างสมาชิกของแต่ละวัฒนธรรม ดังนั้นกระบวนการของภาพตัวแทนจึงเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา (language) สัญลักษณ์ (signs) และมโนภาพ (images) เพื่อนำมาแสดงถึงบางสิ่ง

ภาพตัวแทน (representation) คือ ผลผลิตของการให้ความหมายแทนสิ่งหนึ่ง หรือปรากฏการณ์หนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการสะท้อนภาพ (reflection) เพราะมีการให้คุณค่าและต่อยอดด้วยอุดมการณ์ของสังคม ภาพตัวแทนจึงเกี่ยวข้องกับการครอบงำทางอำนาจ (hegemony) ในระบบวัฒนธรรม และทำงานอยู่ในวงจรวัฒนธรรม (the circuit of culture) (วิลสัน พิพิชกุล, 2547) ซึ่ง Stuart Hall (1998) ได้ อธิบายถึงความหมายของภาพตัวแทนไว้ 3 ประการ คือ

1. Reflective approach ในวิธีการนี้อธิบายความหมายของภาพตัวแทนว่า คือ กระบวนการให้ความหมาย (meaning) โดยมาจากความคิดที่ขึ้นอยู่กับวัตถุ บุคคล แนวความคิด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความจริง และการทำงานของภาษาเปรียบเสมือนกระจกหรือการเลียนแบบที่สะท้อนความหมายแท้จริงที่ปรากฏในโลก เราสามารถใช้ถ้อยคำเพื่อแทนสิ่งๆ หนึ่งได้นั้น เกิดจากการเชื่อมโยงสัญลักษณ์ที่เราสามารถมองเห็นด้วยตาได้ (visual sign) กับรูปร่าง (shaper and textual) ว่ามีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เราใช้เป็นภาพตัวแทน เช่น กุหลาบ หมายถึง ดอกไม้สีแดงมีหนามที่ปลูกไว้ในสวน เป็นต้น

2. Intentional approach ได้ให้คำอธิบายถึงกระบวนการให้ความหมายในอีกแง่มุมหนึ่งว่า กระบวนการให้ความหมาย (meaning) นั้นขึ้นอยู่กับความประสงค์ตั้งใจของผู้พูดหรือนักประพันธ์ว่าจะสื่อสารความหมายอย่างมีเอกลักษณ์ของตัวเองผ่านภาษา แต่ยังคงมีข้อถกเถียงอยู่ว่าปัจเจกบุคคลย่อมมีเอกลักษณ์ที่พิเศษในการใช้ภาษาสื่อสารในการมองโลก เราไม่สามารถเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างเฉพาะตัวแต่อย่างไรก็ตามหัวใจของภาษา คือ การสื่อสารที่มีการแลกเปลี่ยนการสนทนา และรหัส (codes) ระหว่างกัน

3. Construction approach ประการสุดท้ายกล่าวถึงกระบวนการให้ความหมาย (meaning) ว่า สิ่งต่างๆ ไม่มีความหมายในตัวเอง เราสร้างกระบวนการให้ความหมายขึ้น โดยใช้ระบบตัวแทน

(representational system) แนวคิด (concept) และสัญลักษณ์ (signs) อย่างไรก็ตามพวกเขาไม่ได้ปฏิเสธการมีอยู่จริงของวัตถุทางโลก (material world) แต่เพราะมันไม่ได้ใช้ในการสื่อสารความหมายเราสื่อสารผ่านระบบทางภาษาหรือระบบอื่นๆ ที่เราใช้แทนแนวคิดของเรา โดยตัวแสดงทางสังคมเป็นผู้ใช้ระบบแนวคิดของแต่ละวัฒนธรรม และใช้ระบบทางภาษาศาสตร์ และระบบภาพตัวแทนอื่นๆ ในการสร้างความหมาย เพื่อให้โลกเต็มไปด้วยความหมาย

ภาพตัวแทนที่เป็นมายาคตินั้นเมื่อได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปด้วยความเคยชินหรือด้วยเหตุผลอื่นใด ภาพตัวแทนดังกล่าวก็จะเริ่มกลายเป็น “ภาพตัวแทนทางการเมือง” (political representation) ว่าด้วยความเป็นคนอื่นที่ถูกคิดแปลงและตกผลึกลงสู่ระดับ “รูปแบบแห่งอุดมการณ์” (ideology of form) ของผู้คนในสังคมที่ยอมรับเป้าหมายและยุทธวิธีการต่อสู้ทางการเมืองและกลายเป็นแนวคิดครอบงำของสังคมอย่างไม่รู้ตัว (unconsciousness) (อริญญา ศิริผล, 2546 : 35)

วิธีการสร้างที่เกี่ยวข้องของการสร้างภาพตัวแทน มีดังนี้

1. การสร้างภาพเหมารวม ภาพยึดติด (stereotype) กล่าวคือ การลดลักษณะของบุคคลนั้นลงเป็นเพียงลักษณะธรรมดา และติดยึดลักษณะนี้ไว้อย่างถาวรตายตัว เช่น เมื่อกล่าวถึงคนอีสาน ภาพตัวแทนที่ถูกเสนอ คือ คนจน ไร้การศึกษา
2. วิธีการแบ่งแยกเพื่อสร้างความแตกต่าง (dualism) เป็นสองฝ่าย สร้างเป็นขั้วตรงข้ามเพื่อสร้างเส้นแบ่งเขตอย่างชัดเจน เช่น ขาว-ดำ พระเอก-ผู้ร้าย คนดี-คนเลว
3. การดึงมาเป็นพวก เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยมีการล้อมกรอบถึงคุณสมบัติของกลุ่มนั้นๆ ไว้แล้ว เช่น คุณลักษณะของคนดีถูกสร้างกรอบไว้แล้ว โดยนำกรอบนั้นมาใช้กับคนอื่นว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ภาพตัวแทนมีความหมายได้ เนื่องจากประการที่หนึ่ง อาศัยความหมายและเครื่องมือถอดรหัสของความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคม ประการที่สอง ความหมายที่มีอยู่เป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคม และขีดเส้นจำกัดไม่ให้เข้าใจความหมายในแง่อื่นๆ ประการที่สาม กระบวนการนำเสนอภาพตัวแทนในลักษณะดังกล่าว ทำให้ภาพนั้นฝังลึกและกลายเป็นเรื่องปกติหรือความชอบธรรม

ระบบของภาพตัวแทน (system of representation)

1. การกำหนดชุดของแนวคิดหลักกับมโนภาพ (concept and images) ในการให้ภาพตัวแทน ความหมายของสิ่งของ ผู้คน หรือเหตุการณ์นั้นล้วนขึ้นอยู่กับแนวคิดหลักหรือมโนภาพตัวแทนของจิตสำนึกที่ชัดเจนก่อนจะนำไปสู่การให้ความหมายในกระบวนการต่อไป ซึ่งก่อนอื่นนั้นต้องมีจุดยืนของชุดแนวคิดหลักกับมโนภาพที่ใช้อ้างอิงถึงสิ่งที่ต้องการให้ภาพตัวแทนความหมายเสียก่อน

2. การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ (language and signs) คือกระบวนการสำคัญในการสร้างความหมายโดยการถ่ายทอดโครงร่างของการคิด (conceptual map) มาถ่ายทอดลงเป็นภาษา จากนั้นก็นำมาทำให้สัมพันธ์กับชุดแนวคิดที่สำคัญโดยผ่านทางรูปแบบของภาษาเขียน ภาษาพูด เสียง หรือรูปภาพ ในการให้ความหมายซึ่งทั้งหมดนี้เรียกว่า “สัญลักษณ์” ซึ่งนำมาสู่ชุดของคำ เสียง หรือมโนภาพ เพื่อนำมาใช้เรียกแทนถึงแนวคิดหลักและความคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงถึงภาพตัวแทนของความหมายที่จะสื่อสารไปยังผู้คน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างของภาพตัวแทน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่ง (things) ชุดแนวคิดหลัก (concepts) และสัญลักษณ์ (signs) ทั้งหมดนี้คือหัวใจสำคัญของกระบวนการผลิตสร้างความหมายโดยผ่านภาษา ซึ่งกระบวนการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งหมดนี้เข้าด้วยกันเรียกว่า “ภาพตัวแทน” (representation)

การนำแนวคิดภาพตัวแทนมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวคิดประกอบการวิเคราะห์ว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมการเมืองนั้นเป็นใคร บุคคลนั้นถูกสร้างให้เป็นภาพตัวแทนอย่างไร และนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และโครงสร้างของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การสร้างความหมายในสื่อมวลชน

ตามแนวคิดของ ฟิสก์และฮาร์ทเลย์ (Fiske & Hartley, 1978: 131) ให้ความเห็นว่าการสร้างความหมายในสื่อมวลชนสืบเนื่องมาจากการต้องผ่านกรอบความคิดระดับต่างๆ ดังนี้

1. กรอบการทำงานด้านข่าวสารข้อมูล (News value, News quality)

กรอบการทำงานด้านข่าวสาร คือ ตัวกรอบขั้นแรกที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสรรเหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว เช่น คุณค่าทางข่าว หรือความถูกต้อง เทียงธรรม เป็นต้น ซึ่งสาทิส เขียวชอุ่ม (2539) ได้กล่าวถึงแนวทางในการวินิจฉัยคุณค่าข่าวไว้ว่า จากคุณลักษณะที่สำคัญของข่าวที่จะรายงานคือ ความน่าสนใจ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผลกระทบดังกล่าวจะมีผลในวงกว้างและมีความสำคัญ ทำให้ประชาชนสนใจใคร่รู้ อยากติดตาม ทั้งสองประการนี้ผู้ส่งสารต้องพิจารณาให้ทัศนะของผู้รับสาร คือข่าวสารนั้นต้องน่าสนใจสำหรับผู้รับสาร มีความสำคัญต่อผู้รับสาร และต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มีความสด ทันสมัยสำหรับผู้รับสาร

2. กรอบความคิดส่วนบุคคล (Individual ideology)

กรอบความคิดส่วนบุคคล ได้แก่ ทักษะคติ จุดยืน ตลอดจนจรรยาบรรณของผู้สื่อสาร รวมถึงอุดมการณ์วิชาชีพของแต่ละบุคคล ซึ่งอุดมการณ์พื้นฐานของปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนสำคัญต่อการทำหน้าที่รายงานข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีบทบาทสูงต่อกระบวนการเลือกสรร (selective) เพราะถือเป็นหน่วยย่อยที่สุดของการทำงานข่าวที่มีลักษณะการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยผู้ร่วมงานหลายฝ่าย

3. กรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Organization and institution involved)

กรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้องเป็นตัวกรองที่ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของสื่อ ได้แก่ นโยบายทางธุรกิจ หน่วยงานรัฐบาล เทคโนโลยี แนวทางและนโยบายองค์กรสื่อ กรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้องนี้อาจดำเนินไปในทิศทางเดียวกันหรือสวนทางกับกรอบความคิดส่วนบุคคลหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้ากรอบความคิดทั้งสองระดับนี้มีทิศทางไม่ตรงกันก็มีแนวโน้มว่ากรอบความคิดส่วนบุคคลจะต้องปรับทิศทางให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้องเสมอ

4. กรอบความคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐานและค่านิยม (Social, Culture, Norms, Values)

กรอบความคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐานและค่านิยมจะมีส่วนสำคัญต่อการกลั่นกรองและสร้างความหมายในสื่อมวลชน การพิจารณาข่าวบางข่าวอาจเหมาะสมกับวัฒนธรรมหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมที่จะนำเสนอในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เป็นต้น และยังรวมถึงการพิจารณาเลือกสรรเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคมมานำเสนอและสร้างความหมายว่ามีความสำคัญต่อสาธารณชนมากกว่า กรอบความคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐานและค่านิยมจึงทำหน้าที่ตั้งแต่การรับรู้ การตีความ การเลือกสรร และการสร้างภาพความเป็นจริงทางสังคม หรือการสร้างความหมายให้กับเนื้อหาโดยอาศัยวิธีการถ่ายทอดและเทคนิคการเล่าเรื่องในรูปแบบต่างๆ

การนำแนวคิดการสร้างความหมายผ่านสื่อมวลชนมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อเป็นแนวคิดประกอบการวิเคราะห์โครงสร้างสัญญาณที่ปรากฏบนปณิทยสารมติชนสุดสัปดาห์ของผู้ผลิต

แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร

คำว่า “นิตยสาร” (Magazine) นั้น Dr. Frank Luther Mott ผู้ชำนาญการด้านนิตยสารอเมริกันได้ให้ความหมายว่า “เป็นการนำเอาเรื่องราวต่างๆ มารวมไว้ในเล่มเดียวกัน เช่น นิตยสารฉบับหนึ่งอาจมีบทกวี บทความ ตลอดไปถึงข่าว วิเคราะห์ข่าว” ซึ่งสอดคล้องกับแหล่งที่มาจากคำว่านิตยสารจากภาษาฝรั่งเศส คือคำว่า “magazine” หมายถึง “คลังสินค้า” หรือ “คลังเก็บของ” ดังนั้น ความสนใจของ

นิตยสารจึงอยู่ที่การจัดหาเรื่องราว ตรวจสอบแล้วนำมาเรียบเรียงให้กระชับ น่าอ่าน น่าติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ (จงจิต ศรีพรรณ โรเบิร์ต, 2543 : 2)

ฝรั่งเศสได้รับยกย่องว่าเป็นประเทศที่ให้กำเนิดนิตยสาร ทั้งนี้โดยเริ่มจากการเรียกชื่อนิตยสารมาจากภาษาฝรั่งเศส โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่พ่อค้าขายหนังสือในยุโรปได้ร่วมกันจัดทำแคตตาล็อกรายชื่อหนังสือเล่มแรกชื่อ “London Gazette” เพื่อจำหน่ายในยุโรป นอกจากนี้ยังมีการเสนอเรื่องย่อหรือแสดงทัศนะเกี่ยวกับหนังสือที่จำหน่ายเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน

นิตยสารฉบับแรกของประเทศไทยคือ “บางกอกเรคอร์ดเดอร์” (Bangkok Recorder) ซึ่งดำเนินการโดยแดน บีช บรัดเล (Dan Beach Bradley) มิชชันนารีชาวอเมริกัน จากการรายงานการวิจัยนิตยสารไทยของระวีวรรณ ประกอบผล (2530) สรุปได้ว่า บางกอกเรคอร์ดเดอร์ ในภาษาอังกฤษว่า ‘Journal’ น่าจะมีความหมายเป็นนิตยสารมากกว่าหนังสือพิมพ์ (Newspaper) และมีวาระที่ออกอย่างสม่ำเสมอ (รายปักษ์) ประกอบกับเนื้อหาที่ดีพิมพ์มีลักษณะเป็นนิตยสารมากกว่าหนังสือพิมพ์ คือไม่ใช่ลักษณะของข่าว แต่เป็นการนำเสนอความรู้ เช่น การเมือง วรรณคดี วิทยาศาสตร์ การค้า เหตุการณ์ในท้องถิ่น เป็นต้น

นิตยสารที่ดำเนินการโดยคนไทยฉบับแรกคือ “ครูโณวาท” (พ.ศ. 2417-2518) ซึ่งออกเป็นรายสัปดาห์ โดยพระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีนิตยสารสำหรับเด็ก เป็นรายเดือนชื่อ “กุลสตรี” จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 6 ปรากฏนิตยสารเพิ่มขึ้นถึง 127 ฉบับ และเป็นนิตยสารภาษาไทยเสียส่วนใหญ่ ทำให้เริ่มมีการประกอบเป็นธุรกิจนิตยสารเพื่อการจัดจำหน่ายอย่างจริงจัง

เจ.ดับบลิว.คลิก และ รัสเซล เอ็น. เบิร์ด (J.W. Click & Russell N. Baird) จัดแบ่งนิตยสารออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. นิตยสารสำหรับผู้บริโภค (Consumer Magazines) ซึ่งมุ่งผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไป โดยปกติแล้วจะเป็นนิตยสารที่มีจำนวนผู้อ่านมาก
2. นิตยสารด้านธุรกิจ (Business Publications) ซึ่งมักจะเน้นด้านข่าวมากกว่านิตยสารประเภทอื่น
3. นิตยสารทางวิชาชีพ (Association Magazines) ซึ่งเน้นเรื่องราวที่เป็นเรื่องของวิชาชีพต่างๆ แต่ไม่ได้มุ่งผลทางโฆษณาเหมือนนิตยสารด้านธุรกิจ
4. นิตยสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Magazines) เป็นนิตยสารที่เน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์สถาบัน องค์กร บริษัท หรือกลุ่มต่างๆ
5. นิตยสารที่มุ่งเสนอประเด็นที่คนสนใจปรากฏการณ์หรือความคิดแปลกๆ (One-shot Magazines) นิตยสารประเภทนี้อาจจะออกมาเล่มเดียวแล้วหายไป หรือไม่ก็กลายเป็นนิตยสารธรรมดาในที่สุด และอาจจะพัฒนาไปเป็นหนังสือชุดต่างๆ ก็ได้

จากการศึกษานิตยสารไทยของระวีวรรณ ประกอบผล (2530) พบว่า นิตยสารมีหน้าที่ต่อสังคม 5 ประการ คือ

1. การทำหน้าที่เป็นเสมือน “ยาม” คอยรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สมาชิกในสังคมได้ทราบ โดยนิตยสารจะทำหน้าที่ในลักษณะที่คอยรวบรวมเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งทางกายภาพและทางความคิดของคนในสังคม แล้วนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ สรุป ในลักษณะที่มีรายละเอียดมากขึ้นซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ เพราะนิตยสารนั้นเป็นสื่อมวลชนที่มีกำหนดออกห่างกว่าหนังสือพิมพ์ จึงไม่สามารถที่จะเสนอรายงานข่าวเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ในสังคมได้เร็วและฉับไวเท่า

2. การทำหน้าที่เป็นเสมือน “สะพาน” เชื่อมโยงระหว่างสังคมเก่ากับสังคมใหม่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทุกขณะ นิตยสารย่อมสามารถที่ถ่ายทอดเรื่องราว ลักษณะของความเปลี่ยนแปลงให้ประชาคมได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นในเรื่องที่เล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ที่มีความสำคัญสำคัญมาก อาทิ การถ่ายทอดความเปลี่ยนแปลงในทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในช่วงต่างๆ ทั้งในแง่ของการใช้ภาษาและการใช้ภาพ

3. การทำหน้าที่เป็นเสมือน “เวที” หรือสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งนิตยสารมีความได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิตยสารเป็นสื่อที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความรักการอ่าน และสามารถเสนอเรื่องที่เป็นความละเอียดอ่อน ประณีตและลึกซึ้งได้ จึงเป็นเวทีหรือสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นของเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้มากอย่างละเอียดลออ นับเป็นสื่อซึ่งเอื้ออำนวยต่อการใช้ความคิดและการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นนั้นๆ

4. การทำหน้าที่เสมือน “ครู” ให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน หน้าที่นี้เป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของสื่อมวลชน นิตยสารบางฉบับอาจจะมุ่งที่จะให้ความรู้และการศึกษาแก่ผู้อ่านของตนโดยตรง ในขณะที่อีกหลายฉบับอาจจะให้ความรู้แก่ผู้อ่านของตนด้วยวิธีที่ไม่เร่งรัด ค่อยซึมซับไปกับความบันเทิงเรีงรมย์ที่ได้ ทั้งนี้การทำหน้าที่นี้ของนิตยสารจะเป็นเช่นใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายและแนวทางในการดำเนินการของนิตยสารแต่ละฉบับ

5. การทำหน้าที่ในการให้บริการทางด้านธุรกิจ หน้าที่นี้เป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งที่สำคัญของสื่อมวลชนในระบบการปกครองแบบเสรีนิยม นิตยสารสามารถที่จะให้บริการทางด้านธุรกิจได้ โดยเฉพาะในแง่ของการประกาศและโฆษณา ทั้งที่เป็นเรื่องของการโฆษณาสินค้าและที่เป็นเรื่องของสาธารณประโยชน์ ในเรื่องของการโฆษณาสินค้า ผู้ผลิตสินค้าจะแข่งขันกันผลิตสินค้านานาชนิดเพื่อดึงดูดความสนใจจากลูกค้า ท่ามกลางข้อมูลอันมากมายนี้ สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการให้บริการ โดยการเสนอโฆษณาของสินค้าต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูล ได้เห็นสินค้าและบริการที่ต้องการของตน

การเขียนข่าวสำหรับนิตยสาร (news in magazines)

เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีศักยภาพในการนำเสนอข่าวได้รวดเร็วกว่านิตยสาร แต่นิตยสารสามารถนำเสนอข่าวเชิงวิเคราะห์ (analysis) หรือข่าวเจาะลึก (news-in-depth) ได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์รายวันหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เนื่องจากนิตยสารออกเป็นวาระ (periodicals) ทำให้ผู้เขียนมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อให้ข้อเขียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณสมบัติอีกประการก็คือ ผู้อ่านจะอ่านเมื่อไหร่ก็ได้ ดังนั้นนิตยสารข่าวจึงยังคงได้รับความสนใจจากผู้อ่านที่ต้องการทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด อย่างนิตยสารไทม์ (Time Magazine), นิวส์วีค (Newsweek), ยู.เอส. นิวส์ และเวิลด์ รีพอร์ต (U.S. News and World Report), มติชนสุดสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เป็นต้น

วิธีการพิจารณาเลือกข่าวในนิตยสาร

1. ข่าวสด หรือข่าวสารที่ไม่มีการนำเสนอทางสื่ออื่น (หนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์) ในกรณีถ้ามี อาจไม่ใช่ข่าวที่เสนอในหน้า 1 ในหนังสือพิมพ์
2. ข่าวที่เคยนำเสนอในหนังสือพิมพ์รายวัน หรือสื่ออื่นๆ แล้ว แต่นิตยสารสามารถนำข่าวนั้นมาเขียนเชิงวิเคราะห์ วิวิจารณ์ หรือการเขียนข่าวแบบเจาะลึกได้
3. ข่าวที่มีลักษณะเฉพาะ (specialized) ที่สื่อมวลชนประเภทอื่นไม่ให้ความสนใจ ก็สามารถนำมาเขียนลงในนิตยสารเฉพาะทางได้
4. ข่าวที่นำเสนอเบื้องหลังเหตุการณ์ที่ยังไม่มีการนำเสนอรายละเอียดจากสื่อมวลชนประเภทอื่น เช่น กรณีศาลสหรัฐสั่งตัดสินประหารชีวิตนักโทษชายอายุ 29 ปี ต้องโทษฆ่าคนตายเมื่ออายุ 16 ปี

การเตรียมหัวเรื่อง (preparing heading)

Ronald E. Wolseley ผู้เขียนหนังสือเรื่อง Understanding Magazines พบว่าการเตรียมหัวเรื่อง (headings) สำหรับนิตยสารทำได้หลากหลาย ในนิตยสารฉบับเดียวกันมีหัวเรื่องหลายประเภท (types of heading material) คือ หัวเรื่อง (heading) ชื่อเรื่อง (titles) หัวรอง (subheads) ข้อความที่เด่น (blurbs) บันทึกจากบรรณาธิการ (editorial notes) และการบรรยายใต้ภาพ (captions) พาดหัวเรื่อง (headline) ที่นำมาใช้กับนิตยสารจะไม่ซ้ำความหมายเดียวกันกับที่ใช้พาดหัว (headline) ในหนังสือพิมพ์

1. พาดหัวเรื่อง (headline) การเขียนพาดหัวเรื่องในนิตยสารอาจมีบรรทัดเดียวหรือมากกว่า โดยใช้ขนาดตัวอักษรโตกว่ารายละเอียดของเรื่อง เพื่อให้บทความที่น่าสนใจน่าอ่าน และเป็นการสรุปเรื่อง
2. ชื่อเรื่อง (titles) การเขียนชื่อเรื่องอาจมีลักษณะพรรณนา แสดงการบอกเล่าว่าเรื่องจะเป็นอย่างไร อาจเขียนในลักษณะเล่นคำทำให้ผู้อ่านสนุก อยากรู้ อยากเห็น ไร่ใจ (some special title

gimmicks) หรืออ่านเขียนให้ผู้อ่านตื่นเต้น เร้าใจ ระทึกใจ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสนใจเรื่องที่น่าสนใจ ไม่น่าสนใจไม่จำเป็นต้องสื่อความหมายให้สมบูรณ์

3. หัวรอง (subhead/subtitle) การเขียนหัวรองเพื่อขยายความต่อจากหัวเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องราวมากขึ้น หรืออาจเขียนไว้คั่นระหว่างเหตุการณ์ของเรื่องที่น่าสนใจไปสู่อีกประเด็นหนึ่ง

4. ข้อความที่เด่น (blurb) เป็นการเขียนเพิ่มเติมจากเนื้อหาที่น่าสนใจ มักจะวางไว้ใกล้หัวเรื่อง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วขึ้น

การเขียนหัวเรื่อง (writing the headings) ทุกประเภทจะต้องคำนึงถึงการสื่อความหมาย การ คำนวณคำที่ใช้ และขนาดตัวอักษรให้เหมาะสมกลมกลืน และพอดีกับพื้นที่ (space) ที่กำหนดไว้

การใช้ภาพเพื่อลงในนิตยสาร

ภาพถ่ายจะเป็นตัวนำเสนอเรื่องแทนคำบรรยาย สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านทำให้ เข้าใจเรื่องได้เร็วขึ้น ดังนั้น ภาพถ่ายจะต้องมีคุณภาพดี มีความชัดเจนและสื่อความตามต้องการ โดยมี คุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นภาพที่แปลก 2) เป็นภาพที่ผู้อ่านคุ้นเคย 3) เป็นภาพสถานที่ที่คุ้นเคย 4) เป็น ภาพประกอบข่าวล่าสุดในขณะนั้น และ 5) เป็นภาพเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้คนตื่นเต้น

จุดมุ่งหมายของการจัดทำนิตยสารก็คือ การถ่ายทอดแนวความคิดจากตัวอักษร ภาพ และ รูปแบบของนิตยสารผู้อ่านตามความต้องการ ดังนั้นสัญลักษณ์ที่ปรากฏจึงจำเป็นต้องสื่อความหมาย อย่างมีระบบ และเข้าใจง่าย

ปกนิตยสาร (cover)

ผู้จัดทำนิตยสารจะพิถีพิถันมากกับการทำปก ทั้งนี้ก็เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านเป็น อันดับแรก และยังสามารถบอกผู้อ่านได้ถึงเอกลักษณ์ของนิตยสารฉบับนั้นๆ ด้วย โดยทั่วไปปก นิตยสารจะต้องได้รับความเอาใจใส่และปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้อาศัยการพิจารณาจากตลาดนิตยสารเป็น เกณฑ์

องค์ประกอบของปกประกอบไปด้วยชื่อนิตยสาร สัญลักษณ์ ภาพ ลายเส้นต่างๆ โดยอาศัย องค์ประกอบเหล่านี้ อาจช่วยทำให้การจัดหน้ากลมกลืนและน่าสนใจ แต่ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของการจัด หน้านิตยสารแต่ละฉบับด้วย ส่วนการใช้ภาพปกมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ภาพที่น่าสนใจต้องมีคุณค่าและ สื่อความหมายเหมาะกับชื่อนิตยสารด้วย

การนำแนวคิดนิตยสารมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวคิดประกอบการวิเคราะห์ โครงสร้างสัญลักษณ์ที่น่าสนใจผ่านภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุด

3. เพื่อตกแต่งเนื้อหา สำหรับเนื้อหาที่ไม่สามารถหาภาพที่เหมาะสมต่อการสื่อความหมายของเนื้อหา หากल्पพิมพ์เป็นตัวหนังสือล้วนๆ ก็จะไม่ดึงดูดความสนใจ แต่เมื่อนำภาพมาประกอบเนื้อหา แม้รายละเอียดของภาพจะไม่สื่อความหมายของเนื้อหานั้นโดยตรงก็ตาม ภาพที่นำมาใช้ก็อาจช่วยดึงดูดความสนใจให้มีการอ่านต่อไป การใช้ภาพในกรณีนี้จึงเป็นการตกแต่งเนื้อหาให้น่าสนใจเท่านั้น ส่วนมากภาพที่ใช้ตกแต่งจะมีความหมายหรือรายละเอียดที่แสดงนัยยะซึ่งมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้ว่าภาพประเภทนี้จะทำหน้าที่เน้นหรือเพื่อตกแต่ง แต่ก็อาจทำหน้าที่แนะนำเนื้อหาข่าวสารได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้นการใช้ภาพสำหรับตกแต่งโดยมุ่งเน้นความสวยงามของเนื้อหาโดยตรงอย่างปราศจากลักษณะอื่นก็สามารถทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนลวดลายและการใช้องค์ประกอบทางการพิมพ์ เช่น สัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ เป็นต้น

4. เพื่อเน้นความหมายเนื้อหา ภาพสามารถจะนำไปใช้สำหรับเน้นให้เนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารมีความหมายเด่นชัดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาข่าวสารที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเมื่อใช้ภาพมาประกอบการอธิบายด้วย ภาพจะช่วยเน้นหรือย้ำความคิดที่จะใช้ในการสื่อสารได้ ตลอดจนสามารถแสดงความสัมพันธ์และดึงสาระสำคัญของเนื้อหาให้สะดุดสายตาและเต้าความสนใจของผู้รับสารได้

ภาพสำหรับเน้นเนื้อหา อาจจะสร้างขึ้นมาจากทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ปกติส่วนมากเนื้อหาข่าวสารแต่ละเรื่องมักจะมีจุดที่ต้องการจะเน้นอยู่ในข่าวสารแล้ว เพียงแต่ไม่ได้ปรากฏออกมาชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่เป็นตารางตัวเลข หรือเป็นตัวหนังสือล้วนๆ แต่เมื่อนำเนื้อหานั้นมาแปลงเป็นภาพ สาระสำคัญและหัวใจของเนื้อหาก็จะถูกดึงออกมาให้เห็นเด่นชัดขึ้น

5. เพื่อให้การสรุปความหมาย ปัจจุบันทุกคนมีโอกาสจะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างมากมายและหลากหลาย แต่เนื่องจากความสามารถที่จะวิเคราะห์และจดจำข่าวสารของคนเรามีอยู่อย่างจำกัดในสภาพปกติ การใช้ภาพสำหรับการวิเคราะห์และสรุปความหมายข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่จึงเป็นสิ่งจำเป็นและนับจะมีความสำคัญมากขึ้น เพราะการใช้ภาพแบบใดแบบหนึ่งมาสรุปความหมาย จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้นสามารถเข้าใจและแปลความหมายของข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

6. เพื่อขยายความคิดและความเข้าใจ ปกติเนื้อหาของความคิดซึ่งแสดงออกมาทางตัวหนังสือหรือทางคำพูดเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่ชัดเจนเพียงพอและอาจสร้างความสับสนให้กับผู้รับสาร ทำนองเดียวกันข่าวสารบางอย่างมีเนื้อหาซับซ้อนยากต่อการรับรู้และการเข้าใจของผู้รับสารที่มีอยู่อย่างจำกัด เพราะผู้รับสารมีคุณสมบัติพื้นฐานส่วนตัวแตกต่างกัน ในกรณีนี้ ภาพจึงถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ควบคู่กันไป ทั้งการขยายความคิดและความหมายของเนื้อหา ซึ่งนักนิเทศศาสตร์ต้องแสดงออกมาพร้อมๆ กับสร้างความเข้าใจเนื้อหานั้นให้แก่ผู้รับสารในเวลาเดียวกัน

7. เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้การเสนอเนื้อหาข่าวสาร เนื้อหาบางอย่างเมื่อเสนอไปตามปกติอาจจะมีลักษณะแห้งแล้ง ช้าช้ากจำเจ แต่เมื่อใส่ภาพลงไปก็จะช่วยให้ข่าวสารเกิดความหลากหลาย มีสีสัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและบางครั้งอาจช่วยให้เข้าใจความหมายของเนื้อหาข่าวสารนั้นได้มากกว่าปกติด้วย

8. เพื่อการโฆษณา การโฆษณาเป็นข่าวสารซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่โน้มน้าวใจด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อดึงดูดใจและให้ผู้พบเห็นซื้อสินค้าที่โฆษณาแล้ว ยังจะต้องแข่งขันกับรายอื่นๆ ด้วย

ประเภทของภาพสำหรับการสื่อสาร

1. ภาพถ่าย (Photographs) คนเราส่วนมากได้รับความรู้และประสบการณ์ทางอ้อมจากภาพถ่าย ซึ่งเป็นสื่อที่นอกจากจะนำมาใช้สำหรับสร้างความประทับใจและกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ในแบบต่างๆ ได้แล้ว ภาพถ่ายยังสามารถใช้เป็นสื่อเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงใหม่ๆ เพื่อช่วยให้ความคิดหรือความหมายของเนื้อหา ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรมมากขึ้น และสามารถจะสร้างความหมายและความเข้าใจแก่ผู้พบเห็นได้อย่างมากด้วย

2. ภาพประกอบเนื้อหา หมายถึง ภาพทุกชนิดที่นำมาใช้ควบคู่ไปกับเนื้อหา เป็นภาพซึ่งเกิดขึ้นจากการรวบรวมความคิด การแปลความหมาย การใช้จินตนาการ และการเขียนขึ้นโดยจิตรกรหรือช่างเขียน หรือทำการถ่ายขึ้นมาโดยช่างภาพเพื่อใช้สำหรับอธิบายเนื้อหา

ภาพประกอบตามความหมายนี้ นอกจากจะได้แก่ภาพเขียนและภาพวาดต่างๆ ซึ่งเรียกรวมๆ ว่า กราฟฟิค (Graphics) แล้ว ยังหมายถึงภาพถ่ายด้วย ภาพกราฟฟิคชนิดสำคัญๆ ที่ใช้ประกอบเพื่ออธิบายเนื้อหาในแทบทุกสาขาวิชาและในการสื่อสารทั่วไป โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ ได้แก่

2.1 แผนภูมิ ออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะเนื้อหาข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่

2.1.1 แผนภูมิเส้น กราฟรูปแบบพื้นที่ที่พบเห็นกันมาก ได้แก่ กราฟเส้น ซึ่งอาจปรากฏออกมาเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับการจัดช่วงของข้อมูลทั้งด้านจำนวนและเวลา อาจเขียนได้หลายรูปแบบเพื่อให้ความสวยงามมากขึ้นต่างกัน ซึ่งจะเป็นผลให้อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

2.1.2 แผนภูมิแท่ง เป็นกราฟอีกรูปแบบหนึ่งที่เขียนเพื่อเปรียบเทียบจำนวนหรือปริมาณของๆ อย่างเดียวกันที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละเวลา ซึ่งอาจช่วยให้ผู้ดูเข้าใจข้อมูลได้ง่ายและถูกต้องขึ้น โดยเฉพาะการเสนอข้อมูลลักษณะค่อนข้างซับซ้อนให้แก่ผู้ได้รับการศึกษาน้อย เพราะเป็นรูปแบบของกราฟที่มีลักษณะการอ่านง่ายกว่าแบบอื่นๆ

2.1.3 แผนภูมิวงกลม นิยมใช้ประกอบในการถ่ายทอดข้อมูลอย่างกว้างขวางเพราะผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย อาจเรียกว่า “แผนภูมิขนมพาย” หรือรูปกลมธรรมดาก็ได้ มักนำไปใช้แสดง

การแยกข้อมูลบางส่วนออกจากข้อมูลทั้งหมด หรือเพื่อเปรียบเทียบตลอดจนแบ่งข้อมูลทั้งหมดออกให้ เป็นสัดส่วนต่างๆ กัน

2.1.4 แผนภูมิภาพ คือรูปแบบของแผนภูมิทั่วไป แต่ใช้ภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลมา ใช้ประกอบด้วยนั่นเอง นิยมใช้มากในสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้เร็วและยังดึงดูดความ สนใจผู้พบเห็นได้อย่างกว้างขวางด้วย หากมีการเลือกใช้ภาพสัญลักษณ์และสีที่เหมาะสม

2.2 แผนผังและแผนภาพ (Chart and Diagram) ทำหน้าที่สรุปความคิดหรือข่าวสารข้อมูล ซึ่งยากที่จะเข้าใจหากนำเสนอในรูปของการพูดหรือการเขียนตามธรรมดา ซึ่งสามารถแบ่งแผนผัง ออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะเนื้อหาข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่

2.2.1 แผนภูมิลำดับเวลาและเหตุการณ์ (Time-Sequence Charts) แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างเวลาที่ต้องใช้กับเหตุการณ์อย่างหนึ่งๆ ในช่วงเวลานั้น

2.2.2 ผังองค์กร (Organization Chart) ผังองค์กรเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร แสดงขั้นตอนและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ในกระบวนการ ทำงานหรือผังงาน (flowchart) ของกิจกรรมอย่างหนึ่งๆ

2.3 แผนที่ (Maps) สามารถช่วยให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจสถานที่และตำแหน่งของสิ่ง ต่างๆ ทั้งใกล้และไกลตัวผู้รับสารได้อย่างดีที่สุดในสิ่งที่เรียกความสนใจจากผู้รับสารได้มาก เพราะ สามารถประสบการณ์ทางอ้อมในทุกด้านและใช้เสริมสื่อประเภทอื่นได้เป็นอย่างดี

2.4 การ์ตูน (Cartoons) เป็นรูปแบบของการสื่อสารด้วยภาพที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ อย่างยิ่งใช้ประกอบเนื้อหาซึ่งไม่สามารถจะใช้ภาพถ่ายได้โดยตรง ปกติการ์ตูนเป็นผลผลิตอันเกิดจาก การเขียนของนักเขียนการ์ตูน ส่วนมากการ์ตูนเป็นภาพหยาบๆ มีรายละเอียดน้อย เป็นการแสดงออก ซึ่งสัญลักษณ์หรือจำลองบุคลิกลักษณะของบุคคล ปกติข่าวสารซึ่งแสดงออกทางการ์ตูนมักมีลักษณะ กระปรี้กระเปร่า และบางครั้งแม้จะสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจนนักก็ตาม แต่ก็ เป็นภาพที่สามารถจะจับ ความสนใจและมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสารได้มาก การ์ตูนจึงถูกนำไปใช้ถ่ายทอด เนื้อหาข้อมูลได้แทบทุกชนิดตลอดมา ได้แก่

2.4.1 การ์ตูนล้อเลียน

2.4.2 การ์ตูนขำขัน

2.4.3 การ์ตูนเล่าเรื่อง

2.4.4 การ์ตูนประกอบเนื้อหา

หลักและวิธีการใช้ภาพเพื่อการสื่อสาร คือ

1. ใช้กับเนื้อหาที่มีความสำคัญ มีรายละเอียดซับซ้อน ตลอดจนมีความเหมาะสมกับกาลเวลา
2. ใช้กับเนื้อหาที่มีลักษณะความคิดเชิงนามธรรม เนื้อหาที่มีรายละเอียดซับซ้อน แสดงความสัมพันธ์เชิงปริมาณ หรือแสดงโครงสร้างตลอดจนอธิบายแผนวิธีและหน้าที่ต่างๆ
3. ควรเป็นภาพที่มีคุณสมบัติหลายอย่าง ได้แก่ เรียกความสนใจจากผู้รับสาร การสรุปความหมาย การเสนอสาระสำคัญของเนื้อหา การทำให้ผู้ดูเกิดความเชื่อถือ และการเร้าอารมณ์

นอกจากนี้การใช้ภาพสื่อความหมายยังมี “สี” เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ภาพเพื่อสื่อความหมายด้วย ในแง่ของเศรษฐกิจ สีช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการสินค้าและบริการ และประสงค์จะทดลองหรือเลียนแบบการบริโภคอุปโภคสินค้าที่มีสีสันต่างๆ ก่อให้เกิดการขยายการผลิตและการจำหน่ายสินค้าชนิดนั้นๆ มากขึ้น

การนำแนวคิดการสื่อสารด้วยภาพใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวคิดประกอบการวิเคราะห์โครงสร้างวาทกรรม และการวิเคราะห์ความหมายของวาทกรรมการเมืองที่นำเสนอผ่าน ภาพ พาดหัวปก และพาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ของผู้ผลิตว่ามีรูปแบบและลักษณะการนำเสนออย่างไร ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจโครงสร้างดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องภาษาเพื่อการสื่อสาร

“ภาษาที่ใช้คือหัวใจของการสื่อสาร” เป็นคำกล่าวที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาต่อการสื่อสารของมนุษย์ ดังที่สมิธ (Smith) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์ (Human Communication) เป็นกลุ่มของกระบวนการที่ลึกซึ้งและแยบยล การสื่อสารจะประกอบไปด้วยส่วนประกอบปลีกย่อยมากมาย เช่น สัญญาณต่างๆ รหัส ความหมาย ฯลฯ ไม่ว่าสารที่ถ่ายทอดต่อกันจะเรียบง่ายเพียงใด นอกจากนี้การสื่อสารของมนุษย์เป็นกลุ่มของกระบวนการที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งอย่างใดจากวิธีการต่างๆ จำนวนนับร้อย อาจจะใช้คำพูดหรือท่าทาง อาจใช้การสนทนาอย่างสนิทชิดเชื้อ หรือการติดต่อผ่านสื่อมวลชนถึงผู้รับทั่วโลก ฉะนั้น เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มนุษย์ก็กำลังสื่อสารกันอยู่ เมื่อมนุษย์มีการควบคุมซึ่งกันและกัน มนุษย์ก็ทำเช่นนั้นได้โดยผ่านการสื่อสารเป็นเบื้องต้น (พัชนี เขจรธยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนุรักษ์วิวงศ์, 2541 : 5)

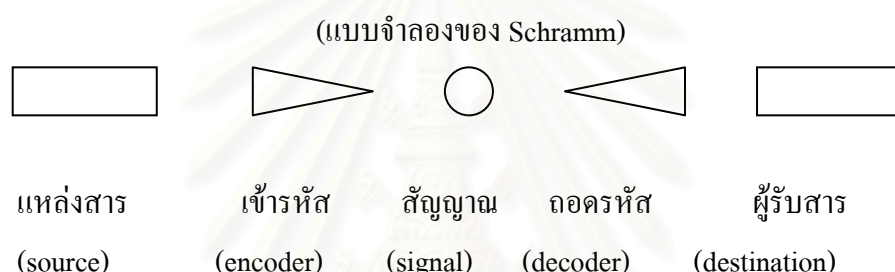
อวยพร พานิชและคณะ (2539) อธิบายถึงแนวคิดเรื่องภาษาเพื่อการสื่อสารว่า การสื่อสารที่จะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการเป็นองค์ประกอบหนึ่งอยู่ภายใต้สาร เนื้อหาของสาร คือ ความคิดที่

กลั่นออกมาเป็นเรื่องราว ความคิดนั้นไม่สามารถถ่ายทอดได้ถ้าไม่มีภาษา ภาษานั้นเป็นสื่อที่จะให้เนื้อหาเกาะเกี่ยวไปยังผู้รับสารให้เกิดความเข้าใจ หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาษาคือตัวสารนั่นเอง

ในแบบจำลองการสื่อสารแทบทุกแบบ นักวิชาการสื่อสารให้ความสำคัญกับภาษาไว้เป็นส่วนหนึ่งของสารหรือเป็นความสามารถของผู้สื่อสาร

Schramm สร้างแบบจำลองการสื่อสารไว้และได้กล่าวถึงคำว่า สัญญาณ แทนที่คำว่า สาร ซึ่งหมายถึง ภาษา ที่ใช้ในการสื่อสารนั่นเอง ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นความสามารถทางภาษาของผู้สื่อสาร ด้วยคำว่าผู้เข้ารหัสและผู้ถอดรหัส หมายความว่า การสื่อสารจะดำเนินไปได้ราบรื่นเมื่อทั้งสองฝ่ายมีความสามารถทางภาษาในการส่งภาษาและรับภาษาที่อีกฝ่ายส่งมา

แผนภาพ 2.1 แสดงแบบจำลองการสื่อสารและการแสดงตำแหน่งของภาษาในการสื่อสาร

ลักษณะต่างๆ ของภาษาในการสื่อสาร

จากการที่นักนิเทศศาสตร์ได้ยอมรับในความสำคัญของภาษาในการสื่อสารแล้ว ต่อมาเมื่อการสื่อสารมีการพัฒนามากขึ้น จึงมีผู้วิเคราะห์สารหรือตัวสารภาษาน่าจะแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ภาษาที่ใช้ถ้อยคำ/วจนภาษา (Verbal Language) และภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ/อวจนภาษา (Nonverbal Language)

1. วจนภาษา (Verbal Language) ได้แก่ คำพูดหรือตัวอักษรที่กำหนด ตกลงใช้ร่วมกันในสังคม ซึ่งหมายรวมทั้งเสียงและลายลักษณ์อักษร ภาษาถ้อยคำจึงเป็นภาษาที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีหลักเกณฑ์ทางภาษาหรือไวยากรณ์ ซึ่งคนในสังคมนั้นต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและใช้ภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด ซึ่งควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1.1 การใช้วจนภาษาให้ชัดเจนและถูกต้อง หมายความว่า เป็นภาษาที่เข้าใจตรงกันทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ไม่กำกวม และถูกต้องตามหลักภาษา

1.2 ลักษณะของคำ คำนั้นเป็นถ้อยคำ ลักษณะคำมูล หรือคำประสม หรือคำยืมภาษาต่างประเทศ ผู้ส่งสารต้องพิจารณาเหล่านี้ด้วย

1.3 หน้าทีของคำ คำที่ใช้มีหน้าทีเป็นคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยา คำบุพบท ต้องเข้าใจตรงกับหน้าทีเหล่านั้น เพื่อสื่อความหมายให้ถูกต้อง ไม่คลุมเครือ

1.4 ตำแหน่งของคำ คำแต่ละคำมีตำแหน่งในประโยค เป็นประธาน กริยา กรรม หรือบทร้อยย ผู้ส่งสารจำเป็นต้องศึกษาเพื่อวางตำแหน่งของคำในประโยคให้ถูกต้อง ไม่สับสน

1.5 ความหมายของคำ คำในภาษาไทยมีความหมายตรงและความหมายแฝง ผู้สารต้องศึกษาก่อนใช้คำเหล่านั้น เพื่อขจัดปัญหาความคลุมเครือ บางครั้งผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีบริบททางภาษาแวดล้อม เพื่อป้องกันการเข้าใจผิด ได้แก่ มีคำขยายหรือประกอบบทร้อยยภาษาให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การใช้วัจนภาษาให้เหมาะสม ประเด็นนี้ผู้ส่งสารจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมกับหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับลักษณะของการสื่อสาร ว่าเป็นการสื่อสารกับบุคคล กลุ่ม กลุ่มสาธารณะ หรือมวลชน เพราะขนาดของกลุ่มมีผลต่อความยากง่ายในการใช้ภาษา เช่น การสื่อสารเพื่อมวลชนนิยมใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช้ศัพท์เทคนิคหรือศัพท์วิชาการที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

2. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับงานแต่ละประเภท การสื่อสารทางธุรกิจมีงานแยกย่อยไปมากมาย แต่ละงานจะมีภาษาเฉพาะ ผู้ส่งสารจำเป็นต้องเรียนรู้ลักษณะภาษาที่เหมาะสมกับงานนั้นๆ

3. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสื่อ การสื่อสารการเมืองอาจใช้สื่อบุคคล ในขณะที่การสื่อสารทางธุรกิจอาจใช้สื่อบุคคลควบคู่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อโฆษณาเคลื่อนที่ ผู้ส่งสารจะต้องรู้จักความต่างของสื่อและความต่างของภาษาที่ใช้กับแต่ละสื่อ เช่น สื่อบุคคล อาจใช้จิตวิทยาทางภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องให้ข้อมูลอธิบายได้มากกว่าสื่ออื่น การให้ข่าวสารแก่สื่อมวลชนก็อาจเป็นตัวอย่างอีกกรณีหนึ่ง ผู้ส่งสารจำเป็นต้องรู้ความต่างของสื่อมวลชนแต่ละประเภทและภาษาที่เหมาะสมกับแต่ละประเภท เช่น หนังสือพิมพ์และนิตยสารแต่ละเล่มมีแนวการใช้ภาษาของตนเอง ภาษาที่ใช้ผ่านหนังสือพิมพ์คุณภาพย่อมต่างจากภาษาของหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างไทยรัฐ

4. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสารเป้าหมาย คำว่าผู้รับสารเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้รับสารเฉพาะที่ผู้ส่งสารคาดหวังไว้ ผู้ส่งสารย่อมต้องวิเคราะห์ผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายของหน่วยงานนั้นและเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสารนั้นๆ

5. ใช้วัจนภาษาที่มีน้ำหนัก หมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำที่มีพลังสามารถกระทบใจผู้รับสารให้เข้าใจได้ทันที เป็นการใช้คำน้อยแต่กินความหมาย ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีแหล่งคำในสมองเพื่อเก็บไว้เลือกใช้ให้เหมาะสมและเน้นน้ำหนักที่คำดังกล่าว

6. ใช้วัจนภาษาที่บรรลุเป้าหมาย งานสื่อสารแต่ละงานมีเป้าหมายที่วางไว้ชัดเจน ผู้ส่งสารจำเป็นต้องเลือกใช้ภาษาให้บรรลุเป้าหมายของงานให้เด่นชัด เช่น การโฆษณาลูกกลิ้งดับกลิ่นชนิดหนึ่ง ชื่อสินค้ามีชื่อคล้ายลูกอมชนิดหนึ่ง เป้าหมายของการสื่อสารต้องการให้คนรู้จักสินค้าตัวใหม่ที่ชื่อคล้ายตัวเก่านี้โดยอิงสินค้าตัวเก่าอยู่ด้วย แต่ให้รู้ว่าไม่ใช่ของกิน ผู้ส่งสารจึงต้องคิดคำว่า “กินไม่ได้”

แต่เท่าที่” เป็นทั้งการแนะนำสินค้า บอกลักษณะเปรียบเทียบและเข้าถึงผู้รับสารที่เป็นคนชอบความโก้เก๋เป็นหลัก

2. อวัจนภาษา (Nonverbal Language) หมายถึง สัญลักษณ์ รหัสที่มีใช้ตัวอักษร คำพูด แต่เป็นที่เข้าใจร่วมกันได้ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีจุดหมายที่จะสื่อสารและปฏิกิริยาตอบสนอง บางตำราเรียก ภาษาเงิบ ภาษากาย ภาษาท่าทาง เป็นต้น

หากมองสิ่งต่างๆ รอบตัวเราคงพอจะบอกได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ล้วนมีความหมาย หากเราให้ความหมายแก่มัน และผู้รับสารเข้าใจความหมายนั้น เช่น งอบ ก็คือสิ่งของชิ้นหนึ่งที่ชาวนาใช้ป้องกันความร้อนในการทำนา หากเราใช้ความหมายว่างอบ คือ ชาวนา และผู้รับสารเข้าใจและยอมรับ ก็ถือว่า ภาพงอบเป็นเครื่องหมายของชาวนาได้

ทั้งนี้องค์ประกอบหนึ่งของอวัจนภาษา ก็คือ ภาพ ปกติภาพจะไม่มีมีความหมายใดๆ เมื่อนำภาพมาประกอบ ผู้ถ่ายภาพ จัดภาพ วาดภาพ ได้ให้ความหมายลงไปในภาพนั้นๆ สารจากภาพเป็นสิ่งที่ต้องตีความ ซึ่งอาจจะหลากหลายต่างกันแล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน มุมกล้อง สี แสงในภาพล้วนให้ความหมายที่แตกต่างกัน ภาพเป็นสิ่งเตือนใจได้ดีกว่าตัวอักษร และความว่างเปล่าก็ภาพก็สามารถสื่อความหมายได้เช่นเดียวกัน

วัจนภาษาและอวัจนภาษาล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อวัจนภาษาช่วยให้วัจนภาษานั้นๆ เป็นที่เข้าใจและมีความหมายรอบด้านมากขึ้น วัจนภาษาก็จะเด่นชัดเมื่อมีวัจนภาษาประกอบ ภาษาทั้งสองลักษณะเป็นแกนสำคัญในการสื่อสาร ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป การสื่อสารก็จะไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

อวัจนภาษามีใช้สัญลักษณ์เพียงเพื่อสื่อสารกับคนใบ้หรือตามที่เรียกว่า ภาษาเงิบ อย่างที่หลายคนเข้าใจ คือคิดเสมือนหนึ่งว่า เราควรสื่อสารกับคนที่ไร้สมรรถภาพในการได้ยิน ให้เขามีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น แท้จริงอวัจนภาษาเป็นภาษาที่ใช้มาแต่อดีต กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน และจะมีความหมายมากขึ้นในอนาคตเมื่อประกอบกับสื่อและภาษาอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น

การนำแนวคิดภาษาเพื่อการสื่อสารมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เพื่อเป็นแนวคิดประกอบการวิเคราะห์โครงสร้างสัญลักษณ์ และการวิเคราะห์ความหมายของวาทกรรมการเมืองที่นำเสนอผ่านภาพ พาหนะ ห่วง และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ของผู้ผลิตว่ามีรูปแบบและลักษณะการนำเสนออย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจโครงสร้างสัญลักษณ์ดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติมา พิมพ์เสน (2541) ได้ศึกษาการรับรู้ความหมายข่าวสารและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อการนำเสนอข่าวนิตยสารในแต่ละรูปแบบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับสารสามารถรับรู้ความหมายข่าวสารของปกนิตยสารข่าวที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ กัน ได้สอดคล้องแตกต่างกัน คือสามารถรับรู้ความหมายข่าวสารได้สอดคล้องกับผู้ส่งสารมากที่สุดในรูปแบบที่นำเสนอพาดหัวนัยยะที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และนำเสนอภาพในลักษณะตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว แต่สำหรับการวัดระดับความพึงพอใจ พบว่า ผู้รับสารจะพึงพอใจรูปแบบการสื่อความหมายนัยยะแฝงมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการตัดสินใจซื้อ นอกจากนี้ยังพบว่าหากนำข่าวประเภทการเมืองมานำเสนอโดยพาดหัวข่าวสื่อความหมายนัยยะแฝงและภาพตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว ผู้รับสารจะตีความหมายข่าวสารได้แตกต่างจากความหมายที่ผู้ส่งสารกำหนดมาก ในขณะที่หากนำข่าวสังคมในลักษณะหัวเรื่องและภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง ผู้รับสารจะตีความหมายข่าวได้แตกต่างจากความหมายที่ผู้ส่งสารกำหนดมากเช่นกัน

ศรีลัดดา อุทัยรัตน์ (2540) ได้ศึกษานโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ 3 ฉบับ คือ มติชนสุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ พบว่า นโยบายและกลยุทธ์ในการนำเสนอปกของนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ กระบวนการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งปกและวิธีการนำเสนอพาดหัวข่าวและภาพปกของแต่ละองค์กรแตกต่างกันตามเป้าหมายที่วางไว้ และขีดความสามารถขององค์กรนั้นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าแนวโน้มนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในอนาคตจะมีการนำเสนอพาดหัวข่าวและภาพปกด้วยการสื่อความหมายด้วยภาษาและภาพเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น มีการนำเสนอเรื่องราวหลากหลาย การตีพิมพ์ปกจะหลุดจากกรอบความคิดเก่าๆ และสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด โดยผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสมัยใหม่กับแนวความคิดร่วมสมัย และมีแนวโน้มว่า คู่แข่งในตลาดนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะลดลง เนื่องจากนิตยสารที่จะอยู่รอดจะต้องมีความพร้อมสูง ทั้งเงินทุน เครื่องมือ และบุคลากร ที่สำคัญต้องเป็นนิตยสารที่มีจุดยืนชัดเจน

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2544) ได้ศึกษารอบวาทกรรมวิเคราะห์กับกรณีศึกษาไทย ซึ่งได้ยึดแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ นักคิดชาวฝรั่งเศสเป็นจุดเริ่มต้นในการพิจารณาหากรอบวิเคราะห์วาทกรรมแนวคิดของฟูโกต์ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์ ความเป็นใหญ่ ตรรกะและกฎเกณฑ์ที่จะทำให้อวาทกรรมต่างๆ เกิดเป็นความรู้ในยุคหนึ่งๆ กับงานของนอร์แมน แฟร์คลาฟ และเดวิด เวน ดิจค์ จากแนวคิดของทั้ง 3 คน ผู้วิจัยได้นำตัวแปรหลักๆ คือ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์ ภาวะเป็นใหญ่ อัตลักษณ์ ปรียบท สหบท ตัวบท ภาคปฏิบัติการวาทกรรม ภาคปฏิบัติการเชิงสังคม มาใช้กับกรอบวิเคราะห์ 5 กรอบที่ผู้วิจัยได้ประมวลขึ้นเพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยแบ่งเป็น (1) กรอบวาท

กรรมวิเคราะห์กับวาทกรรมปฏิบัติงาน (2) กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับวาทกรรมสถาบัน (3) กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับอัตลักษณ์ (4) กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับการเมือง (5) กรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ ผลการวิจัยพบว่า กรอบทั้ง 5 กรอบมีลักษณะเป็นสากล คือสามารถใช้ได้กับกรณีศึกษาไทย ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดวาทกรรมและชุดความรู้หรือความจริงในยุคสมัยนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “วาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีกระบวนการประกอบสร้างอย่างไร วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบ้าง ถูกจัดอยู่ในวาทกรรมชุดใด บุคคลเหล่านั้นถูกสร้างภาพตัวแทนอย่างไร มีการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจอย่างไร และมีโครงสร้างของวาทกรรมการเมืองอย่างไร

จากประเด็นการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ดังมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลประเภทเอกสาร และข้อมูลประเภทบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1.1 ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกศึกษานิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ที่มียอดขายและกลุ่มผู้อ่านมากที่สุด เฉพาะฉบับที่ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมติทางการเมือง ตั้งแต่ฉบับ 1273 เดือนมกราคม 2548 - ฉบับ 1324 เดือนธันวาคม 2548 จำนวนทั้งสิ้น 38 ฉบับ ดังนี้

ตาราง 3.1 แสดงรายชื่อปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง

ลำดับ	ฉบับ	ประจำวันที่
1.	1274	ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548
2.	1275	ประจำวันที่ 21-27 มกราคม 2548
3.	1276	ประจำวันที่ 28 มกราคม-3 กุมภาพันธ์ 2548
4.	1277	ประจำวันที่ 4-10 กุมภาพันธ์ 2548
5.	1278	ประจำวันที่ 11-17 กุมภาพันธ์ 2548
6.	1280	ประจำวันที่ 25 กุมภาพันธ์-3 มีนาคม 2548
7.	1281	ประจำวันที่ 4-10 มีนาคม 2548
8.	1282	ประจำวันที่ 11-17 มีนาคม 2548
9.	1283	ประจำวันที่ 18-24 มีนาคม 2548
10.	1284	ประจำวันที่ 25-31 มีนาคม 2548
11.	1285	ประจำวันที่ 1-7 เมษายน 2548
12.	1286	ประจำวันที่ 8-14 เมษายน 2548
13.	1288	ประจำวันที่ 22-28 เมษายน 2548
14.	1289	ประจำวันที่ 29 เมษายน-5 พฤษภาคม 2548
15.	1292	ประจำวันที่ 20-26 พฤษภาคม 2548
16.	1293	ประจำวันที่ 27 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2548
17.	1295	ประจำวันที่ 10-16 มิถุนายน 2548
18.	1296	ประจำวันที่ 17-23 มิถุนายน 2548
19.	1298	ประจำวันที่ 1-7 กรกฎาคม 2548
20.	1299	ประจำวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2548
21.	1300	ประจำวันที่ 15-21 กรกฎาคม 2548
22.	1301	ประจำวันที่ 22-28 กรกฎาคม 2548
23.	1304	ประจำวันที่ 12-18 สิงหาคม 2548
24.	1305	ประจำวันที่ 19-25 สิงหาคม 2548
25.	1307	ประจำวันที่ 2-8 กันยายน 2548
26.	1310	ประจำวันที่ 23-29 กันยายน 2548
27.	1311	ประจำวันที่ 30 กันยายน-6 ตุลาคม 2548

ตาราง 3.1 แสดงรายชื่อปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมติทางการเมือง (ต่อ)

ลำดับ	ฉบับ	ประจำวันที่
28.	1312	ประจำวันที่ 7-13 ตุลาคม 2548
29.	1313	ประจำวันที่ 14-20 ตุลาคม 2548
3.	1314	ประจำวันที่ 21-27 ตุลาคม 2548
31.	1315	ประจำวันที่ 28 ตุลาคม-3 พฤศจิกายน
32.	1316	ประจำวันที่ 4-10 พฤศจิกายน 2548
33.	1318	ประจำวันที่ 18-24 พฤศจิกายน 2548
34.	1319	ประจำวันที่ 25 พฤศจิกายน-1 ธันวาคม 2548
35.	1320	ประจำวันที่ 2-8 ธันวาคม 2548
36.	1322	ประจำวันที่ 16-22 ธันวาคม 2548
37.	1323	ประจำวันที่ 23-29 ธันวาคม 2548
38.	1324	ประจำวันที่ 30 ธันวาคม-5 มกราคม 2549

1.2 หนังสือ บันทึก เอกสารอื่นๆ อาทิ เอกสารทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทความ บทวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์และเพื่อความชัดเจนต่อการวิเคราะห์ในการคุบริบทแวดล้อมของวาทกรรม

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

สำหรับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล จะได้มาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลที่ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) คือ คุณสรกุล อดุลยานนท์ : ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และกรรมการบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)

ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์ผู้ผลิตในองค์กรของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์และนโยบายการดำเนินงานของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
2. ลักษณะและรูปแบบของเนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
3. กลุ่มเป้าหมายของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
4. กระบวนการผลิตปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
5. การเลือกภาพประกอบสำหรับเป็นปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

6. การเลือกประเด็นพาดหัวปกบนปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
7. ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับข่าวที่จะนำมาเป็นปกในประเด็นใดมากที่สุด
8. ประเด็นที่มีข้อจำกัดในการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
9. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเสนอปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือในการวิจัย 2 แบบ คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เป็นการวิเคราะห์โดยนำเนื้อหาของภาพปก พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง เพื่อพิจารณาถึงรูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทของสัญญาณ ความหมายทั้งนัยตรงและนัยแฝง และภาพตัวแทนที่ปรากฏ นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) มาใช้เป็นการรอบการวิเคราะห์ภาพปก พาดหัวปก และข้อความยกป้าย ภาพตัวแทน และการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และโครงสร้างวาทกรรม โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการวิเคราะห์ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง ตั้งแต่ฉบับ 1273 เดือนมกราคม 2548 – ฉบับ 1324 เดือนธันวาคม 2548 จำนวนทั้งสิ้น 38 ฉบับ ทั้งนี้การวิเคราะห์โดยจัดทำเป็น Categorizing Sheet ในประเด็นต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ภาพ

1.1.1 รูปแบบการนำเสนอภาพ

- แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี (a) ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ
- สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ บุคคล (b) ได้แก่ ภาพประกอบที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ บุคคล
- แฝงความรู้สึกร่วม (c) ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ
- มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง (d) ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ

- รูปแบบอื่นๆ (e) ได้แก่ การนำเสนอภาพในเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.1.2 ลักษณะการนำเสนอภาพ

- ภาพถ่ายบุคคล (a) ได้แก่ ภาพถ่ายหรือภาพเหมือนจริงของบุคคล
- ภาพเหตุการณ์ (b) ได้แก่ ภาพที่นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายของเนื้อหาในภาพ
- ภาพกราฟฟิค ผสมผสานสัญลักษณ์ (c) ได้แก่ ภาพถ่ายผสม ภาพวาด ภาพกราฟฟิคต่างๆ เป็นต้น
- ภาพการ์ตูน (d) ได้แก่ ภาพที่นำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ ทั้งการนำเสนอในรูปแบบการล้อเลียน ขำขัน เล่าเรื่อง และประกอบเนื้อหา
- ลักษณะอื่นๆ (e) ได้แก่ ลักษณะที่ไม่ได้มีการกล่าวถึง เช่น ไม่มีภาพ เป็นต้น

1.1.3 วิเคราะห์ประเภทของสัญลักษณ์

- Icon
- Index
- Symbol

1.1.4 วิเคราะห์ความหมายของสีและภาพ

- ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)
- ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

1.2 การวิเคราะห์พาดหัวปก

1.2.1 รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปก

- แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี (a) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ
- สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ (b) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ชุดคู่
- แฝงความรู้สึกร่วม (c) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

- มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง (d) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ
- แฝงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ (e) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอ โดยแฝงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการขายให้กับนิตยสารของตนเอง หรือต้องการสร้างภาพพจน์ในทางบวก
- รูปแบบอื่นๆ (f) ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.2.2 ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก

- ตั้งคำถาม (a) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับคนอ่าน
- สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ (b) ได้แก่ พาดหัวปกที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปเรื่องราว วิเคราะห์หรือขุดคุ้ย
- เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม (c) ได้แก่ พาดหัวปกที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะดุ้ง ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ
- ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ (d) เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น
- ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี (e) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
- ลักษณะอื่นๆ (f) ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

1.2.3 วิเคราะห์ประเภทของสัญลักษณ์

- Icon
- Index
- Symbol

1.2.4 วิเคราะห์ความหมายของคำ

- ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)
- ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

1.3 การวิเคราะห์ข้อความยกป้าย

1.3.1 รูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้าย

- แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี (a) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ
- สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ย (b) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ย
- แฝงความรู้สึกร่วม (c) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ
- มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง (d) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ
- แฝงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ (e) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีรูปแบบการนำเสนอโดยแฝงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการขายให้กับนิตยสารของตนเอง หรือต้องการสร้างภาพพจน์ในทางบวก
- รูปแบบอื่นๆ (f) ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

1.3.2 ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก

- ตั้งคำถาม (a) ได้แก่ พาดหัวปกที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับผู้อ่าน
- สรุปรเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ (b) ได้แก่ พาดหัวปกที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปรื่องราว วิเคราะห์หรือชุดคู่ย
- เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม (c) ได้แก่ พาดหัวปกที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะอื้น ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ
- ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ (d) เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น

- ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี (e) ได้แก่ พาดหัวปกที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
- ลักษณะอื่นๆ (f) ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

1.3.3 วิเคราะห์ประเภทของสัญลักษณ์

- Icon
- Index
- Symbol

1.3.4 วิเคราะห์ความหมายของคำ

- ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)
- ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

1.4 การวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลที่เป็นภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ว่าบุคคลผู้นั้นคือใคร มีความสัมพันธ์กับบุคคลใดบ้าง ถูกสร้างให้มีภาพตัวแทนอย่างไร และถูกจัดอยู่ในวาทกรรมชุดใด

1.5 การวิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.5.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria) : บุคคลผู้นี้ที่เป็นภาพปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์คือใคร ภาพตัวแทนที่สื่อออกมาเป็นอย่างไร อยู่ในระบบคิดหรืออุดมการณ์ทางสังคมกลุ่มใด

1.5.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities) : บุคคลผู้นี้ กำลังทำอะไร/วางแผนอะไร/คาดหวังอะไร มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวดังกล่าวมีจุดประสงค์อย่างไร มีใครร่วมในกิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวบ้าง

1.5.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims) : บุคคลนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไร และสะท้อนเป้าหมายเชิงอุดมการณ์อย่างไร

1.5.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and value) : ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสะท้อนค่านิยม มาตรฐานและคุณค่าเชิงอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกอย่างไร

1.5.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position) : บุคคลผู้นี้มีตำแหน่งในสังคม/การเมืองอย่างไร จุดยืนทางสังคม/การเมืองของบุคคลนั้นอยู่ตรงไหน ใครคือมิตร/ศัตรู และมีท่าทีต่อแนวความคิดทางการเมืองหรือต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร

1.5.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource) : บุคคลผู้นี้เป็นเจ้าของข้อมูลและความรู้อะไร (เฉพาะส่วนนี้ดูจากภูมิหลังของบุคคล) เขามีข้อมูลและความรู้อะไรที่คนอื่นไม่มี และมีการใช้ข้อมูลและความรู้นั้นเพื่อสะท้อนอุดมการณ์อย่างไร

1.6 การวิเคราะห์โครงสร้างวาทกรรมการเมือง โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสัญลักษณ์ (signifier) ตัวหมายถึงหรือแนวคิด (signified) ภาพตัวแทน (representation) และการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของวาทกรรมการเมืองของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ที่งานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำคำสัมภาษณ์มาวิเคราะห์บริบท (context) ในการสร้างวาทกรรมทางการเมือง เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการประกอบสร้างวาทกรรมการเมืองบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ผ่านกรอบความคิดต่างๆ คือ กรอบการทำงานด้านข่าวสารข้อมูล กรอบความคิดส่วนบุคคล กรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้อง และกรอบความคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และค่านิยม โดยผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อประกอบการวิเคราะห์ตัวบท (text) ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นในการวิเคราะห์กระบวนการในการสร้างวาทกรรมที่ปรากฏบนนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การเก็บข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่

1.1 ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมติทางการเมือง ตั้งแต่ฉบับ 1273 เดือนมกราคม 2548 – ฉบับ 1324 เดือนธันวาคม 2548 รวมระยะเวลา 1 ปี จำนวน 38 ฉบับ

1.2 หนังสือ บันทึก เอกสารอื่นๆ อาทิ เอกสารทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทความ บทวิเคราะห์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากบุคคล ผู้วิจัยทำการบันทึกเทปและจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาถอดเทป พร้อมจัดพิมพ์ให้อยู่ในรูปแบบเอกสาร และนำมาประกอบการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งเพื่อความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เป็นส่วนๆ ตามคำถามนำวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอันประกอบไปด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายจากบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง จำนวนทั้งหมด 38 ฉบับ และข้อมูลประเภทบุคคล โดยจะนำผลการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทของสัญลักษณ์ ความหมายทั้งความหมายนัยตรงและนัยแฝง รวมถึงประเด็นสำคัญที่ผู้ผลิตนิตยสารต้องการนำเสนอต่อผู้รับสารมาพิจารณาประกอบกับแนวคิดการสร้าง ความหมายในสื่อมวลชน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ รวมถึงบริบทต่างๆ ของผู้ผลิตมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างวาทกรรมในตัวบทอย่างไร ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท (text) และบริบท (context) ในโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

2. การวิเคราะห์วาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอันประกอบไปด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายจากบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง จำนวนทั้งหมด 38 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่ามีบุคคลใดบ้าง ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างไร ถูกจัดเข้ากับวาทกรรมชุดใด มีการสร้างความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจอย่างไร และมีโครงสร้างวาทกรรมการเมืองอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของนอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough) โดยใช้แนวคิดสัญลักษณ์วิทยาเป็นหลักในการวิเคราะห์และตีความในการศึกษาความหมายของวาทกรรม และใช้การวิเคราะห์อุดมการณ์ในการศึกษาวาทกรรมการเมืองด้วย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของนอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough) โดยทำการศึกษาจากมิติการปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) อันได้แก่ การวิเคราะห์กระบวนการสร้างวาทกรรม (text

production) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร มีการนำเอาบริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมาสร้างเป็นวาทกรรมได้อย่างไร

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) โดยยกเอาวาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทั้งที่อยู่ในรูปของตัวบท (text) และบริบท (context) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) มาเป็นตัวอย่างประกอบให้เห็นจริงเพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทของสัญญาณ ความหมายจากภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปก การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และโครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 บท เพื่อตอบคำถามนำวิจัยในแต่ละข้อ กล่าวคือในบทที่ 4 เป็นผลการวิเคราะห์โครงสร้างสัญญาณ อันประกอบด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายบุคคลที่ปรากฏบนปกภาพตัวแทนของบุคคลที่เป็นปก การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และโครงสร้างวาทกรรมที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อตอบคำถามนำวิจัยทั้งหมด

ส่วนบทสุดท้ายคือบทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษากระบวนการประกอบสร้างของโครงสร้างสัญญาแล้ว ยังต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวาทกรรมการเมืองกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และโครงสร้างวาทกรรมการเมือง อันจะทำให้สามารถเข้าใจถึงความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ผู้ผลิตต้องการจะส่งไปยังผู้รับสารในช่วงเวลาของบริบทสังคม ณ เวลานั้นๆ

เหตุการณ์ทางการเมือง ปี 2548 โดยสรุป

ในปี 2548 เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างมาก โดยมีเหตุการณ์สำคัญๆ ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่และเหตุการณ์ที่เกิดต่อเนื่องมาตั้งแต่การเข้ารับตำแหน่งของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยเมื่อต้นปี 2544 ซึ่งรัฐบาลทักษิณถือเป็นรัฐบาลที่มีอำนาจมากที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย ทั้งอำนาจในทางนิติบัญญัติ ในพรรคการเมือง ในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งด้านพลเรือนและทางทหาร ในทางการเงิน การสื่อสาร รวมถึงความเก่ง ความเอาใจจริงเอาใจของนายกรัฐมนตรี (ประเวศ วะสี, 2546 : 6) แต่หลังจากการเริ่มต้นการทำงานของรัฐบาลทักษิณ 2 ในเดือนเมษายน 2548 ภายหลังจากได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งด้วยคะแนนท่วมท้น 376 เสียง จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นพรรคแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

หลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปร่วมฟังบรรยายเกี่ยวกับการแบ่งโซนเป็นแดง-เหลือง-เขียวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และกล่าวให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวจนทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิด และนำไปสู่การวิจารณ์อย่างหนักของคนในพื้นที่ สื่อมวลชน นักวิชาการ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน เป็นต้น ทั้งยังถูกโจมตีเรื่อง “การใช้คำพูดไม่เหมาะสม” ด้วย

27 กุมภาพันธ์ 2548 หลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้น ดร.ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/อดีตผู้นำนักศึกษาเรียกร้องประชาธิปไตยเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้นำเสนอบทวิเคราะห์เรื่อง “สังคม วัฒนธรรมหลังการเลือกตั้ง ก.พ. 2548 การเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรม การเมือง ครั้งที่ 2 ของไทย” ซึ่งข้อมูลที่นำเสนอขึ้นนั้นเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การบริงานของรัฐบาลทักษิณ 1 โดยเฉพาะปัญหาใหญ่ของประเทศไทย คือ การทับซ้อน

และการคอร์รัปชันในบ้านเรา ปัญหาสำคัญที่สุดคือทักษิณไม่มีศักยภาพ ไม่มีภูมิหลังครอบครัวความสำเร็จในชีวิตที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาทับซ้อน ดร.ธีรยุทธยังกล่าววิพากษ์อีกว่านโยบายเศรษฐกิจคู่ขนานของพรรคไทยรักไทยคือการเอื้ออาทรในระดับรากหญ้าและเอื้ออาชรรรม¹ในระดับบน สะท้อนลึกซึ้งซึ่งสังคมต่อค่านิยมและคุณธรรม จนมีการเปรียบเทียบนายทักขิณว่าเป็นพระธรรมทักษิณ มีดวงตามองเห็นธรรมทุกๆ อย่าง ตั้งแต่อบายมุข การฆ่าตัดตอน แบ่งแยกชั้นประชาชน บูรณาการการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศให้ประโยชน์เข้ากับกลุ่มพวกพ้อง การทับซ้อนต่างๆ เป็นความว่างเปล่า เป็นภาวะธรรมดา เสริมให้ผู้คนในหมู่บ้านมองว่า "ทำดีเจ็บตัว ทำชั่วเป็นเรื่องธรรมดา"

สำหรับการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดคุณสมบัติของรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีว่าต้องทุ่มเทการทำงาน ทำงานเป็น และโปร่งใส หรือที่นายกฯ ใช้คำว่า "MR.CLEAN" ซึ่งเป็นที่วิจารณ์กันมากเพราะคณะรัฐมนตรีชุดเดิมมีเรื่องให้สงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสอยู่มาก ซึ่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ส่วนเสนาะ เทียนทอง ประธานที่ปรึกษาพรรคไทยรักไทย ได้รับการแต่งตั้งจากนายกฯ ทักขิณผ่านรายการวิทยุ "นายกฯ ทักขิณคุยกับประชาชน" ให้ดำรงตำแหน่งประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่เสนาะเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นการไม่ให้เกียรติที่ตั้งตำแหน่งอะไรก็ไม่รู้ขึ้นมาใหม่ให้ ทั้งที่เขาเป็นเสาหลักของพรรคไทยรักไทย และมีความชำนาญในเรื่องการเมือง โดยเฉพาะผลงานการส่งบรรหาร ศิลปอาชา, พล.อ.ชาวลิต ยงใจยุทธ และพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์นี้ทำให้นายกฯ ทักขิณ ผู้ซึ่งมีความมั่นใจในตัวเองสูงกล่าวยอมรับผิดต่อหน้าสื่อมวลชน แต่เสนาะก็ยังไม่แสดงความไม่พอใจจนออกมาต่อสู้อาศัยกลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ ภายใต้คำขวัญ "การเมืองสร้างสรรค์" โดยเป็นเวทีกว้างให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกปิดปากให้แสดงออก ทั้งยังมีกลุ่มของสมศักดิ์ เทพสุทินและกลุ่มของสุชาติ ตันเจริญเข้าร่วมด้วย ซึ่งเป็นการต่อต้านทิศทางของพรรคไทยรักไทยที่ต้องการสถาปนารัฐธรรมนูญระบอบทักษิณให้มั่นคงหรือมุ่งไปสู่ความเป็นเอกพรรค

ส่วนเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ก็ยังเป็นปัญหาที่รัฐบาลทักษิณต้องแก้ไขกันต่อไป โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์ระเบิดที่สนามบินหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา วันที่ 3 เมษายน 2548 ซึ่งสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนทั่วประเทศ สะท้อนให้เห็นความผิดพลาดที่ผ่านมาของรัฐที่ละเลยหรือมองข้ามข้อมูลพื้นฐานของสังคม

เข้าสู่เดือนพฤษภาคมประชาชนก็เริ่มลดความเชื่อถือของรัฐบาลลงจากปัญหาการจัดซื้อเครื่องบินรบจับวัตถูระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 ซึ่งอยู่ในการดูแลควบคุมของสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและเลขาธิการพรรคไทยรักไทย เนื่องจากโครงการสนามบินสุวรรณ

¹ เอื้ออาชรรรม หมายถึง การเอื้อผลประโยชน์ให้กับพรรคพวก ญาติพี่น้อง

ภูมิเป็นโครงการที่เกิดกรณีการคอร์รัปชันมาโดยตลอด ประกอบกับความเชื่อถือทางการเมืองของสุริยะ ไม่เป็นสีเทาตั้งแต่เริ่มเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบการทุจริตการเก็บค่าผ่านทางมอเตอร์เวย์ที่มีการลงโทษข้าราชการกรมทางหลวง 114 คน, การตรวจสอบการเช่าที่การรถไฟแห่งประเทศไทยของห้างเซ็นทรัล ลาดพร้าว หรือการออกนโยบายซื้อใจคนกรุงเทพฯ ในช่วงก่อนการเลือกตั้งที่ผ่านมาด้วยการลดค่าผ่านทางคอนเมืองโทลล์เวย์ เป็นต้น

แม้ว่าจะมีการยืนยันจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาว่าไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมืองคนใดรับสินบน จนกระแสน้ำเงียบไป แต่เมื่อศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสัญญา คับบัญชีและกระแสเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อดังกล่าว ทำให้เกิดความไม่พอใจกับนายกฯ เป็นอย่างมากจนต้องแนะนำดร.อัมมารให้ไปอ่านคอลัมน์วิภาควเคราะห์ หน้า 3 หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน เรื่อง “สงคราม การเมือง สงคราม ข้อมูล สงคราม พื้นที่” ซึ่งสรุปได้ประเด็นว่า ประชาชนเลือกที่จะเชื่อฝ่ายใดฝ่ายนั้นก็คือผู้ชนะซึ่งได้พื้นที่ความเชื่อถือของประชาชน

ในส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ คู่แข่งสำคัญของพรรคไทยรักไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าพรรคจากบัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ลาออกหลังจากพ่ายแพ้การเลือกตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ โดยส่งต่อตำแหน่งหัวหน้าพรรคให้กับอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งหลังจากรับตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และผู้นำฝ่ายค้านแล้ว อภิสิทธิ์ได้ยื่นเปิดอภิปรายทั่วไปตามบทบัญญัติมาตรา 186 อภิปรายไม่ไว้วางใจสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในประเด็นความบกพร่องในการบริหารจากกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 ด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่หนักแน่น กอรปกับประสิทธิภาพในการบริหารข้อมูล การเรียงเรียงข้อมูล ซึ่งให้เห็นความไม่ชอบมาพากลของเหตุการณ์ดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ แม้มติออกมาแล้วสุริยะจะชนะโหวต แต่การอภิปรายของอภิสิทธิ์ในครั้งนี้สามารถโน้มน้าวใจให้ประชาชนเชื่อว่าการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 มีความไม่ชอบธรรม และมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนหลายประการ จนเป็นผลให้สถานะทางการเมืองของรัฐบาลมีสภาพสั่นคลอนอย่างมาก

เดือนกรกฎาคม รัฐบาลออกพระราชกำหนดว่าการด้วยบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีโดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภา อีกทั้งเนื้อหาของพระราชกำหนดฉบับนี้มีหลายประเด็นที่ล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของประชาชน จนอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่รับผิดชอบและแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ และนายแพทย์ประเวศ วะสี รองประธานกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ แนะนำให้รัฐบาลประกาศใช้พระราชกำหนดเพียงบางข้อ และสามารถร้องเรียนได้หากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ ทำให้ความรุนแรงของเกมการเมืองลดลง

เดือนสิงหาคม นายฯ ได้มีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 1 จำนวน 17 ตำแหน่ง ซึ่งเป็นผลพวงจากกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 โดยแต่งตั้งให้ พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา มารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแทน พล.ต.อ.ชิตชัย วรรณสถิตย์ ซึ่งถูกวิจารณ์ว่าเขาได้รับตำแหน่งจากโควตาของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เพื่อนสนิทของสลิลาวัลย์ วันทนา ภรรยา

เดือนกันยายน บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) รายงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ว่าได้เข้าซื้อหุ้นของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) และบริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน) จนเกิดกระแสการต่อต้านทั้งนักวิชาการ องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน กลุ่มผู้อ่าน มติชน เพราะหลายฝ่ายเชื่อว่าเป็นการลงทุนที่มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จึงเกิดการเรียกร้องให้มติชนเป็นสื่ออิสระ ปราศจากการครอบงำของกลุ่มทุนและอำนาจทางการเมือง แม้ว่าพรรคชัย บุญปาน ประธานบริษัท มติชน และไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกลุ่มแกรมมี่ ได้เจรจาตกลงเรื่องการซื้อหุ้นเรียบร้อยแล้วก็ตาม เหตุการณ์นี้ทำให้ วาณิช จรุงกิจอนันต์ คอลัมนิสต์ของมติชน ซึ่งเป็นทั้งกรรมการและกรรมการตรวจสอบ บริษัทแกรมมี่ ฟ็องร็องพิเชียร คุระทอง บรรณาธิการอำนวยการ หนังสือพิมพ์มติชน, สุวพงศ์ จันฝังเพ็ชร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน และบริษัท มติชน ฐานหมิ่นประมาท และในเดือนเดียวกันนี้เองที่ อ.ส.ม.ท. สั่งถอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์จากผังการออกอากาศของโมเดิร์นไนน์ทีวี โดยอ้างว่าการดำเนินรายการส่งผลกระทบต่อสถาบัน สันติ ลี้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ จึงเปลี่ยนมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรทุกวันศุกร์

30 ตุลาคม 2548 มีการเลือกตั้งซ่อมใน 4 จังหวัด ได้แก่ พิจิตร ลิงห์บุรี อุทัยธานี และสตูล ซึ่งในพื้นที่จังหวัดพิจิตรเป็นพื้นที่ของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ หัวหน้าพรรคมหาชนที่เข้ามารับตำแหน่ง หลังจากการลาออกของเอก เหล่าธรรมทัศน์ การเลือกตั้งครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่จะชี้ชะตาทางการเมืองของเขาด้วย ซึ่งนายฯ ทักขิมบนเวทีหาเสียงของพรรคไทยรักไทยว่า “ชีวิตการเมืองของพล.ต.สนั่นได้จบลงแล้ว” ถือเป็นคำเหยียดหยันที่สร้างความกดดันให้กับพล.ต.สนั่นเป็นอย่างมาก ซึ่งแม้ว่าพรรคมหาชนจะมีความเสียเปรียบทั้งทุนและกลไกรัฐ แต่ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ ลูกชาย พล.ต.สนั่นก็ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพิจิตรในที่สุด

หลังจากอ.ส.ม.ท. สั่งถอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ที่ดำเนินรายการ โดยสนธิ ลี้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ จากผังการออกอากาศของโมเดิร์นไนน์ทีวี โดยอ้างว่าการดำเนินรายการส่งผลกระทบต่อสถาบันในเดือนกันยายน แต่ทั้งสองก็ยังคงเดินหน้าจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร โดยหยิบยกประเด็นการบริหารประเทศที่เต็มไปด้วยร่องรอยความไม่โปร่งใส การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่ผิดพลาดมาเปิดเผย ซึ่งมีประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมฟังเป็นจำนวนมาก เกิดเป็นการชุมนุมโดยมีเป้าหมายเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

หลายประเด็นที่กล่าวถึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้เขาตัดสินใจให้ทนายฟ้องแพ่ง-อาญา ทั้ง สนิธิและ สโรชาทั้งหมด 4 คดีเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท นอกจากนี้สนธิยังกล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณ ถวายคืนพระราชอำนาจ เพื่อปฏิรูปการเมืองตามแนวที่สนธิเสนอคือให้ผู้นำคนปัจจุบันออกไป แล้วมี นายกรัฐมนตรีพระราชทานลงมาเพื่อปฏิรูปการเมืองด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่

นับตั้งแต่เดือนกันยายนเป็นต้นมา “ปรากฏการณ์สนธิ” อันเนื่องมาจากรายการเมืองไทยราย สัปดาห้ได้สร้างผลสะท้อนต่อรัฐบาลทักษิณอย่างมาก โดยยุทธวิธีการทำลายฝ่ายตรงข้ามของทั้งนายกฯ ทักษิณ และสนธิใช้ก็คือการกล่าวหาซึ่งกันและกันเรื่องหมิ่นสถาบันชั้นสูง จนพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรีต้องออกมากล่าวเตือน จนเกิดเป็นการดัน ช่มชู้ในเชิงการใช้อำนาจ อาทิ กรณีการวางระเบิด บริเวณหน้าอาคารหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ การกล่าวโจมตีจากสมัครและคู่สิดในรายการเช้าวันนี้ที่ เมืองไทย รวมถึงการปิดกั้นไม่ให้ออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรทั้งเคเบิลทีวีและรายการ วิทยุด้วย

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น กลายเป็นการจัดตั้งพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย ที่มีการชุมนุมใหญ่ แบบยึดเชื้อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อขับไล่นายกฯ ทักษิณ ซึ่งนอกจากจะมีสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นแกนนำแล้ว ยังมีทั้งนักวิชาการ นักการเมืองฝ่ายค้านอย่างอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์, น.ต. ประสงค์ สุ่นศิริ, เอกยุทธ อัญชันบุตร, เพียร ยงหนู เข้าร่วมสนับสนุนการชุมนุมต่อต้านในครั้งนี้ด้วย

การสำรวจของสวนดุสิตโพลเรื่อง “1 ปีรัฐบาลทักษิณ 2 ในสายตาของประชาชน” ได้สำรวจ ความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ พบว่า รัฐบาลทักษิณ 2 มีจุดเด่นเรื่องการบริหารที่ ดี/กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ/การทำงานรวดเร็วมากที่สุด 28.84% รองลงมาคือสามารถพัฒนา ประเทศชาติให้เทียบเท่ากับต่างประเทศ/นายกฯ ทักษิณเป็นผู้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนัก ลงทุน 23.90% การปราบปรามยาเสพติด 19.16% การแก้ไขปัญหาความยากจน/การช่วยเหลือประชาชน ระดับล่าง/เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ 17.21% และความขยันขันแข็งในการทำงาน/มีโครงการใหม่ๆ เสมอ 10.89%

ผลการสำรวจประเด็นเรื่องจุดด้อยของรัฐบาลทักษิณ 2 พบว่าความขัดแย้งภายในพรรคไทยรัก ไทย/มีความแตกแยกในพรรค/นายกฯ แก้ปัญหาภายในพรรคไม่ได้มากที่สุด 29.13% รองลงมาคือความ ไม่โปร่งใสในการทำงาน/การคอร์รัปชัน/การช่วยเหลือพวกพ้อง 24.99% ไม่สามารถแก้ปัญหาการคาน้ำมันให้ลดลงได้/สินค้าราคาแพง 17.83% มีการประท้วงบ่อยมากขึ้น/ความขัดแย้งในสังคม 16.22% และไม่สามารถแก้ไขปัญหาภัยภาคใต้และปัญหาผู้มีอิทธิพล 11.83%

จากเหตุการณ์ตลอดปี 2548 ประกอบกับผลสำรวจดังกล่าวทำให้เห็นสถานะทางการเมืองที่กำลังเผชิญกับปัญหาของรัฐบาล ส่งผลให้นายกฯ ทักษิณ ก็ถูกลดความน่าเชื่อถือและความนิยมจาก ประชาชนอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งในส่วนตัวของนายกฯ ทักษิณเองยังถูกโจมตีเรื่องของการใช้คำพูดที่ไม่ เหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ทั้งนักวิชาการ นักการเมืองฝ่ายตรงข้าม สื่อมวลชน ฯลฯ จนเกิดเป็นความไม่

พอใจ ปัญหาความแตกแยกภายในพรรคไทยรักไทย และประกอบกับการชุมนุมต่อต้านของประชาชนนับหมื่นคน ที่ส่งผลให้เกิดความสั่นคลอนของสถานภาพทางการเมืองของเขามาก ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ทั้งหมดโดยภาพรวม เพื่อนำมาอธิบายประกอบผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. กระบวนการผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
2. โครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
3. บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น
4. การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์
5. โครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

1. กระบวนการผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การศึกษาวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษากระบวนการประกอบสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยพิจารณาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง ตั้งแต่ฉบับ 1273 เดือนมกราคม 2548 – ฉบับ 1324 เดือนธันวาคม 2548 จำนวน 38 ฉบับ และนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่นๆ โดยผลิตหนังสือพิมพ์รายวัน (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน) หนังสือพิมพ์ราย 3 วัน (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ) หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์) นิตยสาร และหนังสือพิมพ์เฉพาะกิจประเภทต่างๆ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยบริษัทย่อยอีก 2 บริษัท คือ บริษัท ข่าวสด จำกัด (ถือหุ้น 99.99%) ซึ่งประกอบกิจการออกหนังสือพิมพ์รายวัน “ข่าวสด” และออกหนังสือเฉพาะกิจ และบริษัท งานดี จำกัด (ถือหุ้น 99.5%) ซึ่งประกอบกิจการจัดจำหน่ายหนังสือในเครือของบริษัทฯ และของสำนักพิมพ์อื่นๆ

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เป็นนิตยสารที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และบันเทิง โดยประกอบไปด้วยบุคลากรจากหน่วยงานในเครือของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนสนับสนุนการทำงานด้านเนื้อหาต่างๆ ทั้ง มติชนรายวัน ประชาชาติธุรกิจ ข่าวสด ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีชาวบ้าน และเส้นทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ยังมีนักเขียนที่มีชื่อเสียง นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จากภายนอกเข้ามา ร่วมนำเสนอเนื้อหาจำนวนมากและสม่ำเสมอ

คอลัมน์ “สัมภาษณ์พิเศษ” หน้า 9 มติชนสุดสัปดาห์ฉบับไม่ขาย กล่าวถึงการกำเนิด “มติชนสุดสัปดาห์” ว่าเป็นการผนวกเอาความคิดหลากหลายของนิตยสารรายสัปดาห์ทั้งหลายมารวมกันไว้ โดยเน้นความหลากหลายเพื่อให้ผู้อ่านได้มีหนังสือรายสัปดาห์อ่านอีกฉบับหนึ่ง ต้นคิดในการทำหนังสือมาจาก พงษ์ศักดิ์ พยัคฆวิเชียร ที่นำแนวคิดมาจากการทำหนังสือพิมพ์รายวันต่างประเทศในรูปแบบแทบลอยด์ ประกอบกับความต้องการให้มีมติชนสุดสัปดาห์เป็นหนังสือพิมพ์ประจำวันอาทิตย์ด้วย

ลักษณะของมติชนสุดสัปดาห์ในช่วงแรกนั้นมีการทำปกเป็นข้อความ รูปภาพที่พิมพ์เป็นลักษณะสี่พื้นและลายเส้น ไม่ต้องเย็บเล่ม และจำหน่ายในราคา 5 บาท มีการวางตลาดให้อยู่ในกลุ่มของหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งมีรูปแบบของนิตยสารสรุปข่าววิจารณ์ วิเคราะห์ข่าวในรอบสัปดาห์ และมีส่วนประกอบของวรรณกรรม บันเทิง กีฬา ผสมลงไปให้เป็นหนังสือพิมพ์ประจำวันหยุดสุดสัปดาห์ แต่เพื่อให้หนังสือรายสัปดาห์สามารถวางอยู่บนแผงได้หลายวัน มติชนสุดสัปดาห์ จึงวางตลาดทุกวันอังคารยาวไปถึงวันศุกร์และเสาร์ ซึ่งเป็นวันสุดสัปดาห์จริงๆ ในส่วนของการปิดข่าว สรุปเหตุการณ์ของสัปดาห์ที่ผ่านมาจึงมีความสมบูรณ์ครบถ้วน

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับแรกที่วางจำหน่ายคือ 24 สิงหาคม 2523 ปกเป็นกระดาษปฐุฟ จนถึงวันที่ 11 กันยายน 2526 ก็มีปกเป็นสี่สี กระดาษอาร์ต และเปลี่ยนผู้บริหารจากพงษ์ศักดิ์ พยัคฆวิเชียร บรรณาธิการบริหารมาเป็นเรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์ จนมาถึงเสถียร จันทิมาธร ผู้เงินจัดในงานหนังสือ ซึ่งมีลักษณะของนักหนังสือพิมพ์และนักวรรณกรรมในคนเดียวกัน

มติชนสุดสัปดาห์เป็นการผสมผสานความคิดระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ที่เรียกกันว่า “ร่วมสมัย” เป็นการติดตามยุคสมัยอย่างใกล้ชิด หรือการลองดูกับของใหม่ๆ ทั้งเทคโนโลยีและความคิดวัยรุ่นแต่ละยุคแล้วผสมผสานเพื่อให้เกิดความหลากหลายทั้งในรูปแบบและเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมไปกับทีมงานผู้ผลิต ซึ่งเป็นความคิดและการกระทำตั้งแต่มติชนสุดสัปดาห์เกิดขึ้นมาในโลกแห่งวรรณกรรมและหนังสือพิมพ์

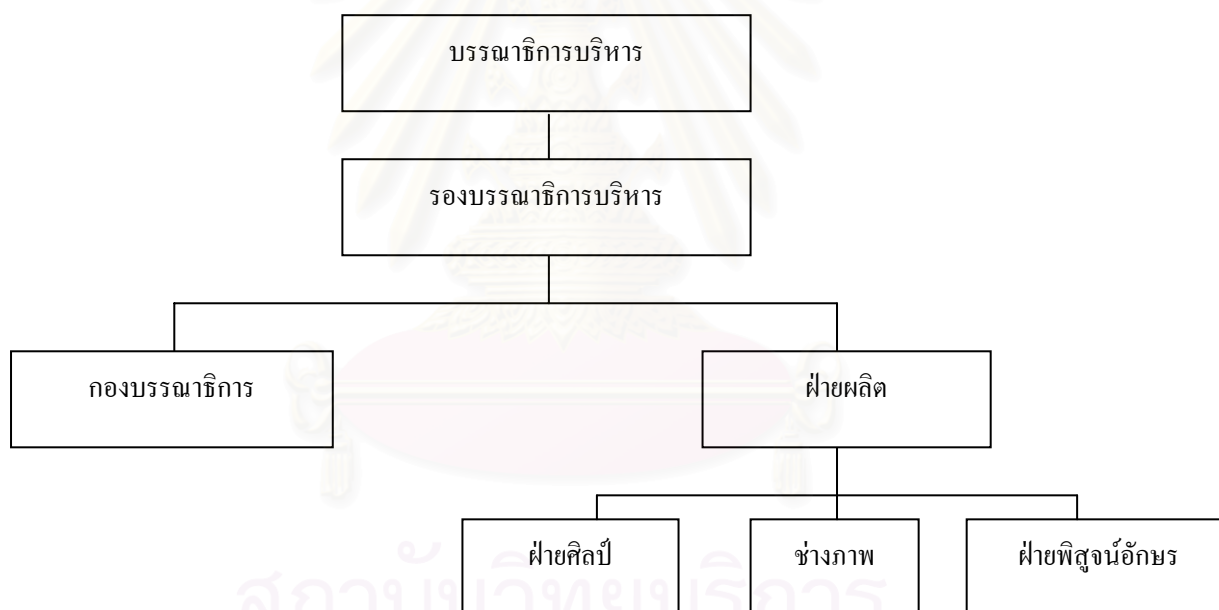
1.1 โครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากการศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ พบว่า การทำงานของมติชนสุดสัปดาห์เป็นการอาศัยเครือข่ายที่มีอยู่ในบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบไปด้วย หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น โดยเสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการบริหาร จะเป็นผู้มอบหมายงานให้แก่แต่ละทีมไปจัดทำต้นฉบับ อีกทั้งยังรับต้นฉบับพิเศษหรือมีความน่าสนใจจากนักเขียนนอก นอกเหนือไปจากการรับต้นฉบับจากนักเขียนประจำ แต่ยังคงใช้ข้อมูลข่าวสาร ภาพ และเอกสารต่างๆ จากห้องสมุดขององค์กร ซึ่งเป็นศูนย์รวมข้อมูลทั้งหมดของบริษัทฯ

จนกระทั่งประมาณปี 2539 เสถียรจึงเริ่มตั้งกองบรรณาธิการให้ชัดเจนขึ้น โดยดึงบุคลากรจากมติชนรายวัน ข่าวสด และประชาชาติธุรกิจเข้ามาร่วมเป็นทีมเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา และความคิดเห็นต่างๆ จนสามารถขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังทุกคนในครอบครัว

สรกมล อุดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารมติชนสุดสัปดาห์ กล่าวว่า “ตอนแรกหลายคนมองว่ามติชนสุดสัปดาห์เป็นกลุ่มคนมีอายุค่อนข้างเยอะ แต่แปลกมากที่มติชนสุดสัปดาห์นักศึกษาอ่านเยอะ จากการพูดคุยกับวงศัทนต์ง ชัยณรงค์สิงห์ (บรรณาธิการอำนวยการ นิตยสารอะเดย์และผู้ก่อตั้ง บริษัทอะเดย์โพเอท จำกัด) ที่เค้าเชี่ยวชาญตลาดกลุ่มนี้... มันเป็นหนังสือครอบครัว พ่อแม่ซื้อเข้าบ้าน เหมือน สกุลไทย บางกอก ขวัญเรือน”

แผนภาพ 4.1 แสดงโครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากแผนผังโครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ดังภาพ) จะประกอบไปด้วยทีมงานผู้รับผิดชอบหลักๆ ดังนี้

1. บรรณาธิการบริหาร : เสถียร จันทิมาธร
2. รองบรรณาธิการบริหาร : สรกมล อุดุลยานนท์
3. กองบรรณาธิการ ได้แก่
 - 3.1 สุวพงศ์ จันฝังเพ็ชร : บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
 - 3.2 สมปรารธนา คล้ายวิเชียร : บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ
 - 3.3 วุฒิเทพ เตชะภักท : หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ข่าวสด

- 3.4 อนุสรณ์ ศิริชาติ : หัวหน้าข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
- 3.5 มาลัย จันทโรยชา : กองบรรณาธิการมติชนสุดสัปดาห์
- 3.6 พงษ์ศักดิ์ ไพโรจน์ : กองบรรณาธิการมติชนสุดสัปดาห์
- 3.7 สรพล โสภิตกุล : กองบรรณาธิการมติชนสุดสัปดาห์

ในส่วนของฝ่ายผลิตนั้น ทางนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีฝ่ายศิลป์และพิสูจน์อักษรประจำกองบรรณาธิการ ซึ่งทำงานให้กับมติชนสุดสัปดาห์เท่านั้น แต่ช่างภาพยังคงเป็นทีมงานจากส่วนกลาง จากประสบการณ์การทำงานในวงการหนังสือพิมพ์ของเสถียร จันทิมาธร ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2508 ที่ ‘เสียงอ่างทอง’ เรื่อยมาจนถึง ‘พิมพ์ไทย-สยามนิกร’ ‘สยามรัฐ’ ‘วิทยาสาร’ ‘เสียงใหม่’ ‘ประชาธิปไตย’ ‘ประชาชาติ’ และ ‘มติชน’ ทำให้เสถียรกลายเป็นผู้มากประสบการณ์ในวงการหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังมีอุดมการณ์ในการทำงานอย่างแน่วแน่ ดังที่ได้กล่าวในการสัมภาษณ์เมื่อปลายปี 2545 ว่า “...แม้องค์กรหนังสือพิมพ์จะมีลักษณะในทางธุรกิจ แต่เป็นองค์กรธุรกิจที่มีลักษณะพิเศษ เพราะว่าเป็นธุรกิจที่ขายข้อมูล ข่าวสาร และความบันเทิง นั่นคือ ขายความรู้ ขายความคิด ขายปัญญา ขายอารมณ์

...พวกเราเป็นแหล่งของความรู้และข้อมูล แต่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยและห้องสมุด พวกเราเป็นแหล่งของความบันเทิง เป็นแหล่งของความคิดจิตวิญญาณ แต่ไม่ใช่โรงพยาบาล หรือค็อกเทลแดนซ์ พวกเราเป็นแหล่งของความคิด แต่ไม่ใช่สำนักสงฆ์ หรือสำนักในทางปรัชญา พวกเราต้องเกี่ยวพันกับนักการเมือง แต่เราไม่ใช่นักการเมือง พวกเราต้องเกี่ยวพันกับข้าราชการ แต่เราไม่ใช่ข้าราชการ พวกเราต้องเกี่ยวพันกับนักธุรกิจ แต่เราไม่ใช่นักธุรกิจ พวกเราต้องเกี่ยวพันกับนักวิชาการ แต่เราไม่ใช่ นักวิชาการ

แม้ว่าในฐานะนักหนังสือพิมพ์ เราจะเป็นผู้คัดสรรและนำเสนอข่าวสาร ความเห็นและเรื่องราวต่างๆ แต่กล่าวอย่างถึงที่สุดแล้ว เราก็มิได้นำเสนอเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง หากแต่เรานำเสนอเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่าน ซึ่งเป็นผู้บริโภคมากกว่า” (เสถียร จันทิมาธร, 2546 : หน้าพิเศษ 3)

สรกมล อุดยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารมติชนสุดสัปดาห์ ยังกล่าวอีกว่า “หนังสือพิมพ์มันมีหน้าที่รายงาน ไม่ได้มีจุดยืนแบบนักการเมืองเลือกค่าย ถ้าเรื่องไหนพันธมิตรดีเราก็เข้าข้างพันธมิตร ถ้าเรื่องไหนนายกโดนแรงไปเราก็อ้างแรงไปนะ ไม่มีอะไรที่ยืนยันชัดเจนว่าอยู่ตรงไหน ในบางเรื่องเราก็สะท้อนว่าเราอยู่ข้างไหน แต่บางเรื่องเราก็เป็นแค่ตัวสะท้อนบอกเหตุเท่านั้น”

จากจุดยืนที่เป็นกลางด้านวิชาชีพของนักหนังสือพิมพ์ของทีมงานทั้งสองทำให้มติชนสุดสัปดาห์มีความหลากหลายในเนื้อหา และไม่ได้นำเสนอจุดยืนไปด้านใดด้านหนึ่ง เพียงแต่พิจารณาว่าสถานการณ์ใดควรวางตัวอยู่ ณ จุดใดเพื่อให้เกิดความเป็นกลางที่สุด

สิ่งที่ถือว่าเป็นเสน่ห์จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่เห็นได้ชัดเจนอีกอย่างหนึ่งของนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์ ก็คือ การที่บุคลากรมีความเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในอาชีพ ยึดมั่นในความเป็น(นัก)หนังสือพิมพ์ที่ดี ใจสู้ๆ แต่ก็อ่อนน้อม ซุกซนหน่อยๆ แต่ก็สุภาพ และมีหลักการที่สำคัญ คือ อารมณ์ขัน ทำให้พาดหัวปกและปกของมติชนสุดสัปดาห์แทรกไปด้วยความขี้เล่นและอารมณ์ขัน ประการหนึ่งก็คือเล่นกับผู้อ่าน ผู้อ่านก็รับลูก และเล่นด้วยกันมติชนสุดสัปดาห์

1.2 การผลิตปกนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์

ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการผลิตปกนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์จากการสัมภาษณ์ สรกล อดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหาร พบว่า กระบวนการผลิตนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์ ใช้หลักการและรูปแบบการผลิตเช่นเดียวกันกับการจัดทำนิเทศสารทั่วไป โดยสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

- 2.1 การประชุมข่าว เพื่อเลือกประเด็น พาดหัวปก และภาพปก
- 2.2 หาข้อมูล ทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์
- 2.3 จัดทำต้นฉบับ
- 2.4 ส่งให้บรรณาธิการตรวจแก้และพาดหัว
- 2.5 ส่งพิสูจน์อักษร
- 2.6 จัดหน้า
- 2.7 พิสูจน์อักษรขั้นตอนสุดท้าย
- 2.8 บรรณาธิการตรวจแก้ขั้นตอนสุดท้าย
- 2.9 ส่งโรงพิมพ์
- 2.10 วางจำหน่าย

กระบวนการทำงานในการสร้างภาพและพาดหัวปกบนปกนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์ ก็คือ การประชุมข่าว ซึ่งเป็นกระบวนการเบื้องต้นที่สำคัญมาก เนื่องจากขั้นตอนนี้จะเป็นการระดมความคิด (Brain Storming) เพื่อคิดประเด็นที่ต้องการนำเสนอบนปกนิเทศสารมติชนสุดสัปดาห์แต่ละฉบับ รวมถึงการเลือกภาพและคิดพาดหัวปกด้วย

จากการสัมภาษณ์ สรกล อดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหาร ทำให้ทราบว่า การประชุมข่าวของมติชนสุดสัปดาห์จะมีการประชุมกันทุกวันอังคาร โดยมีวัตถุประสงค์คือการระดมความคิดของทีมงานทั้งบรรณาธิการบริหาร รองบรรณาธิการบริหาร และกองบรรณาธิการทั้งหมด เพื่อคัดเลือกภาพและคิดพาดหัวปกสำหรับเป็นปกแต่ละฉบับ โดยเริ่มจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ ในช่วงเวลานั้นๆ ก่อนที่จะสรุปความเห็นเป็นมติเอกฉันท์ว่าในแต่ละฉบับจะนำเสนอประเด็นใด

จากนั้น เสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการบริหาร จะส่งต่อให้ทีมงานคนใดคนหนึ่งคิดคำสำหรับเป็นพาดหัวปก ก่อนที่ทีมงานทั้งหมดช่วยกันปรับให้เกิดเป็นคำตามที่ต้องการสื่อความหมายมากที่สุด

เมื่อผ่านขั้นตอนสำคัญของการประชุมข่าวของทีมงานทั้งหมดแล้ว ก็จะเป็นการทำงานต่อในส่วนอื่น คือ บรรณาธิการบริหารหรือรองบรรณาธิการบริหารตรวจดูต้นฉบับ ก่อนจะให้ฝ่ายพิสูจน์อักษรตรวจแก้ แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ทีมงานของมติชนสุดสัปดาห์เป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านนี้อยู่แล้ว อีกทั้งคอลัมนิสต์แต่ละท่านล้วนแต่เป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือ ดังนั้นการตรวจต้นฉบับจึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขเนื้อหามากนัก จึงสามารถส่งให้ทางฝ่ายศิลป์ดำเนินการจัดหน้าได้ทันที ก่อนจะผ่านการตรวจสอบครั้งสุดท้ายจากบรรณาธิการบริหารหรือรองบรรณาธิการบริหาร หลังจากนั้นจึงส่งเข้าโรงพิมพ์ และวางจำหน่ายในทุกวันอังคาร

ประเด็นที่ต้องการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการบริหาร เปรียบมติชนสุดสัปดาห์ว่าเป็นเสมือน “ร้านโชวห่วย” เพราะมีเนื้อหาที่หลากหลาย แม้ว่ามติชนสุดสัปดาห์จะมีกลิ่นการเมืองมากกว่า แต่ในการเลือกปกนั้นไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเนื้อหาข้างใน ครึ่งหลังจะมีทั้งเรื่องบันเทิง เรื่องแปลกๆ ความรู้ ฯลฯ ดังนั้นทีมงานมติชนสุดสัปดาห์จึงมีเกณฑ์การเลือกประเด็นที่จะเป็นปก ดังนี้

1. เรื่องตามกระแส

เป็นการเลือกประเด็นที่นำเสนอตามการเปลี่ยนแปลงในบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การเมือง เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ในปี 2548 มีความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับการเมืองเป็นจำนวนมาก การนำเสนอปกของมติชนสุดสัปดาห์จึงเป็นภาพถ่ายนักการเมืองเป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่าง : นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 7-13 มกราคม พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 1273

ภาพปก : ภาพแพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม อยู่ท่ามกลางเจ้าหน้าที่และสื่อมวลชนที่เดินทางไปทำข่าวการทำงานของทีมงานและอาสาสมัคร หลังเกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิในภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อเช้าวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547

พาดหัวปก : หมอพรทิพย์-โปธิสัตว์ปณิธาน

ยกป้าย : เจ้าหน้าที่ยกป้ายสีขาวล้วน ไม่มีข้อความ ทำหน้าเศร้าสลด ต้นแขนข้างซ้ายมีผ้าแถบสีดำคาดอยู่ แสดงความอาลัยแก่ผู้เสียชีวิตเหตุการณ์ดังกล่าว

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับนี้เป็นการนำเสนอประเด็นต่อเนื่องจากการเกิดธรณีพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 จนก่อให้เกิดความเสียหายและมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เนื่องจากประเทศไทยไม่เคยเกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ จึงก่อให้เกิดความยากลำบากในการทำงานขององค์กรและหน่วยงานต่างๆ และวิกฤติการณ์ครั้งนี้ แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ได้เดินทางเข้าร่วมกู้วิกฤตินี้ท่ามกลางปัญหาต่างๆ ที่เข้ามารุมเร้า อีกทั้งยังต้องเผชิญกับความยากลำบากของการทำงานตลอด 12 วัน โดยไม่หยุดพัก

2. เรื่องฉีกประเด็น

การนำเสนอความแปลก เป็นคุณค่าข่าวอย่างหนึ่ง ดังนั้น ทีมงานมติชนสุดสัปดาห์จึงมีการเลือกประเด็นที่น่าสนใจที่มีความแตกต่างจากประเด็นเดิมๆ โดยหลีกเลี่ยงประเด็นทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความน่าเบื่อ

ตัวอย่าง : นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18-24 กุมภาพันธ์ 2548 ฉบับที่ 1279

ภาพปก : ภาพวาดประกอบพระราชนิพนธ์ “คนแขนหัก” ในซึ่งประกอบไปด้วยคน 2 คน คนหนึ่งใส่เสื้อที่แขน ได้ภาพมีข้อความว่า “ใส่เสื้อแล้วสบายไม่เดือร้อน” และอีกคนพันด้วยผ้าพันแผลทั้งตัว ได้ภาพมีข้อความว่า “ต้องระวัง ขึ้นลิ้มอีกทีคงต้องใส่เสื้อทั้งตัวเป็นมัมมี่”

พาดหัวปก : “คนแขนหัก” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หลังจากทีมงานนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นำเสนอภาพปกเป็นข่าวการเมืองติดต่อกัน 5 ฉบับ ตั้งแต่มติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 14-20 มกราคม

2548 ฉบับ 1274 จนกระทั่งถึงมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 11-17 กุมภาพันธ์ 2548 ฉบับ 1278 ในฉบับต่อมาทีมงานฯ จึงได้เลือกนำเสนอประเด็นที่แตกต่างจากเรื่องการเมือง โดยนำเสนอภาพวาดประกอบพระราชนิพนธ์ “คนแขนหัก” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

3. ภาพที่มีความโดดเด่น

เนื่องจากนิตยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความโดดเด่นในเรื่องของปก ดังนั้นการเลือกประเด็นการนำเสนอของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์โดยการใช้เกณฑ์ความโดดเด่นของภาพจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของทีมงานฯ โดยปกคือการเลือกภาพปกจะเป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากที่ทางทีมงานได้ประเด็นและคิดพาดหัวปกเรียบร้อยแล้ว

ตัวอย่าง : นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 12-18 สิงหาคม 2548 ฉบับที่ 1304

ภาพปก : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พร้อมภาพกระดาษซึ่งเป็นลายมือของเขาที่เขียนเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจและระบบการเมือง

พาดหัวปก : เอ็กซ์คลูซีฟ Economy=Politic ต้นฉบับลายมือทักษิณ ชินวัตร

ยกป้าย : จะสู้สูตร ‘เบอร์รองเท่า’ ได้หรือ

จากการสัมภาษณ์พิเศษ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ของทีมงานมติชนสุดสัปดาห์ ร่วมกับทีมงานจากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสด และหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ในบริษัทเดียวกัน สามารถนำกระดาษซึ่งเป็นลายมือของนายทักษิณที่เขียนเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจและระบบการเมืองมาเป็นภาพปกได้

การพาดหัวปกของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เมื่อได้ประเด็นที่จะขึ้นปกเรียบร้อยแล้ว ทีมงานก็จะคิดคำพาดหัวปกในที่ประชุม โดย เสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการบริหารอาจนำเสนอก่อน หรือบางครั้งก็เป็นทีมงานคนอื่นๆ แล้วจึงมาช่วยกันปรับให้เป็นไปตามความหมายที่ต้องการจะสื่อออกไปให้มากที่สุด

ลักษณะการพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ เป็นคำที่มีลูกเล่น สอดแทรกอารมณ์ขัน

ตัวอย่าง : นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2548 ฉบับที่ 1299

ภาพปก : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ขณะไปเคารพหลุมศพของบรรพบุรุษที่ประเทศจีน

พาดหัวปก : อาทัง อาม่า HELP ME!

ยกป้าย : บอกเลี้ยวต้อง ‘อยู่กับกั๊ง’ ม่ายช่าย ‘เพลิงพายุ’

เป็นพาดหัวปกที่แทรกอารมณ์ขันและล้อเลียนการเดินทาง ไปไหว้หลุมศพบรรพบุรุษที่เมืองเหมยโจว ระหว่างเดินทางไปเยือน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งในขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ไม่ราบรื่นนัก เนื่องจากต้องเผชิญกับปัญหาทั้งภายในและภายนอกพรรค การปรับ คณะรัฐมนตรี ความขัดแย้งกับเสนาะ เทียนทอง ปัญหาการคอร์รัปชันภายในรัฐบาล และการเปิด อภิปรายของพรรคประชาธิปัตย์กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด การไปไหว้บรรพบุรุษครั้งนี้ ทีมงานนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงเสมือนแทรกอารมณ์ขันว่า นายกฯ ทักษิณ ไปกราบไหว้เพื่อขอ ความช่วยเหลือจากบรรพบุรุษนั่นเอง

นอกจากพาดหัวปกแล้ว เอกลักษณะที่โดดเด่นของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์อีกอย่างก็คือ เข้า หนูที่ถือป้ายข้อความต่างๆ ซึ่งในที่ประชุมของทีมงานมติชนสุดสัปดาห์เรียกว่า “ยกป้าย” ตัวการ์ตูนเด็ก ผมงู ซึ่งมาจากความคิดของโกหน่อง อดีตฝ่ายศิลป์นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 10 แบบ สำหรับเป็นการอธิบายความหมายของพาดหัวปกให้ชัดเจนขึ้น เป็นการแทรกอารมณ์ขัน หรือลด ความแรงจากภาพหรือพาดหัวปกลง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถยิ้มได้ด้วย

การคิดคำพาดหัวปกจะเป็นการสะท้อนความรู้สึก ให้ทราบว่าการกล่าวถึงบุคคลใด หรืออาจตั้งใจ ให้มีความน่าสงสัยและเกิดเป็นคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านสนใจเข้าไปอ่านเนื้อหาในเล่ม อีกทั้งยังสามารถ นำไปตีความต่อได้ บางครั้งอาจเป็นการสะท้อนอารมณ์ของสังคมด้วย

ปกมติชนสุดสัปดาห์ ชุดเดือนพฤษภาคม 2535 จำนวน 3 ฉบับ ที่เริ่มจาก “รุ่งอรุณ ณ ราช ดำเนิน” (ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 15 พฤษภาคม 2535) สู “17 พฤษภาคม บนถนนราช ดำเนิน” (ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 22 พฤษภาคม 2535) และจบลงที่ “พฤษภาคม 2535 อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย” (ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 29 พฤษภาคม 2535) เป็นชุดปกที่ แตกต่างไปจากปกมติชนสุดสัปดาห์เดิมๆ ก่อนข้างมาก กล่าวคือ นอกเหนือจากมุ่งสะท้อนภาพและข่าว ออกมาให้ปรากฏตามความเป็นจริง อันเป็นภาวะที่ทำโดยปกดีแล้ว กองบรรณาธิการยัง “จงใจ” ที่จะ แฝง “ความรู้สึกร่วม” ที่คนไทยทุกคนในขณะนั้นรู้สึกเข้าไปด้วย เป็นความรู้สึกในวลีลอยๆ สั้นๆ อย่าง “รุ่งอรุณ ณ ราชดำเนิน” พร้อมมีภาพอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่มีดวงอาทิตย์ยามรุ่งอรุณสาดแสงทองจับ

ขอบฟ้า เป็น “ภาพและคำ” ที่รวมเอานัยต่างๆ ไว้มากมาย เป็นนัยแห่งความหวัง หลังจากทีคนไทยต้องเผชิญความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่มาแล้วอีกครั้งหนึ่ง (สุวพงศ์ จันฝังเพ็ชร, 2540 : 116-117)

การใช้ภาษาสำหรับพาดหัวปกนั้น สรกล อดุลยานนท์ กล่าวว่า “ภาษามันต้องมีวิวัฒนาการ มันต้องเล่นภาษาได้ เราสื่อความหมาย ความเข้าใจได้ ให้มันสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ ไม่จำเป็นต้องยึดเหนี่ยวแน่นขนาดนั้น แต่มันก็ต้องมีเส้นกรอบไว้พอสมควร บางอย่างเราก็เล่นได้บ้าง ไม่ใช่เล่นไม่ได้เลย อย่าง Who R U? นี่มันก็เป็นภาษาทางเน็ตทางอะไรอย่างนี้ ทางข้อความสั้น (short messages) เล่นรูปยิ้ม มันก็เล่นกันได้ เราจะเล่นสนุกกับภาษาเยอะ แล้วมันจะมีอารมณ์ขัน เจ็บก็ไม่เจ็บธรรมดา มันจะมีลูกเล่นของมัน”

ภาพปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เมื่อมองในเชิงธุรกิจการผลิตนิตยสาร สิ่งสำคัญก็คือ “ปก” ซึ่งทางทีมงานจะให้ความสำคัญทั้งภาพปกและพาดหัวปกจากการศึกษาพบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะเน้นปกโดยใช้เป็นภาพบุคคลเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากภาพเหล่านั้นมีพลังมากกว่าภาพอื่นๆ แต่อาจประสบปัญหาในบางกรณีที่บุคคลที่กล่าวถึงในประเด็นที่ถูกนำเสนอบนปกนั้นไม่ได้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง และไม่ว่าในขณะนั้นกระแสเรื่องใดจะมีความแรงต่อเนื่องยาวนานสักเพียงใด นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะไม่นำภาพบุคคลคนเดียวกันขึ้นเป็นปกติดกันจำนวน 4 ฉบับ หรือ 1 เดือน ซึ่งจะก่อให้เกิดความจำเจและสร้างความเบื่อหน่ายต่อผู้อ่าน อีกทั้งนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์สามารถนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย จึงอาจนำเสนอประเด็นทางการเมือง สลับกับประเด็นอื่นๆ ได้

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรใหญ่อย่าง บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีการผลิตทั้งหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ และสื่อสิ่งพิมพ์อีกหลายเล่ม การเลือกภาพสำหรับมาใช้เป็นภาพปกนั้นจึงไม่เป็นปัญหา เนื่องจากใช้ภาพและช่างภาพจากส่วนกลางของบริษัท โดยส่วนมากจะดำเนินการหลังจากที่ทีมงานกองบรรณาธิการได้สรุปประเด็นและพาดหัวปกที่จะนำเสนอแล้ว ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายศิลป์ที่จะหาภาพให้เหมาะสมกับพาดหัวปกที่ทีมงานสรุปไว้

ผู้ที่ดูแลกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่การระดมความคิดเพื่อสรุปประเด็นพาดหัวปกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายในการดูภาพรวมของภาพและพาดหัวปกที่เหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับที่ทีมกองบรรณาธิการต้องการก็คือ สรกล อดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหาร ยกเว้นเพียงแต่ในกรณีที่รูปภาพและพาดหัวปกมาพร้อมกัน ก็สามารถใช้ได้ทันที

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อกระทบต่อการนำเสนอปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่มีความมั่นคง ก่อตั้งมาเป็นระยะเวลาช้านาน รวมถึงมีประสบการณ์การทำงานในด้านสื่อสารมวลชนที่ถูกสะสมมายาวนาน ในขณะที่บุคลากรของบริษัทล้วนแต่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ที่หลากหลาย เมื่อมองไปที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งมีเสถียร จันทิมาธร เป็นบรรณาธิการบริหาร ถือเป็นการกำนันตีผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพ รวมทั้งเมื่อประกอบไปด้วยทีมงานอีกหลายท่านจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เป็นต้น แม้ว่าทีมงานนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แต่ละคนจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ สรกล อดุลยานนท์ กลับมองว่า การประชุมข่าวกลายเป็นสนามเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นสื่อที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

แม้ว่าปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์บางฉบับจะได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอกว่าเป็นการนำเสนอที่รุนแรงไปบ้าง แต่ สรกล อดุลยานนท์ กล่าวว่า “หน้าที่ของคนทำหนังสือจะไม่เกิดสิ่งใหม่ขึ้นถ้าเราไม่กล้าทดลอง มันต้องสร้างสิ่งใหม่บ้าง ถ้าเราใช้ความเชื่อเดิมตลอด ปกมันก็ไม่มีวิวัฒนาการเราก็ไม่กล้าแสดงออก บางทีเราก็ต้องกล้าเสี่ยงที่จะเหวี่ยงให้พ้นบ้าง ถ้าคิดว่าหนังสือพิมพ์การเมืองต้องปกการเมืองอย่างเดียว มันก็จะติดอยู่ในกรอบ เราก็ต้องเหวี่ยงไปส่วนอื่นบ้าง ...มีปฏิริยาสะท้อนกลับบ้างจากปก มีต่อว่าบ้าง แต่ว่าเป็นเรื่องธรรมดา อะไรที่มีเหตุมีผล เราก็จะรับฟังได้ แต่ถ้าอะไรที่เป็นเรื่องธรรมดาเราก็ถือว่าเป็นความคิดเห็นส่วนหนึ่ง”

นอกจากนี้ประสบการณ์การทำงานในวงการหนังสือพิมพ์ของ เสถียร จันทิมาธร ตั้งแต่ปี 2508 ที่ “เสียงอ่างทอง” เรื่อยมาจนถึง “พิมพ์ไทย-สยามนิกร” “สยามรัฐ” “วิทยาสาร” “เสียงใหม่” “ประชาธิปไตย” “ประชาชาติ” และ “มติชน” ทำให้เสถียรกลายเป็นผู้มากประสบการณ์ในวงการนี้ อีกทั้งยังมีอุดมการณ์ในการทำงานอย่างแน่วแน่ ที่ว่าในฐานะนักหนังสือพิมพ์ ที่เป็นผู้คัดสรรและนำเสนอข่าวสาร ความเห็นและเรื่องราวต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้อ่าน

สรกล อดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารมติชนสุดสัปดาห์ ยังกล่าวอีกว่า “หนังสือพิมพ์มันมีหน้าที่รายงาน ไม่ได้มีจุดยืนแบบนักการเมืองเลือกค่าย ถ้าเรื่องไหนพันธมิตรดีเราก็เข้าข้างพันธมิตร ถ้าเรื่องไหนนายกโดนแรงไปเราก็มองว่าแรงไปนะ ไม่มีอะไรที่ยืนอยู่ชัดเจนว่าอยู่ตรงไหน ในบางเรื่องเราก็สะท้อนว่าเราอยู่ข้างไหน แต่บางเรื่องเราก็เป็นแค่ตัวสะท้อนบอกเหตุเท่านั้น”

ดังนั้นการผลิตปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงไม่ประสบปัญหา โดยทั้งปัจจัยทางด้านธุรกิจและการเมืองไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานทางการผลิตเนื้อหา อีกทั้งบุคลากรในทีมกองบรรณาธิการล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูงในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนและยึดหลักอุดมการณ์ของนักหนังสือพิมพ์เป็นหลักในการทำงาน

2. โครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการนำเสนอโครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์ภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองปี 2548 จำนวน 38 ฉบับ เพื่อตอบปัญหาคำถามวิจัยในข้อ 1 โดยใช้ตารางลงทะเบียนวิเคราะห์เนื้อหา (Categorizing Sheet) และแจกแจงข้อมูล ดังนี้

ตาราง 4.1 แสดงรูปแบบการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

รูปแบบการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี	0	0
2. สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุติภัย	21	55.26
3. แฝงความรู้สึกร่วม	0	0
4. มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง	1	2.63
5. รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ	16	42.11
รวม	38	100

จากตาราง 4.1 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอภาพที่สะท้อนความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ชุติภัยมากที่สุด คือ จำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ จำนวน 16 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 42.11 ฉบับ ปกที่มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีการนำเสนอภาพที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี และปกที่แฝงความรู้สึกร่วม

ตาราง 4.2 แสดงลักษณะการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ลักษณะการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ภาพถ่ายบุคคล	20	52.63
2. ภาพเหตุการณ์	1	2.63
3. ภาพกราฟฟิคผสมผสานสัญลักษณ์	17	44.74
4. ภาพการ์ตูน	0	0
รวม	38	100

จากตาราง 4.2 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการนำเสนอภาพเป็นภาพถ่ายบุคคลมากที่สุด จำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 52.63 รองลงมาคือภาพกราฟฟิคผสมผสานสัญลักษณ์ จำนวน 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 44.74 ภาพที่เป็นภาพเหตุการณ์ จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีการนำเสนอภาพที่นำเสนอเป็นภาพการ์ตูนเลย

ตาราง 4.3 แสดงประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ประเภทของสัญลักษณ์	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้นอนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ	21	55.26
2. Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง	10	26.32
3. Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง	7	18.42
รวม	38	100

จากตาราง 4.3 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพประเภท Icon มากที่สุด จำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพประเภท Index จำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 26.32 และประเภท Symbol มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 7 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 18.42

ตาราง 4.4 แสดงการนำเสนอความหมายของภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การนำเสนอความหมาย	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)	30	78.95
2. ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)	8	21.05
รวม	38	100

จากตาราง 4.4 พบว่า ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยตรง (Denotative meaning) มากที่สุด จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) จำนวน 8 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.05

การนำเสนอภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การนำเสนอภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 เป็นการนำเสนอภาพบุคคลมากที่สุด ซึ่งภาพบุคคลนั้นถือเป็นสัญลักษณ์ประเภท Icon ที่สะท้อนภาพความเป็นจริง การเสนอภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงมีการนำเสนอความหมายนัยตรง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) ผู้อ่านจึงสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ไม่ต้องผ่านการตีความที่ซับซ้อน

ตัวอย่างการนำเสนอภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ภาพ : ภาพถ่ายคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

เมื่อผู้อ่านเห็นภาพปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับนี้จึงสามารถเข้าใจได้ว่านี่เป็นภาพคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยานายกรัฐมนตรี โดยไม่ต้องอาศัยข้อมูลอื่นเพิ่มเติมในการตีความ

ตาราง 4.5 แสดงรูปแบบการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

รูปแบบการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี	1	2.63
2. สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย	6	15.79
3. แฝงความรู้สึกร่วม	0	0
4. มีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง	0	0
5. รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมา	31	81.58
รวม	38	100

จากตาราง 4.5 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอพาดหัวปกรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมามากที่สุด จำนวน 31 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.58 รองลงมาคือพาดหัวปกที่สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย จำนวน 6 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 15.79 พาดหัวปกที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีพาดหัวปกที่แฝงความรู้สึกร่วมและพาดหัวปกที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้งเลย

ตาราง 4.6 แสดงลักษณะการนำเสนอพาดหัวปกบนปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ลักษณะการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ตั้งคำถาม	0	0
2. สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย	8	21.05
3. เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม	0	0
4. ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ	0	0
5. ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคล ที่รู้จักกันดี	0	0
6. พาดหัวปกลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิง สัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป	30	78.95
รวม	38	100

จากตาราง 4.6 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการเสนอพาดหัวปกลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.95 รองลงมาคือพาดหัวปกสรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ยมากที่สุด จำนวน 8 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.05 และไม่มีพาดหัวปกที่มีลักษณะตั้งคำถาม เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดีเลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.7 แสดงประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ประเภทของสัญลักษณ์	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้นอนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ	3	7.89
2. Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง	23	60.53
3. Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง	12	31.58
รวม	38	100

จากตาราง 4.7 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปกประเภท Index มากที่สุด เช่น หนูผิอะไร? (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1286) จำนวน 23 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60.53 รองลงมาพาดหัวปกที่มีสัญลักษณ์ประเภท Symbol เช่น MR.CLEAN & นายสะอาด (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1282) จำนวน 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.58 และพาดหัวปกที่มีสัญลักษณ์ประเภท Icon น้อยที่สุด เช่น อ่านในพระปรมาภิไธยและพระบรมราชโองการของนิธิ เอียว ศรีวงศ์ (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1324) จำนวน 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 7.89

ตาราง 4.8 แสดงการนำเสนอความหมายของพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การนำเสนอความหมาย	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)	8	21.05
2. ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)	30	78.95
รวม	38	100

จากตาราง 4.8 พบว่า ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากที่สุด จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยตรง (Denotative meaning) จำนวน 8 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.05

การนำเสนอพาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การนำเสนอพาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 เป็นการนำเสนอพาดหัวปกเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เป็นการใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ในการนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้ตีความหมายของสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ในพาดหัวปกแต่ละฉบับ จึงทำให้มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Denotative meaning) ผู้อ่านจึงต้องมีการตีความหมายจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วย จึงจะสามารถตีความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอ

ตัวอย่างการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1286

พาดหัวปก : หนูทำอะไร?

ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าประเด็นการนำเสนอปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ คือการนำเสนอเกี่ยวกับเหตุการณ์ระเบิดที่สนามบินหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก โดยที่ไม่มีความผิดหรือความเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภาคใต้เลย จากพาดหัวปกนี้เป็นการสะท้อนภาพความเป็นจริงของบุคคลที่ได้รับ

บาดเจ็บโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง คำว่า “หนู” เป็นสรรพนามแทนตัวเองของเด็กจึงทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนใจด้วย ประกอบกับเหตุการณ์นี้เกิดจากความขัดแย้งของกลุ่มบุคคล ดังนั้นพาดหัวปกนี้จึงเป็นการนำเสนอผ่านการผสมผสานรูปแบบการนำเสนอต่างๆ หากผู้อ่านไม่ได้ติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นก็เข้าใจได้ว่าภาพนี้เป็นภาพเหตุการณ์จากปัญหาความไม่สงบในภาคใต้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.9 แสดงรูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

รูปแบบการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี	9	26.47
2. สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย	4	11.76
3. แฝงความรู้สึกร่วม	4	11.76
4. มีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง	0	0
5. รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมา	18	52.94
รวม	35	100

* นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับที่ 1277, 1312 และ 1316 ไม่มีข้อความยกป้าย

จากตาราง 4.9 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้ายรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมามากที่สุด จำนวน 18 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือข้อความยกป้ายแทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียนเสียดสี จำนวน 9 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 26.47 ข้อความยกป้ายที่สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย และข้อความยกป้ายที่แฝงความรู้สึกร่วมมีจำนวนเท่ากันคือ 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 11.76 และไม่มีข้อความยกป้ายที่มีรูปแบบการนำเสนอเงื่อนงำ ความขัดแย้งเลย

ตาราง 4.10 แสดงลักษณะการนำเสนอข้อความยกป้ายบนปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ลักษณะการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ตั้งคำถาม	2	5.88
2. สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย	4	11.76
3. เปรียบเทียบให้คล้อยตาม	2	5.88
4. ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ	0	0
5. ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคล ที่รู้จักกันดี	3	8.82
6. พาดหัวปกลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิง สัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป	24	70.59
รวม	35	100

* นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับที่ 1277, 1312 และ 1316 ไม่มีข้อความยกป้าย

จากตาราง 4.10 พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการเสนอข้อความยกป้ายลักษณะ
อื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้น
ไปมากที่สุด จำนวน 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมาคือข้อความยกป้ายที่สรุปเหตุการณ์
สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย จำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 11.76 ข้อความยกป้ายที่ใช้สรรพนาม
ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี จำนวน 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 8.82 ข้อความยกป้ายที่ตั้ง
คำถามและเปรียบเทียบให้คล้อยตามมีจำนวนเท่ากันคือ 2 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 5.88 และไม่มีข้อความยก
ป้ายที่ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เลย

ตาราง 4.11 แสดงประเภทของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ประเภทของสัญลักษณ์	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้นอนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ	4	8.82
2. Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง	23	61.76
3. Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง	11	32.35
รวม	35	100

* นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับที่ 1277, 1312 และ 1316 ไม่มีข้อความยกป้าย

จากตาราง 4.11 พบว่า ข้อความยกป้ายบนฉบับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ประเภท Index มากที่สุด เช่น แม่! (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1280) จำนวน 23 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงมาคือสัญลักษณ์ประเภท Symbol เช่น ต้องเรียกกรรมกรฝังเพชรแล้วมั้ง (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1322) จำนวน 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 32.35 และข้อความยกป้ายที่มีสัญลักษณ์ประเภท Icon เช่น โอว! หานานจอร์จ มันยอดเยี่ยมมาก (นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1278) จำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 8.82

ตาราง 4.12 แสดงลักษณะความหมายของข้อความยกป้ายบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

รูปแบบการนำเสนอ	จำนวนปก (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)	8	23.53
2. ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)	27	79.41
รวม	35	100

* นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับที่ 1277, 1312 และ 1316 ไม่มีข้อความยกป้าย

จากตาราง 4.12 พบว่า ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากที่สุด จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยตรง (Denotative meaning) จำนวน 8 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 21.05

การนำเสนอข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การนำเสนอข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 เป็นการนำเสนอพาดหัวปกเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เป็นการใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ในการนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้ดีความหมายของสัญลักษณ์ที่ซ่อนอยู่ในพาดหัวปกแต่ละฉบับ จึงทำให้มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Denotative meaning)

ตัวอย่างการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1280

ข้อความยกป้าย : แม่!

ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าข้อความยกป้ายของมติชนสุดสัปดาห์ฉบับนี้มีความหมายถึงคำพูดที่นายทศ ทักษิณพูดต่อหน้าสื่อมวลชน เมื่อถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่ดร.ธีรยุทธ บุญมี

วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและเปรียบนายทศฯ ว่าเป็นพระธรรมทักษิณ จนนายทศฯ ทักษิณเกิดความไม่พอใจและระบายอารมณ์โกรธออกมาด้วยคำว่า “แม่” ซึ่งเป็นคำที่ถือว่าหยาบคายในสังคมไทยและไม่ควรหลุดออกมาจากปากของผู้นำประเทศ โดยเฉพาะต่อหน้าสื่อมวลชนด้วย การนำเสนอของทีมงานจึงเป็นการนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ รวมถึงการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การแทรกอารมณ์ขันล้อเลียน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของข้อความยกป้าย สะท้อนความเป็นจริง แฝงความรู้สึกร่วม และเป็นการแสดงถึงความขัดแย้งด้วย การตีความของผู้อ่านจึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเพิ่มเติม จึงเป็นการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Denotative meaning) ผู้อ่านจึงต้องมีการตีความหมายจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วย จึงจะสามารถตีความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอ

สรุปโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

1. ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

1.1 รูปแบบการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอภาพที่สะท้อนความเป็นจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์ หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 42.11 ฉบับ ปกที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีการนำเสนอภาพที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี และปกที่แฝงความรู้สึกร่วม

1.2 ลักษณะการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการนำเสนอภาพเป็นภาพถ่ายบุคคลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63 รองลงมาคือภาพกราฟฟิคผสมผสานสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 44.74 ภาพที่เป็นภาพเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีการนำเสนอภาพที่นำเสนอเป็นภาพการ์ตูนเลย

1.3 ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพประเภท Icon มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพประเภท Index คิดเป็นร้อยละ 26.32 และประเภท Symbol มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.42

1.4 ความหมายของภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยตรง (Denotative meaning) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) คิดเป็นร้อยละ 21.05

2. พาดหัวปกปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

2.1 รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอพาดหัวปกรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.58 รองลงมาคือพาดหัวปกที่สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย คิดเป็นร้อยละ 15.79 พาดหัวปกที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี คิดเป็นร้อยละ 2.63 และไม่มีการนำเสนอพาดหัวปกที่แฝงความรู้สึกร่วมและพาดหัวปกที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้งเลย

2.2 ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการเสนอพาดหัวปกลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.95 รองลงมาคือพาดหัวปกสรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ย่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.05 และไม่มีพาดหัวปกที่มีลักษณะตั้งคำถาม เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดีเลย

2.3 ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปกประเภท Index มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.53 รองลงมาพาดหัวปกที่มีสัญลักษณ์ประเภท Symbol คิดเป็นร้อยละ 31.58 และพาดหัวปกที่มีสัญลักษณ์ประเภท Icon น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.89

2.4 ลักษณะความหมายของพาดหัวปกบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยตรง (Denotative meaning) คิดเป็นร้อยละ 21.05

3. ข้อความยกป้ายปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

3.1 รูปแบบการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีรูปแบบการนำเสนอข้อความยกป้ายรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ดังที่กล่าวมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือข้อความยกป้ายแทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียนเสียดสี คิดเป็นร้อยละ 26.47 ข้อความยกป้ายที่สะท้อนภาพความเป็นจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ย และข้อความยกป้ายที่แฝงความรู้สึกร่วมมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และไม่มีข้อความยกป้ายที่มีรูปแบบการนำเสนอเงื่อนไข ความขัดแย้งเลย

3.2 ลักษณะการนำเสนอภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการเสนอข้อความยกป้ายลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมาคือข้อความยกป้ายที่สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ชุดคู่ย คิดเป็นร้อยละ 11.76 ข้อความยกป้ายที่ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี คิดเป็นร้อยละ 8.82 ข้อความยกป้ายที่ตั้งคำถามและเร้าอารมณ์ให้คล้อยตามมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และไม่มีข้อความยกป้ายที่ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เลย

3.3 ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ข้อความยกป้ายบนฉบับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีสัญลักษณ์ประเภท Index มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงมาคือสัญลักษณ์ประเภท Symbol คิดเป็นร้อยละ 32.35 และข้อความยกป้ายที่มีสัญลักษณ์ประเภท Icon คิดเป็นร้อยละ 8.82

3.4 ความหมายของภาพบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอความหมายนัยแฝง (Connotative meaning) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.95 และมีการนำเสนอภาพโดยมีความหมายนัยตรง (Denotative meaning) คิดเป็นร้อยละ 21.05

จากผลการวิเคราะห์โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของภาพ, รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของพาดหัวปก และรูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของข้อความยกป้าย ผู้วิจัยได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพ 4.1 แสดงโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากแผนภาพสามารถอธิบายได้ว่า ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์รูปแบบการนำเสนอที่มีการสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ยมากที่สุด รองลงมาคือการนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ และภาพที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้งน้อยที่สุด ซึ่งรูปแบบการนำเสนอเช่นนี้เนื่องมาจากภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นภาพบุคคล และเป็นสัญลักษณ์ประเภท Icon ซึ่งนำเสนอความหมายนัยตรง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่ายว่าทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอประเด็นใดบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

พาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด นั่นคือ พาดหัวปกของนิตยสารมติชนในหนึ่งฉบับอาจจะมีทั้งการสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

ส่วนข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เช่นเดียวกับการนำเสนอพาดหัวปก เพราะนอกจากตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายจะสามารถแสดงความหมายนัยแฝงบางอย่างแล้ว ข้อความที่อยู่บนป้ายก็เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความหมายที่อาจมีความหมายเหมือนหรือแตกต่างจากบุคลิกลักษณะของตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายนี้ด้วย โดยทีมงานผู้ผลิตสามารถนำเสนอในรูปแบบและลักษณะที่การสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

จากโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอปกที่เป็นภาพบุคคล สามารถสร้างความเข้าใจโดยง่ายให้กับผู้อ่านและทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าประเด็นที่นำเสนอเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด จากการสัมภาษณ์ สรกล อดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้ทราบว่า การเลือกภาพที่โดดเด่นเป็นประเด็นหลักประเด็นหนึ่งของทีมงานผู้ผลิตที่ต้องการเลือกภาพที่มีความแตกต่างจากภาพโดยทั่วไปมานำเสนอเป็นปกนิตยสาร เพราะนิตยสารเป็นหนังสือที่เน้นการขายปก และภาพบุคคลก็เป็นภาพที่ดูแล้วมีพลังสามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่านได้

บุคลิกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีความโดดเด่นนอกเหนือไปจากการนำเสนอภาพบุคคลบนปกนิตยสารแต่ละฉบับให้มีความโดดเด่นแล้ว นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการนำเสนอภาพหัวปก และข้อความยกป้ายด้วย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าส่วนมากการนำเสนอภาพหัวปกและข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นั้นเป็นการนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป โดยอาจมีทั้งการนำเสนอลักษณะที่สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ จุดคุย, ตั้งคำถาม, เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม, ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนามทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ถือเป็น การนำเสนอในลักษณะความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ผ่านสัญลักษณ์ประเภท Index ทำให้ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองด้วยจึงจะสามารถเข้าใจสิ่งที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอมาก ดังนั้นการนำเสนอสัญลักษณ์ของภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ แม้จะเป็นการนำเสนอความหมายนัยแฝง แต่ผู้อ่านน่าจะสามารถทำความเข้าใจกับความหมายที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอได้โดยง่าย เพราะเป็นการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์ประเภท Index ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง ซึ่งก็คือภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายนั่นเอง แม้ว่าการถอดรหัสของ Index นั้นจะต้องใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ Index กับภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้าย แต่จากการศึกษาที่พบว่า การนำเสนอภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการนำเสนอความหมายนัยตรงที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย การตีความหมายของพาดหัวปกและข้อความยกป้ายที่สอดคล้องกับภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอผ่านปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ได้ง่ายมากขึ้น

3. บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์และภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดในการสร้างภาพตัวแทน เพื่อวิเคราะห์ความหมายทั้งนัยตรง (Connotative meaning) ความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ประเด็นที่ถูกนำเสนอผ่านปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และภาพตัวแทนของบุคคลที่เหล่านั้น จากสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 38 ฉบับ เพื่อตอบปัญหานำวิจัยในข้อ 2 ดังนี้

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1274		การแสดงข้อมูลทรัพย์สิน ของหัวหน้าพรรค การเมืองก่อนการเลือกตั้ง	ภาพ : หัวหน้าพรรคการเมือง 4 พรรคใหญ่ของประเทศไทย	การเรียงลำดับของบุคคลที่ปรากฏบนฉบับ เป็นการแสดงถึงควมมีอิทธิพลของบุคคล เหล่านี้ โดยมีพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้า พรรคไทยรักไทยอยู่หน้าสุด ถัดมาเป็นภาพ ของบัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรค ประชาธิปัตย์, บรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้า พรรคชาติไทย และเอนก เหล่าธรรมทัศน์ หัวหน้าพรรคมหาชน	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร : นักการเมืองที่มี อิทธิพลในวงการเมืองไทยมากที่สุด บัญญัติ บรรทัดฐาน : มีภาพตัวแทนเป็น นักการเมืองคู่แข่งของพ.ต.ท.ทักษิณ ชิน วัตร และพรรคไทยรักไทย บรรหาร ศิลปอาชา : มีภาพตัวแทนเป็น นักการเมืองคู่แข่งของพ.ต.ท.ทักษิณ ชิน วัตร และพรรคไทยรักไทย เอนก เหล่าธรรมทัศน์ : มีภาพตัวแทน เป็นนักการเมืองคู่แข่งของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทย
			พาดหัวปก : เจาะเซฟ	การเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สินของหัวหน้า พรรคการเมืองทั้ง 4 พรรค	
			พาดหัวปก : ขุมทรัพย์	แหล่งเงินทุนหรือผู้ให้สนับสนุนแก่พรรค การเมือง	
			พาดหัวปก : บิ๊ก	หัวหน้าพรรคใหญ่ของประเทศ ทั้ง 4 พรรค ได้แก่ พรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ยกป้าย : ต้องเลือกเบอร์ 'สี่' ด้วยอะป่าว?	ผู้เขียนล้อเลียนเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ว่าต้องเลือกพรรคหมายเลข 4 หรือไม่ เนื่องจากเป็นหมายเลขในระบบบัญชีรายชื่อพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ คู่แข่งสำคัญของพรรคไทยรักไทย	
1275		บทบาทการเมืองของ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร	พาดหัวปก : ออกศึก	หมายถึง การเข้ามามีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมืองของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร อาทิ การเข้าร่วมการประชุมร่วมแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่าง แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ และกรมตำรวจ กรณีการพิสูจน์ศพหลังเหตุการณ์ ธรรมพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ นอกจากนี้คำว่า "ออกศึก" ยังใช้ตัวอักษรสีแดง แสดงถึงความเด็ดขาดและเอาจริงเอาจังของคุณหญิงพจมาน	คุณหญิงพจมาน ชินวัตร : ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีภาพตัวแทนเป็นฝ่ายเดียวกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1276		สถานการณ์การต่อสู้ ในสนามเลือกตั้ง	พาดหัวปก : น้องแบบ	สรรพนามที่ผู้เขียนใช้เรียกจณิสตา ลิวเฉลิม วงศ์ ผู้ลงรับสมัครเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร คำ ว่า “น้อง” เป็นการแสดงความรู้สึกถึงการ เป็นผู้หญิงนำทะนุถนอม โดยเฉพาะหลัง เกิดการต่อสู้ในการหาเสียงเลือกตั้งอย่าง รุนแรง	จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ : นักการเมืองหญิง รุ่นใหม่ที่มีความสามารถ น่าจับตามอง มี ภาพตัวแทนเป็นนักการเมืองคู่แข่งของ พรรคไทยรักไทย
			ยกป้าย : คู่แข่ง 'ดอนเมือง' ให้มันวอดวาย	ดอนเมืองเป็นเขตการเลือกตั้งของจณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ซึ่งทีมงานแสดงจุดยืนต่อ เหตุการณ์ความขัดแย้งในการหาเสียง เลือกตั้งอย่างไม่เป็นธรรมชัดเจน	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1277		การ ประเมิน ผลการ เลือกตั้ง '48	พาดหัวปก : โฉมสุดท้าย เลือกตั้ง '48 พาดหัวปก : ไทยรักไทย ทะลุ 300!	การประเมินผลการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นใน วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยประเมินจาก ผู้อ่านนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ การประเมินผลการเลือกตั้งจากผู้อ่าน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ พบว่า พรรคไทย รักไทยอาจได้คะแนนในการเลือกตั้งครั้งนี้ ถึง 300 คะแนน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นพรรค รัฐบาลและมีแนวโน้มว่าอาจจะเป็นรัฐบาล พรรคเดียว ครั้งแรกในประวัติศาสตร์การ เมืองไทย	พรรคไทยรักไทย โดยมีพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค ได้รับความ ไว้วางใจจากประชาชนในการเป็น พรรคการเมืองในการก่อตั้งรัฐบาล
1278		ความสนใจของสื่อ ต่างประเทศต่อพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	พาดหัวปก : บักสีดา	คำว่า “บักสีดา” เป็นภาษาอีสาน ใช้เรียก ฝรั่งชาวต่างประเทศ ในที่นี้ใช้กล่าวถึง สื่อมวลชนต่างประเทศ	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีภาพตัวแทนที่ เป็นบุคคลที่ชาวต่างประเทศให้ความ สนใจ

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : อึ้ง...ทิ้ง...เสียว	ทำที่ความสนใจของสื่อมวลชนต่างประเทศ ต่อบทบาททางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงระหว่างการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548	
1280		วิพากษ์คำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวั	พาดหัวปก : พธ มรณะ	คำว่า “พธ” แปลว่า คำพูด ส่วน “มรณะ” แปลว่า ตาย ในที่นี้หมายถึงคำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ สร้างความเข้าใจผิด ทำให้ปัญหาเหตุการณ์ ความไม่สงบในภาคใต้มีความรุนแรงมาก ขึ้น	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีภาพตัวแทนเป็น บุคคลที่ปากไว ไม่ระวังคำพูด หรือพูด โดยไม่ทันคิดถึงผลกระทบที่ตามมา ทำให้ เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา
			ยกป้าย : แม่่ง	“แม่่ง” เป็นคำพูดที่นายกฯ ทักษิณ หลุดปาก ออกมา หลังจากที่สื่อมวลชนสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ของ ดร.ธีรยุทธ บุญมี	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1281		<p>การขยายระบบทุนในระบบทักษิณโมเดล</p>	<p>พาดหัวปก : คัมภีร์ ภาคขยาย</p>	<p>รายงานพิเศษจากการวิเคราะห์เรื่อง “สังคมวัฒนธรรมหลังการเลือกตั้ง กุมภาพันธ์ 2548 การเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรมการเมือง ครั้งที่ 2 ของไทย” โดย ชีรยุทธ บุญมี ซึ่งได้วิพากษ์ระบบการบริหารและการดำเนินงานของรัฐบาลทักษิณ</p>	<p>ชีรยุทธ บุญมี : นักวิชาการที่มีความคิดเห็นได้แย้งกับระบบการบริหารและการดำเนินงานของรัฐบาลทักษิณ โดยเฉพาะกรณีการขยายระบบทุนนิยมในประเทศไทย ภาพตัวแทนจึงเป็นบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกับนายทักษิณ โดยเป็นตัวแทนของประชาชน</p>
			<p>พาดหัวปก : เด็กวัด</p>	<p>สรรพนามเปรียบเปรยที่ ชีรยุทธ บุญมี ใช้แทนตัวเองต่อนายทักษิณ</p>	
			<p>พาดหัวปก : : เจ้าอาวาส ‘ทักษิณ’</p>	<p>สรรพนามเปรียบเปรยที่ ชีรยุทธ บุญมี ใช้เรียกแทนนายทักษิณ</p>	
			<p>ยกป้าย : เจโต เจโต นะโยม</p>	<p>‘เจโต’ แปลว่า จิต ที่มงานๆ ใช้คำนี้เพื่อล้อเลียนการตัดสินใจของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ต้องการขยายระบบทุนนิยมในประเทศไทยโดยไม่รับฟังเสียงวิพากษ์จากนักวิชาการ</p>	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1282		การแต่งตั้งรัฐมนตรี ชุดใหม่	ภาพ : ภาพถ่ายบุคคลหลายภาพเรียง ต่อกัน และ ใช้ เทคนิค ทาง คอมพิวเตอร์ทำให้ภาพเบลอล	การใช้ภาพเบลอ เพื่อเป็นการแทนภาพของ บุคคลที่จะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีต่างๆ ในคณะรัฐมนตรี ภายใต้รัฐบาลของนายกฯ ทักษิณ	การจัดตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ภายใต้ การบริหารและปกครองประเทศของ รัฐบาลทักษิณ 2 ไม่ได้ได้รับความน่าเชื่อถือ เนื่องจากในรัฐบาลทักษิณ 1 มีกรณี คอร์รัปชันเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ภาพตัวแทน ของการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีของรัฐบาล ทักษิณจึงมีภาพการคอร์รัปชันรวมอยู่ ด้วย
	พาดหัวปก : MR.CLEAN & นาย สะอาด		คุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาดำรง ตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีตามคำกล่าวของ นายกฯ ทักษิณ ว่าต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ทุ่มเทการทำงาน ทำงานเป็น และ โปร่งใส ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน		
	ยกป้าย : ยิงเลอะ ยิงเยอะ ประสบความสำเร็จ		ผู้เขียนนำข้อความจากโฆษณาผงซักฟอก ยี่ห้อหนึ่งมาล้อเลียนบุคคลที่จะเข้ามาดำรง ตำแหน่งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ โดยเปรียบ ว่าประวิติมาเสมือนคราบเลอะ ถ้าเลอะมาก ยิ่งแสดงถึงการมีประสบความสำเร็จมาก แต่ อาจจะไม่เป็นไปตามคุณสมบัติ 3 อย่างที่ นายกฯ ทักษิณกล่าวไว้		

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1283		สุริยา ลากวิสุทธิสิน	พาดหัวปก : ได้ 'เงา' ทักษิณ	ผู้เขียนกล่าวถึง สุริยา ลากวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำงานภายใต้แนวคิดและการควบคุมดูแลการทำงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	สุริยา ลากวิสุทธิสิน : เป็นนักการเมืองที่เข้ามาสู่วงการเมือง โดยมีความประทับใจในแนวคิดการทำงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และยึดเป็นหลักในการทำงานด้านการเมือง ภาพตัวแทนจึงเป็นบุคคลที่เจริญรอยตามเส้นทางการเมืองเดียวกับนายฯ ทักษิณ
			ยกป้าย : 'เงา' สะท้อน 'เงา'	ผู้เขียนเปรียบ สุริยา ลากวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ว่าเป็นเงาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดและอุดมการณ์ของ นายฯ ทักษิณ	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1284		ความขัดแย้งระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และเสนาะ เทียนทอง	พาดหัวปก : หลวงพี่แม่ พาดหัวปก : ผมผิดเอง ผมมันไม่ดี ผมมันแตกปลาย	สรรพนามที่มาจากคำเปรียบเปรยที่ ชิริยุทธ บุญมี ได้กล่าวถึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ว่าเป็น “เจ้าอาวาส” ประกอบกับฉายาของนายทกฯ ทักษิณที่ สื่อมวลชนเรียกว่า “แม่” ผู้เขียนใช้คำเหล่านี้ล้อเลียน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีที่ออกมากล่าวรับผิดชอบ ต่อสื่อมวลชนกรณีที่ตั้งตั้ง เสนาะ เทียน ทอง เป็นประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วม รัฐบาล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับเสนาะ เป็นอย่างมาก นับว่าเป็นครั้งแรกที่นายทกฯ ออกมารับผิดต่อสื่อมวลชน จึงสร้างความ แปลกใจให้กับหลายฝ่าย เพราะนายทกฯ ทักษิณ เป็นบุคคลที่สื่อมวลชนทราบดีว่ามี ความมั่นใจในตนเองสูงทั้งการพูดและการ กระทำ	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร : เป็นบุคคลที่ไม่ เคยยอมรับว่าตนผิดพลาด แต่ในครั้งนี้ ออกมารับผิดกับการประกาศแต่งตั้ง เสนาะ ให้ดำรงตำแหน่งประธานที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์คณะกรรมการประสานงาน พรรคร่วมรัฐบาล โดยที่เจ้าตัวยังไม่ทราบ โดยมีภาพตัวแทนว่านายทกฯ ทักษิณ เป็น บุคคลที่มั่นใจในตัวเองสูง การยอมรับผิด ต่อสื่อมวลชนในกรณีที่มีความขัดแย้งกับ เสนาะ เป็นการยอมอ่อนให้กับสิ่งที่ เกิดขึ้น

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1285		เสนาะ เทียนทองกับความ ขัดแย้งในพรรคไทยรัก ไทย	พาดหัวปก : เกิดแต่ 'เนื้อ' ในตน	เป็นการเปรียบเปรยกับสำนวนไทยที่ว่า “สนิมเกิดแต่เนื้อในตน” หมายถึง เนื้อเหล็ก เกิดเป็นสนิมและมากัดกร่อนทำลายความ แข็งแกร่ง ทำให้เหล็กเกิดความเสียหาย เสมือนสถานการณ์ของเสนาะ เทียนทอง ซึ่งเกิดความไม่พอใจต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชิน วัตร นายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ในพรรคไทยรักไทยจนเกิดเป็นปัญหา ภายในพรรค	เสนาะ เทียนทอง เป็นบุคคลที่มีความ ขัดแย้งกับนายกฯ ทักษิณ การที่เขาเป็น ผู้นำกลุ่มวังน้ำเย็น ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่ม หนึ่งในพรรคไทยรักไทย แต่เมื่อเกิด ความไม่พอใจจึงรวมตัวกลับกลุ่ม การเมืองกลุ่มอื่นในพรรคเพื่อต่อต้าน นโยบายการบริหารและปกครองประเทศ ของรัฐบาลทักษิณ ภาพตัวแทนจึงเป็น บุคคลที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกับนายกฯ ทักษิณ ซึ่งเกิดมาจากความขัดแย้ง ทำให้ เสนาะเป็นผู้ที่อยู่ก่อความแตกแยกในพรรค ไทยรักไทย
			ยกป้าย : ป้าอุระวัง! จะเป็น บาคะชัคเค้อ	“ป้าอุ” เป็นสรรพนามที่กล่าวถึง อุไรวรรณ เทียนทอง ภริยาเสนาะ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อ การเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีชุดใหม่ในคณะ รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญญะ/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1286		เหตุการณั้ระเบิดที่ สนามบินหาดใหญ่	พาดหัวปก : หนูทำผิดอะไร	ผู้เขียนใช้คำว่า “หนูทำผิดอะไร” แทน ความรู้สึกของเด็กที่ประสบกับเหตุการณ์ ระเบิดที่สนามบินหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อค่ำวันที่ 3 เมษายน 2548 ซึ่งได้รับ บาดเจ็บโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ดังกล่าว	การทำงานของรัฐบาลทักษิณ ไม่สามารถ แก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัด ภาคใต้ จนเกิดระเบิดขึ้นที่สนามบิน หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาพตัวแทนคือ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ของรัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ
			ยกป้าย : เจ้าหนูยกป้ายยื่นต่อหน้า พวงหรีดที่เขavn ไว้	เป็นการแสดงความอาลัยให้กับผู้ที่เสียชีวิต ในเหตุการณ์ระเบิดที่สนามบินหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1288		ดวงชะตาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	พาดหัวปก : เปิด ดวงแท้ ดวงจริง ทักษิณ ชินวัตร	ผู้เขียนกล่าวว่า การนำดวงชะตาไปเพื่อ ทำนายอนาคตนั้น ถ้าเจ้าชะตาไม่ได้เป็น ผู้ให้เอง ตามหลักการทางโหราศาสตร์จะถือ ว่าการตีความไม่แม่นยำ	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นบุคคลที่มีผู้ให้ ความสนใจในเรื่องดวงชะตาทาง โหราศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะถือว่าจะ ส่งผลต่อดวงเมืองและประเทศ ภาพ ตัวแทน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็น บุคคลที่ดวงชะตามีความสัมพันธ์กับดวง เมือง
1289		สุริยะ จรุงเรื่องกิจ กับ โครงการจัดซื้อ เครื่องตรวจวัดถูระเบิด CTX 9000	ภาพ : ภาพพระอาทิตย์กำลังตก	แสดงสถานการณ์ทางการเมืองของสุริยะ จรุงเรื่องกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง คมนาคมที่กำลังเผชิญกับปัญหากรณีทุจริต การจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีที เอ็กซ์ 9000	สุริยะ จรุงเรื่องกิจ เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับ ความไว้วางใจจากจากปัญหากรณีทุจริต การจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีที เอ็กซ์ 9000 และมีสถานการณ์ทาง การเมืองที่กำลังแย่

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : สุริยา 'สุริยะ'	สุริยา แปลว่า ดวงอาทิตย์ มีความหมายเดียวกับคำว่า 'สุริยะ' ซึ่งหมายถึง สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	
			พาดหัวปก : อัสดง	อัสดง แปลว่า ยามเย็น หรือเวลาที่พระอาทิตย์ลับขอบฟ้า ในที่นี้ผู้เขียนเปรียบเทียบกับสถานการณ์ทางการเมืองของสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมที่ถูกจับตามองจากกรณีทุจริตการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 สำหรับงานรักษาความปลอดภัยในสนามบินสุวรรณภูมิ เนื่องจากเป็นรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสนามบินสุวรรณภูมิโดยตรง	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ยกป้าย : อ้าวไม่เกี่ยวนะ สุริยาปิกนิก	ผู้เขียนเสียดสี เนื่องจากก่อนหน้าที่จะเกิดกรณีทุจริตการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 ก็เกิดประเด็นการคอร์รัปชั่นของ สุริยา ลาภวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เช่นกัน	
1292		สถานการณ์การเมืองเดือนพฤษภาคม ปี 2535 และ 2548	ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี โดยมีฉากหลังเป็นภาพประชาชนที่รวมตัวกันถือป้ายประท้วง และด้านล่างของภาพเป็นภาพทหารที่กำลังปฏิบัติหน้าที่	สถานการณ์ของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้การบริหารและดำเนินงานของนายกฯ ทักษิณ โดยเปรียบเทียบกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี 2535 ในสมัยพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกฯ และปี 2548 ที่ประชาชนเกิดความไม่พอใจหลังจากเกิดกรณีทุจริตการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ สำหรับงานรักษาความปลอดภัยในสนามบินสุวรรณภูมิ และปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	การบริหารงานของรัฐบาลทักษิณสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชน เช่นเดียวกับในสมัยรัฐบาลพลเอกสุจินดา ปี 2535 ดังนั้นภาพตัวแทนของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร คือผู้นำประเทศที่ประชาชนไม่พอใจในกรณีคอร์รัปชั่นโครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ ส่วนภาพตัวแทนของพลเอกสุจินดา คราประยูร คือ นายกฯ ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : จาก ‘สุจินดา’ ถึง ทักษิณ ชินวัตร พฤษภา 2548	การเปรียบเทียบสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬในสมัย พล เอกสุจินดา คราประยูร ในเดือนพฤษภาคม ปี 2535 กับสถานการณ์ความไม่พอใจของ ประชาชนเกี่ยวกับกรณีการคอร์รัปชัน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซี ทีเอ็กซ์และปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ในเดือนพฤษภาคมปี 2548 สมัยของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	
			ยกป้าย : เจ้าหน้าที่ยกป้ายใส่หมวก ทหาร ด้านหลังมีเปลวไฟลูก ถือป้าย ข้อความว่า ‘CTX ทมิฬ’ นะสิ”	ผู้เขียนล้อเลียนว่าช่วงเดือนพฤษภาคม 2535 นั้น ประชาชนเกิดความไม่พอใจในรัฐบาล พลเอกสุจินดา คราประยูร ก่อให้เกิด เหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” แต่ในเดือน พฤษภาคม 2548 เกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า “CTX ทมิฬ” จากกรณีกรณีทุจริตการจัดซื้อ เครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000	

สถาบันวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1293		<p>การเรียกร้องให้รัฐบาลไทยตรวจสอบเอกสารโครงการจัดซื้อเครื่องตรวจวัดระเบิด CTX 9000</p>	<p>พาดหัวปก : 'ของจริง' หรือ 'ของปลอม'</p>	<p>การที่ ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ออกมาเสนอให้รัฐบาลตรวจสอบสัญญา คັນบัญชีและกระแสเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว ตั้งแต่ผู้จำหน่ายเครื่องไปจนถึงบริษัททำอากาศยานไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นที่อาจได้รับเงินสินบน โดยไม่จำเป็นต้องรอคำสั่งชี้แจงจากกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐฯ ทำให้นายทศกัณฐ์เกิดความไม่พอใจและออกมาแนะนำให้อ่านบทความ คอลัมน์ วิภาคแห่งวิพากษ์ เรื่อง “สงครามการเมือง สงครามข้อมูลความจริง สงครามชิงพื้นที่” ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2548 เกี่ยวกับความเข้าใจด้านการเมือง ซึ่งเป็นหลักการคิดของนักปราชญ์หรือ นักคิด</p>	<p>ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา เป็นนักวิชาการที่มีแนวคิดตรงข้ามกับนายทศกัณฐ์ กรณีการตรวจสอบสัญญาปัญหากรณีโครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ เนื่องจากต้องการให้รัฐบาลรีบเร่งตรวจสอบและไขข้อข้องใจกับกรณีดังกล่าวต่อประชาชนโดยเร็ว ภาพตัวแทนคือบุคคลที่มความคิดเห็นขัดแย้งกับนายทศกัณฐ์ โดยเป็นตัวแทนประชาชนในการเรียกร้องให้รัฐบาลตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีการคอร์รัปชัน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์</p>

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
				จริงๆ ไม่ใช่พวกนักคิดหรือนักปราชญ์ จอมปลอม อันหมายถึง ศ.ดร.อัมมาร สยาม วาลาในทัศนะของนายฯ ทักษิณ	
1295		สถานการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างนายฯ ทักษิณ และเสนาะ เทียนทอง	พาดหัวปก : เหนาะ วั่งน้ำเย็น	‘เหนาะ วั่งน้ำเย็น’ สรรพนามที่หมายถึง เสนาะ เทียนทอง แกนนำกลุ่มวั่งน้ำเย็น ซึ่ง ถือเป็นผู้มีอิทธิพลมากในจังหวัดสระแก้ว	เสนาะ เทียนทอง มีภาพตัวแทนเป็น บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแตกแยกภายใน พรรคไทยรักไทย
		พาดหัวปก : กัลยาณมิตร หรือ ตัวแปร	กัลยาณมิตร แปลว่า มิตร ซึ่งในที่นี้ผู้เขียน ได้ใช้เสียดสีบทบาทการเป็นมิตรของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และ เสนาะ เทียนทอง ซึ่งจะส่งผลต่อ สถานการณ์ความแตกแยกในพรรคไทยรัก ไทยที่มีการแบ่งกลุ่มเป็นทุนเดิม		
		ขกป้าย : ‘กัลยาณมิตร’ แปลว่า เพื่อนตาย...ก่อน	ผู้เขียนเสียดสีความหมายของกัลยาณมิตร ในความคิดของนายฯ ทักษิณว่าบุคคลที่ เป็นมิตรนั้น ต้องเป็นผู้ที่ยอมรับและยอมทำ ตาม โดยไม่มีเงื่อนไข คือไม่มีปฏิกิริยาใดๆ และตั้งใจปฏิบัติงานตามที่นายฯ		

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่นำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
				มอบหมายอย่างไม่มีข้อแม้	
1296	 <p>มติชนสุดสัปดาห์</p> <p>เด็กมหา'ลัย</p> <p>บรรณาธิการ</p> <p>พาดหัวปก : เด็กมหา 'ลัย</p> <p>ยกป้าย : มหา'หลอก รีเปล่า?</p>	อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	พาดหัวปก : เด็กมหา 'ลัย	<p>การที่ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อจาก บัญญัติ บรรทัดฐาน ทำให้กลายเป็นผู้นำของพรรคฝ่ายค้านด้วย ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประสบการณ์ทางการเมืองของอภิสิทธิ์กับนายทักทิมคนผู้ผ่านทางฝ่ายรัฐบาลแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมาก ผู้เขียนจึงเปรียบอภิสิทธิ์ว่าในด้านการเมืองเขาเป็นเพียงเด็กมหาวิทยาลัยเท่านั้น</p>	อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางการเมืองน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จึงทำให้มีภาพตัวแทนเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์การเมืองน้อย
			ยกป้าย : มหา'หลอก รีเปล่า?	<p>การที่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ได้รับการเปรียบว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเทียบเท่าระดับมหาวิทยาลัยนั้น จะเป็นจริงหรือไม่ ต้องรอดูสถานการณ์และความสามารถของเขาต่อไป</p>	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1298		การอภิปรายไม่ไว้วางใจ กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจ จับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000	พาดหัวปก : เกียรตินิยม อันดับ 1	จากฉบับก่อนที่ผู้เขียนเปรียบเทียบอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ว่าเป็นเด็กมหาวิทยาลัย ซึ่งหลังจากการเปิดอภิปรายและโน้มน้าวใจให้ประชาชนเชื่อว่าการจัดซื้อเครื่องตรวจระเบิด CTX มีความไม่ชอบธรรม และมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนหลายประการ จนกลายเป็นบทพิสูจน์คุณภาพที่เชื่อถือได้ของอภิสิทธิ์ที่ถูกเปรียบว่าเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยการเมืองที่สามารถก้าวไปสู่การเป็นบัณฑิตแบบพาสชั่น และที่สำคัญได้เกียรตินิยม อันดับ 1 ซึ่งหมายถึงการได้รับยอมรับด้านความสามารถทางการเมืองด้วย	อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นผู้นำฝ่ายค้านที่มีความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวให้ประชาชนเชื่อว่าการจัดซื้อเครื่องตรวจระเบิดซีทีเอ็กซ์มีความไม่ชอบธรรม และมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ภาพตัวแทนคือ นักการเมืองฝ่ายค้านที่แม้จะมีประสบการณ์การเมืองไม่มากนัก แต่ก็มีความสามารถเป็นที่ยอมรับจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจกรณีคอร์รัปชัน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			<p>ยกป้าย : พุทโธ่-จะสู้อันดับ 'นวม' ได้หรือ</p>	<p>ผู้เขียนเสียดสีพรรคไทยรักไทย และสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งถูกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำพรรคฝ่ายค้านอภิปรายเกี่ยวกับกรณีการทุจริตการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด CTX 9000 ซึ่งแม้ว่าจะไม่สามารถอภิปรายไม่ได้ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีได้ แต่จากข้อมูลที่น่ามาเปิดเผยในสภา ก็ทำให้ประชาชนลดความเชื่อถือของคณะรัฐมนตรีชุดนี้ลงอย่างมาก</p>	
1299		<p>พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับการเขื่อน สาธารณรัฐประชาชนจีน</p>	<p>พาดหัวปก : อากัง อาม้า HELP ME!</p>	<p>ผู้เขียนใช้พาดหัวปกล้อเลียนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งไปกราบไหว้บรรพบุรุษหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจในการเขื่อนสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อขอความช่วยเหลือจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกพรรคไทยรักไทย</p>	<p>พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นบุคคลที่มีความกตัญญู และกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง ภาพตัวแทนจึงเป็นผู้นำที่กำลังประสบภาวะทางการเมือง</p>

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ชกป้าย : บอกลีลาต้อง 'อยู่กับก๊ง' มายช่าย 'เพลิงพายุ'	ผู้เขียนล้อเลียนจากการเปรียบเทียบละคร กับสถานการณ์ทางการเมืองของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตามที่นายกฯ ให้สัมภาษณ์ ว่าตุลละครเรื่อง เพลิงพายุ ซึ่งเป็นเรื่องราว การวางแผนแก้แค้นของบุคคลโลกส่วนตัว ในขณะที่บุคคลโลกจัดเสนาะ เทียนทอง ให้ สัมภาษณ์ว่าน่าจะดูเรื่อง อยู่กับก๊ง ซึ่งเป็น เนื้อหาเกี่ยวกับการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ มากกว่า	
1300		สถานการณ์การเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	พาดหัวปก : 4 เดือน ทำไม่เหมือน 4 ปี (วู้ย...)	ผู้เขียนล้อเลียนระชะการบริหารงานและ ดำเนินงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ใน สมัยที่ 2 ของการเป็นนายกรัฐมนตรี แม้ว่า จะผ่านมาเพียงแค่ 4 เดือน แต่สถานการณ์ ทางการเมืองของนายกฯ ทักษิณกลับมี ปัญหามากมาย เปรียบเหมือนได้ทำงาน มาแล้วถึง 4 ปี	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประสบปัญหา กับสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา หลังจากการเลือกตั้งเพียง 4 เดือน ภาพ ตัวแทนจึงเป็นผู้นำที่กำลังประสบ ภาวะทางการเมือง

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1301		การออกพระราชกำหนด ว่าด้วยการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	ภาพ : อานันท์ ปันยารชุน ประธาน คณะกรรมการอิสระเพื่อความ สมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) โดยมี ฉากหลังเป็นภาพเหตุการณ์ไฟไหม้ ในภาคใต้ พาดหัวปก : SOUTHERN VIOLENCE	เป็นการแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ความไม่ สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ หมายถึงสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้	อานันท์ ปันยารชุน เป็นบุคคลที่ได้รับการ เชื่อถือให้เข้ามาดำเนินการแก้ไข สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัด ภาคใต้ โดยดำรงตำแหน่งประธาน คณะกรรมการอิสระเพื่อความ สมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ภาพ ตัวแทนจึงเป็นบุคคลที่มีความเป็น กลาง และต้องการเข้ามาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้
1304		แนวคิดบริหารประเทศ ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชิน วัตร	พาดหัวปก : เอ็กซ์คลูซีฟ	ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความพิเศษ ของบทความในฉบับ ซึ่งนอกจากความหมาย ของคำว่า “เอ็กซ์คลูซีฟ” แล้วยังมีการทำพื้น สีเหลือง เป็นการเพิ่มความโดดเด่นหรือนั้น ให้ผู้อ่านเห็นความพิเศษของนิตยสารมติชน สุดสัปดาห์ฉบับนี้มากขึ้น	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนักธุรกิจที่ หันมาเข้าสู่วงการเมือง กับการนำ แนวคิดการบริหารงานในภาคเอกชน มาใช้ในการบริหารประเทศ ภาพ ตัวแทนจึงเป็นนายกฯ CEO

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : Economy = Politic	Economy แปลว่า เศรษฐศาสตร์ ส่วน Politic แปลว่า การเมือง ผู้เขียนใช้สองคำนี้ด้วยตัวหนังสือสีแดง ทำให้มีความโดดเด่นสะท้อนถึงประเด็นที่ต้องการนำเสนอ คือ แนวคิดการบริหารประเทศของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งประยุกต์ตามหลักเศรษฐศาสตร์	
1305		พลอากาศเอกคองคักดี วันทนา	พาดหัวปก : ขงโต้กระแส	พล.อ.อ.คองคักดี วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวปฏิเสธการเข้ามารับตำแหน่งแทน พล.ต.อ.ชิตชัย วรรณสถิตย์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หลังจากถูกวิพากษ์ว่าเข้ามารับตำแหน่งรัฐมนตรีจากโควตาของ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และความเป็นสามีของ สลิลลาวัลย์ (ศิริวงศ์ ณ อยุธา) เพื่อนซี้เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ที่เป็นเลขานุการคนสนิทของคุณหญิง ด้วย	พล.อ.อ.คองคักดี วันทนา รัฐมนตรีที่ได้รับตำแหน่งจากความสนับสนุนของภรรยาของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยานายกฯ ทักษิณ ภาพตัวแทนจึงเป็นรัฐมนตรีที่ประสบความสำเร็จโดยการสนับสนุนจากภริยา

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : เจ็ดวัน ฉันรักเธอ	ผู้เขียนล้อเลียน โดยกล่าวถึง “เจ็ดวัน” ซึ่งหมายถึง วันทนา ภรรยาที่ช่วยผลักดันให้ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	
			ยกป้าย : เจ็ดวันฉันไม่เกี่ยวจะจี๋	ผู้เขียนล้อเลียนการปฏิเสธของ พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา ในการเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าไม่เกี่ยวกับสตีลลาวัลย์ ภรรยา	
1307		‘พรมแดน’ นวนิยายของ พลตำรวจเอกวชิษฐ เดชกุญชร	พาดหัวปก : ‘พรมแดน’ นวนิยาย แห่งยุคสมัย	นวนิยาย “พรมแดน” เขียนโดย พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร หนึ่งในอนุกรรมการเรื่องตากใบของกรมการสิทธิมนุษยชน โดยมีฉากเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้	พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร ตำรวจนักเขียนที่ประสบความสำเร็จทางการเมืองกับการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ผ่านนวนิยาย เรื่อง “พรมแดน” ภาพตัวแทนจึงเป็นอดีตตำรวจที่ต้องการร่วมเสนอการแก้ไขความไม่สงบภายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ชกป้าย : นวนิยายที่ทุกคนต้องการ แนะนำ ครม. อ่าน	ผู้เขียนเสียดสีว่าคณะรัฐมนตรีควรอ่านนวนิยายเรื่อง “พรมแดน” เพราะเป็นการนำเหตุการณ์ในปัจจุบันมาเกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนเองก็มีประสบการณ์จากการทำงานด้านการเมืองมาบ้าง น่าจะมีแนวคิดที่ให้ประโยชน์กับการแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ได้	
1310		การซื้อขายหุ้นบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	ภาพ : ภาพ ชรรค์ชัย บุนปาน ผู้ถือหุ้นใหญ่และประธานกรรมการบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ยืนท่ามกลางพนักงานบริษัท โดยใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์ทำภาพพนักงานให้ไม่ชัด	แสดงถึงความมั่นคงในอุดมการณ์ของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ที่จะไม่ตกเป็นของนายทุน โดยการนำของ ชรรค์ชัย บุนปาน ผู้ถือหุ้นใหญ่และประธานกรรมการบริษัท	ชรรค์ชัย บุนปาน เป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชน และไม่ต้องการขายหุ้นของบริษัทให้กับนายทุน เพราะเห็นว่าเป็นการเข้ามาแทรกแซงการทำงาน ดังนั้นภาพตัวแทนคือนักสื่อสารมวลชนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์สื่อสารมวลชน

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : มติชน (ไม่) จำกัด มหาชน	จากกรณีที่ ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธาน กรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ประกาศว่าจะซื้อหุ้นมติชน จนกว่าจะได้ 75% เพื่อที่จะเข้าบริหารงาน บริษัท มติชน ก่อให้เกิดกระแสการต่อต้าน ของสาธารณชน	
			ยกป้าย : 'อาถู' มาแว้ว...ไปแว้ว...?	ผู้เขียนล้อเลียนการเข้ามาซื้อหุ้นบริษัท มติ ชน จำกัด (มหาชน) ของไพบูลย์ ดำรงชัย ธรรม แต่ก็มีอันต้องยกเลิกไป	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

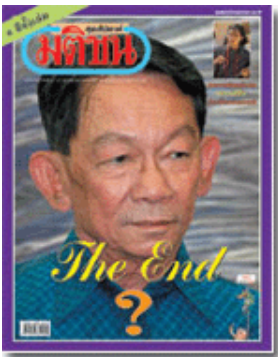
ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1311		วิพากษ์วัฒนธรรมเศรษฐกิจ ใหม่	พาดหัวปก : ซ้ำแหละ ‘เศรษฐกิจใหม่’	การวิพากษ์วิจารณ์ของนิธิ เอียวศรีวงศ์ นักวิชาการ ต่อวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งคุณค่าวัฒนธรรมของเศรษฐกิจใหม่ก็คือเงินสามารถทำอะไรก็ได้ ก่อให้เกิดค่านิยมผิดๆ ในประเทศ โดย “เศรษฐกิจใหม่” ตามทัศนะของนิธิ คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี อดีตนักธุรกิจที่เข้าสู่วงการเมือง	นิธิ เอียวศรีวงศ์ นักวิชาการที่ต่อต้านวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ของนายทักษิณ เพราะเห็นว่าเป็นการสร้างค่านิยมผิดๆ ให้กับสังคม ภาพตัวแทนคือนักวิชาการที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามกับพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร แต่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อประชาชน
1312		คำแนะนำจาก โต๊ะครู สุเช็น อะห์หมัดชีรอฎีมักกะห์	พาดหัวปก : เสียงเตือนจาก ‘มักกะห์’	คำแนะนำของ โต๊ะครู สุเช็น อะห์หมัดชีรอฎีมักกะห์ ปรมาจารย์ด้านศาสนาอิสลาม คนหนึ่งที่ได้รับการนับถือจากชาวมุสลิม ซึ่งปัจจุบันพำนักอย่างถาวรอยู่ที่นครมักกะห์	โต๊ะครู สุเช็น อะห์หมัดชีรอฎีมักกะห์ ปรมาจารย์ด้านศาสนาอิสลาม ผู้ได้รับการยกย่อง นับถือจากบุคคลผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ภาพตัวแทนคือบุคคลที่ได้รับความเคารพนับถืออย่างมากในศาสนาอิสลาม

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

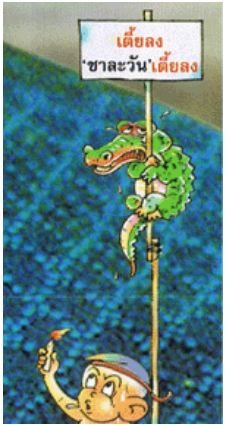

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : อุลามาอี ‘มาร’	“อุลาม่าอี” หมายถึง ผู้รู้ ดังนั้นคำว่า อุลามาอี ‘มาร’ ในความหมายของ โต๊ะครู ฮูเซ็น อะห์หมัดชิรอญีมักกะห์ คือ ผู้รู้ที่ทำตัวเป็น มารศาสนา โดยนำคำสอนผิดๆ ให้แก่เยาวชนก็เพื่อผลตอบแทนเล็กๆ น้อยๆ จนก่อให้เกิดความแตกแยกกันภายในประเทศ	
1313		การเปิดเผยข้อมูลใหม่ เหตุการณ์ 14 ตุลา 2516	พาดหัวปก : ฟังปลายทอก ‘ดร.ป๋วย’ NET-NET	การมุ่งประเด็นไปที่ ดร.ป๋วย อึ้งภากร โดยตรงในกรณีเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่ได้ข้อมูลจากเอกสารราชการที่เลขตีตราลับในหอจดหมายเหตุอังกฤษ	ภาพตัวแทนคือ ดร.ป๋วย อึ้งภากร บุคคลที่มีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

สส เป็นวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ยกป้าย : 'หอก' ใครหว่า?	ผู้เขียนล้อเลียนโดยตั้งประเด็นว่าการมุ่ง ประเด็นไปยัง ดร.ป๋วย มาจากข้อมูลของ บุคคลใด มีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน	
1314		สถานการณ์การเมืองของ พลตรีสนั่น ขจร ประศาสน์	พาดหัวปก : The End?	จากคำเขียนหั่นของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ต่อ พล.ต.สนั่น ขจร ประศาสน์ ที่กล่าวว่าชีวิตทางการเมืองของ พล.ต.สนั่น จบลงแล้ว	พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ มีภาพ ตัวแทนคือการเป็นบุคคลที่มีบทบาท การเมืองลดลงจนอาจเรียกได้ว่ากำลัง จะหมดบทบาททางการเมืองแล้ว

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			<p>ยกป้าย : เตี้ยลง 'ชาละวัน' เตี้ยลง</p>	<p>ผู้เขียนล้อเลียนชีวิตทางการเมืองของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ นักการเมืองจากจังหวัดพิจิตร (ซึ่งมี จระเข้ เป็นสัญลักษณ์) ว่ากำลังตกต่ำลง</p>	
1315		<p>เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้</p>	<p>พาดหัวปก : สมานะ 'ฉันท์' สมานะ 'เฮอ'</p>	<p>การแบ่งแยกพวก "ฉันท์" และ "เฮอ" หมายถึงพวก "เรา" และพวก "เขา" เกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ที่มีความขัดแย้งรุนแรง ก่อให้เกิดความเครียดทั้งชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม รัฐบาล ทหาร และตำรวจ ท่ามกลางการดูแลของ อนันต์ ปัญญารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)</p>	<p>อนันต์ ปัญญารชุน เป็นบุคคลที่ได้รับการเชื่อถือให้เข้ามาดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ โดยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ภาพตัวแทนคือการเป็นบุคคลที่เป็นกลางทางการเมือง โดยต้องการช่วยแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในภาคใต้</p>

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			<p>ขกป้าย : สมาน 'แผล' ด้วยเปล้า?</p>	<p>ผู้เขียนล้อเลียนเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ที่มีความขัดแย้งรุนแรง ก่อให้เกิดการปะทะและการบาดเจ็บของบุคคลฝ่ายต่างๆ</p>	
1316		<p>สถานการณ์การเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร</p>	<p>ภาพ : ภาพของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ซึ่งตัดต่อโดยใช้ภาพโปรโมทของภาพยนตร์เรื่อง อหิงสา จักโก้มิกรรม</p>	<p>ผู้เขียนล้อเลียนโดยนำภาพจากภาพยนตร์เรื่อง “อหิงสา จักโก้มิกรรม” มาตัดต่อ ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเวรกรรมที่คอยตาม “อหิงสา” จนกว่าจะชดใช้กรรมหมด เปรียบ “อหิงสา” เป็น พ.ต.ท.ทักษิณ” และ “พล.ต.สนั่น” ว่าเป็นกรรม” ที่คอยตาม พ.ต.ท.ทักษิณอยู่</p>	<p>พ . ต . ท . ทัก มัณ ชิน วัตร นายกรัฐมนตรี มีความขัดแย้งกับ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์, เสนาะ เทียนทอง, อภิรักษ์ โกษะโยธิน และมีสถานการณ์ทางการเมืองไม่ดีขึ้นจากการเปิดอภิปรายของ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน</p> <p>ภาพตัวแทนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรคือบุคคลที่กำลังประสบปัญหาทางการเมือง</p>

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : อ...ทักษิณ... จ๊กโก้มี่ กรรม	ผู้เขียนล้อเลียนสถานการณ์ทางการเมือง ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เหมือนกำลังประสบกับเคราะห์กรรมที่คอย ตามอยู่ จากชื่อภาพยนตร์เรื่อง “อหิงสา จ๊ก โก้มี่กรรม” ที่กำลังเข้าฉายในช่วงนั้น	
			พาดหัวปก : ‘น้ำตาลิน’ เมื่อได้ยื่นคำ หยาม	ผู้เขียนล้อเลียนสถานการณ์ความขัดแย้ง ระหว่างพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์	
			พาดหัวปก : แกล้งไปเมืองจีน	ผู้เขียนล้อเลียนการเดินทางไปไหว้หลุมศพ ของบรรพบุรุษนายๆ ทักษิณในประเทศ จีนว่าเป็นการหนีปัญหาที่เกิดขึ้น	
			พาดหัวปก : ใช้ ‘125 เสียง’ แทนไม้ หน้าสาม	ผู้เขียนล้อเลียนจำนวนเสียงของฝ่ายค้านที่มี ครบ 125 เสียง และสามารถยื่นญัตติ อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในข้อหา ทุจริตคอร์รัปชันได้ เป็นการตอบโต้ทาง การเมืองระหว่างรัฐบาลและฝ่ายค้าน อันทำ ให้ความเชื่อถือนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ลดลง	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			พาดหัวปก : : ไม่วิ่ง...แต่นั่ง รถไฟฟ้า BTS	ผู้เขียนล้อเลียนกรณีที่ไม่สนับสนุนเรื่อง การต่อขยายเส้นทางรถไฟฟ้าจากสะพาน สาทรไปยังถนนตากสินของ อภิรักษ์ โกษะ โยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำ ให้ประชาชนฝั่งธนบุรีเกิดความไม่พอใจ	
1318		สโรชา พรอุดมศักดิ์	พาดหัวปก : ดอกไม้ ดอกไม้จะบาน 'สโรชา' กล้าหาญ จะบานในใจ 'มือบ'	ผู้เขียนใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่กว่าคำอื่น เป็นการเน้นคำว่า “สโรชา กล้าหาญ” ซึ่ง เป็นทักษะของผู้เขียนต่อสโรชา พรอุดม ศักดิ์ ผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ที่กำลังเผชิญแรงเสียดทานที่มากมาย และ ตกเป็นจำเลยที่ถูกนายท. ทักษิณยื่นฟ้อง ฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน หมิ่นประมาทด้วย การโฆษณา ทั้งทางอาญา	สโรชา พรอุดมศักดิ์ เป็นผู้ดำเนิน รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ที่มี ความรู้ ความสามารถ และเข้าร่วม ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ดังนั้น ภาพ ตัวแทนคือ นักสื่อสารมวลชนที่ ต่อต้านการบริหารประเทศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
			ขกป้าย : สนธิ ชู...ชูส์ I ♥ 'สโรชา'	ผู้เขียนแทรกอารมณ์ขัน โดยสร้างกำลังใจ ให้แก่สนธิ ลิ้มทองกุล ในการโค่นล้ม พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และสโรชา พรอุดมศักดิ์ โดยใช้สัญลักษณ์ รูปหัวใจ	

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
1319		ปรากฏการณ์สนธิ	พาดหัวปก : SONDHI POWER	กล่าวถึงสนธิ ลิ้มทองกุล ที่ปลุกกระแสให้ประชาชนจำนวนมากลุกขึ้นมาต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการที่มีความกล้าหาญ สามารถพูดโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นด้วยกับการต่อต้านการบริหารประเทศของนายทศ ทักษิณ ภาพตัวแทนคือ นักสื่อสารมวลชนที่เป็นผู้นำการต่อต้านการบริหารงานพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
1320		เลื่อนตำแหน่งจากองคมนตรี เป็นการอ้างอิงเบื้องสูง	พาดหัวปก : กลุ่มโหนดฟ้า	การเลื่อนจาก พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี เกี่ยวกับการที่สนธิ ลิ้มทองกุล และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวอ้างถึงสถาบันเบื้องสูง	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ มีภาพตัวแทนคือบุคคลที่บุคคลทั่วไปให้ความเคารพนับถือ

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ยกป้าย : ยิ่งสูงยิ่งเจ็บนะจ๊ะ	ผู้เขียนเสียดสีกรณีที่ สนธิ ลิ้มทองกุล และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวอ้างถึงสถาบัน เบื้องสูง	
1322		สรยุทธ สุทัศนะจินดา	พาดหัวปก : กรรมกรขาว	สรรพนามของ สรยุทธ สุทัศนะจินดา พิธีกรเล่าข่าว ซึ่งมาจากชื่อหนังสือ “กรรมกรขาว” ที่เขาเขียนเกี่ยวกับตนเอง	สรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีความสามารถ และเป็นที่ยื่นชอบของประชาชนเป็นอย่างมาก ภาพตัวแทนคือ นักสื่อสารมวลชนที่มีภาพลักษณ์เป็นดารา

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ยกป้าย : ต้องเรียกกรรมการ ฝิ่งเพชรแล้วมั้ง	ผู้เขียนล้อเลียน สรยุทธ สุทัศนะจินดา พิธีกรเล่าข่าวที่มีรายได้ต่อปีเป็นจำนวน มาก จากฉายา “กรรมการข่าว” จึงต้องเป็น “กรรมการฝิ่งเพชร” แทน จึงจะเหมาะสม กับรายได้ที่ได้รับ	
1323		การฟ้องร้องบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	พาดหัวปก : ปมเงื่อน	หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ชอบมาพากล มี เงื่อนงำ น่าสงสัย ในที่นี้หมายถึงกรณี วาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์มติ ชนรายวัน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฟ้อง อาญาสินไหมฐานหมิ่นประมาทต่อ พิเชษ คุระทอง บรรณาธิการอำนวยการ หนังสือพิมพ์มติชน เจ้าของคอลัมน์ทวน น้ำขวางโลก, สุวพงศ์ จันฝิ่งเพ็ชร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน และ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	วาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ที่มี ปัญหากับทีมงานหนังสือพิมพ์มติชน และ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) เนื่องจากอยู่ใน ตำแหน่งของเพื่อนของขรรค์ชัย บุญปาน และ กรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัท จี เอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) จึงเกิดความ ขัดแย้งในสถานะภาพดังกล่าว ภาพตัวแทนคือ บุคคลที่อยู่ในฝ่ายเดียวกับกลุ่มของนายทุนที่มี ความขัดแย้งกับกลุ่มเพื่อนสื่อมวลชน

ตาราง 4.13 แสดงความหมายและภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

ฉบับ	ปกนิตยสาร มติชนสุดสัปดาห์	ประเด็น ที่ถูกนำเสนอ	สัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier)	ตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified)	ภาพตัวแทน (Representation)
			ขกป้าย : ขอเดี๋ยวกัน (เอง) ขอแค่ 30 ล้านก็พอ	ผู้เขียนเสียดสีกรณีการฟ้องร้องของวาณิช จรุงกิจ-อนันต์ อดีตคอลัมนิสต์มติชนรายวัน และนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ มูลค่า 30 ล้าน แม้ว่า จะเป็นบุคคลที่สนิทคุ้นเคยกับบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	
1324		พระปรมาภิไธย พระบรมราช โองการ และพระ ราชอำนาจ	พาดหัวปก : พระปรมาภิไธยและพระ บรมราชโองการของนริธิ เอียวศรี วงศ์	พาดหัวปกใช้ตัวอักษรสีแดงที่มีความโดดเด่น ซึ่งผู้เขียนต้องการมุ่งประเด็นไปที่กรณีทีพระ ราชอำนาจถูกนำมากล่าวถึง โดยเป็นบทความ จากนริธิ เอียวศรีวงศ์ แต่การใช้ภาพของสนธิ ลิ้ม ทองกุล เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สนธิได้เปิด ประเด็น จนทำให้เป็นที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวาง	สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ก่อตั้ง หนังสือพิมพ์ผู้จัดการที่มีความกล้า หาญ สามารถพูด โน้มน้าวให้ ประชาชนเห็นด้วยกับการต่อต้านการ บริหารประเทศของนายทศ ทักษิณ โดยเป็นคนที่เป็นผู้เปิดประเด็น เกี่ยวกับพระราชอำนาจ ภาพตัวแทน คือ นักสื่อสารมวลชนที่เป็นผู้นำการ ต่อต้านการบริหารงานพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ผู้วิจัยได้สุ่มรายชื่อบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 25 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ตาราง 4.14 แสดงกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

กลุ่มบุคคล	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. นักการเมือง (Politician)	1.1 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร 1.2 คุณหญิงพจมาน ชินวัตร 1.3 บัญญัติ บรรทัดฐาน 1.4 บรรหาร ศิลปอาชา 1.5 เอนก เหล่าธรรมทัศน์ 1.6 จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์, 1.7 สุริยา ลากวิสุทธิสิน, 1.8 เสนาะ เทียนทอง 1.9 สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ 1.10 พลเอกสุจินดา คราประยูร 1.11 อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 1.12 พลตำรวจเอกกฤษณ์ เดชกฤษ 1.13 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา 1.14 พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์	14	56
2. นักวิชาการ (Scholar)	2.1 ดร.ธีรยุทธ บุญมี 2.2 ศ. ดร.อัมมาร สยามวาลา 2.3 ศ. ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2.4 ดร.ป๋วยอึ้งภากรณ์	4	16
3. บุคคลผู้มีชื่อเสียง (Celebrity) ²	3.1 อนันต์ ปันยารชุน 3.2 พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์	2	8

² Daniel Boorstien (1961) นักประวัติศาสตร์วัฒนธรรมอเมริกัน ได้ให้นิยามว่า “A Celebrity is person who is known for his well-knownness.” ซึ่งหมายความว่า “คนดัง” ก็คือ บุคคลที่เป็นที่รู้จัก เพราะเขาเหล่านั้นเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง (อ้างจาก ศรีกัญญา มงคลศิริ. Celebrity Marketing. (กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ ลิฟ, 2547), หน้า 4)

ตาราง 4.14 แสดงกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

กลุ่มบุคคล	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
4. นักสื่อสารมวลชน (Press)	4.1 ชรรค์ชัย บุญปาน 4.2 สโรชา พรอุดมศักดิ์ 4.3 สนธิ ลิ้มทองกุล 4.4 สรยุทธ สุทัศนะจินดา 4.5 วาณิช จรุงกิจอนันต์	5	20
	รวม	25	100

จากตาราง 4.14 พบว่ากลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุด คือ นักการเมือง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือนักสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 นักวิชาการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และบุคคลผู้มีชื่อเสียงน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8

เป็นการแสดงให้เห็นว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอกลุ่มคนประเภทกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมา ก็คือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็น การซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้าน โครงสร้างบริหารและเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกระงับการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวนลุมพินี และมีแฟนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

นอกจากนี้ก็เป็นกรนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ขาประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามืบทบาท

เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

ผู้วิจัยได้นำกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 25 คน มาสรุปภาพตัวแทนออกได้เป็น 9 กลุ่ม ดังนี้

ตาราง 4.15 แสดงภาพตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

กลุ่ม	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. กลุ่มอำนาจหลัก	1.1 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร 1.2 คุณหญิงพจมาน ชินวัตร 1.3 สุริยา ลาภวิสุทธิสิน 1.4 สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ 1.5 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา 1.6 สรยุทธ สุทัศนะจินดา 1.7 วาณิช จรุงกิจอนันต์	7	28
2. กลุ่มต่อต้านอำนาจหลัก	2.1 ปัญญ์ติ บรรทัดฐาน 2.2 บรรหาร ศิลปอาชา 2.3 เอนก เหล่าธรรมทัศน์ 2.4 จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ 2.5 อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 2.6 พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ 2.7 เสนาะ เทียนทอง 2.8 ดร.ธีรยุทธ บุญมี 2.9 ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา 2.10 ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2.11 ชรรค์ชัย บุญปาน 2.12 สโรชา พรอุดมศักดิ์ 2.13 สนธิ ลิ้มทองกุล	13	52

ตาราง 4.15 แสดงภาพตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ (ต่อ)

กลุ่มบุคคล	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
3. กลุ่มสร้างสมดุล/เป็นกลาง	3.1 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา	5	20
	3.2 อานันท์ ปันยารชุน		
	3.3 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์		
	3.4 ดร.เป๊ยย อึ้งภากรณ์		
	3.5 พลเอกสุจินดา คราประยูร		
รวม		25	100

จากตาราง 4.15 พบว่า ภาพตัวแทนที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มากที่สุดคือ กลุ่มต่อต้านอำนาจหลัก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือ กลุ่มอำนาจหลัก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และกลุ่มสร้างสมดุล/เป็นกลาง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20

เมื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แล้วผู้วิจัยได้จัดกลุ่มภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น และพบว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มต่อต้านอำนาจหลักมากที่สุด อาจเพราะเป็นการผสมผสานระหว่างนักการเมืองฝ่ายค้าน ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชนที่มีอุดมการณ์ต่อต้านรัฐบาลทักษิณเหมือนกัน อีกทั้งเหตุการณ์ส่วนใหญ่ที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นำเสนอเป็น เหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้นำประเทศอย่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุด และมีบุคลิกแตกต่างจากนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่ผ่านมามาก ไม่ว่าจะเป็นการเป็นผู้นำซีไอโอที่มีหลักการบริหารประเทศด้วยระบอบทักษิณนิคมิกส์ การเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเอง และการเป็นผู้นำประเทศที่ใช้คำพูดไม่เหมาะสมจนสร้างความไม่พอใจทั้งในกลุ่มนักการเมืองด้วยกันเองอย่างเสนาะ เทียนทองแล้ว ก็ยังสร้างกระแสวิพากษ์ในกลุ่มของนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน ฯลฯ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำประเด็นที่ถูกนำเสนอบนปกและภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 38 ฉบับ มาวิเคราะห์และจัดแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

ตาราง 4.16 แสดงประเภทชุดความหมายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ประเภทความหมาย	จำนวน (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1. ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ	21	55.26
2. ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล	15	31.25
3. ความหมายเชิงบุคคล	12	31.58
รวม	38	100

จากตาราง 4.16 พบว่า มีชุดความหมายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประเภทความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณมากที่สุด จำนวน 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล จำนวน 15 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.25 และความหมายเชิงบุคคลมีจำนวนน้อยที่สุด 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 31.58

จากภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประกอบกับประเด็นที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้เห็นได้ว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสร้าง “ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” เป็นอย่างมาก โดยเป็นพื้นที่สำหรับการนำเสนอของกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านรัฐบาลทั้งนักการเมืองฝ่ายค้าน นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณนี้เป็นวาทกรรมหลัก (dominant discourse) ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งทำหน้าที่กำหนดสังคมด้วย อาจจะเรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นวาทกรรมที่ครอบงำทางอุดมการณ์ (hegemony discourse) ส่วนวาทกรรมรองที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็คือความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล ซึ่งเป็นวาทกรรมที่เกิดจากการตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล การตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างผู้นำประเทศ-นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ-นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ, ผู้นำประเทศ-นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และผู้นำประเทศ-นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล เป็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มบุคคลต่างๆ นอกจากนี้ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีการเสนอความหมายเชิงบุคคลด้วย ซึ่งเป็นการนำเสนอบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ เป็นต้น

เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์แสดงตำแหน่งที่ตรวจสอบอำนาจรัฐอยู่แล้ว แม้มาก่อนหน้านี้สื่อถูกมองว่าเป็นวาทกรรมรอง แต่ในกรณีของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้ถือว่ามีสื่อกลายเป็นวาทกรรมหลักที่

แสดงให้เห็นอำนาจการต่อสู้ โดยมีการนำเสนอผ่านความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล เป็นความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของอำนาจของรัฐและการคุกคามอำนาจของรัฐโดยฝ่ายที่ต่อต้าน ทำให้เห็นว่าวาทกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจของทั้ง 2 ฝ่าย

4. การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ ซึ่งเป็นตัวสร้างความหมายและความจริงในสังคม และเป็นบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อตอบปัญหานำวิจัยในข้อ 3 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) จากกรอบการกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria) : บุคคลผู้ใดที่เป็นปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์คือใคร ภาพตัวแทนที่สื่อออกมาเป็นอย่างไร อยู่ในระบบคิดหรืออุดมการณ์ทางสังคมกลุ่มใด

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities) : บุคคลผู้ใด กำลังทำอะไร/วางแผนอะไร/คาดหวังอะไร มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง กิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวดังกล่าวมีจุดประสงค์อย่างไร มีใครร่วมในกิจกรรมหรือการเคลื่อนไหวบ้าง

3. จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims) : บุคคลนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีความแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างไร และสะท้อนเป้าหมายเชิงอุดมการณ์อย่างไร

4. มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values) : ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้มีการสะท้อนค่านิยม มาตรฐานและคุณค่าเชิงอุดมการณ์อย่างไร

5. ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position) : บุคคลผู้ใดมีตำแหน่งในสังคม/การเมืองอย่างไร จุดยืนทางสังคม/การเมืองของบุคคลนั้นอยู่ตรงไหน ใครคือมิตร/ศัตรู และมีท่าทีต่อแนวความคิดทางการเมืองหรือต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร

6. ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource) : บุคคลผู้ใดเป็นเจ้าของข้อมูลและความรู้อะไร (เฉพาะส่วนนี้ดูจากภูมิหลังของบุคคล) เขามีข้อมูลและความรู้อะไรที่คนอื่นไม่มี และมีการใช้ข้อมูลและความรู้นั้นเพื่อสะท้อนอุดมการณ์อย่างไร

จากวิธีการวิเคราะห์หุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) โดยการแบ่งตามกรอบการกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภทข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้วิเคราะห์เพื่อหาอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 48 จำนวน 25 คน ดังนี้

1. นักการเมือง (Politician) ได้แก่

1.1 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

1.1.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 23 ของประเทศไทย เป็นผู้ก่อตั้งและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย เป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จสูงก่อนจะเข้าสู่เส้นทางการเมือง เขาเป็นบุคคลที่มีความสามารถในหลายด้าน โดยเฉพาะการเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ประชาชนไว้วางใจ จนได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี ในปี 2544

นักวิชาการและสื่อมวลชนหลายเขาได้กล่าวถึงลักษณะของพ.ต.ท.ทักษิณไว้มากมาย ที่เห็นได้ชัดก็คือการเป็นนายก CEO ที่นำการบริหารงานแบบภาคเอกชนมาใช้ในการบริหารประเทศ และมีแนวคิดที่จะรวมอำนาจทุกชนิดเข้ามารวมศูนย์ไว้ที่ตนเอง ภาพของนายกฯ ทักษิณที่เด่นชัดก็คือการเป็นคนพูดไว และแสดงความมั่นใจอย่างมาก บุคลิกดังกล่าวทำให้เกิดการต่อต้านจากฝ่ายต่างๆ นับตั้งแต่คำพูดที่ว่า...รู้�้อยอย่างพูดมาก/พวกโจรกระจอกๆ/UN ไม่ใช่พ่อ/อยู่กันแต่ในห้องสมุคนานๆ ก็โผล่หัวมาที่/ไอ้พวกไม่รู้จริง/พวกปราชญ์กำมะลอ/คนไทยหรือเปล่า ฯลฯ ล้วนแต่เป็นคำพูดที่คนจำนวนหนึ่งเห็นว่าไม่ควรหลุดออกจากปากผู้นำประเทศ ทำให้การตอบโต้นายกรัฐมนตรีขยายวงกว้างขึ้น

1.1.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ในช่วงก่อนวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 นั้นเป็นช่วงที่กำลังจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ ดังนั้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จึงยังคงอยู่ในตำแหน่งรักษาการณนายกรัฐมนตรี ซึ่งปัญหาใหญ่ที่ยืดเยื้อมานานก็คือปัญหาเรื่องความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังคงอยู่ในสถานการณ์น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะหลังจากที่นายกฯ ทักษิณได้เดินทางลงไปภาคใต้ครั้งแรก หลังจากเสร็จการเลือกตั้ง และไปฟังการบรรยายสรุปเรื่องการแบ่งโซนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นแดง-เหลือง-เขียว แต่การเป็นคนคนไว พูดไว ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้สถานการณ์ที่กำลังร้อนอยู่แล้วกลายเป็นเรื่องใหญ่ขึ้นอีก จนนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักของคนในพื้นที่ สื่อมวลชน นักวิชาการ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน และคนในรัฐบาลบางเขา

หลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้กลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และกล่าวออกอากาศในรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชนว่าจะให้เสนาะ เทียนทอง เป็นประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล ทำให้เสนาะเกิดความไม่พอใจกล่าวหาว่าเป็นการไม่ให้เกียรติที่ตั้งตำแหน่งอะไรขึ้น

มาแล้วให้ตนไปนั่ง เหตุการณ์นี้ได้สร้างความขัดแย้งระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และเสนาะ เทียนทอง จนเกิดเป็นความแตกแยกในพรรคที่มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งพวกอยู่แล้ว และแม้ว่า นายกฯ ทักษิณจะสารภาพต่อสื่อมวลชนแล้วว่าเรื่องนี้เป็นความผิดของตน แต่ก็ไม่ทำให้ ความสัมพันธ์กับเสนาะกลับมาดีเหมือนเดิมได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาคอร์รัปชันกรณีการจัดซื้อ เครื่องตรวจวัดภาวะเบิดซีทีเอ็กซ์ที่สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งหลังจากการพยายามหาและเรียบเรียง ข้อมูลเพื่ออภิปรายการทำงานของรัฐมนตรีของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และผู้นำฝ่ายค้าน ส่งผลให้ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลทักษิณลดลง

นอกจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนายกฯ ทักษิณกับเสนาะ เทียนทองแล้ว การกล่าวพาดพิงถึงพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ หัวหน้าพรรคมหาชนระหว่างการเลือกตั้งซ่อม ในเขตจังหวัดพิจิตรว่าสถานะทางการเมืองของพลตรีสนั่น ได้สิ้นสุดลงแล้ว ทำให้กลายเป็น กรณีความขัดแย้งของนายกฯ ทักษิณ และบุคคลต่างๆ ขึ้นอีก รวมทั้งกรณีการไม่อนุมัติการ ก่อสร้างรถไฟฟ้ายังฝั่งธนบุรีของอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ก็สร้างความไม่พอใจให้กับชาวฝั่งธนฯ เป็นอย่างมากเช่นกัน

สถานการณ์ต่างๆ ที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต้องเผชิญนั้น นอกจากจะเป็นเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างบุคคลต่างๆ ในวงการการเมืองด้วยกันแล้ว ในช่วงปลายปี 2548 ยังได้เกิด เหตุการณ์ต่อต้านนายกฯ ทักษิณอย่างหนัก หลังจากที่ย้ายการเมืองไทยรายสัปดาห์ของสนธิ ลิ้มทองกุล ถูกถอดจากผังรายการของช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ (อสมท.) ส่งผลให้กระแสการต่อต้าน เริ่มรุนแรงขึ้นอย่างชัดเจน

1.1.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยมากจากการบริหารธุรกิจ นายกฯ ทักษิณจึง เป็นกลุ่มคนที่เรียกว่า “เศรษฐีใหม่” (ตามข้อวิพากษ์ของศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์) และ ได้นำแนวคิดการบริหารธุรกิจมาบริหารประเทศ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น “ระบอบทักษิณ” ที่ก่อ ตัวขึ้นพร้อมกับแนวทางการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจที่เรียกว่า หลังจากพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก้าวเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี 2544 พร้อมนำกลยุทธ์แบบ “ทักษิโนมิกส์” (Thaksinomics) ซึ่งเป็นความพยายามทางความคิดเชิงกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจไทยในสถานการณ์หลังปี 2540 ที่กลายมาเป็น “ระบอบการจัดการและปกครอง ประเทศ” (ระบอบทักษิณ) ระบอบหนึ่งในปัจจุบัน (สุวินัย ภรณวลัย, 2547 : 32) แม้ว่าแนวคิดนี้ จะทำให้สังคมไทยแตกออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน ระหว่างผู้ที่สนับสนุนเห็นด้วย คล้อยตาม กับพวกที่คัดค้านต่อต้าน ไม่เห็นด้วย ไม่คล้อยตาม ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่ากลุ่มบุคคลจำพวกหลัง ส่วนใหญ่ก็คือ นักวิชาการและสื่อมวลชนบางกลุ่ม

หลังจากการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง และพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ แต่ในฐานะหัวหน้าพรรคไทยรักไทยที่ต้องให้ความเป็นธรรมกับสมาชิกพรรคที่แบ่งเป็นกลุ่ม เป็นพวก (อันเนื่องมาจากการดึงกลุ่มการเมืองต่างๆ เข้ามาในพรรค จนส่งผลให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการรับเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดคนในสภา และกลายเป็นพรรครัฐบาลพรรคเดียวในการเลือกตั้งครั้งนี้ ซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองครั้งแรกของประเทศไทยในการมีรัฐบาลพรรคเดียว) โดยต้องจัดสรรประโยชน์ตำแหน่งทางการเมืองให้กับกลุ่มต่างๆ อย่างยุติธรรม กลายเป็นว่านายท.ทักษิณต้องบริหารประเทศไปพร้อมๆ กับการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคไทยรักไทย

1.1.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548 ที่ว่า “เจาะเซฟ 4 ชุมทรัพย์ 4 บิ๊ก 4 พรรคใหญ่” เป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของทุนต่อพรรคการเมืองต่างๆ เพราะกิจกรรมทางการเมืองต้องมีทุนเป็นปัจจัยสำคัญ พรรคไทยรักไทย ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค เป็นบุคคลที่มีมูลค่าทรัพย์สินสูงกว่าหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 11-17 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ว่า “สื่อ ‘บั๊กลีดา’ อึ้ง...ทิ้ง...เสียว ทักษิณ” เป็นการสะท้อนให้เห็นความสนใจของสื่อต่างประเทศต่อบทบาททางการเมืองของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการเมืองไทย จะส่งผลกระทบต่อเรื่องต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศด้วย

ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 3 มีนาคม 2548 ที่ว่า “พูธ มรณะ” เป็นการสะท้อนให้เห็นลักษณะการพูดของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและส่งผลกระทบต่อการค้างานของทีมงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แสดงให้เห็นคุณค่าของการคิดก่อนพูด โดยเฉพาะหากบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในสังคม เช่นเดียวกับ ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25-31 มีนาคม 2548 ที่ว่า “คำสารภาพ ‘หลวงพี่แมว’ ผมผิดเอง ผมมันไม่ดี ผมมันแตกปลาย” เป็นอีกเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการพูดโดยไม่คิดให้รอบคอบเสียก่อนของนายท.ทักษิณที่ประกาศผ่านรายการนายท.ทักษิณคุยกับประชาชนว่าจะแต่งตั้งให้เสนาะ เทียนทอง เป็นประธานที่ปรึกษาอดีตม็อบประท้วงงานพรรคร่วมรัฐบาล จนกลายเป็นเรื่องความไม่พอใจที่ส่งผลต่อความสามัคคีของกลุ่มคนต่างๆ ในพรรคไทยรักไทย แม้ว่านายท.ทักษิณจะออกมาสารภาพผิดต่อหน้าสื่อมวลชนแล้วก็ตาม

ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 22-28 เมษายน 2548 ที่ว่า “เปิด ดวงแท้ ดวงจริง ทักษิณ ชินวัตร” เป็นการสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมไทยที่เชื่อถือในเรื่องดวงชะตา โดยเฉพาะดวงชะตาของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่มีส่วนสำคัญในการมีผลต่อเนื่องถึงดวงเมืองตามหลักความเชื่อของคนไทย แต่การนำดวงชะตาของนายกฯ ทักษิณ ไปทำนายทายทักโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าดวงเสียก่อน ถือว่าเข้าข่ายละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว อีกทั้งยังถือว่าเป็นการละเมิดจรรยาโหร นอกจากคำทำนายยังคลาดเคลื่อน เชื่อถือไม่ได้แล้วยังมีผลเสียหายต่อดวงนายกฯ ทำให้ประชาชน พ่อค้า นักธุรกิจเกิดความตื่นตระหนก และไม่ใช่นิผลดีต่อประเทศชาติ

ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2548 ที่ว่า “อากัง อาม้า HELP ME” เป็นการสะท้อนค่านิยมของคนจีนที่เคารพนับถือ และการแสดงความกตัญญูโดยการกราบไหว้บรรพบุรุษแม้จะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม อีกทั้งยังเป็นการขอพรจากบรรพบุรุษด้วย

ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 12-18 สิงหาคม 2548 ที่ว่า “เอ็กซ์คลูซีฟ Economy=Politic ต้นฉบับลายมือ ทักษิณ ชินวัตร” จากการที่ทีมงานหนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ และนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ได้นัดสัมภาษณ์พิเศษ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งเขาได้เผยแนวคิดการบริหารประเทศจากมุมมองที่ว่า Economy = Politic นั้น ทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงนำกระดาษที่เขาเขียนมาลงเป็นภาพประกอบกับภาพของนายกฯ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการนำเสนอข้อมูลที่ถูกดัดแปลงตามที่เขาให้สัมภาษณ์ ซึ่งถือว่าเป็นจรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชน

ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 4-10 พฤศจิกายน 2548 ที่ว่า “อ..ทักษิณ..า จ๊กโก้มิกรรม” เป็นการสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องเวรกรรมของพุทธศาสนา จากภาพยนตร์ไทยเรื่อง “อหิงสา จ๊กโก้มิกรรม” โดยเปรียบเทียบ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็นจ๊กโก้มิกรรมคอยตามอยู่ตลอดเวลา ซึ่งต้องประสบกับปัญหาหมากาย ทั้งเรื่องความขัดแย้งระหว่างตนกับเสนาะ เทียนทอง กับพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ กรรมการยกเลิกโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าในเขตธนบุรีของอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การคอร์รัปชันในกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจวัดถูระเบิดซีทีเอ็กซ์ รวมไปถึงการสั่งถอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ของสนธิ ลิ้มทองกุล ส่งผลให้กระแสความนิยมของนายกฯ ทักษิณลดลง และเกิดกระแสการต่อต้านอย่างหนัก

1.1.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นหัวหน้าพรรคไทยรักไทย จากการเลือกตั้งในปี 2544 ทำให้ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 23 ของไทย และได้เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 ในปี 2548

จากสโลแกนของพรรคไทยรักไทย ที่ว่า “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” กลายเป็นแนวคิดในการบริหารประเทศของนายฯ ทักษิณ คือ คิดในการมองปัญหาของประเทศใหม่ และมองการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามที่สิ่งในโลกได้พัฒนาไป โดยมีสไตล์การบริหารประเทศในรูปแบบ CEO หรือประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับการบริหารในภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับทศวรรษของทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เกี่ยวกับหลักการบริหารประเทศที่นายฯ ประยุกต์หลักทางเศรษฐกิจเข้ากับหลักการเมือง ปราบปรามการเข้าสู่ถนนการเมืองของนายฯ ทักษิณในคราวนั้น ถือเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ทางการเมือง นั่นคือนักธุรกิจที่สนใจทำงานการเมือง จะต้องทำอย่างเปิดเผย โปร่งใส พร้อมให้ประชาชนและสื่อมวลชนตรวจสอบ ก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ พ.ต.ท.ทักษิณ ได้วางมือจากการบริหารธุรกิจในกลุ่มชินวัตร โดยสิ้นเชิง เพื่อแสดงเจตนาบริสุทธิ์ในการอาสาเข้ามาทำงานการเมือง

ด้วยแนวคิดและวิธีการทำงานทางการเมืองของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่แตกต่างจากรัฐบาลอื่นจึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการ สื่อมวลชน และฝ่ายค้านค่อนข้างมาก อีกทั้งบุคลิกและลักษณะนิสัยบางอย่างที่ทำให้เกิดความไม่พอใจและความไม่เหมาะสมในสายตาของบุคคลบางกลุ่ม โดยเฉพาะในเรื่องของคำพูด การแสดงความมั่นใจและนับถือตัวเองอย่างที่สุด รวมไปถึงการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมในฐานะผู้นำประเทศ ทำให้ศัตรูของนายฯ ทักษิณ ขยายวงออกไปเรื่อยๆ ทั้งนักวิชาการ และสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์

1.1.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เรียนรู้เรื่องการเมืองตั้งแต่เด็ก เพราะทั้งบิดาและอาที่เป็นนักการเมือง เมื่อมาเป็นตำรวจทำหน้าที่ติดตามรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีอย่าง “ปรีดา พัฒนถาบุตร” ด้วย แม้แต่ในฐานะนักธุรกิจที่หนีนักการเมืองไม่พ้น เพราะธุรกิจส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับสัมปทาน ซึ่งต้องมีนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นธรรมดา ดังนั้นสายสัมพันธ์ทางด้านธุรกิจบวกกับสายสัมพันธ์ด้านการเมือง จึงทำให้นายฯ ทักษิณ เป็นคนที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลกว้างขวาง และมีผู้สนับสนุนเขาบนเส้นทางการเมืองไม่น้อย เขาได้นำเอามุมมอง วิธีคิด และวิธีการที่เขาเรียนรู้และความเชี่ยวชาญมาจากการทำธุรกิจ ผสมเข้ากับ

วิสัยทัศน์ในการมองไปข้างหน้า ทักษะในการเป็นนักเจรจา มาใช้บริหารงานในกระทรวงต่างประเทศ พัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานโดยลด ด้ดขั้นตอนต่างๆ ลง ยกเครื่องความคิดเปลี่ยนมุมมองให้กับข้าราชการในกระทรวงการต่างประเทศในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะแนวคิดการกำหนดนโยบายอย่างมีกลยุทธ์ โดยปรับเปลี่ยนนโยบายของกระทรวงมาเป็น “เศรษฐกิจนำการเมือง” เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลก, ลดขั้นตอนการทำงานเน้นการให้บริการอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นลักษณะการบริหารงานในภาคเอกชน อีกทั้งท่ามกลางกระแส Thaksin Fever จึงทำให้เขาเป็นที่สนใจ เป็นที่นิยมของคนไทยซึ่งมีความนิยมในตัวบุคคลเป็นทุนเดิมอยู่แล้วด้วย

1.2 คุณหญิงพจมาน ชินวัตร

1.2.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยาพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งรับบทบาทเป็นแม่ที่ดูแลลูกทั้ง 3 คน บทบาทของการเป็นนักธุรกิจหญิงที่คอยช่วยแก้ปัญหาเมื่อธุรกิจประสบปัญหา การวางรากฐานธุรกิจกลุ่มชินคอร์ปอเรชั่นให้เข้มแข็ง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารกลุ่มชินคอร์ป และเป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญของ พ.ต.ท.ทักษิณ ในการทำงานทางด้านการเมือง รวมทั้งยังคอยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนายกฯ ทักษิณด้วย และปลายปี 2548 เอแบคโพลประกาศผลสำรวจเรื่อง “บุคคลผู้มีนัยสำคัญ (มีบารมี) ต่อการเมืองไทยมากที่สุดแห่งปี ในสายตาประชาชนคอการเมือง” จากความเห็นของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ใน 20 จังหวัดทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,866 คน ระหว่างวันที่ 10-14 ธันวาคม 2548 พบว่า ผู้หญิงที่มีบารมีต่อการเมืองไทยมากที่สุดแห่งปี คือ “คุณหญิงพจมาน” ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ก็ยกให้คุณหญิงพจมาน คือบุคคลการเมืองแห่งปี 2548 โดยทีมข่าวการเมืองไทยรัฐให้ชื่อรายงานชิ้นนั้นไว้ว่า “คุณหญิงพจมาน ชินวัตร นายหญิงเหนือนายใหญ่” ด้วย

1.2.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาโดยตลอด ซึ่งหลังจากการเลือกตั้งในปี 2544 ที่ทำให้พ.ต.ท.ทักษิณ ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คุณหญิงพจมานจึงใช้ช่วงเวลาดังกล่าวในการเรียนรู้เรื่องการเมือง จนกระทั่งถึงการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ในขณะที่นายกฯ ทักษิณ ต้องรับหน้าที่บริหารประเทศ คุณหญิงพจมานจึงเข้ามารับบทบาทดูแลกลยุทธ์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยแทน และเริ่มมีบทบาทสำคัญที่เด่นชัดมากขึ้น ทั้งการที่คอยสับสนุนสัมพันธ์ให้กับบุคคลต่างๆ กับนายกฯ ทักษิณ การลงไปประชุมร่วมแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจน

สุนันท์ กับตำรวจ เรื่องการพิสูจน์ศพจากคลื่นยักษ์สึนามิ การร่วมประชุมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือการเข้าร่วมในคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย รวมถึงการตัดสินใจครั้งใหญ่ๆ อีกหลายเรื่อง

1.2.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร คอยช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และสนับสนุนการทำงานด้านต่างๆ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ด้วยการเรียนรู้เรื่องการเมืองระหว่างที่พ.ต.ท.ทักษิณดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ปี 2544 อีกทั้งยังเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสามี ทั้งในฐานะของภริยานายกรัฐมนตรี และภริยาของหัวหน้าพรรคไทยรักไทย

1.2.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตรมีภาพลักษณ์ของผู้หญิงเก่ง มีความรู้ ความสามารถ และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในหลายๆ ด้านของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 21-27 มกราคม 2548 ที่ว่า “คุณหญิง ‘อ้อ’ ออกศึก!” เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาทของคุณหญิงพจมานที่เริ่มเด่นชัดขึ้น เมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร สามีต้องดูแลการบริหารงานของประเทศในฐานะนายกรัฐมนตรี ขณะที่ในเดือนกุมภาพันธ์จะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ คุณหญิงพจมานจึงเข้ามาแบ่งเบาภาระในบางส่วน และเข้าร่วมประชุมยุทธศาสตร์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย การกระทำดังกล่าวของคุณหญิงพจมานเป็นการสนับสนุนการทำงานของสามี ซึ่งเป็นค่านิยมของผู้เป็นภริยาในสังคมไทย

1.2.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นภริยาพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีส่วนสนับสนุนและอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของสามีมาโดยตลอด ดังนั้นคุณหญิงพจมานจึงมีแนวคิดเป็นไปในทิศทางเดียวกับนายกฯ ทักษิณและรัฐบาล แม้ว่าจะไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นหรือตอบโต้กลับฝ่ายตรงข้ามที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของนายกฯ และรัฐบาลก็ตาม แต่จากการกระทำกิจกรรมต่างๆ เสมือนเป็นตัวแทนของนายกฯ ทักษิณ ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเธอมีอุดมการณ์เช่นเดียวกับสามี

1.2.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้รับความไว้วางใจจากคุณพ่อให้ดูแลการจัดการในบ้านทั้งที่เป็นลูกสาวคนเล็ก จึงทำให้คุณหญิงพจมานมีความเด็ดเดี่ยว สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจได้จนประสบความสำเร็จ จึงได้รับความไว้วางใจจากนายฯ ทักษิณ ให้เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ อีกหลายเรื่อง อีกทั้งยังเรียนรู้งานด้านการเมืองขณะที่พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้าสู่เส้นทางการเมือง และนำมาใช้วางกลยุทธ์การเลือกตั้งให้กับพรรคไทยรักไทยด้วย นอกจากนี้การที่คุณหญิงพจมานเป็นศิษย์เก่าเซนต์โยเซฟ คอนเวนต์ ยังได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากเพื่อนร่วมรุ่น เซนต์โยเซฟ 1315 ซึ่งได้เข้ามาร่วมอยู่ในทีมงานทั้งพรรคไทยรักไทย บริษัทในเครือ ฯลฯ ทั้งบทบาทการเป็นภริยานายฯ และนักธุรกิจ ทำให้เธอมีความสัมพันธ์ที่กว้างขวางเช่นเดียวกับนายฯ ทักษิณ

1.3 บัญญัติ บรรทัดฐาน

1.3.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

บัญญัติ บรรทัดฐาน ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนที่ 6 ต่อจากชวน หลีกภัย โดยมีคะแนนชนะอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้อย่างหวุดหวิด

1.3.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ก่อนการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ต้องพยายามทำให้พรรคประชาธิปัตย์ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพื่อไม่ให้พรรคไทยรักไทยกลับขึ้นมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง โดยต้องกำหนดนโยบาย ช่วยลูกพรรคหาเสียงตามเขตการลงสมัครรับเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรพื้นที่ต่างๆ โดยนโยบายที่สำคัญที่พรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การบริหารงานของบัญญัติคือ สร้างคนให้รู้ทันเพื่อสร้างไทย และนำเสนอ 5 นโยบายเร่งด่วน คือ เรียนฟรี, จบมาทำงานทำ, ล้างหนี้ด้วยงาน, 60 ปีมีเบี้ยเลี้ยง และรักษาพรีมีคุณภาพ

1.3.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ (ในขณะนั้น) หวังผลทางการเมืองจากการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 นี้ ซึ่งต้องพยายามนำพาพรรคประชาธิปัตย์ให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพื่อการกลับมาเป็นคณะรัฐบาล โดยมีคำ

ประกาศว่าจะยกเลิก CEO, ยกเลิกสัมปทานผูกขาด, สร้างโอกาสให้ทุกคนเท่าเทียมกัน, ยกเลิกห่วยบนดิน, ทำเศรษฐกิจพอเพียง และปฏิรูปสื่อให้เสรี

1.3.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548 ที่ว่า “เจาะเซฟ 4 ขุมทรัพย์ 4 บิ๊ก 4 พรรคใหญ่” เป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของทุนต่อพรรคการเมืองต่างๆ เพราะกิจกรรมทางการเมืองต้องมีทุนเป็นปัจจัยสำคัญ บัญญัติ บรรทัดฐาน เป็นหัวหน้าพรรคที่ผู้เขียนสรุปว่าจนที่สุดในบรรดาหัวหน้าพรรคทั้ง 4 (พรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน) แต่ก็ยังมีทุนจากด้านของภรรยา และกลุ่มทุนจากสมาชิกของพรรคด้วย เป็นการสะท้อนว่าการมีกลุ่มทุนเข้ามาสนับสนุนพรรคการเมือง ยังแสดงถึงสายสัมพันธ์ในกลุ่มต่างๆ ด้วย

1.3.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

บัญญัติ บรรทัดฐาน ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนที่ 6 ต่อจากชวน หลีกภัย หลังจากการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคครั้งประวัติศาสตร์โดยมีคะแนนชนะอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้อย่างหวุดหวิด ทำให้เขากลายเป็นผู้นำพรรคคนใหม่ที่ได้รับการไว้วางใจจากสมาชิกพรรคให้ดำเนินงานตามนโยบายของพรรค รวมไปถึงความหวังในการชนะการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ด้วย ภายใต้นโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ท่ามกลางการบริหารงานของบัญญัติ คือ ด้านการศึกษา เป็นการปฏิวัติการศึกษาสร้างคนไทยให้รู้ทัน, ด้านสังคม ต้องการสร้างสังคมที่มีสติและปัญญา, ด้านสาธารณสุข ให้การบริการอย่างทั่วถึงเพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย, ด้านการเมืองและการบริหาร หุุดเผด็จการปราบทุจริต ประชาชนมีส่วนร่วม, ด้านเศรษฐกิจ เลิกการสร้างหนี้ สร้างโอกาสอย่างเท่าเทียม, ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศปลอดภัย, ด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ รักษาบูรณภาพแห่งดินแดน และสร้างความเชื่อถือในเวทีโลก และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1.3.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เคยได้รับตำแหน่งสำคัญๆ ทางการเมืองทั้งในพรรคประชาธิปัตย์และคณะรัฐบาล อาทิ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย, รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, รองนายกรัฐมนตรีคนที่

1 (ในรัฐบาลชวน 1) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในรัฐบาลชวน 2) จนกระทั่งได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ในที่สุด

การที่บัญญัติ ได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ โดยมีคะแนนชนะอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้อย่างหวุดหวิดนั้น แสดงให้เห็นว่าสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ให้ความเชื่อถือในการบริหารงานของบัญญัติมากกว่าอภิสิทธิ์ หรือดร.อุไรรัตน์ ประเด็นหนึ่งอาจเป็นเพราะประสบการณ์ทางการเมืองที่มีมากที่สุดในการบริหารตำแหน่งด้วยกัน

1.4 บรรหาร ศิลปอาชา

1.4.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

บรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้งปี 2538 ก่อนจะประกาศยุบสภาในปีต่อมา แต่ถึงกระนั้นบรรหารก็เป็นนักการเมืองอาวุโสที่ยังมีอิทธิพลในบางพื้นที่ รวมถึงสมาชิกพรรคหลายคนก็ยังได้รับความไว้วางใจจากคนในพื้นที่อยู่ ดังนั้น การต่อสู้ของพรรคชาติไทยภายใต้การนำของบรรหารก็ยังคงมีพลังอยู่บ้าง สำหรับเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 โดยพรรคชาติไทยได้กำหนดนโยบายการบริหารประเทศไว้ 2 ประการคือ นโยบายที่ต้องกระทำโดยเร่งด่วนทันที ได้แก่ การรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย ให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ดำเนินชีวิตโดยฉบับดีสุข รวมทั้งพยายามส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชาติ และพยายามลดความเหลื่อมล้ำของบุคคลในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้น้อยลงด้วยวิธีสร้างสรรค์ กล่าวคือ ส่งเสริมให้ผู้มีรายได้สูงลงทุนในกิจการที่ให้ประโยชน์แก่ประเทศชาติ ซึ่งจะทำให้คนมีงานทำมากขึ้น ส่วนนโยบายอีกประการหนึ่งคือ นโยบายทั่วไป เป็นนโยบายระยะยาวในการสร้างและส่งเสริมให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้า มั่นคงในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหาร

1.4.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

บรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรคชาติไทย ซึ่งพรรคชาติไทยได้ปรับกลยุทธ์ทั้งในการหาเสียงและภาพลักษณ์ของพรรคชาติไทยเสียใหม่สำหรับการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนภาพพจน์ของบรรหารให้ดูทันสมัยขึ้น พร้อมกับการจัดตั้งทีมงานประชาสัมพันธ์และทำงานด้านการตลาดโดยการดึงเอานักการตลาดมือดีของเมืองไทยเข้าไป อีกทั้งยังดึงนักวิชาการจบนอกผู้มีชื่อเสียงด้านกิจการต่างประเทศไปร่วมทำงานการเมืองด้วย แม้สิ้นสุดการเลือกตั้งแล้ว พรรคชาติไทยได้ที่นั่งเพียง

เล็กน้อย แต่พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ชักชวนให้บรรหารและพรรคชาติไทยเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาล แต่เขาก็ปฏิเสธ เพราะมีแนวทางการบริหารประเทศไม่ตรงกันกับนายกฯ และพรรคไทยรักไทย และพร้อมที่จะเป็นพรรคฝ่ายค้านร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคมหาชนมากกว่า

1.4.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

บรรหาร ศิลปอาชา เป็นหัวหน้าพรรคชาติไทยตั้งแต่ปี 2537 ต่อจากพลตำรวจเอกประมาธ อติเรกสาร ซึ่งต้องบริหารงานพรรคให้เป็นไปตามนโยบายต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านต่างประเทศ ด้านการเมือง ด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาชนบท การพัฒนาสาธารณูปโภค ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือการชนะการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 แม้ว่าจะพ่ายแพ้การเลือกตั้งในครั้งนี้ แต่บรรหารก็ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมเป็นพรรคร่วมรัฐบาลตามคำชวนของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

1.4.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548 ที่ว่า “เจาะเซฟ 4 ขุมทรัพย์ 4 บิ๊ก 4 พรรคใหญ่” เป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของทุนต่อพรรคการเมืองต่างๆ เพราะกิจกรรมทางการเมืองต้องมีทุนเป็นปัจจัยสำคัญ แม้ว่าผู้เขียนจะไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดทรัพย์สินของบรรหารได้ แต่เมื่อวิเคราะห์จากบัญชีทรัพย์สินของกัญจนา ศิลปอาชา เมื่อครั้งที่เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ก็ทำให้เห็นได้ว่าพรรคชาติไทยก็มีทุนไม่น้อยสำหรับการดำเนินกิจกรรมการเมืองในครั้งนี้ อีกทั้งการมีธุรกิจของตระกูลศิลปอาชาก็เป็นกลุ่มทุนที่จะสนับสนุนพรรคไทยรักไทยด้วย

1.4.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

บรรหาร ศิลปอาชา อดีตนายกรัฐมนตรีกคนที่ และหัวหน้าพรรคชาติไทยตระหนักเสมอว่าการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมีแนวทางการพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินควบคู่กันไป เพราะการพัฒนาสถาบันการเมืองอย่างเป็นระบบย่อมเป็นกลไกที่ตอบสนองต่อการพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลมีจุดเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในทุกระดับเป็นหลัก ด้วยจุดเน้นดังกล่าวจึงได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาสถาบันการเมืองให้เกิดการประสานผลประโยชน์ของชาติให้มากที่สุด ในสมัยที่ยังดำรงตำแหน่ง โดยได้ดำเนินการเร่งรัดในการจัดทำแผนพัฒนา

การเมือง และกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบราชการเมืองเพื่อเป็นกลไกการควบคุมตรวจสอบ ในทางการเมืองให้เป็นระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ

1.4.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

บรรหาร ศิลปอาชา มีสไตล์การบริหารพรรคด้วยรูปแบบเฉพาะตัว ทำให้บทบาททิศทางของพรรคชาติไทยอยู่ในมือของเขาคนเดียวแทบจะทั้งหมด โดยเฉพาะบทบาทของเขาท่ามกลางสภาวะทางการเมืองที่พรรคไทยรักไทยเป็นผู้นำอยู่นั้น แม้ว่าพรรคชาติไทยจะเป็นรองทั้งพรรคไทยรักไทย และพรรคประชาธิปัตย์ แต่พรรคชาติไทยก็เป็นตัวแปรสำคัญทางการเมืองที่การตัดสินใจของบรรหารจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การเมืองต่อไป

1.5 ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์

1.5.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ หัวหน้าพรรคมหาชน เคยเป็นผู้อำนวยการก่อตั้งโครงการปริญญาโท สาขาการปกครองสำหรับนักบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (M.P.E.) เคยเป็นรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันลาออกจากตำแหน่งคณบดีคณะรัฐศาสตร์ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และตัดสินใจเข้าทำงานการเมือง โดยลงสมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ และมีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ก่อนที่จะได้รับการทาบทามจากพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ให้เข้ารับตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชน โดยมีนโยบายหลัก 3 ประการ คือ รัฐสวัสดิการนิยม ไม่ประชานิยม ไม่รวมศูนย์อำนาจ และต้านคอร์รัปชัน แม้ว่านโยบายดังกล่าวจะไม่ได้ปฏิเสธทิศทางการบริหารงานในระบอบทักษิณมีคส์อย่างสิ้นเชิง แต่พรรคมหาชนกลับเสนอขั้นตอนใหม่ให้ ทำให้บุคคลที่เข้าร่วมกับพรรคมหาชนนั้นมีอยู่ 2 กลุ่ม คือ นักการเมืองอาชีพรุ่นเก่าที่ต้องการพื้นที่แต่ตกมาจากพรรคไทยรักไทย อีกกลุ่มคือ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง ผู้นำชุมชนที่เคยเป็นแนวร่วมเดิมเมื่อ 4 ปีก่อนของพรรคไทยรักไทย

1.5.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ก่อนที่จะเข้าสู่สนามการเมือง เขาเคยเป็นรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ก่อนที่จะได้รับการชักชวนของพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ให้มารับตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชน และวางนโยบายพรรคจากประสบการณ์การทำงานทั้งด้านการศึกษา ในฐานะนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และด้านการเมือง จนนโยบายรัฐสวัสดิการนิยมเป็นนโยบายหลักของพรรคมหาชน ซึ่งเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นมา

ระหว่างแนวคิดแบบประชานิยมของพรรคไทยรักไทย และแนวคิดเสรีนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งคนเมืองและชาวชนบท และมีทิศทางที่วางเป้าหมายอยู่ที่การพยายามสกัดพรรคไทยรักไทยในทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้ได้รับเลือกตั้งถึง 250 คน ขณะเดียวกันก็พยายามสร้างพันธมิตรแนวร่วม พรรคมหาชน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทยขึ้น

1.5.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

พรรคมหาชน เป็นพรรคการเมืองใหม่ที่ก่อตั้งขึ้นมาเสมือนเป็นทางเลือกให้กับประชาชน นอกเหนือไปจากพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย ในฐานะที่ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรคมหาชน จึงต้องดำเนินการวางนโยบายที่แตกต่างจากพรรคใหญ่ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเลือกที่จะนำเสนอ นโยบายที่เรียกว่า “รัฐสวัสดิการนิยม” ซึ่งเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นมาระหว่างแนวคิดแบบประชานิยมของพรรคไทยรักไทย และแนวคิดเสรีนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งคนเมืองและชาวชนบท และมีทิศทางที่วางเป้าหมายอยู่ที่การพยายามสกัดพรรคไทยรักไทยในทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้ได้รับเลือกตั้งถึง 250 คน ขณะเดียวกันก็พยายามสร้างพันธมิตรแนวร่วม พรรคมหาชน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทยขึ้น

1.5.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548 ที่ว่า “เจาะเซฟ 4 ขุมทรัพย์ 4 บิ๊ก 4 พรรคใหญ่” เป็นการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของทุนต่อพรรคการเมืองต่างๆ เพราะกิจกรรมทางการเมืองต้องมีทุนเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งทางครอบครัวของ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ก็มีการประกอบธุรกิจหลากหลาย ทั้งธุรกิจโรงแรม ธุรกิจผลิตจำหน่ายผ้าฝ้าย ธุรกิจนำเข้าเครื่องจักร และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรวมๆ มีธุรกิจกว่า 20 บริษัท เป็นต้น ทำให้เห็นว่าทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และหัวหน้าพรรคก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือและมีกลุ่มทุนเข้ามาสนับสนุนพรรค

1.5.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

พรรคมหาชนมีแนวคิดการก่อตั้งของพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ และยกตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชนให้กับ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ด้วยบทบาทที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างปัญญาชน นักวิชาการ กับนักการเมืองที่คร่ำหวอดอยู่ในเวทีการเลือกตั้ง ดร.เอนกวาง

จุดยืนของพรรคมหาชนไว้ตรงกลางระหว่างพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคประชานิยม และพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคเสรีนิยม โดยพรรคมหาชนจะเป็นรัฐสวัสดิการนิยม คือใช้หลักการจัดตั้งรัฐสวัสดิการ อันหมายถึงความพยายามสร้างยุทธศาสตร์ใหม่ไม่ผิดไปจากประชานิยม เสรีนิยมไทยรักไทย ประกาศจุดยืนด้วยการที่พรรคจะยึดผลประโยชน์ประชาชนเป็นสำคัญ โดยไม่ใช่ความอ่อนแอของประชาชนมากำหนดนโยบายเหมือนกับประชานิยม แต่จะใช้นโยบายรัฐสวัสดิการนิยมที่ไม่ยึดเอาความอ่อนแอของประชาชนมาหาเสียง แต่จะยึดเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ไม่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐบาลและคณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี แต่จะกระจายไปยังประชาคม องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทมากขึ้น รวมไปถึงการต่อต้านการคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ทับซ้อน ป้องกันนายทุนผูกขาดอาศัยอำนาจการเมืองกีดกันนักธุรกิจรายเล็กและรายย่อย

1.5.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการและด้านการเมืองโดยตรง ประกอบกับเคยทำงานวิจัยและเขียนหนังสือ โดยได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ อาทิ ทฤษฎีประชาธิปไตย การพัฒนาประชาธิปไตย ประชาสังคม การสร้างจิตสำนึกพลเมือง การปกครองท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการพัฒนา ชนชั้นกลาง ธุรกิจกับการเมือง และเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ ล้วนแต่เป็นคุณสมบัติที่ส่งผลให้ดร.เอนกเขียนหนังสือไว้มากมายทั้ง มีอบบมือถือ สองนัคราประชาธิปไตย มองเศรษฐกิจการเมืองไทยผ่านการเคลื่อนไหวของสมาคมธุรกิจ การเมืองของพลเมือง วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ เป็นต้น การเข้ามาทำงานด้านการเมืองของดร.เอนก ในฐานะหัวหน้าพรรคมหาชน จึงมีการกำหนดนโยบายที่เกิดจากมุมมองของนักวิชาการและนักการเมืองเข้าด้วยกัน โดยมุ่งสร้างผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ไม่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง แต่จะกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาค และแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ภายใต้แนวคิดของการบริหารประเทศแบบ รัฐสวัสดิการนิยม

1.6 จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์

1.6.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

จณิสตาเข้ามาสู่เส้นทางการเมืองจากการทาบทามของบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย โดยเข้าเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยและได้รับตำแหน่งสำคัญ อาทิ ที่ปรึกษารัฐมนตรีและโฆษกกระทรวงวัฒนธรรม ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โฆษกและรองเลขาธิการพรรคชาติไทย หลังการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 จนิศตาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียวของพรรคชาติไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือก

1.6.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

จนิศตา ลีวเฉลิมวงศ์ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตคอนเมืองของพรรคชาติไทย ที่ต้องลงแข่งกับการุณ โสกุล บุคคลที่บริหารตั้งใจจะให้ลงสนามเลือกตั้งแข่งกับหม่อมราชวงศ์ดำรงดิศ ดิศกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทย เมื่อโพลจากหลายฝ่ายออกมาว่าทั้งจนิศตาและการุณมีคะแนนสูสีกัน และมีแนวโน้มว่าในช่วง 2 สัปดาห์สุดท้ายก่อนการเลือกตั้งเธอจะได้รับการจับตามองเป็นพิเศษ ทำให้เกิดการเล่นเกมได้ดินรูนแรงขึ้น จนทำให้เธอเสียน้ำตาเพราะทนแรงกดดันไม่ไหว แต่ในที่สุดหลังจากการเลือกตั้งจบลง จนิศตาก็กลับเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียวของพรรคชาติไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือก

1.6.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

จนิศตา ลีวเฉลิมวงศ์ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตคอนเมืองของพรรคชาติไทย จึงเป็นความหวังของบรรดาและพรรคชาติไทยที่จะได้รับเลือกจากเขตคอนเมือง เพราะหากเธอชนะเลือกตั้ง ถือเป็นการปักธงพรรคชาติไทยในกรุงเทพฯ เป็นการลบล้างภาพลักษณ์ของพรรคชาติไทยที่ถูกมองว่าเป็นพรรคของนักการเมืองบ้านนอกด้วย

1.6.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวัน ที่ 28 มกราคม-3 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ว่า เจ็บใจ ‘น้องแบม’ โคนรังแก เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงต่อให้มีความรู้ ความสามารถ หรือเก่งเพียงใด แต่ในสายตาของผู้ชายก็ยังมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่น่าทะนุถนอม อ่อนแอ และควรบับปอง ดังที่ผู้เขียนได้ใช้สรรพนามเรียก จนิศตา ลีวเฉลิมวงศ์ว่า “น้องแบม” เป็นการแสดงความอ่อนโยนต่อผู้ที่ถูกกล่าวถึง อีกทั้งกรณีความรุนแรงจากการแข่งขันในสนามเลือกตั้งระหว่างพรรคชาติไทยและพรรคไทยรักไทยในรูปแบบเกมได้ดิน เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะจนิศตาซึ่งเป็นผู้หญิงต้องเป็นเหยื่อจากเกมการเมืองในครั้งนี้ด้วย

1.6.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ โฆษกพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร น่าจะมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกับนโยบายของพรรค คือ การรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย ให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ดำเนินชีวิตโดยฉบับดีสุข รวมทั้งพยายามส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชาติ และพยายามลดความเหลื่อมล้ำของบุคคลในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้น้อยลงด้วยวิธีสร้างสรรค์ กล่าวคือ ส่งเสริมให้ผู้มีรายได้สูงลงทุนในกิจการที่ให้ประโยชน์แก่ประเทศชาติ ซึ่งจะทำให้คนมีงานทำมากขึ้น ส่วนนโยบายอีกประการหนึ่งคือ นโยบายทั่วไป เป็นนโยบายระยะยาวในการสร้างและส่งเสริมให้ประเทศชาติมีความก้าวหน้า มั่นคงในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหาร

1.6.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

แม้ว่าพรรคชาติไทยเป็นพรรคที่คนกรุงเทพฯ มองว่าเป็นพรรคของนักการเมืองบ้านนอก แต่จณิสตา กลับเป็นเสียงเดียวในกรุงเทพฯ ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการบ่งบอกถึงความได้เปรียบของเธอซึ่งอาจมาจากการเป็นคารา ความสวยงาม และความน่ารักของเธอ ความที่คนกรุงเทพฯ เป็นคนที่นิยมในตัวบุคคล ประกอบกับเหตุการณ์การเมืองแบบได้ดิน ทำให้ประชาชนมองว่าเป็นความไม่ยุติธรรม คะแนนส่วนหนึ่งจึงอาจมาจากความสงสารของประชาชนก็เป็นได้ รวมถึงการที่การุณ โทษกุล ผู้สมัครจากพรรคไทยรักไทย โคนไบแดง กรณีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีบกพร่อง

1.7 สุริยา ลาภวิสุทธิสิน

1.7.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

สุริยา ลาภวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีความสนใจการเมืองตั้งแต่สมัยที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรอยู่ในพรรคพลังธรรม จนกระทั่งเข้ามาอยู่ในพรรคไทยรักไทยจากการชักนำของสมศักดิ์ เทพสุทิน โดยเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาทิ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และที่ปรึกษาของสมศักดิ์ เทพสุทิน รองนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ หลังจากพรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งอีกครั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548

1.7.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

สุรียา ลาภวิสุทธิสิน ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และมีความมุ่งหวังที่จะเจริญรอยตามพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรในการทำงานด้านการเมือง

1.7.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

สุรียา ลาภวิสุทธิสิน ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ หลังจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ตรวจสอบงบการเงินของบริษัทปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และพบว่าผู้บริหารของบริษัทได้กระทำความผิดฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 คือกรรมการทำสัญญาแจ้งการรับรู้รายได้จากการให้เช่าถังแก๊ส เป็นเหตุอ้างให้ปิคนิครับรู้รายได้และกำไรในงบการเงินประจำปี 2547 เพิ่มขึ้นสูงกว่าความเป็นจริง แม้ว่าเขาจะลาออกจากการบริหารงานของบริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) แล้วก็ตาม แต่ความเกี่ยวพันในฐานะธุรกิจของตระกูล ประกอบกับประโยชน์ต่อรัฐบาล โดยเฉพาะนายกฯ จะได้ไม่ต้องกังวลใจอีกต่อไป

1.7.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18-24 มีนาคม 2548 ที่ว่า ‘สุรียา’ ได้ ‘เงา’ ทักษิณ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสุรียา ลาภวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในอันดับที่ 94 ของระบบบัญชีรายชื่อบัญชี 2 ของพรรคไทยรักไทย มีแนวคิดและอุดมการณ์เช่นเดียวกับนายกฯ ทักษิณ เนื่องจากเขามีความสนใจการเมืองตั้งแต่สมัยที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรอยู่ในพรรคพลังธรรม และได้รับการชักชวนให้เข้าสู่สนามการเมืองโดยสมศักดิ์ เทพสุทิน และสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีคนสนิทของนายกฯ อีกทั้งการที่เขายึดถือคำกล่าวของนายกฯ และนำมาใช้เป็นแนวคิด และหลักการทำงานให้เขาเป็นเสมือนเงาของนายกฯ ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะมีกรกล่าวอ้างถึงนายกฯ ทักษิณ โดยตลอดด้วยความศรัทธา

1.7.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

สุรียา ลาภวิสุทธิสิน มีความศรัทธาในตัวนายกฯ ทักษิณอยู่แล้ว ด้วยเห็นว่าเป็นคนหนึ่งในสังคมที่อาสาสร้างประเทศชาติให้มีความมั่นคง ทำให้การเมืองมีเสถียรภาพได้ การที่เขาทำธุรกิจทำให้เขามีประสบการณ์เรียนรู้การทำงานเพิ่มมากขึ้น เมื่อสมศักดิ์ เทพสุทิน และสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจชักชวนเข้าสู่การเมือง เนื่องจากเห็นว่ามีความพร้อม (ตามทัศนะของพ.ต.ท.ทักษิณ) คือ คนจะมาทำการเมืองควรมีความพร้อมด้านเศรษฐกิจ มีความรู้ มีประสบการณ์ ครอบครัวยพร้อม ซึ่งเขาคิดว่าควรจะคืนตรงนี้ให้กับประชาชนด้วย ด้านการ

ทำงานในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เขาเห็นว่าควรจะสนองนโยบายอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังชื่นชมในนโยบายของพรรคไทยรักไทยที่ประสบผลสำเร็จอย่างดีในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา

1.7.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

การที่สุริยา ลาภวิสุทธิสินคลุกคลีและคุ้นเคยกับนักการเมืองมานาน ทั้งยังให้การสนับสนุนทั้งระดับบุคคลและระดับพรรคมากมาย จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เขาได้รับตำแหน่งทางการเมืองในหลายกระทรวง เช่น ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เสริมศักดิ์ การฤๅญ, อดีตที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดของ ศรีธเรศ สมัยรัฐบาลชวน 1 ในยุครัฐบาลทักษิณ 1 ก็เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมศักดิ์ เทพสุทิน และล่าสุดเป็นที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีสมศักดิ์ อีกเช่นกัน ส่วนความสนิทสนมกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้นเกิดจากช่วงที่น้องสาวของภรรยา (อรทัย กาญจนชูศักดิ์) ลงรับสมัครเลือกตั้งในเขตสัมพันธวงศ์ เขาจึงได้มีโอกาสไปช่วยพ.ต.ท.ทักษิณ (ซึ่งในขณะนั้นเป็นหัวหน้าพรรคพลังธรรม) ค้นหาเสียงในสำเพ็ง และได้มีการติดต่อพูดคุยกันตลอด

1.8 เสนาะ เทียนทอง

1.8.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

เสนาะ เทียนทอง เป็นประธานที่ปรึกษาพรรคไทยรักไทย เริ่มงานด้านการเมืองครั้งแรกกับพรรคชาติไทย ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคในขณะที่นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นหัวหน้าพรรค เสนาะลาออกจากพรรคชาติไทยในปี 2539 และเข้าร่วมกับพรรคความหวังใหม่ในตำแหน่งเลขาธิการพรรค เมื่อพลเอกชวลิต ยงใจยุทธเป็นนายกรัฐมนตรี เสนาะจึงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หลังจากนั้นจึงเข้าเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งครั้งต่อมา และสนับสนุนให้พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่เนื่องจากความไม่พอใจในตำแหน่งประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ทำให้เขาอภิปรายในสภาทั้งเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ อันเป็นการแสดงจุดยืนที่ตรงข้ามกับรัฐบาลและพรรคไทยรักไทยอย่างชัดเจน ประเด็นการสนับสนุนถอดถอนคุณหญิงจรวรรณ เมณฑกา ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่แตกแยกระหว่างเขาและนายฯ ทักษิณ

1.8.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

เสนาะ เทียนทอง แสดงออกถึงความไม่พอใจต่อพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อย่างรุนแรงจากกรณีที่น่าายกฯ ทักษิณประกาศผ่านรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชนว่าจะแต่งตั้งนายเสนาะเป็นประธานที่ปรึกษาอดีตสมัคร ส.ส. คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ความไม่พอใจดังกล่าวทำให้เสนาะอาศัยเวทีรัฐบาลลุกขึ้นอภิปรายโจมตีนายกฯ ทักษิณและพรรคไทยรักไทยอย่างรุนแรง โดยมุ่งโจมตีเรื่องกฎเหล็ก 90 วัน ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่กล้าแข็งข้อ เพราะหากถูกขับออกจากพรรค และไม่สามารถสังกัดพรรคใหม่ได้ถึง 90 วันก็จะไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เสนาะเคลื่อนไหวการโจมตีของนายกฯ ทักษิณ โดยอิงแอบกับกระแสของประชาชนทั้งประเด็นเรื่องผู้ว่าการสำนักตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จนถึงเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เนื้อหาการอภิปรายจะค่อนข้างรุนแรงและขัดแย้งกับแนวทางของพรรคไทยรักไทย สภาพของพรรคไทยรักไทยจึงเกิดปัญหาในกลุ่มก้อนภายในพรรคจากการรวมกลุ่มของวังน้ำเย็น กลุ่มของสมัคร ส.ส. เทพสุทิน กลุ่มของสุชาติ ตันเจริญที่พลาดหวังจากตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐมนตรี ได้นำไปสู่กลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ภายใต้คำขวัญ “การเมืองสร้างสรรค์” อีกทั้งประมวล รุจนะเสรี มือขวาของนายเสนาะยังเขียนหนังสือวิพากษ์ นายกฯ ทักษิณอย่างรุนแรงด้วย

1.8.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และเสนาะ เทียนทอง ทำให้เขามีจุดยืนที่ตรงข้ามกับนายกฯ ทักษิณและพรรคไทยรักไทยอย่างชัดเจน โดยมีการรวมกลุ่มของตน (กลุ่มวังน้ำเย็น) กลุ่มของสมัคร ส.ส. เทพสุทิน กลุ่มของสุชาติ ตันเจริญ เพื่อสร้างกลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ภายใต้คำขวัญ “การเมืองสร้างสรรค์” ด้วยการทำงานในเชิงคุณภาพที่มีประเด็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งประเด็นนโยบาย ประเด็นกฎหมาย มาเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน ซึ่งเป็นวิธีการในการต่อต้านแนวคิดการเมืองแบบใหม่ของนายกฯ ทักษิณ

1.8.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

เสนาะ เทียนทอง ดำรงตำแหน่งประธานที่ปรึกษาพรรคไทยรักไทย เป็นผู้ผลักดันและสนับสนุนงานด้านการเมืองของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จนประสบความสำเร็จได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 1-7 เมษายน 2548 ที่ว่า “เสนาะ’ เกิดแต่ ‘เนื้อ’ ในตน” เป็นการเปรียบเปรยให้เห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเสนาะ เทียนทองและพรรคไทยรักไทยจากสำนวนที่ว่า “สนิม เกิดแต่

เนื้อในตน” อันหมายถึง สนิมที่กัดกร่อนเหล็กนั้นก็เกิดมาจากเนื้อในของเหล็กเอง เช่นเดียวกับ เสนาะที่เกิดความไม่พอใจต่อพ.ต.ท.ทักษิณจนทำให้เกิดปัญหาภายในพรรคไทยรักไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของพรรคไทยรักไทยที่ก่อตัวจากการรวมกันของกลุ่มต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาภายในพรรคกลุ่มต่างๆ ก็มีท่าทีที่ขัดแย้งกัน เพราะการอยู่ร่วมกันย่อมต้องอาศัยความสามัคคีเป็นหลัก

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 10-16 มิถุนายน 2548 ที่ว่า “เหนาะ วังน้ำเย็น กัลยาณมิตร หรือ ‘ตัวแปร’” เป็นการสะท้อนให้เห็นความหมายของคำว่า กัลยาณมิตร หรือเพื่อนตาย ในกรณีของเสนาะ เทียนทองและพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งในความหมายของพ.ต.ท.ทักษิณนั้น เพื่อน คือ การยอมรับและยอมทำตาม โดยไม่มีเงื่อนไข ดังนั้น ทีมงานผู้ผลิตจึงเกิดความสงสัยในความสัมพันธ์ของทั้งคู่ว่าท่ามกลางปฏิกริยาและเงื่อนไขที่เกิดขึ้นนั้นจะเรียกว่า มิตร หรือ ศัตรู

1.8.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

การที่เสนาะ เทียนทอง เป็นผู้ผลักดันและสนับสนุนงานด้านการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จนประสบความสำเร็จได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนของบุคคลทั้งสองว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่หลังจากเกิดประเด็นความไม่พอใจขึ้นทำให้เสนาะมีจุดยืนที่เปลี่ยนไปอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับนายกฯ ทักษิณและพรรคไทยรักไทยอย่างชัดเจน

หลังการเลือกตั้งปี 2544 กลุ่มวังน้ำเย็นเป็นกลุ่มใหญ่และแข็งแกร่งที่สุดในพรรคไทยรักไทย สิ่งที่นายกฯ ทักษิณทำได้คือการใช้ตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นเครื่องมืออานอำนาจในพรรค เพื่อสร้างอำนาจเบ็ดเสร็จของตัวเอง ซึ่งปัญหาความขัดแย้งในการช่วงชิงอำนาจระหว่างกลุ่มในพรรคที่มีอยู่ 7-8 กลุ่ม โดยเฉพาะช่วงการจัดตั้งรัฐบาลหรือปรับคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้ง ความขัดแย้งก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะกลุ่มวังน้ำเย็นของเสนาะเป็นกลุ่มหนึ่งที่ผิดหวังจากการที่อุไรวรรณ เทียนทอง ถูกปรับจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ถือเป็นกรลดเกรดกระทรวงที่ดูแลลง เนื่องจากเสนาะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมืองในกลุ่มวังน้ำเย็น (พื้นที่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว) ประกอบกับประสบการณ์การทำงานด้านการเมืองยาวนาน จึงมีการรวมกลุ่มกับกลุ่มของสมศักดิ์ เทพสุทิน กลุ่มของสุชาติ ตันเจริญเพื่อสร้างกลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ภายใต้คำขวัญ “การเมืองสร้างสรรค์” ด้วยการทำงานในเชิงคุณภาพที่มีประเด็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งประเด็นนโยบาย ประเด็นกฎหมาย มาเป็นเงื่อนไขในการจับเคลื่อน ซึ่งเป็นวิธีการในการต่อต้านแนวคิดการเมืองแบบใหม่ของนายกฯ ทักษิณ

1.8.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

"เทียนทอง" เป็นตระกูลนักการเมืองที่โด่งดังทั้งในทางบุนและบู ภายใต้การดูแลของเสนาะ เทียนทอง ฉายาเจ้าพ่อวังน้ำเย็น ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผูกขาดสนามการเมืองในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ดังนั้นกลุ่มวังน้ำเย็นจึงเป็นกลุ่มหนึ่งที่ทำให้พรรคไทยรักไทยได้โดยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย

เสนาะถือว่าเป็นผู้มีอิทธิพลในวงการการเมืองค่อนข้างมาก อีกทั้งมีประสบการณ์การเมืองมานานหลายปี ในตำแหน่งสำคัญๆ ไม่ว่าจะเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แม้ว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมาจะถูกดบตบทาบทลงแต่ก็ยังมียกการเมืองหลายคนให้ความเคารพนับถืออยู่ และสามารถรวมกลุ่มเพื่อสร้างกลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ ภายใต้คำขวัญ “การเมืองสร้างสรรค์” ด้วยการทำงานในเชิงคุณภาพที่มีประเด็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งประเด็นนโยบาย ประเด็นกฎหมาย มาเป็นเงื่อนไขในการขับเคลื่อน ซึ่งเป็นวิธีการในการต่อต้านแนวคิดการเมืองแบบใหม่ของนายทักษิณ อีกทั้งเขายังมีการเคลื่อนไหวโดยอิงแอบกับกระแสของประชาชนทั้งประเด็นเรื่องผู้ว่าการสำนักตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จนถึงเรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื้อหาการอภิปรายจะค่อนข้างรุนแรงและขัดแย้งกับแนวทางของพรรคไทยรักไทย

1.9 สุริยะ จีรุงเรืองกิจ

1.9.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

สุริยะ จีรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เริ่มเดินทางเข้าสู่แวดวงการเมืองเมื่อปี 2541 ด้วยการเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการอุตสาหกรรมรัฐบาลชวน หลีกภัย สมัยที่ 2 ในโควตาของพรรคกิจสังคมภายใต้การผลักดันของสมศักดิ์ เทพสุทิน แกนนำคนสำคัญของพรรคกิจสังคมในเวลานั้น

ในการเลือกตั้งปี 2544 สุริยะ จีรุงเรืองกิจ เข้าสังกัดพรรคไทยรักไทย และลงสมัครสมาชิกผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 12 พร้อมกับรับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม แต่หลังจากการเลือกตั้งปี 2548 ที่พรรคไทยรักไทยได้รับชัยชนะ จน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 สุริยะ จีรุงเรืองกิจ จึงได้ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

1.9.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลสนามบินสุวรรณภูมิโดยตรง ดังนั้นเขาจึงถูกจับตามองเป็นพิเศษเกี่ยวกับกรณีการคอร์รัปชันการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ แม้ว่าสุริยะจะยืนยันว่าไม่มีการทุจริต โดยอ้างคำชี้แจงของบริษัทจีอี อินฟราสตรักเจอร์ (GE Infrastructure) และคำยืนยันของทูตพาณิชย์สหรัฐประจำประเทศไทยก็ตาม แต่สังคมก็ยังไม่ยอมรับในข้อมูลที่ชี้แจงทั้งหมด เพราะสนามบินสุวรรณภูมิตกเป็นข่าวเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันมาตลอด ตั้งแต่การถมที่ดิน การออกแบบและแก้ไขอาคาร การก่อสร้างอาคารโดยสาร การติดตั้งระบบต่างๆ ในสนามบิน รวมถึงล่าสุดกับเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ เหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้สถานะทางการเมืองของสุริยะสั่นคลอนมากขึ้น เมื่อมีกระแสการเรียกร้องให้มีการปราบปรามการคอร์รัปชันเกี่ยวกับกรณีของสนามบินสุวรรณภูมิ จึงทำให้เขาต้องแสดงความรับผิดชอบในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

1.9.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และเป็นเลขาธิการของพรรคไทยรักไทย ดังนั้นแนวคิดของเขาจึงมีจุดมุ่งหมายเป็นไปในทางเดียวกับนายกฯ ทักษิณ และนโยบายของพรรคไทยรักไทย ส่วนในประเด็นเรื่องการคอร์รัปชันการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ สุริยะก็พยายามชี้แจงเพื่อสร้างความกระจ่างให้กับประชาชน โดยอ้างคำชี้แจงของบริษัทจีอี อินฟราสตรักเจอร์ (GE Infrastructure) และคำยืนยันของทูตพาณิชย์สหรัฐประจำประเทศไทย แต่ก็ไม่สามารถทำให้ประชาชนกลับมาเชื่อว่าเหตุการณ์ดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

1.9.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 29 เมษายน-5 พฤษภาคม 2548 ที่ว่า “สุริยา ‘สุริยะ’ โอ้...อัสดง?” เป็นการสะท้อนให้เห็นสถานะทางการเมืองของสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ที่อยู่ในกระแส คำว่า ‘สุริยา’ และ ‘สุริยะ’ แปลว่า ดวงอาทิตย์ ซึ่งให้แสงสว่างแก่โลกมาเป็นเวลานาน แต่เมื่อถึงเวลาอัสดงหรือยามเย็น ดวงอาทิตย์ก็ต้องตกลง เพื่อให้โลกพบกับความมืด เปรียบเหมือนสถานการณ์ของสุริยะที่ถูกกลบตบตาของเลขาธิการพรรคลง พร้อมๆ กับมีกรณีการคอร์รัปชันการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์

1.9.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

สุริยะ จรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและเลขาธิการพรรคไทยรักไทย แม้ว่าจะมีจุดยืนอยู่ฝ่ายเดียวกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทย แต่กลับถูกลดบทบาทเลขาธิการพรรคลง อีกทั้งยังไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเกี่ยวกับกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ ที่สนามบินสุวรรณภูมิด้วย ดังนั้น สถานะการเมืองของเขาจึงไม่มั่นคง

1.9.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

สุริยะ จรุงเรืองกิจ ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรมและนักธุรกิจระดับแนวหน้า เคยดำรงตำแหน่งกรรมการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, กรรมการบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย, ประธานกรรมการบริษัท ชัมมิทอ แล็คทรอนิกส์ คอมโพเน้นท์ จำกัด, ประธานกรรมการบริษัท ชัมมิท แอดวานซ์ แมททีเรียล จำกัด, กรรมการผู้จัดการบริษัท โอโตซีฟ อินดัสตรี จำกัด, กรรมการผู้จัดการบริษัท ชัมมิท โอโตบอดี อินดัสตรี จำกัด, กรรมการบริหารบริษัท ชัมมิท ไลน์เฮิร์สท กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด ส่วนประสบการณ์ทางการเมืองนั้นเขาเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกฯ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และเลขาธิการพรรคไทยรักไทย จากประสบการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เขาได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำกระทรวงต่างๆ

1.10 พลเอกสุจินดา คราประยูร

1.10.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

พลเอกสุจินดา คราประยูร อดีตนายกรัฐมนตรีกบการศึกษามาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการผลิตนายทหารระดับผู้นำหน่วยให้กับกองทัพ ดังนั้นการที่พลเอกสุจินดาเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งนี้จนถึงการได้รับราชการทหาร ทำให้เขาสามารถเลื่อนชั้นทางสังคมขึ้นมาสู่ชนชั้นนำโดยอัตโนมัติ รวมทั้งทำให้มีความสนิทสนมใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญๆ ที่มีบทบาททางการเมืองด้วย

เมื่อวิกฤตศรัทธาที่มีต่อรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ขยายวงกว้างขึ้นเนื่องจากมีปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการ ทำให้เขาพร้อมกับคณะทหารซึ่งนำโดยพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เข้ายึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลในนามของสภารักษา

ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 และวันที่ 1 ตุลาคม 2534 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกสุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดทางด้านการเมือง และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2535 และลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2535 (วาสนา นาน่วม, 2545 : 64) การที่พลเอกสุจินดาขึ้นเป็นผู้บัญชาการทหารบกแทนพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ที่ลาออกจากราชการทหารเพื่อไปดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ทำให้เขาถูกมองว่าเป็นทายาทอำนาจของพลเอกชวลิตที่หวังจะให้กองทัพเป็นฐานอำนาจทางการเมือง เนื่องจากทั้งสองมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้กองทัพถูกจับตามองในเรื่องบทบาทการเมืองเป็นอย่างมาก

1.10.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ช่วงเวลาดังกล่าวมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความพยายามของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในการสืบทอดอำนาจ และมีแรงหนุนให้นายกรัฐมนตรีควรจะมาจาทหาร โดยเฉพาะพลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ทางด้านเสาหลักประชาธิปไตยและนายทหารรสช. หลายคนก็สนับสนุนให้พลเอกสุจินดาเป็นนายกรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่องและขึ้นชมในปฏิภาณไหวพริบ และจากรัฐธรรมนูญที่เปิดช่องว่างไว้ให้นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง รวมถึงการร่วมมือกับ 5 พรรคพันธมิตร คือ พรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม และพรรคราษฎร ได้สนับสนุนให้พลเอกสุจินดา รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งที่เขาเคยให้คำมั่นสัญญาต่อประชาชนผ่านสื่อมวลชนว่าจะไม่เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อรับตำแหน่งจึงถูกโจมตีอย่างหนักว่าสืบทอดอำนาจ รสช.

1.10.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

เหตุผลในการรัฐประหารที่รสช. ระบุไว้ในแถลงการณ์ฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2534 นั้น คือ รัฐบาลมีพฤติกรรมฉ้อราษฎร์บังหลวง ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำผู้ซื่อสัตย์สุจริต รัฐบาลเป็นเผด็จการรัฐสภา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีพรรคร่วมรัฐบาลและคณะที่ปรึกษาบ้านพิษณุโลกใช้อุบายแยบยลทางการเมืองสร้างภาพลวงตาประชาชนว่าเป็นประชาธิปไตย ทำลายสถาบันทางทหาร พยายามทำลายเอกภาพความรัก สามัคคีในกองทัพ และบิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ แม้ว่าพลเอกสุจินดาจะเคยกล่าวต่อประชาชนผ่านสื่อมวลชนว่าตนจะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ด้วยแรงสนับสนุนจากหลายฝ่ายในที่สุดพลเอกสุจินดาจึงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนเกิดการ

วิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง เขาได้แถลงกลางสภาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2535 ถึงสาเหตุการรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่าเพื่อปกป้องสถาบันและป้องกันไม่ให้เกิดระบบสภาเปรซิเดียม เพราะมีนายทหารบางคนมีแนวคิดฝักใฝ่แนวคิดที่ต้องการล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.10.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 20-26 พฤษภาคม 2548 ที่ว่า จาก ‘สุจินดา’ ถึง ทักษิณ ชินวัตร พฤษภา 2548 เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ ผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในปี 2535 ขณะที่พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นประชาชนผู้เรียกร้องประชาธิปไตยจึงไม่พอใจและชุมนุมประท้วงกัน ผู้เขียนต้องการเปรียบเทียบให้เห็นสถานการณ์ทางการเมือง และสภาพของประชาชนที่แสดงความไม่พอใจต่อการเมืองในยุคของพลเอกสุจินดาและนายท. ทักษิณ เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.10.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

วาสนา นาน่วม (2545) สังเกตว่าพลเอกสุจินดามีความคิดเช่นเดียวกับนายทหารที่จบจากโรงเรียนนายร้อย จปร. ทว่า ไปที่ภูมิใจในความเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน ที่ล้วนได้เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้คิดว่านายทหารจากร้วจปร. สามารถที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ หรือเรียนจบเพื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง

การที่พลเอกสุจินดาเติบโตท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมืองและการทหาร ด้วยเหตุที่ทหารมีบทบาททางการเมืองสูง เกิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นหลายครั้ง จึงทำให้เขามีทัศนคติต่อการเมืองไม่ดีนัก แต่การที่เขาได้เข้าไปเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ทำให้เขาเชื่อมั่นว่ากองทัพมีความสำคัญต่อความมั่นคงของบ้านเมือง การเมืองและการทหารแยกกันอย่างเด็ดขาดไม่ได้ เพราะโดยหลักการแล้วทหารต้องอยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม อีกทั้งที่ผ่านมามีส่วนใหญ่นักการเมืองแล้วทุกรัฐบาลมักให้ความเกรงใจกับสถาบันกองทัพพอสมควร

1.10.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

ในช่วงวัยเด็กพลเอกสุจินดาย้ายไปอยู่กับอาที่หนองคายซึ่งมีความสนิทสนมกับนักหนังสือพิมพ์และนักข่าวต่างๆ จนมีความคิดอยากจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ ทำให้เขามีนิสัย

รักการอ่าน แต่เมื่อรู้ศึกเบื้อหน้ากับการเรียนเขาจึงเลือกเรียนโรงเรียนนายร้อย จปร. ซึ่งกลุ่ม
 เกลาให้เขากลายเป็นทหารผู้รักชาติอย่างเต็มตัว และมีความคิดทางการเมืองที่เป็นปีกแผ่น ที่
 สำคัญคือการที่พลเอกสุจินดาจบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จปร. และเข้ารับราชการทหาร
 ทำให้เขาสามารถเลื่อนชั้นทางสังคมขึ้นมาสู่ชนชั้นนำโดยอัตโนมัติ รวมทั้งทำให้มีความสนิท
 สนมใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญๆ ที่มีบทบาททางการเมืองด้วย ไม่ว่าจะเป็นพลเอกอิสระพงศ์ หนุน
 กักดี พลเอกวิโรจน์ แสงสนิท พลโทจำแลง อุชุกอมล เป็นต้น

1.11 อภิสัทธี เวชชาชีวะ

1.11.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

อภิสัทธี เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ต่อจากบัญญัติ
 บรรทัดฐาน หลักจากการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ที่พรรคประชาธิปัตย์พ่ายแพ้ให้กับ
 พรรคไทยรักไทย และถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่อภิสัทธีอยู่ในฐานะผู้นำฝ่ายค้าน โดยเส้นทาง
 การเมืองของอภิสัทธีเริ่มต้นจากการทำหน้าที่โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โฆษกพรรค
 ประชาธิปัตย์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ประธานกรรมการวิสามัญร่าง
 พระราชบัญญัติหลายฉบับ ที่สำคัญคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รัฐมนตรีประจำ
 สำนักนายกรัฐมนตรี ก่อนจะมาเป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

1.11.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

อภิสัทธีได้เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา 186 ซึ่งทำได้เพียงแค่
 อภิปรายประเด็นความบกพร่องทางด้านการบริหารและนโยบายเท่านั้น เนื่องจากพรรคร่วมฝ่าย
 ค้านมีเสียงเพียง 121 เสียง ไม่เพียงพอต่อการยื่นถอดถอนรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งต่อ
 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจ
 จับวัดระเบิดซีทีเอ็กซ์ ที่สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสุริยะ จึงรุ่งเรือง
 กิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่เขาสามารถควบคุมการอภิปรายให้อยู่ภายใต้กรอบ
 ความบกพร่องในการบริหาร จนฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถประท้วงได้ หากพรรคฝ่ายค้านก้าวไปสู่
 เรื่องการทุจริต อันจะส่งผลให้การอภิปรายไม่ราบรื่น และทำลายน้ำหนักรับของเนื้อหาหลง แต่
 ประสิทธิภาพในการบริหารข้อมูลของอภิสัทธีที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นข้อมูลเก่าที่นำกลับมา
 ทหารการเมืองต่อสุริยะเป็นอย่างมาก จากการที่เขา นำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียงและชี้แจงให้เห็น
 ความไม่ชอบมาพากลอย่างเป็นระบบ และมีแง่มุมที่มุ่งไปสู่ประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน แม้ว่า
 การอภิปรายดังกล่าว สมาชิกผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะลงคะแนนให้ความไว้วางใจต่อสุริยะ แต่

ในสายตาของประชาชนกลับมีความเชื่อที่ลดลง การอภิปรายในครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนการพิสูจน์ตนเองในตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านที่มีคุณภาพที่ได้รับความน่าเชื่อถือจากประชาชนเพิ่มขึ้น

1.11.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้านได้เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในประเด็นความบกพร่องทางด้านการบริหารและนโยบายของสุริยะ จิรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ ที่สนามบินสุวรรณภูมิ เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของคณะรัฐมนตรี และรัฐบาลทักษิณในสายตาของประชาชน

1.11.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ถูกจับตามองเป็นพิเศษในฐานะที่เป็นผู้นำฝ่ายค้าน เนื่องจากหลายคนมองว่าเขาเป็นตัวแทนของชน หลีกภัย อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ โดยหลายคนมองว่าเขามีความคิดเห็นและภาพลักษณ์ที่ถอดแบบกันมา อีกทั้งหากมองด้านความอาวุโสทางการเมืองก็ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้นำในอดีตเขาอื่นๆ จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 17-23 มิถุนายน 2548 ที่ว่า “เด็กมหา’ลัย” เป็นการสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของอภิสิทธิ์ในวงการการเมืองว่ามีความรู้ในระดับปริญญาตรี ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาความรู้ทางการเมืองเพิ่มเติมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำฝ่ายค้าน และเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการต่อสู้กับผู้นำฝ่ายรัฐบาลอย่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นคู่ต่อสู้ที่เหนือกว่าในทุกด้าน

แต่หลังจากมีการอภิปรายทั่วไปในประเด็นความบกพร่องทางด้านการบริหารและนโยบายของสุริยะ จิรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ ที่สนามบินสุวรรณภูมิ อภิสิทธิ์ก็กลับได้รับการยกย่องถึงความสามารถดังกล่าว ซึ่งจากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 1-7 กรกฎาคม 2548 ที่ว่า “เกียรตินิยมอันดับ 1” เป็นการแสดงให้เห็นบทบาทผู้นำฝ่ายค้านของนายอภิสิทธิ์ที่ได้รับการยอมรับถึงความสามารถทางการเมือง เปรียบเสมือนเป็นการแสดงให้เห็นความสามารถของบุคคลที่ถูกเรียกว่า “เด็กมหา’ลัย” ซึ่งในตอนนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ เป็นที่ยอมรับ เสมือนการสำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยพร้อมกับการรับประกันความสามารถด้วยเกียรตินิยม อันดับ 1 นั่นเอง

1.11.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และอยู่ในฐานะผู้นำฝ่ายค้านประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคประชาธิปัตย์และพรรคชาติไทย ซึ่งมีความคิดเห็นและแนวทางตรงข้ามกับคณะรัฐมนตรี และรัฐบาลทักษิณ โดยมุ่งประเด็นการขอเปิดอภิปรายทั่วไปในประเด็นความบกพร่องทางด้านการบริหารและนโยบาย เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงส่วนที่ตรงข้ามกับข้อมูลที่สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ชี้แจง อีกทั้งอภิสิทธิ์เองยังมีวิสัยทัศน์ โดยเน้นการดำเนินนโยบายของรัฐต้องดึงให้ชุมชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาชนสามารถกำหนดทิศทางได้ ทุกคนมีศักดิ์ศรี และมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลในฐานะที่เป็นคนไทย เศรษฐกิจต้องมีกติกาการแข่งขันที่เป็นธรรม บนพื้นฐานของความสามารถ และมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน การพัฒนาสังคมและคนต้องไม่เน้นเรื่องความรู้ความสามารถอย่างเดียว แต่ต้องเสริมสร้างคุณธรรม ให้ตระหนักว่าการแสวงหาความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของแต่ละคน ต้องมีขอบเขต มีความพอดีและพอเพียง

1.11.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เคยเป็นโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ประธานคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รับผิดชอบกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกำกับสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานคณะกรรมการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์

ในการจัดอันดับบุคคลระหว่างประเทศอภิสิทธิ์ยังเคยได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 100 ผู้นำสำหรับโลกวันพรุ่งนี้ โดย World Economic Forum (องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเมืองของโลก) 2535, 1 ใน 20 ผู้นำสำหรับสหัสวรรษ ด้านการเมือง โดย นิตยสารเอเชียวิค 5 พฤศจิกายน 2542 และ 1 ใน 6 นักการเมืองที่เป็นความหวังของเอเชีย โดย นิตยสารไทม์ 6 ตุลาคม 2540, “เสียงใหม่ๆ เพื่อเอเชียใหม่”

ในฐานะคู่แข่งของนายทศ ทักษิณอยู่ที่ความเป็นแม่เหล็กของอภิสิทธิ์ที่สามารถดึงคนรุ่นใหม่ให้เกิดความเชื่อมั่นและกล้าก้าวเข้าสู่พรรคประชาธิปัตย์ นอกจากนี้เขายังเป็นที่ยอมรับในแวดวงนักวิชาการด้วย จากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางการเมือง รวมถึงการได้รับการยอมรับให้เป็นบุคคลระหว่างประเทศของนายอภิสิทธิ์ จึงทำให้การ

ทำงานของเขามีประสิทธิภาพ และเป็นที่น่าจับตามองในอนาคต โดยเฉพาะความโดดเด่นของ อภิสัทธีในการนำทีมอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ไม่เพียงแต่เสนอ คำถามถึงทีมเวิร์ก และกระบวนการทัศน์ใหม่ ในการตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล หากแต่ยังนำไปสู่การเปรียบเทียบระหว่างบทบาทของอภิสัทธีกับบทบาทของบัญญัติ ในฐานะหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.12 ผลสำรวจเอกภพวิทยุ เดชกฤษ

1.12.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ผลสำรวจเอกภพวิทยุ เดชกฤษ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และเป็นหนึ่งในอนุกรรมการเรื่องตากใบของกรมการสิทธิมนุษยชน เขาเป็นนักเขียนมาก่อนที่จะเริ่มอาชีพตำรวจ โดยมีผลงานอย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบ ทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี บทละคร ตลอดจนบทความ ผลงานที่โดดเด่น ได้แก่ งานเขียนประเภทสหัสคดี นวนิยายแนวการเมืองและอาชญาวิทยานิยาย ซึ่งหลายเรื่องได้มีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และบทละครโทรทัศน์ ทำให้งานเขียนของเขาเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากขึ้น ความหยั่งรู้ถึงธรรมชาติ และพฤติกรรมของมนุษย์ ความสำนึกทางสังคม ตลอดจนอารมณ์ขันและขันเชิงทางวรรณศิลป์ ทำให้งานประพันธ์แต่ละประเภทของผลสำรวจเอกภพวิทยุ เดชกฤษ เป็นวรรณกรรมที่ทรงคุณค่า เพราะนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ และตระหนักถึงปัญหาตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบที่แต่ละคนจะพึงมีต่อสังคม เขาจึงได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี 2541

1.12.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ผลสำรวจเอกภพวิทยุ เดชกฤษ เป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนรายสัปดาห์ โดยเขาได้เขียนนวนิยายเรื่อง “พรมแดน” ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวพันกับเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ สิ่งที่เขามุ่งหวังจากนวนิยายเรื่องนี้ คือ ตั้งใจให้คนอื่นติดตามว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีอะไรหลายเรื่องหลายปัจจัย ไม่ใช่ปัญหาง่ายๆ แต่ก็มีทางออก แต่นี่ก็คือนวนิยายคนอ่านต้องอ่านอย่างนวนิยาย เขาผู้เขียนเพียงแค่สร้างตัวละครให้เหมือนจริง คนอ่านก็สามารถจินตนาการภาพเป็นคนจริงๆ เพราะเนื้อหาที่เขียนมานั้น ได้ข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ได้ อีกทั้งเขายังเคยประจำการที่สงขลา แต่ขอขยับหน้าที่ครอบครัวตั้งแต่ชุมพรไปชายแดนมาเลเซีย รวมทั้งยังเป็นอดีตรองอธิบดีกรมตำรวจ และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ทำให้เข้าใจปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

1.12.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ผลสำรวจเอกวชิษฐ เชนกฤษชร นำเสนอนวนนินยารื่อง “พรมแคน” เพื่อต้องการให้คนอ่านคิดตามว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีอะไรหลายเรื่องหลายปัจจัย ไม่ใช่ปัญหาต่างๆ แต่ก็มีทางออก เป็นการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 ภูมิภาคได้ผ่านนวนนินยารี่เขานำเอาประสบการณ์การทำงานด้านการเมืองมาเป็นข้อมูลในการเขียน

1.12.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 2-8 กันยายน 2548 ที่ว่า วชิษฐ เชนกฤษชร ‘พรมแคน’ นวนนินยารี่เขายุคสมัย เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ผ่านนวนนินยารี่ ซึ่งผลสำรวจเอกวชิษฐ เชนกฤษชร ได้นำเอาประสบการณ์การทำงานเป็นข้อมูลในการเขียน ที่ผ่านมารการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จอาจเพราะรัฐบาลยังไม่เข้าใจว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีอะไรหลายเรื่องหลายปัจจัย การแก้ปัญหานั้นควรรับฟังคำแนะนำจากบุคคลที่มีประสบการณ์ด้วย

1.12.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ผลสำรวจเอกวชิษฐ เชนกฤษชร อติตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และเป็นอนุกรรมการเรื่องคาบไอบองกรรมาธิกรลธิทิมมนุษยชนต้องการให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้

1.12.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

ผลสำรวจเอกวชิษฐ เชนกฤษชร เป็นนักเขียนผู้มีความสามารถ และได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ปี 2541 สาขาวรรณกรรมด้วย เนื่องจากเขายังเคยประจำการที่สงขลา แต่ชอบข่ายหน้าทีครอบคลุมตั้งแต่ชุมพรไปชายแดนมาเลเซีย รวมทั้งยังเป็นอติตรองอธิบดีกรมตำรวจ และอติตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ประสบการณ์ต่างๆ ทำให้เขาเข้าใจปัญหา 3 ภูมิภาคชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

1.13 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา

1.13.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา จบการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ 12 โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ 38 โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ 26 วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 25 ผ่านการทำงานในสายพัฒนาตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการกองนโยบายและ

แผนกรมยุทธการทหารอากาศ เสนาธิการโรงเรียนการบิน รองผู้บัญชาการโรงเรียนการบิน รองเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ ผู้ช่วยเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหาร เสนาธิการกองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธบริการ กระทั่งเป็นผู้บัญชาการอากาศ ขณะเดียวกันยังเคยนั่งในตำแหน่งกรรมการบริหาร การบินไทย และบอร์ดวิทยุการบิน

1.13.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นรัฐมนตรีที่มาจากโควต้าพิเศษของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เนื่องจากสลิปลาวัลย์ (ศิริวงศ์ ณ อยุธยา) ภรรยาเป็นเพื่อนสนิทจากเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ รุ่น 1315 ที่เป็นเลขานุการคนสนิทของคุณหญิงพจมาน ส่วนตัวเขาเองรู้จักกับนายกฯ ทักษิณตั้งแต่ที่เข้ามาเป็นประธานคณะกรรมการสอบสวนกรณีเครื่องบินการบินไทยระเบิด

1.13.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

แม้ว่าพลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา จะปฏิเสธว่าได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมาจากโควต้าพิเศษของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร แต่เขาก็มีความมุ่งมั่นในการทำงานที่ และตั้งใจเรียนรู้งานทางการเมืองเพิ่มขึ้น เพราะในอดีตนั้นเขาเคยแต่เป็นข้าราชการทหาร ซึ่งการทำงานจะมีความแตกต่างกัน

1.13.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 19-25 สิงหาคม 2548 ที่ว่า คงศักดิ์ วันทนา ชูธงได้กระแสนะเจ็ดต้น ฉันทรักเธอ เป็นการสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องระบบอุปถัมภ์ ซึ่งแม้ว่าพลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนาจะปฏิเสธเรื่องการผลักดันของภรรยาที่ทำให้ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญของผู้เป็นภรรยาที่ต้องสนับสนุนสามีในเรื่องหน้าที่การงานด้วย

1.13.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แม้ทหารจะทำงานหนัก แต่งานในกระทรวงมหาดไทยหนักกว่า เพราะต้องศึกษางานเพิ่มอีกเยอะ ที่ผ่านมางานด้านสายวิชาชีพเรามาถึงสูงสุดสูงสุดของชีวิตแล้ว การทำงานจะเน้นเปิดรับฟังความคิดเห็น

นำคำวิจารณ์จากหนังสือพิมพ์ที่บอกว่าอันไหนเป็นจุดอ่อนมาแก้ไข และมีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้

1.13.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา ถือเป็นนักปฏิบัติธรรมและสนใจศึกษาเรื่องหลักสมาธิตั้งแต่ครั้งเป็นเด็ก ดังนั้นเขาจึงนำมาใช้กับการเรียนและการทำงานจนถึงปัจจุบัน และประสบการณ์จากการรับราชการทหาร ทำให้เขานำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ได้

1.14 พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์

1.14.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เคยเป็นนักโทษการเมืองในเหตุการณ์การปฏิวัติเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2520 หลังจากพ้นโทษคดีกบฏ 26 มีนาคมแล้ว เขาก็เข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ โดยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตรถึง 7 สมัย และเป็นรองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เขาเคยได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลชวน 2 และออกจากการเมืองไป 5 ปีจากปัญหาการชี้แจงเรื่องทรัพย์สินหนี้สิน จนกระทั่งลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ และเข้าเป็นแกนนำในการก่อตั้งพรรคมหาชน โดยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาพรรคมหาชน ก่อนที่จะต้องรับตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชนต่อจากดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่ลาออกเนื่องจากความชอกช้ำทางการเมือง

1.14.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชน หลังจากที ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ลาออก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่รับผิดชอบที่เขาต้องรักษาเก้าอี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดพิจิตรในการเลือกตั้งซ่อมวันที่ 30 ตุลาคม 2548 ซึ่งเป็นการแข่งขันอันดุเดือดระหว่างพรรคไทยรักไทยและพรรคมหาชน ในขณะที่พรรคมหาชนก็อยู่ในสภาพย่ำแย่พอสมควร การจะทำให้พรรคมีบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นคือ ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ ลูกชายพลตรีสนั่นต้องได้รับเลือกในครั้งนี้ และที่สำคัญเขาสามารถใช้เสียงจากศิริวัฒน์ภายใต้การเกื้อหนุนของกรรมการบริหารพรรคเข้าไปจัดการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่พรรคไทยรักไทยกำหนดมากกว่าพรรคต้นสังกัด ซึ่งในสภาพนี้

พลตรีสนั่นจึงประกาศเอาชีวิตทางการเมืองเป็นเดิมพัน หลังจากที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกล่าวด้วยน้ำเสียงเยาะเย้ยว่าชีวิตทางการเมืองของพลตรีสนั่นมันจบไปแล้ว

1.14.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ในตำแหน่งหัวหน้าพรรคมหาชนต้องการให้ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขต 3 จังหวัดพิจิตร ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งซ่อมวันที่ 30 ตุลาคม 2548 เพื่อเป็นการแสดงบทบาททางการเมืองที่ยังคงมีอยู่ของตนและพรรคมหาชน และเป็นการลบคำสบประมาทของนายท. ทักษิณ ที่กล่าวว่าชีวิตทางการเมืองของพลตรีสนั่นมันจบไปแล้ว

1.14.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 21-27 ตุลาคม 2548 ที่ว่า The End? เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาททางการเมืองที่ลดลงของพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ที่ดูเหมือนจะจบสิ้นแล้ว โดยเฉพาะหลังการเลือกตั้งซ่อมในวันที่ 30 ตุลาคม 2548 ถ้าพรรคมหาชนไม่สามารถได้เก้าอี้ในจังหวัดพิจิตร ก็จะเป็นการจบสิ้นชีวิตทางการเมืองของเขาเอง ผู้เขียนนำเสนอในรูปแบบคำถาม ดังนั้นจึงถือเป็นการคาดเดา ไม่ได้สรุปสถานะทางการเมืองอย่างชัดเจน

1.14.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ในข้อเขียนของร็อดนีย์ ทาสเกอร์ และไมเคิล วาดิกิโอดิส ในฟาร์อีสเทิร์น อีโคโนมิกรีวิว เดือนพฤศจิกายน 2541 ระบุว่า พลตรีสนั่นเป็นตัวแทนของพฤติกรรมการเมืองแบบเก่าๆ มากกว่าหนึ่งแนวทาง คือนอกเหนือจากการใช้บาร์มีและเพื่อนพ้อง กับเงินในการเล่นการเมืองแล้ว ยังสะท้อนถึงแนวคิดอำนาจนิยมซึ่งสะท้อนออกมาจากพฤติกรรมต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นกรณีสุนัขตำรวจกัดผู้ชุมนุม การรับพลอยมูลค่า 3 ล้านบาทจากไพบูลย์ พิมพ์พิสิฐถาวร กรณีการอภิปรายไม่ไว้วางใจเกี่ยวกับแบงก์กรุงไทย จนต้องขู่พรรคชาติพัฒนา เป็นต้น ส่วนเอเอฟพีเขียนประวัติของพลตรีสนั่น ไว้ในรายงานที่นำเสนอเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2543 ว่าเขาเป็น “เพาเวอร์โบรกเกอร์” ระดับหัวใจสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ และเป็นตัวจักรกลสำคัญที่ผลักดันให้ชวน หลีกภัยก้าวสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ถึง 2 ครั้ง ในขณะที่ปัญญาชนนักวิชาการเห็นว่าเขานักการเมืองที่โบราณ ไม่เหมาะกับสถานการณ์การเมืองยุคใหม่ที่ไทยกำลังพัฒนาอยู่

1.14.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เป็นบุตรของขุนขจรประศาสน์ ปลัดอำเภอโพทะเล ซึ่งงานราชการการเมืองในสมัยนั้น นายอำเภอหรือปลัดอำเภอมีอำนาจสอบสวนร่วมกับตำรวจและลงโทษผู้กระทำผิดได้ นายอำเภอจึงดูน่าเกรงขามและมีอำนาจมาก มีลูกน้องเยอะ รวมถึงมีบุญคุณต่อตำรวจและข้าราชการหลายคน อันเป็นผลต่อเนื่องมาถึงพลตรีสนั่นด้วย

เขามีเพื่อนที่เป็นนายทหารซึ่งมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในเวลาต่อมา อาทิ พลเอกสาทร สุวรรณภา พลเอกนิพัทธ์ บุญยะรัตพันธ์ และพลตรีมนูญกฤต รูปขจร เพื่อนคู่ทุกข์คู่ยาก เนื่องจากเป็นทหารมาด้วยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมายาวนาน ส่วนด้านการรับราชการนั้นเขายังได้ใกล้ชิดและทำงานกับผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นพลเอกประจวบ สุนทรางกูร พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จึงมีส่วนในการเป็นตัวแปรสำคัญของการอยู่เบื้องหลังความสำเร็จทางการเมือง การที่พลตรีสนั่นเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพิจิตรติดต่อกันถึง 7 สมัย จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีอิทธิพลและมีฐานเสียงอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ในการที่จะชนะการเลือกตั้งซ่อมในจังหวัดพิจิตร แม้ว่าพรรคไทยรักไทยจะมีความได้เปรียบที่มากกว่าก็ตาม

2. นักวิชาการ (Scholar) ได้แก่

2.1 ดร.ธีรยุทธ บุญมี

2.1.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ดร.ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นทั้งนักคิด นักเขียน และนักสังเกตการณ์ทางการเมือง โดยมีการวิเคราะห์วิพากษ์รัฐบาลมาแล้วหลายยุคหลายสมัย อีกทั้งยังเป็นผู้เผยแพร่ความคิดธรรมรัฐแห่งชาติ³ จนมีนักคิดและผู้นำทางสังคมอื่นๆ ออกมาเคลื่อนไหวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในสมัยรัฐบาลทักษิณ บทบาทของดร.ธีรยุทธถูกนำเสนอให้เห็นผ่านสื่อมวลชนอยู่บ่อยครั้ง เพราะเขานำเสนอแนวคิดที่ขัดแย้งกับนายกฯ จนเป็นหนึ่งในรายชื่อข่าประจำขงรัฐบาลทักษิณ และมีผลงานทางวิชาการและผลงานวิพากษ์มากมาย โดยผลงานหนังสือชุด “ความรู้บูรณาการและถอดรื้อความคิดตะวันตกนิยม” ได้รับรางวัลชุกเกียรติ อุกตะพันธ์ ครั้งที่ 2 รางวัลที่สนับสนุนบุคคลที่สนใจการพัฒนาความคิดและภูมิปัญญาของสังคม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม จึง

³ ธรรมรัฐแห่งชาติ หมายถึงการที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรม โดยถักทอทางสังคมเพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social Energy) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์การทำงานของดร.ธีรยุทธว่า การวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาลทักษิณ เป็นการกระทำเพื่อก่อประโยชน์ให้แก่สังคม

2.1.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

การที่ธีรยุทธ บุญมี เป็นทั้งนักคิด นักเขียน และเป็นนักสังเกตการณ์ทางการเมืองมาโดยตลอด ทำให้มีผลงานทางวิชาการและผลงานวิพากษ์มากมาย โดยเฉพาะสมัยรัฐบาลทักษิณ ที่มุ่งวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาล โดยมีการจัดแถลงบทวิเคราะห์เรื่องสังคม วัฒนธรรมหลังการเลือกตั้ง กุมภาพันธ์ 2548 การเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรมการเมือง ครั้งที่ 2 ของไทย เมื่อวันอาทิตย์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2548 ณ อาคารอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ดร.ธีรยุทธแสดงให้เห็นแนวคิดของในการวิพากษ์ระบบการบริหารงานของนายกฯ ทักษิณ ทั้งระบบทักษิโนมิกส์⁴ นโยบายทางเศรษฐกิจ ปัญหาการทับซ้อนระหว่างของเขตระหว่างประเทศหรือโลก ระหว่างวัฒนธรรมหรือสินค้า ความถูกต้องศีลธรรมหรือไม่ถูกต้องศีลธรรม ความจริงหรือความเสมือนจริง ชุมชนหรือรัฐ เอกชน เป็นต้น รวมถึงการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังเปรียบเปรยรัฐบาลทักษิณว่าเป็นรัฐบาลเผด็จอำนาจคล้ายสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อดีตนายกรัฐมนตรีกอีกด้วย

2.1.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ดร.ธีรยุทธมองว่านโยบายของทักษิโนมิกส์ไม่ใช่นโยบายสร้างทุนนิยมเพื่อสังคมแต่เป็นทุนนิยมเพื่อการเมือง คือ รัฐบาลไทยรักไทยได้ใช้นโยบายประชานิยมและโครงการเอื้ออาทรต่างๆ เข้ามาครอบงำความคิดชาวบ้านระดับรากหญ้า พยายามจัดระเบียบความคิดผู้คนให้ไปในทิศทางเดียว คือมุ่งความเติบโตทางเศรษฐกิจและการบริโภควัตถุเป็นหลัก อย่างขาดสมดุลกับด้านอื่นๆ เขาจึงเสนอให้พรรคไทยรักไทยและนายกฯ บริหารประเทศด้วยกระบวนการที่เหมาะสมและสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้กับสังคม โดยชี้แจงว่าปัญหาใหญ่ในการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณก็คือเรื่องของการทับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการเขียนกฎหมาย การที่ข้าราชการเลือกปฏิบัติกฎหมายกับบางกลุ่ม นักบริหารจัดโครงสร้างข้าราชการ วิชากิจต่างๆ เพื่อการทับซ้อน นักการเมืองชอบคิดอย่างทับซ้อนมากกว่าซับซ้อน เป็นเหตุสำคัญให้เกิดการบิดเบือนของกลไกตลาด และการขัดแย้งของโครงสร้างและคุณธรรมสังคม ประสิทธิภาพของประเทศ และการคอร์รัปชันในประเทศ

⁴ ทักษิโนมิกส์ (Thaksinomics) เป็นความพยายามทางความคิดเชิงกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจไทยในสถานการณ์หลังปี 2540 ที่กลายมาเป็น “ระบอบการจัดการและปกครองประเทศ” (ระบอบทักษิณ) ระบอบหนึ่งในปัจจุบัน (สุวินัย ภรณวลัย, 2547 :32)

2.1.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 4-10 มีนาคม 2548 ที่ว่า “คัมภีร์ ‘ภาคขยาย’ สุดพิสดาร จาก ‘เด็กวัด’ ถึง เจ้าอาวาส ‘ทักษิณ’ ผู้เขียนนำมาจากการกล่าวเปรียบเปรยของ ดร.ธีรยุทธ บุญมี ในการจัดแถลงบทวิเคราะห์เรื่อง สังคม วัฒนธรรม หลังการเลือกตั้ง กุมภาพันธ์ 2548 การเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรม การเมือง ครั้งที่ 2 ของไทย โดยกล่าวว่า สังคมไทยเปรียบเสมือนวัดไทยราม มีพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นพระธรรมทักษิณ ดวงตามองเห็นธรรม ทุกๆ อย่างตั้งแต่ อบายมุข การฆ่าตัดตอน แบ่งแยกชั้นประชาชน บูรณาการการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศให้ประโยชน์เข้ากลุ่มพวกพ้อง การทับซ้อนต่างๆ เป็นความว่างเปล่า เป็นภาวะธรรมดา เสริมให้ผู้คนในหมู่บ้านมองว่า "ทำดีเจ็บตัว ทำชั่วเป็นเรื่องธรรมดา" ซึ่งถือเป็นการสร้างค่านิยมผิดๆ ให้กับสังคมไทย ส่วนตัวเองนั้นเป็นเสมือนเด็กวัด แม้ว่าจะนำเสนอหรือกล่าวเตือนอย่างไรก็ไม่มีความสำคัญ

การเปรียบเปรยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นค่านิยมของสังคมไทย ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และให้ความสำคัญกับความอาวุโส บุคคลที่มีความอาวุโสน้อยกว่าต้องให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ที่อาวุโสกว่า ในกรณีนี้นายกฯ ทักษิณ ถือเป็นผู้ที่อาวุโสกว่าด้วยบทบาทหน้าที่ ดังนั้นดร.ธีรยุทธจึงเปรียบตัวเองเป็นเพียงเด็กวัดที่เจ้าอาวาสอย่างทักษิณไม่จำเป็นต้องสนใจคำวิพากษ์วิจารณ์ของตน

2.1.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ดร.ธีรยุทธเคยให้สัมภาษณ์ในนิตยสารจีเอ็ม ฉบับเดือนสิงหาคม 2530 ว่า หวังว่าตนเองจะได้เข้าไปทำงานโดยตรงในทางการเมือง แต่ก็ล้มเหลวที่จะเป็นนักการเมืองโดยมีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเข้าไปมีตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือรัฐบาล เป็นจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของนักการเมืองที่เราจะเห็น อีกทางคือเป็นนักการเมืองที่อาศัยความคิดของเรา ซึ่งให้คนเห็นว่าปัญหาของบ้านเมืองมันอยู่ตรงไหน ทางแก้อยู่ตรงไหน แต่ในที่สุดธีรยุทธก็ชัดเจนว่าต้องการที่จะทำงานด้านความคิด ในส่วนที่เรียกว่า “สังคม” คอยตรวจสอบการทำงานของการเมือง โดยปฏิเสธตำแหน่งทางการเมืองใดๆ และมุ่งมั่นที่จะทำงานการเมืองไปตลอดชีวิต

ดร.ธีรยุทธวิเคราะห์วิพากษ์รัฐบาลมาแล้วหลายสมัย จนดูเหมือนว่าเขาจะมีจุดยืนตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาลมาโดยตลอด และไม่เคยปรากฏสังกัดหรือนิยมชมชื่นพรรคการเมืองไหนจนออกนอกหน้า ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน แต่การวิพากษ์วิจารณ์ที่ผ่านมานั้นเป็นเหมือนการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลที่ควรก่อประโยชน์ให้แก่สังคมมากที่สุด

2.1.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

ดร.ธีรยุทธเคยเป็นผู้นำคนสำคัญในการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ทั้งยังเคยทำงานในฐานะเลขานุการประสานงานผู้รักชาติ รักประชาธิปไตย ประสพการณ์ดังกล่าวเมื่อประกอบกับแนวคิดที่เน้นทางด้านสังคมและมานุษยวิทยาที่วิเคราะห์ วิเคราะห์ คัดการณ์โดยใช้กรอบทฤษฎีทางสังคมวิทยา พิเคราะห์ทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ ของสังคมไทย แนวคิดต่างๆ ถูกสะท้อนผ่านผลงานทางวิชาการและผลงานการ วิพากษ์ที่ปรากฏผ่านคอลัมน์ต่างๆ ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน และนิตยสารมติชนสุด สัปดาห์

การวิพากษ์วิจารณ์ของดร.ธีรยุทธเป็นการประสานเอาความรู้ ข้อมูล และ ประสพการณ์ไว้ด้วยกัน จากการใช้ข้อเท็จจริงเข้าสวมกับทฤษฎีสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาได้ อย่างสนิทแนบแน่น ทำให้แนวคิดของดร.ธีรยุทธเป็นที่เชื่อถือของคนในสังคม

2.2 ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา

2.2.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการแผนงานการเกษตรและพัฒนาชนบท สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดี อาร์ไอ) การทำงานที่รับผิดชอบต่อสังคมเศรษฐกิจไทย และความสนใจในด้านประวัติศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ทำให้ดร.อัมมารมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นต่อ สาธารณชนในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ไม่เหมาะสม โดย คำนี้ถึงเหตุผลทางหลักวิชาการและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจไทย ด้วยผลงานทาง วิชาการอันดีเด่นทำให้ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี 2524 และคณะกรรมการบริหารสภาวิจัย แห่งชาติ จึงมีมติให้ประกาศเกียรติคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา เป็นนักวิจัยดีเด่น แห่งชาติประจำปี 2529 สาขาเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องจากวงวิชาการ เศรษฐศาสตร์ในต่างประเทศอีกด้วย

2.2.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา แสดงความเห็นกรณีกระทรวงยุติธรรม สหรัฐและคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สหรัฐสืบสวนพบ ข้อมูลระบุตัวแทนบริษัท อินวิชั่นฯ เสนอเงินสินบนให้แก่เจ้าหน้าที่หรือนักการเมืองไทย ใน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดรุ่นซีทีเอ็กซ์ 9000 ซีเอสไอ เพื่อนำมาติดตั้งที่สนามบิน

สุวรรณภูมิโดยเรียกร้องให้รัฐบาลไทยตรวจสอบสัญญา คັນบัญชีและกระแสดเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อเครื่องซีทีเอ็กซ์ ตั้งแต่ผู้จำหน่ายเครื่อง ไปจนถึงบริษัทท่าอากาศยานไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นที่อาจได้รับเงินสินบน โดยไม่จำเป็นต้องรอคำชี้แจงจากบริษัท จีอีอินวิชั่น หรือรัฐบาลสหรัฐ

2.2.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา ต้องการเรียกร้องให้ค้นหาความจริงเกี่ยวกับกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์เพื่อติดตั้งที่สนามบินสุวรรณภูมิ ด้วยการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์จากทางสหรัฐอเมริกาฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นการตรวจสอบสินบนซีทีเอ็กซ์ 9000 ที่ง่ายและลงทุนต่ำที่สุด โดยไม่ต้องให้บริษัท จีอีอินวิชั่น หรือรัฐบาลสหรัฐ ออกมาแก้ข่าวแทนคนในรัฐบาล ในขณะที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเชื่อว่าไม่มีเจ้าหน้าที่หรือนักการเมืองคนใดรับสินบนและไม่จำเป็นต้องให้มีการตรวจสอบใดๆ อีก หลังจากบริษัท จีอีอินวิชั่น และรัฐบาลสหรัฐ ได้ออกมาอ้างว่าไม่มีเจ้าหน้าที่และนักการเมืองไทยคนใดรับสินบนดังกล่าว

2.2.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 27 พฤษภาคม – 2 มิถุนายน 2548 ที่ว่า “อัมมาร สยามวาลา ‘ของจริง’ หรือ ‘ของปลอม’ นั้นเป็นการตอบโต้ของนายทศ ทักษิณที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสินบนซีทีเอ็กซ์ตามข้อเสนอของดร.อัมมาร เนื่องจากเชื่อว่าไม่มีเจ้าหน้าที่หรือนักการเมืองคนไหนรับสินบนดังกล่าว อีกทั้งยังกล่าวว่าดร.อัมมารเป็นนักคิดจอมปลอม (pseudo-intellectual) ให้ไปอ่านคอลัมน์วิภาคแห่งวิพากษ์ในหน้า 3 ของหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2548 เรื่อง “สงคราม การเมือง สงคราม ข้อมูล ความจริง สงคราม ชิงพื้นที่” การพาดหัวของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าความน่าเชื่อถือของบุคคลที่เป็นผู้นำประเทศ หรือนักคิดของสังคมมีความสำคัญ หากประชาชนเชื่อถือมากบุคคลผู้นั้นก็จะมีอำนาจในสังคมมาก เช่นเดียวกับบทความเรื่องสงคราม การเมือง สงคราม ข้อมูล ความจริง สงคราม ชิงพื้นที่ ที่กล่าวถึงการแย่งชิงพื้นที่เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ หากใครมีพื้นที่มากก็จะเป็นผู้ชนะ และได้รับความเชื่อถือจากประชาชนมาก

2.2.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลา เป็นนักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม้ว่าจะมีการวิจารณ์การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล แต่ก็อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลทางหลักวิชาการและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจไทย และแสดงความคิดเห็นเฉพาะในเรื่องที่ตนมีความรู้ความเข้าใจหรือได้ศึกษามาอย่างดีแล้ว แม้ว่าดร.อัมมาร จะถูกมองว่าเป็นขาประจำอีกคนหนึ่งของนายฯ ทักษิณ แต่เมื่อย้อนไปดูทัศนคติวิจารณ์ของเขาต่อรัฐบาลทักษิณ ตลอด 4 ปีที่ผ่านมาจะมีบทวิจารณ์ที่ยืนอยู่บนความจริงทั้งลบและบวก โดยหลายเรื่องก็ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ เช่น นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค

ดร.อัมมารเคยพูดถึงบทบาทของตนเองในฐานะนักวิชาการ ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 27 พฤษภาคม – 2 มิถุนายน 2548 ว่าวิธีการที่สังคมจะทำให้บ้านเมืองก้าวหน้าไปได้ มีอีกหลายๆ อย่างตามมา มีสิ่งที่จะต้องตรวจสอบ สิ่งที่จะต้องตามดู สิ่งที่จะต้องเช็ค สิ่งที่จะต้องดูแลนั่นคือการเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามประเมินผลแผนนโยบายของรัฐบาล การที่ดร.อัมมารออกมาต่อต้านระบบทักษิณโมเดลนั้น เนื่องจากเขามองว่าระบบดังกล่าวไม่สมเหตุสมผลกับหลักวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่เขายึดถือ

2.2.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

ศาสตราจารย์ ดร.อัมมาร สยามวาลามีความสนใจศึกษาทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการขยายพรมแดนแห่งความรู้ในเรื่องการตลาดข้ามระหว่างประเทศ นโยบายราคาและการตลาดสินค้าเกษตรในประเทศไทย เสถียรภาพและการเติบโตของระบบเศรษฐกิจไทย และประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย ผลงานเหล่านี้นอกจากจะช่วยกระตุ้นให้มีการศึกษาวิจัยต่อมาแล้ว ในบางเรื่องยังมีประโยชน์ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจอีกด้วย

ดร.อัมมารเคยเป็นอาจารย์ในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และยังคงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลอยู่บ่อยครั้ง ประสพการณ์การทำงานและผลงานวิจัยต่างๆ ทำให้ดร.อัมมารเป็นบุคคลที่มีความรู้ในด้านเศรษฐศาสตร์ที่หลากหลาย และได้รับความเชื่อถือจากทั้งในและต่างประเทศ

2.3 ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์

2.3.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นนักเขียน และนักวิชาการอิสระ โดยมีผลงานเขียนมากกว่า 2,000 ชิ้น และได้รับการตีพิมพ์เป็นหนังสือหลายสิบเล่ม นอกจากนี้ยังมี

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่เด่นๆ อีกหลายชิ้น ซึ่งแทบทุกเรื่องจะได้รับความสนใจและเป็นที่กล่าวถึงไปทั่ววงวิชาการ เพราะงานของเขานอกจากจะเป็นการเปิดคำถามใหม่เกี่ยวกับสิ่งที่เคยยอมรับกันมาและสิ่งที่ควรจะเป็นแล้ว ในอีกหลายชิ้นยังมีลักษณะข้ามพรมแดนแห่งสาขาวิชา เช่น การหยิบเอาวรรณกรรมมาอธิบายการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

2.3.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ปัจจุบัน ดร. นิธิเขียนบทความให้กับมติชนรายวันและมติชนรายสัปดาห์เท่านั้น โดยในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 30 กันยายน – 6 ตุลาคม 2548 ดร. นิธิกล่าวเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่” โดยเปรียบเทียบคำว่า “เศรษฐกิจใหม่” ในบริบทของสังคมตะวันตกและสังคมไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่ง “เศรษฐกิจใหม่” ในสังคมไทยที่ดร. นิธิกล่าวถึงนั้นคือ บุคคลที่ถืออำนาจทางการเมืองและอาศัยกลไกของรัฐสมัยใหม่สถาปนาวัฒนธรรมของเศรษฐกิจใหม่ขึ้นเป็นวัฒนธรรมชาติ โดยคุณค่าสูงสุดของวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่คือเงิน ซึ่งหมายถึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี โดยยกตัวอย่างกรณีที่น่ายกรณ อธิบายว่าการเทกโอเวอร์เป็นเรื่องฉาบฉวย โดยไม่ต้องจำแนกวิธีการและเป้าหมายของการเทกโอเวอร์ เมืองไทยยังไม่คุ้นเคย แต่เศรษฐกิจใหม่ที่ไหนๆ เขาก็ทำอย่างนั้นในตลาดต่างประเทศ วิธีไหนๆ เป้าหมายไหนๆ ก็เรื่องหาเงิน และหาเงินย่อมดีในตัวของมันเอง แต่สังคมไทยที่มีมีกระแสวัฒนธรรมอื่นที่มีพลังต่อต้านวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ จึงเป็นสังคมที่ไม่น่าอยู่สำหรับคนส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่เศรษฐกิจใหม่ไปทุก จนกว่าจะช่วยกันสร้างกระแสทางวัฒนธรรมเพื่อต่อต้านวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่อย่างได้ผล

และในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 30 ธันวาคม 2548-5 มกราคม 2549 เขาได้เขียนบทความเรื่อง “ในพระปรมาภิไธยและพระบรมราชโองการ” เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ พระปรมาภิไธยอันเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน และพระบรมราชโองการ เนื่องจากประชาชนยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แต่มีผู้หยิบยกประเด็นเหล่านี้มากล่าวถึงอย่างกว้างขวาง สร้างความสงสัยให้กับสังคมเป็นอย่างมาก

2.3.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ดร. นิธินำเสนอบทความเรื่อง “วัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่” เพื่อให้ประชาชนร่วมกันสร้างกระแสต่อต้าน เพราะวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่เกิดจากผู้ที่ถืออำนาจทางการเมืองอาศัยกลไกของรัฐสมัยใหม่สถาปนาวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่เป็นวัฒนธรรมของชาติ และมองคุณค่าสูงสุดอยู่

ที่เงิน ทำให้เกิดความไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม และสร้างค่านิยมผิดให้กับสังคมไทย ส่วนบทความเรื่อง “ในพระปรมาภิไธยและพระบรมราชโองการ” ดร.นิธินาเสนอเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสังคมที่เกิดข้อสงสัยในประเด็นเรื่องพระราชอำนาจ หลังจากที่ มีผู้หยิบยกเรื่องดังกล่าวมากล่าวถึงอย่างกว้างขวาง

2.3.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ 30 กันยายน – 6 ตุลาคม 2548 ฉบับที่ 1311 ที่ว่า “นิธิ เอียวศรีวงศ์ ชำแหละ ‘เศรษฐกิจใหม่’ ” เป็นการสะท้อนบทบาทของ ดร.นิธิที่เป็นนักวิชาการที่ได้รับความเชื่อถือในสังคม การที่ ดร.นิธิมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ทั้งยังมีจุดยืนที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อความยั่งยืนและความเท่าเทียมกันของสังคมไทยที่ไร้ความเท่าเทียมกันทั้งทางโอกาสและทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสาเหตุที่แท้จริงของความเชื่อและความมั่งงายของคนในสังคม เขาจึงนำเสนอเรื่องวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน รวมถึงประเด็นเรื่องพระราชอำนาจที่มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางอีกด้วย

การนำเสนอดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในสังคมไทย การที่บุคคลผู้มีอำนาจในสังคมสามารถอาศัยอำนาจนั้นเพื่อสถาปนาวัฒนธรรมของตนเป็นวัฒนธรรมของชาติได้ ส่วนประเด็นเรื่องพระราชอำนาจนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าคนทั่วไปยังคงมีพื้นฐานความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาธิปไตย มักเข้าใจว่าประชาธิปไตยคือการปกครองของเสียงข้างมาก เมื่อมีการหยิบยกประเด็นเรื่องพระราชอำนาจ อันเป็นประชาธิปไตยในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยิ่งทำให้ประชาชนเกิดความสับสนมากขึ้น

2.3.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นนักคิด นักเขียนที่โดดเด่นที่สุดของคนหนึ่งในสังคมไทย โดยได้รับแนวคิดจาก เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับปัจเจกชนว่า ต้องมีความรู้ มีวิจารณ์ญาณที่ดี รวมทั้งมีเสรีภาพในการคิดและการแสดงออกทางความคิด เพื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมและนำสังคมไปสู่ความก้าวหน้า โดยทั้งสังคมและปัจเจกชนนั้นต้องมีหลักธรรมและจริยธรรมที่ต่างต้องยึดถือ ดังนั้นปัจเจกชนในความหมายนี้จึงเป็นผู้มีสำนึกที่จะเป็นคนดีโดยส่วนตัวและสำนึกในหน้าที่ที่ทำได้ต่อสังคม ซึ่งแนวคิดของนักปรัชญาตะวันตกผู้นี้มีอิทธิพลทั้งต่องานและวิถีการดำเนินชีวิตของเขาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสอดคล้องกับรากฐานทางความคิดของ ดร.นิธิ ในการรักความเป็นธรรม การมีเสรีภาพหรือการเป็นเสรีชน

การวิพากษ์วิจารณ์สังคมในมุมมองต่างๆ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐีใหม่จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นจุดยืนที่ตรงข้ามกับนายกฯ การนำเสนอแนวคิดของดร.นิธิ ผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์นั้นเพื่อต้องการให้ความคิดเห็นของเขาส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และผลักดันให้สังคมไทยไปสู่อุดมคติ คือ เป็นสังคมที่ประชาชน โดยเฉพาะคนชั้นล่าง หรือชาวบ้านมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเลือกทางเดินชีวิตของตน

2.3.6 ทรรศนะข้อมูลและความรู้ (resource)

ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีฐานความรู้และภูมิปัญญาเกี่ยวกับสังคมไทยที่ศึกษาสั่งสมมานาน อีกทั้งยังมีประสบการณ์การเป็นผู้ช่วยวิจัยของดร.เฮอร์เบิร์ต ฟิลลิปส์ นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ในการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องปัญหาชนไทย รวมถึงความสามารถที่จะประยุกต์แนวคิดกับทฤษฎีทางวิชาการจากตะวันตกทั้งเก่าและใหม่มาอธิบายด้วยรูปแบบที่สร้างความเข้าใจให้กับผู้อื่นได้โดยง่ายในแบบของเขาเอง

เนื่องจากอาจารย์นิธิมีความรอบรู้ที่หลากหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะด้านประวัติศาสตร์ จึงสามารถเชื่อมโยงความรู้เหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบด้วยทักษะแบบองค์รวม การนำเสนอแนวคิดของเขาผ่านบทความในหนังสือพิมพ์มติชนรายวันและนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เป็นเสมือนการต่อยอดทักษะแบบองค์รวมของเขาให้ชัดเจนขึ้นด้วย

2.4 ดร.ป๋วย อึ๊งภากร

2.4.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะ ปี 2507 โดยคำประกาศเกียรติประวัติตอนหนึ่งมีข้อความว่า "บุคคลสำคัญผู้แสดงบทบาทอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของธนาคารแห่งประเทศไทยในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยมีเสถียรภาพการเงินควบคู่กันไป นายธนาคารระหว่างประเทศยกย่องว่านายป๋วยเป็น ผู้ว่าธนาคารกลางที่มีความสามารถดีเด่นคนหนึ่งของโลก ... การกระทำของนายป๋วยยังเป็นแรงบันดาลใจ สำหรับข้าราชการผู้ขยันขันแข็ง นายป๋วยผู้ถือได้ว่า ความเรียบง่ายคือความงามและความซื่อสัตย์สุจริต คือคุณความดีสูงสุดของชีวิตข้าราชการ เป็นหลักประจำในซึ่งยึดถือมาช้านาน และได้เผยแพร่กับเพื่อนร่วมงาน ด้วยว่า ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ ผู้แสวงหาความจริงและผู้ใช้วิชาชีพ จะต้องไม่เป็นเพียงผู้ที่คอยเรียนรู้อยู่เสมอและ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หากยังต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และต้องแสดงให้ปรากฏออกมาถึงความซื่อสัตย์สุจริตนั้นอย่างเพียงพอที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นมีความซื่อสัตย์สุจริตด้วย"

2.4.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

เหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516 เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของพลังภาคประชาชนที่เข้มแข็งขึ้น ในขณะที่บทบาทของทหารในการปกครองประเทศลดลง ซึ่งบทความในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันที่ 14-20 ตุลาคม 2548 เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับข้อมูลใหม่ของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่ได้จากเอกสารราชการที่เคยตีตราลับในหอจดหมายเหตุอังกฤษ เอกสารดังกล่าวถูกเปิดเผยหลังจากมีอายุครบ 30 ปี เพื่อให้ผู้สนใจได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าความรู้ความเข้าใจเบื้องหลังเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ ได้ลึกซึ้งขึ้น

เจ แอล โจน (ผู้บันทึก) ได้สนทนากับ ดร.กระจ่าง พันธมนาวิน อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และที่ปรึกษาเรื่องชาวเขาประจำ กอ.รมน. ทั้งยังเป็นเพื่อนสนิทของ พันเอกสุตสาย ผู้ที่ช่วยบริหารศูนย์นิคมสร้างตนเองของชาวเขา ทำให้เขามีข้อมูลที่นำเชื่อถือ เรื่องความคิดเห็นและกิจการของทั้งค่านักวิชาการและนักศึกษาทั้งด้านรัฐบาล เจ แอล โจน ได้สรุปความเห็นของ ดร.กระจ่างเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ไว้ว่า ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการจัดการเดินขบวนประท้วงที่เป็นชนวนนำไปสู่จุดจบของรัฐบาล โดยได้รับการยืนยันจากปราโมช นาคทรพรพ อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าได้รับคำสั่งอย่างละเอียดจากดร.ป๋วย

2.4.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

จากเอกสารราชการที่เคยตีตราลับในหอจดหมายเหตุอังกฤษที่ถูกนำเสนอในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันที่ 14-20 ตุลาคม 2548 โดยกล่าวว่าดร.ป๋วยมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการจัดการเดินขบวนประท้วงที่เป็นชนวนนำไปสู่จุดจบของรัฐบาล หากกลับไปดูประวัติของดร.ป๋วยจะพบว่า เขาเคยเข้าร่วมคณะเสรีไทยในประเทศอังกฤษ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการรุกรานของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น รักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติไทย ดังนั้นหากดร.ป๋วยมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการเดินขบวนประท้วงของนักศึกษาจนนำไปสู่จุดจบของรัฐบาลทหาร อาจเพราะต้องการเรียกร้องประชาธิปไตย แต่ไม่สามารถเข้าร่วมอย่างเปิดเผยได้ เพราะในช่วงนั้นจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียร ไม่เห็นด้วยที่ดร.ป๋วยจะรับตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะเกรงว่าจะใช้พลังนักศึกษา เป็นพลังต่อต้านรัฐบาล

2.4.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประจำวันวันที่ 14-20 ตุลาคม 2548 ที่ว่า “เปิดเอกสารลับสุดขอด เบื้องหลัง 14 ตุลาคม 2516 ฟุ้งปลายหอก ‘ดร.ป๋วย’ NET-NET” เป็นการเปิดเผยข้อมูลจากเอกสารราชการที่เคยตีตราลับในหอจดหมายเหตุอังกฤษ เนื่องจากตามข้อมูลของประวัติศาสตร์ไทยในเหตุการณ์นี้ไม่มีการเอ่ยถึงชื่อของดร.ป๋วยมา มีส่วนร่วมในการเดินขบวนเรียกร้องประชาธิปไตยดังกล่าว ทำให้เห็นว่าข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยไม่ได้มีอยู่เพียงแต่ในประเทศเท่านั้น ยังมีข้อมูลอีกมากมายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศไทยอยู่ที่อื่นๆ ด้วย

2.4.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ เคยเป็นสมาชิกในขบวนการเสรีไทย ขบวนการใต้ดินที่ดำเนินการระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการรุกรานของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น และรักษาเอกราชและอธิปไตยของประเทศไทย ถือเป็นแหล่งข่าวสำคัญของฝ่ายสัมพันธมิตร

ในสมัยรัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ มีการเรียกร้องให้ดร.ป๋วยเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่เขาปฏิเสธเนื่องจากสนใจเรื่องการศึกษาและการพัฒนาชนบทมากกว่า ดังนั้นเขาจึงได้รับตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้เสนอแนวทางในการขยายมหาวิทยาลัยไปยังรังสิต การขยายสาขาวิทยาศาสตร์เพื่อเกี่ยวพันกัน การรับนักเรียนเรียนดีจากชนบทเข้ามาศึกษา หรือโครงการช่างเผือก การให้คณะต่างๆ จัดทำโครงการบริการสังคม นอกจากนี้การที่ดร.ป๋วยได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะ เป็นการแสดงอุดมการณ์เพื่อสังคมของเขาได้อย่างดีเช่นกัน

2.4.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการเสรีไทย ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ทำให้ดร.ป๋วยมีประสบการณ์ทางการเมืองซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์การเมืองที่เขาต้องเผชิญและต้องตัดสินใจในเวลาต่อมา และในขณะเสรีไทยนี้เองที่ทำให้เขารู้จักและมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง อาทิ ปรีดี พนมยงค์ หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นต้น และเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นเสรีไทยเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เขาจึงสาบานว่าจะไม่รับตำแหน่งทางการเมืองใดๆ โดยมุ่งเน้นด้านการศึกษาและการพัฒนาชนบทเป็นสำคัญ

ดร.เป็วยยังมีบทบาทสำคัญของความสำเร็จในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ซึ่งหลายคนกล่าวว่าเขาเป็นข้าราชการที่ยันยืนแข็ง ชื่อสัตย์ สุจริต เรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เขาถูกเชิญให้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในสมัยรัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ แต่เขาปฏิเสธ และรับตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แทน

3. บุคคลผู้มีชื่อเสียง (Celebrity) ได้แก่

3.1 อานันท์ ปันยารชุน

3.1.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

อานันท์ ปันยารชุน จบการศึกษาปริญญาตรี สาขากฎหมาย จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (เกียรตินิยม) ประเทศอังกฤษ เริ่มเข้ารับราชการในกระทรวงต่างประเทศ บทบาทด้านการเมืองที่สำคัญของอานันท์ นอกจากจะได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง 2 ครั้ง โดยมีผลงานสำคัญๆ อาทิ การปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบข้าราชการ การริเริ่มที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน การส่งเสริมตลาดทุน เป็นต้น นอกจากนี้เขายังเคยเป็นคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร กรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากกรณีกฎหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา คณะที่ปรึกษาราชการฝ่ายบริหาร ปัจจุบันเขาเป็นประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)

3.1.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เป็นจุดเริ่มต้นของการปรองดองแห่งชาติ โดยอานันท์ ปันยารชุน ในฐานะประธาน กอส. มีสิทธิ์ขาดในการเลือกกรรมการทั้งหมด แม้ว่ากรรมการหลายคนจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกับนายกฯ แต่กอส. เป็นองค์กรที่ทำงานอิสระ ไม่ขึ้นกับรัฐบาล โดยเรียกร้องให้ทุกฝ่ายทั้งในและนอกรัฐบาลสนับสนุนแนวทางสันติวิธีอย่างเคร่งครัดต่อปัญหาความไม่สงบในภาคใต้

อานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) วิพากษ์วิจารณ์การออกพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ของรัฐบาลว่าการออกกฎหมายพิเศษเช่นนี้ทำได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากกระบวนการการออกกฎหมายเร่งรีบไม่ผ่านสภา และที่สำคัญคนส่วนใหญ่กลัวและ

หากระแวงการใช้อำนาจ เพราะการออกพระราชกำหนด โดยอ้างสถานการณ์อย่างฉุกเฉิน เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนและสื่อมวลชน ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ แต่กลับจะเป็นการสร้างวิกฤตให้เกิดขึ้น เขาจึงเสนอให้ประกาศใช้พระราชกำหนดเพียงไม่กี่ข้อเพื่อลดความรุนแรงลง และยังเปิดช่องให้มีการร้องเรียนหากได้รับความไม่เป็นธรรมจากการใช้พระราชกำหนดด้วย และจากการแถลงการณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานี เรื่องความไม่สงบในภาคใต้ กรณีวัดพรหมประสิทธิ์ที่ถูกคนร้ายบุกเข้าทำลายเผา และฆ่าพระนั้น ทำให้เกิดการเรียกร้อง 15 ข้อ โดยหนึ่งในนั้นก็คือความต้องการให้ยุบและยกเลิกองค์การอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เพราะก่อให้เกิดความแตกแยก หลังจากนั้นทางกอส. จึงมีข้อเสนอ 14 ข้อต่อรัฐบาลเพื่อสร้างแนวทางให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.1.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

อานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากแนวคิดของรัฐบาลที่ต้องการสร้างสันติสุขของประชาชน ดำเนินการโดยสันติวิธี แต่หลังจากที่รัฐบาลจะออกประกาศใช้พระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนและสื่อมวลชน โดยอาจจะสร้างวิกฤตให้มากขึ้นจนไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นอานันท์และคณะกรรมการ กอส. จึงพยายามจะลดความพยายามใช้อำนาจตาม ของรัฐบาล และอยู่ในกรอบที่กอส. ต้องการเช่นกัน เพื่อเป็นการลดกระแสความกดดันที่สังคมมีต่อนายกฯ ทักษิณ และรัฐบาลในแง่ความไม่ไว้วางใจในเรื่องการใช้อำนาจ

3.1.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 22-28 กรกฎาคม 2548 ที่ว่า SOUTHERN VIOLENCE เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานองค์การอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) โดยต้องอาศัยความเป็นกลางเพราะกอส. เป็นองค์กรอิสระ ส่วนภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 28 ตุลาคม-3 พฤศจิกายน 2548 ที่ว่า สมานะ ‘ฉัน’ สมานะ ‘เธอ’ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสมานสามัคคีของคนในสังคม ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ โดยเฉพาะปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้

3.1.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

อานันท์ ปันยารชุน ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการจากรัฐบาล จากมูลนิธิรางวัลแมกไซไซ และยังได้รับรางวัลบุคคลแห่งปี ประจำปี 2540 อีกด้วย จากรางวัลแมกไซไซนี้เองที่แสดงให้เห็นความมุ่งมั่น ทุ่มเทในการรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยและปราบปรามการคอร์รัปชัน การทำงานอย่างโปร่งใสจึงกลายเป็นแนวคิดสำคัญในการทำงานของเขา

3.1.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

อานันท์ ปันยารชุน เป็นคนที่มีหูตาที่เปิดกว้าง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นอยู่เสมอ เขามีความสัมพันธ์อันดีกับนักวิชาการ นักธุรกิจ นักพัฒนาองค์กรเอกชน กลุ่มข้าราชการระดับสูง และผู้นำในวงการอาชีพต่างๆ รวมถึงนักการเมืองทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่จากประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย อีกทั้งการที่อานันท์ได้ถูกเชิญรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง 2 ครั้งท่ามกลางสภาพบ้านเมืองที่กำลังวุ่นวาย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการประเทศที่หลายฝ่ายให้ความไว้วางใจ

3.2 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์

3.2.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) และเข้ารับราชการทหาร นอกจากภารกิจในราชการทหารแล้ว พลเอกสุรยุทธ์ยังเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาครั้งที่ 1 และ 2 ทั้งยังเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์กรณีกองกำลังกะเหรี่ยงก่อคดีอำมิบูกยัดโรงพยาบาลราชบุรี หลังจากเกษียณอายุราชการได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นองคมนตรี ดูแลและด้านความมั่นคงและปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายตามที่ทรงพระประสงค์ และนิตยสารไทม์ ได้ยกย่องให้พลเอกสุรยุทธ์เข้ารับตำแหน่งผู้นำอาเซียนแห่งปี 2546 (ASIAN HERO OF THE YEAR)

พลเอกสุรยุทธ์มีภาพลักษณ์ที่เป็นนายทหารและเป็นที่รู้จักของสื่อมวลชนในนามทหารประชาธิปไตย จึงทำให้เขานำตัวเองและกองทัพห่างจากการเมืองได้ไม่ยากนัก อีกทั้งยังไม่คบหากับนักการเมือง ยกเว้นนักการเมืองที่เป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเท่านั้น เขาจึงกลายเป็นนายทหารที่ซื่อสัตย์ สุจริต และเป็นที่ยอมรับ

3.2.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ได้ออกมากล่าวเดือนนายกฯ ทักษิณ และ สนธิ ลิ้มทองกุลที่ใช้กลยุทธ์ในการทำลายฝ่ายตรงข้ามโดยการกล่าวหาว่าต่างฝ่ายต่างหมิ่นสถาบันชั้นสูง อาทิ เรื่องการคืนพระราชอำนาจ เป็นต้น หากทุกฝ่ายลดการอ้างอิงลงได้ก็จะ เป็นประโยชน์ในระยะยาว

3.2.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ไม่ต้องการให้มีการอ้างอิงถึงสถาบันชั้นสูง เพราะเป็น เรื่องไม่สมควร ดังนั้นจึงออกมากล่าวเดือนทั้งนายกฯ และ สนธิ ลิ้มทองกุลถึงกรณีการอ้างอิง กรณีดังกล่าว

3.2.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 2-8 ธันวาคม 2548 ที่ว่า องคมนตรี สุรยุทธ์ จุลานนท์ เดือน กลุ่ม โหนด ‘ฟ้า’ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก การที่กล่าวอ้างอิงถึงสถาบันชั้นสูงเป็นเรื่องไม่สมควร เพราะเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและยากที่ประชาชนจะรับได้

3.2.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

เมื่อครั้งที่เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พลเอกสุรยุทธ์ในตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ (ผบ.นสส.) ที่ต้องนำทหารรบพิเศษจากลพบุรีเข้ามาปฏิบัติการในกรุงเทพฯ ได้ทำให้เขาได้บทเรียนสำคัญ รวมถึงการยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) จนนำมาสู่เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้เขาแน่วแน่ว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และเป็นบทเรียนแก่นักการเมืองด้วยว่า อย่าเอากองทัพไปเป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจ และอย่าเข้ามาก้าวล่วงเรื่องภายในกองทัพ อย่าคิดเอากองทัพไปเป็นฐานทางการเมือง ซึ่งตลอดเวลาที่เป็นผู้บัญชาการกองทัพบก (ผบ.ทบ.) พลเอกสุรยุทธ์เคร่งครัดการทำหน้าที่ ภายใต้อำนาจของกองทัพบกที่ว่า “เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน” และมอดได้ “4 ป. ประหยัด โปร่งใส เป็นธรรม ประสิทธิภาพ” ที่สะท้อนนโยบายด้านการทหาร การเมือง และพัฒนากองทัพและกำลังพล

3.2.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นลูกชายคนเดียวของ พ.ท.พโยม นายทหารที่มีบทบาทสูงทั้งในกองทัพและการเมือง ซึ่งทำให้เขาซึมซับเอาความคิดทางการเมืองมาด้วย ตั้งแต่เล็ก อีกทั้งยังเป็นทหารคนสนิทของจอมพล ป. พิบูลสงครามด้วย เขาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถทางการบริหาร ริเริ่มโครงการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกองทัพ จนได้รับรางวัลจักรดวงดาว รางวัลบุคคลตัวอย่าง บุคคลแห่งปีในโอกาสต่างๆ ที่ล้วนแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นคนสมถะ จริ่งใจ มีคุณธรรมเปิดเผย ตรงไปตรงมา มีคุณสมบัติพร้อมด้านความรู้ ประสบการณ์ ทั้งงานราชการและงานการเมือง มุ่งประโยชน์ต่อสถาบันและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง

4. นักสื่อสารมวลชน (Press) ได้แก่

4.1 สโรชา พรอุดมศักดิ์

4.1.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

สโรชา พรอุดมศักดิ์ เคยทำงานเป็นผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวประจำนิวส์ไลน์ รายการข่าวภาคภาษาอังกฤษ ทางเนชั่นชาแนล เป็นผู้สื่อข่าวภาคพื้นอินโดจีนของชาแนล นิวส์ เอเชีย, สิงคโปร์ (Channel News Asia, Singapore) ผลิตโดยมีเดียคอร์ปนิวส์ แพร่ภาพใน 16 ประเทศทั่วเอเชีย หลังจากหมดสัญญากับทางสิงคโปร์ สนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ให้เข้าร่วมงานกับบริษัท ไทยเดย์ ดอทคอม จำกัด (บริษัทในเครือ) ในตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการช่องข่าว “11 News 1” โดยหวังจะให้เธอบริหาร Thailand Outlook Channel สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมภาคภาษาอังกฤษแห่งแรกของเมืองไทย ซึ่งสนธิต้องการให้เป็นเหมือน CNN หรือ BBC ฉบับเอเชีย และเหมือน HNK ของญี่ปุ่นหรือ Arirang ของเกาหลีที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์วัฒนธรรมของตนด้วย

สนธิได้เลือกให้สโรชาเป็นผู้ดำเนินรายการคู่ในรายการ “เมืองไทยรายสัปดาห์” โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และความเป็นสื่อมวลชนในการวิเคราะห์ข่าวสารสถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4.1.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

สโรชา พรอุดมศักดิ์ เป็นผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์คู่กับสนธิ ลิ้มทองกุล รายการวิเคราะห์ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภายใต้อันเชื่ปัดว่ารายการนี้จะเป็นมุมมองแบบภูมิทัศวันออกของ

สนธิปะทะกับแนวคิดแบบโลกตะวันตกของสโรชา แต่ในช่วงหลังที่สนธิปฏิเสธระบอบทักษิณ ทั้งสนธิ สโรชา และรายการเมืองไทยรายสัปดาห์จึงกลายเป็นฝ่ายที่อยู่ตรงกันข้ามกับนายกฯ ทักษิณ การออกอากาศจึงเต็มไปด้วยความกดดันที่นำเสนอข้อมูลที่โจมตีนายกฯ โดยเฉพาะ จนกระทั่งการออกอากาศในวันที่ 15 กันยายน 2548 กลายเป็นการออกอากาศครั้งสุดท้าย เนื่องจากมีคำสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการนี้ด้วยข้อหากระทำในสิ่งที่ไม่สมควรต่อสถาบัน ชันสูง ทั้งสองปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าวและเชื่อว่าเบื้องหลังคือการสั่งแบนของนายกฯ

สนธิและสโรชาจึงย้ายรายการเมืองไทยรายสัปดาห์มาออกอากาศที่ สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASTV ช่อง NEWS 1 โดยเป็นการจัดรายการนอกสถานที่ และ เรียกว่ารายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร นอกจากนี้ยังออกอากาศสดผ่านเว็บไซต์ www.managerradio.com และเครือข่ายวิทยุชุมชนอีกหลายสถานีทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ การทวงคืนประเทศไทยจากนายกฯ ทักษิณ จนมีกระแสตอบรับจากฝ่ายไม่ชอบ นายกฯ และคนทั่วไปเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ทั้งสองยังคงเป็นจำเลยที่ถูกพ.ต.ท.ทักษิณยื่นฟ้องฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ทั้งทางอาญาและทางแพ่ง โดยมีกรณียกฟ้องเงินค่าเสียหายถึง 500 ล้านบาท รวมไปถึงการแจ้งความดำเนินคดีฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของนายตำรวจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทยด้วย

4.1.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ในเบื้องต้นนั้นรายการเมืองไทยรายสัปดาห์เกิดมาเพื่อเป็นรายการวิเคราะห์ ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่หลังจากที่สนธิยื่นกรณไม่รับระบอบทักษิณ รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ก็ กลายเป็นรายการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และยิ่งเมื่อถูกระงับการออกอากาศจากทาง อสมท. ทำให้สนธิจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรและออกอากาศสดผ่านเว็บไซต์ www.managerradio.com และเครือข่ายวิทยุชุมชนอีกหลายสถานีทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ การทวงคืนประเทศไทยจากนายกฯ ทักษิณ หรือโค่นล้มนายกฯ ทักษิณอย่างเปิดเผย จนมีกระแสตอบรับจากฝ่ายไม่ชอบนายกฯ และคนทั่วไปเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

4.1.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18-24 พฤศจิกายน 2548 ที่ว่า ดอกไม้ ดอกไม้จะบาน ‘สโรชา’ กล่าวหาญ จะบานในใจ ‘มีอบ’ เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาทของสโรชาท่ามกลางปัญหาทางการเมืองที่ต้องเผชิญอยู่กับผู้มีอำนาจ

ทางการเมือง โดยผู้เขียนใช้คำเพื่อสร้างกำลังใจสโรชา เพราะท่ามกลางสถานการณ์ที่รุนแรง และเลวร้าย กำลังใจถือเป็นสิ่งสำคัญ

4.1.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

การดำเนินรายการ “เมืองไทยรายสัปดาห์” ในช่วงแรกจะเห็นได้ว่า ทั้งสนธิ และสโรชามีแนวคิดที่สอดคล้องกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีอย่างแยกไม่ออก อีกทั้งยังช่วยอธิบายแนวคิดและวิธีการของนายกฯ ได้อย่างชัดเจนอีกด้วย แต่เมื่อสนธิขึ้นกรานว่า ไม่สามารถรับระบอบทักษิณได้อีกต่อไป รายการเมืองไทยรายสัปดาห์จึงกลับไปยืนอยู่ในฝั่งตรงข้ามนายกฯ ทักษิณอย่างชัดเจน จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าสโรชาจะปรับแนวคิดให้ไปในทิศทางเดียวกับสนธิหรือรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ คือการมุ่ง โคนล้มนายกฯ ทักษิณ และ ทวงคืนพระราชอำนาจ

4.1.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

สโรชา พรอุดมศักดิ์ จบการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์การทำงานด้านข่าวในหลายๆ แง่มุม ทั้งนักข่าว ผู้ประกาศ พิธีกร บรรณาธิการ และโปรดิวต์ไคเร็กเตอร์คุมทีมงานทั้งสถานี อีกทั้งยังมีข้อได้เปรียบทางภาษา มีบุคลิกที่โดดเด่น มั่นใจในตนเอง กอปรกับความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมาทางด้าน โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงจากสหรัฐอเมริกาด้วย

การที่สนธิ ลืมทองกุล คิดต่อให้มาเป็นผู้อำนวยการโครงการช่องข่าว 11 NEWS 1 นั้นเป็นการบ่งบอกถึงความสามารถในการทำงานของเธอได้ดี แม้ว่าเธออาจจะไม่เคยประสบการณ์การเผชิญกับเหตุการณ์การคุกคาม การโจมตีที่รุนแรงเช่นนี้ การเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์นี้ เธอจึงได้รับกำลังใจจากประชาชนผู้ที่สนับสนุนให้มีการ โคนล้มนายกฯ ทักษิณ เช่นเดียวกับสนธิที่ยังคงช่วยประคับประคองดูแลสโรชาอยู่ ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเลวร้ายแค่ไหน ดังนั้นความได้เปรียบของสนธิจึงเป็นความได้เปรียบของสโรชาด้วย

4.2 สนธิ ลืมทองกุล

4.2.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

สนธิ ลืมทองกุล เป็นนักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้ก่อตั้งและเจ้าของหนังสือพิมพ์ในเครือผู้จัดการ อีกทั้งยังเป็นผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ เขาเป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพและนักบริหารมืออาชีพที่มีประสบการณ์กว้างขวางและต่อเนื่องคนหนึ่ง ตั้งแต่การเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา การบริหารหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพแรกๆ ของเมืองไทย และดูแลกิจการ

สำนักพิมพ์ในกลุ่มพีเอสเอ และก่อตั้งบริษัท ตะวันออกแมกกาซีน ผลิตหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายเดือน และผู้จัดการรายสัปดาห์ ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษากลุ่มหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ และอาจารย์พิเศษ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ มีรูปแบบของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์นั้น เป็นการวิเคราะห์ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นเสมือนการมองเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยมุมมองแบบภูมิปัญญา ตะวันออกของสนธิ ลืมทองกุลปะทะกับแนวคิดแบบโลกตะวันตกของสโรชา พรอุดมศักดิ์ หลังจากที่สนธิได้นำบทความที่มีชื่อว่า “พ่อของแผ่นดิน” มาอ่านออกอากาศในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ในวันที่ 9 กันยายน 2548 จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) ได้มีคำสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ เขาเห็นว่าไม่เป็นธรรมจึงประกาศจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรขึ้นบริเวณสวนลุมพินีจนมีประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมจำนวนมาก

4.2.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

สนธิ ลืมทองกุล ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์คู่กับสโรชา พรอุดมศักดิ์ ซึ่งเป็นรายการวิเคราะห์ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เสมือนการมองเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยมุมมองแบบภูมิปัญญา ตะวันออกของสนธิกับแนวคิดแบบโลกตะวันตกของสโรชา แต่การออกอากาศในวันที่ 9 กันยายน 2548 ที่เขานำบทความที่มีชื่อว่า “พ่อของแผ่นดิน” มาอ่านออกอากาศ ทำให้องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) ได้มีคำสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ สนธิและสโรชาจึงประกาศจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรขึ้น โดยมุ่งเน้นประเด็นการเปิดเผยข้อมูลการบริหารประเทศที่ไม่โปร่งใสและไม่ชอบธรรมของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาล รวมถึงการใช้ยุทธวิธีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชั้นสูงในการโจมตีนายกฯ ทักษิณ ทั้งกรณีการทำบุญที่วัดพระแก้ว ถวายพระราชอำนาจคืนให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีประชาชนเดินทางเพื่อเข้ารับฟังและมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับสนธิ จำนวนมากจนเกิดเป็นม็อบคุกรุ่น⁵ (Passive Mob) ทุกครั้งที่สนธิและสโรชาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรขึ้น

⁵ ม็อบคุกรุ่น (Passive Mob) เป็นการรวมตัวของบุคคลชั่วคราว เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเรียกร้อง เดินขบวน ยื่นข้อเสนอส่งตัวแทนร่วมโต๊ะเจรจา

4.2.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

ในเบื้องต้นนั้นรายการเมืองไทยรายสัปดาห์เกิดมาเพื่อเป็นรายการวิเคราะห์ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่หลังจากที่สนธิชนกรานไม่รับระบอบทักษิณ รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ก็กลายเป็นรายการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ เหน็บแนนข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลที่ไม่เป็นมีความโปร่งใส รวมถึงการใช้อำนาจในทางมิชอบ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง และร่วมกันต่อต้านรัฐบาลทักษิณ เมื่อถูกระงับการออกอากาศจากทาง อสมท. ทำให้สนธิจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรและออกอากาศสดผ่านเว็บไซต์ www.managerradio.com และเครือข่ายวิทยุชุมชนอีกหลายสถานีทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ การทวงคืนประเทศไทยจากนายฯ ทักษิณ หรือ โคนันล์มนายฯ ทักษิณ อย่างเปิดเผย จนมีกระแสตอบรับจากฝ่ายไม่ชอบนายฯ และคนทั่วไปเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

4.2.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือมาก เนื่องจากเป็นคนกล้า และมีจิตวิญญาณของนักหนังสือพิมพ์สูง อีกทั้งยังมีทักษะในการพูด โน้มน้าวใจผู้อื่นเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อนำเสนอข้อมูลต่างๆ ผ่านรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ประชาชนจำนวนมากจึงเห็นด้วย จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25 พฤศจิกายน-1 ธันวาคม 2548 ที่ว่า “พลาญภาพ สนธิ ลิ้มทองกุล SONDHI POWER” เป็นการสะท้อนให้เห็นความเชื่อถือและยอมรับในตัวของสนธิที่มีอิทธิพลต่อประชาชนจำนวนมากที่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกับเขา ประกอบกับแสดงให้เห็นความไม่พอใจของประชาชนต่อรัฐบาล และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อย่างรุนแรงเช่นกัน

4.2.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ที่นำเสนอข้อมูลการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการใช้อำนาจในทางมิชอบ และมีประชาชนจำนวนมากเห็นด้วยและเข้าร่วมต่อต้าน จุดยืนที่เด่นชัดของสนธิคือการต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รวมถึงรัฐบาลชุดนี้ โดยใช้ยุทธวิธีที่เกี่ยวกับเนื่องกับสถาบันชั้นสูงในการโจมตีนายฯ ทักษิณ ทั้งกรณีการทำบุญที่วัดพระแก้ว ถวายพระราชอำนาจคืนให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกจากจะมีประชาชนจำนวนมากเข้าร่วมกับการต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ของสนธิแล้ว อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ หัวหน้า

พรรคมหาชน รวมถึงนักวิชาการหลายเขาก็เข้าร่วมกับการชุมนุมภายใต้การนำของสนธิในครั้ง
นี้ด้วย

4.2.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ก่อตั้งและเจ้าของบริษัทในเครือผู้จัดการ ซึ่งเป็นสื่อที่มี
ศักยภาพมาก เพราะมีเครือข่ายทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์
รวมไปถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างอินเทอร์เน็ต จึงทำให้การเผยแพร่ข่าว ความคิดเห็นเป็นไปได้อ
อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เขาเป็นสื่อมวลชน นักประวัติศาสตร์ และนักการตลาดที่ฉลาด
เฉลียว มีคารมคมคาย เก่งการวิพากษ์วิจารณ์แบบไม่กลัว ตรงไปตรงมา จึงเป็นที่โดนใจของ
แฟน ๆ รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ด้วยบทบาทของสนธิในฐานะสื่อมวลชนที่เป็นทั้งนักคิด
นักวิเคราะห์ที่น่าเสนอข่าวสารต่อสาธารณะ รวมถึงการเป็นผู้ดำเนินรายการเมืองไทยราย
สัปดาห์ ซึ่งสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เมื่อวันที่ 12-16 พฤศจิกายน 2548
พบว่า คนกรุงเทพฯ อายุ 18 ปีขึ้นไปร้อยละ 30.3 ติดตามดูรายการนี้ และผู้ชมร้อยละ 56.0 มี
ความเชื่อถือในตัวสนธิ เป็นการแสดงให้เห็นการมีอิทธิพลทางความคิดของเขาด้วย อีกทั้งจาก
ประสบการณ์การทำงานทำให้สนธิเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ทั้งในทางธุรกิจและการเมือง จึงมี
ข้อมูลในหลากหลายด้านซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลเชิงลึกจากบุคคลต่างๆ มานำเสนอ โดยจุดอ่อนที่สุด
ของรัฐบาลทักษิณคือการถูกกล่าวหาเรื่องคอร์รัปชัน ซึ่งตรงนี้ก็กลายเป็นประเด็นที่สนธินำมา
เปิดโปงในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ เช่น การจัดซื้อเครื่องบินซู-30 ของรัสเซีย ความนำ
เคลือบแคลงการแปลงสภาพบริษัทเดินเรือไทย เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ทำให้ปรากฏการณ์สนธิแรงและ
มีน้ำหนักก็คือ ข้อมูลในทางลึกของความไม่ชอบมาพากลในกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของ
คนในรัฐบาลและที่อยู่แวดล้อม

การที่ประชาชนคาดหวังกับรัฐบาลไว้มากอันเห็นได้จากชัยชนะอย่างถล่ม
ทลายของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 แต่รัฐบาลไม่สามารถ
ตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้ จนเกิดเป็นความรู้สึกคับข้องใจและเครียดมากด้วย
ปัญหาที่ยกยอดสมทบมาจากปี 2547 และปัญหาใหม่ในปี 2548 ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความไม่
สงบในภาคใต้ และที่สำคัญคือปัญหาคอร์รัปชัน เช่น กรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด
CTX 9000 เป็นต้น ประกอบกับการที่นายกฯ ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายนับพันล้านบาทจากสนธิ
เกิดเป็นกรณีที่นักการเมืองและผู้มีอำนาจรัฐออกมาโจมตี ฟ้องร้อง ข่มขู่สนธิ มีความพยายามใน
การปิดกั้นการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ทางสถานีวิทยุ และเคเบิลทีวีท้องถิ่น
รวมไปถึงข่าวความพยายามปิดเว็บไซต์ผู้จัดการ ทำให้แฟน ๆ มองว่าสนธิกำลังถูกรังแก และยัง
เป็นการตอกย้ำความเชื่อในเรื่องที่สนธิเปิดโปงความไม่ชอบมาพากลของผู้นำประเทศให้เป็น

จริงยิ่งขึ้น กระแสมวลชนที่ออกมาเคลื่อนไหวจึงไม่ได้เกิดจากการปลุกปั่นจากสภามติฝ่ายเดียว แต่เป็นฝ่ายรัฐบาลและพลพรรคที่สร้างเงื่อนไขบีบบังคับให้มวลชนออกมาร่วมขบวนการเคลื่อนไหวครั้งนี้ด้วย

4.3 ขรรค์ชัย บุญปาน

4.3.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

ขรรค์ชัย บุญปาน เริ่มเขียนหนังสือตั้งแต่สมัยเรียน โดยมีงานเขียนทั้งบทกวี เรื่องสั้นตามหน้านิตยสารและหนังสือพิมพ์ต่างๆ เช่น นิตยสารช่อฟ้า นิตยสารชาวกรุง สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ เพ็ญนคร เป็นต้น หลังจากจบการศึกษาแล้วจึงเข้าทำงานเป็นนักข่าวที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เขา เป็นทั้งนักธุรกิจ นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน และกวีที่มีผลงานหนังสือรวมเล่มจำนวนมากมาย เขาก่อตั้งนิตยสารประชาชาติรายสัปดาห์ภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพัฒนามาเป็นหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน และแตกตัวเพิ่มขึ้นเป็นหนังสือพิมพ์มติชนรายวันและมติชนสุดสัปดาห์

ปัจจุบันเป็นประธานกรรมการบริษัท มติชนจำกัด(มหาชน) เจ้าของเครือข่ายหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อันสำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของไทย สื่อสิ่งพิมพ์ในเครือมติชนปัจจุบันประกอบไปด้วยหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หนังสือพิมพ์ข่าวสดรายวัน หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจราย 3 วัน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารศิลปวัฒนธรรมรายเดือน นิตยสารเส้นทางเศรษฐกิจ นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม และสำนักพิมพ์มติชน

4.3.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

ในปี 2548 ที่ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริหาร บริษัท จีเอ็มเอ็ม จำกัด (มหาชน) เข้ามาซื้อหุ้นในบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) จนก่อให้เกิดกระแสตื่นตัวต่อผู้คัดค้านกันอย่างมาก มติชนจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของปรากฏการณ์การต่อต้านอำนาจเงิน ซึ่งขรรค์ชัย ในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่และประธานกรรมการของบริษัทฯ มองว่านี่หนังสือพิมพ์มติชนไม่ใช่ของตระกูลบุญปาน ไม่ใช่ของพนักงานมติชน แต่เป็นของประชาชน ซึ่งเป็นปากเป็นเสียงให้กับความเป็นธรรมในระดับสำคัญ เป็นปากเป็นเสียงให้กับการต่อสู้เพื่อระบอบประชาธิปไตยในระดับสำคัญมาถึง 30 ปี การที่ไพบูลย์จะเข้ามารวบรวมหุ้นถึง 75% เพื่อครอบงำกิจการโดยเบ็ดเสร็จนั้นจึงไม่สามารถเป็นไปได้

4.3.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

พรรคชัย บุญปาน ประธานกรรมการบริหาร บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ไม่เห็นชอบกับการเข้ามาซื้อหุ้นของไฟบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริหาร บริษัท จีเอ็มเอ็ม จำกัด (มหาชน) เพราะเห็นว่าเป็นการเข้าครอบงำสื่อของนายทุน

4.3.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวข่าวของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 23-29 กันยายน 2548 ที่ว่า มติชน (ไม่) จำกัด มหาชน เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มติชนไม่ใช่ของตระกูลบุญปาน ไม่ใช่ของพนักงานมติชน แต่เป็นของประชาชน ซึ่งเป็นปากเป็นเสียงให้กับการต่อสู้เพื่อระบอบประชาธิปไตย นำเสนอข่าวสารตรงไปตรงมา การที่นายทุนจะเข้ามามีครอบงำกิจการโดยเบ็ดเสร็จนั้นจึงไม่สามารถทำได้

4.3.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

พรรคชัย บุญปาน ก่อตั้งนิตยสารประชาชาติรายสัปดาห์ ภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นเหตุการณ์การต่อสู้ทางการเมืองและการต่อสู้ทางอุดมการณ์ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคที่ธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี หลังรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519 หนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวันก็ถูกปิดพร้อมหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ จากนั้นหนังสือพิมพ์มติชนจึงกำเนิดขึ้นโดยกองบรรณาธิการเดียวกัน ซึ่งพยายามธำรงเป้าหมายที่เคยเป็นมา นั่นคือการดำรงวิชาชีพอย่างอิสระเพื่อที่จะทำความจริงใดๆ ในสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นประโยชน์ของสาธารณชนและประเทศชาติอย่างถูกต้อง เป็นธรรมและเป็นกลาง

สื่อทุกฉบับในกลุ่มมติชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ หนังสือพิมพ์ข่าวสด นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน นิตยสารเส้นทางเศรษฐกิจ และนิตยสารศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงสำนักพิมพ์ล้วนแต่ได้รับความเชื่อถืออย่างสูง ทั้งในเรื่องจุดยืน แนวการนำเสนอข่าวที่นึกถึงประโยชน์ของสังคม สนับสนุนความเป็นธรรม และการพึ่งตัวเองอย่างพอเพียงของปัจเจกชน เกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมาเราขอมเห็นการทำงานของกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในเครือมติชนที่นำเสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคขวากหนามของกำลังอำนาจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือความผันผวนทางเศรษฐกิจ “กลุ่มมติชน” ก็ยังคงยืนหยัดอยู่บนเส้นทางประวัติศาสตร์ของประเทศด้วยความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ จนได้รับยกย่องและจัดอันดับชั้นให้อยู่ในหนังสือพิมพ์น้ำดี หรือกลุ่มเนื้อหาสาระ สมดังคำขวัญชูธงที่ว่า เป็นกลุ่มหนังสือพิมพ์คุณภาพเพื่อคุณภาพของประเทศ

4.3.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

การที่มติชนถูกจัดให้เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพ นำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา เป็นหนังสือพิมพ์เชิงตรวจสอบรัฐบาล ดังนั้นการครอบงำของนายทุนที่กว้านซื้อสื่อ น่าจะเป็นการใช้สื่อในการเป็นกระบอกเสียงให้กับตนเองมากกว่า การกระทำเช่นนี้เป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชน และสื่อมวลชนที่คำนึงถึงวิชาชีพของตน และผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

4.4 สรรยท สุตศนะจันดา

4.4.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

สรรยท สุตศนะจันดา เป็นนักข่าวโดยเริ่มจากการทำข่าวการเมืองที่เนชั่น เขาลักษณะการทำงานที่มีสไตล์เป็นเอกลักษณ์คือ การยิงคำถามที่ค่อนข้างหิว هوا เป็นการถามแบบนักข่าวใหม่ที่ยากรู้อยากเห็นจริงๆ เขาเริ่มหันมาจัดรายการวิทยุจากคลื่น 97 เนชั่นนิวส์ ทอล์ค, 96 สายตรงจากห้องข่าว, 89.5 พุดจาภาษาข่าว และ 90.5 เก็บตกจากเนชั่น ถือเป็นการสร้างชื่อให้เขามากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งได้เข้ามาทำรายการโทรทัศน์ของเนชั่นซาแนล ไม่ว่าจะเป็น รายการเก็บตกจากเนชั่น ซึ่งจัดรายการคู่กับกนก รัตน์วงศ์สกุล ออกอากาศพร้อมกันทั้งวิทยุและโทรทัศน์ รายการคมชัดลึก ซึ่งจัดรายการคู่กับสุทธิชัย หยุ่น รายการก๊วนกวนข่าว หลังจากนั้นก็มีโอกาสเข้ามาเป็นพิธีกรรายการกล่องวิเศษ เกมส์โชว์ทางช่อง 3 รายการจับเข่าคุย รายการเรื่องเล่าเช้านี้ รายการถึงลูกถึงคน และรายการคุยคุ้ยข่าว

4.4.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

สรรยท สุตศนะจันดา เป็นที่รู้จักจากการเป็นพิธีกรเล่าข่าวที่มีภาพลักษณ์ของการเป็นคนดังหรือดาราควบคู่กันไป นอกจากการเป็นพิธีกรในรายการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางช่อง 3 รายการคุยคุ้ยข่าว และรายการถึงลูกถึงคน ทางโมเดิร์นไนน์แล้ว เขายังเปิดบริษัท ชัดถ้อยชัดคำ จำกัด และบริษัท ไร่ส้ม จำกัด สำหรับประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ สารคดี และภาพยนตร์ ซึ่งธุรกิจของเขาโตเร็วยิ่งกว่าก้าวกระโดดจากข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่เปิดเผยว่าทั้งสองบริษัทมีกำไรสุทธิประมาณ 59.2 ล้านบาท ภายในระยะเวลาเพียง 1 ปี นอกจากการทำรายการโทรทัศน์แล้ว เขายังออกพ็อคเก็ตบุ๊กส์ 3 เล่ม คือ “กรรมกรข่าว 1” “กรรมกรข่าว 2 งานรับเหมา” และ “คุยนอกสนาม” โดยแต่ละเล่มมียอดจำหน่ายไม่ต่ำกว่า 1.5 แสนเล่ม

4.4.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

สรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นดารา เป็นพิธีกรเล่าข่าวที่ได้รับความนิยมมาก อีกทั้งยังมีธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ สารคดี และภาพยนตร์ ภายใต้ชื่อบริษัท ชัดถ้อยชัดคำ จำกัด และบริษัท ไรส์ม จำกัด ซึ่งภายในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ได้สร้างกำไรให้เขาอย่างมาก อีกทั้งภาพลักษณ์ของเขาที่เป็นคนดังหรือดาราที่ส่งผลให้เขาประสบความสำเร็จอย่างมาก ทั้งการทำธุรกิจและการเขียนหนังสือ

4.4.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 16-22 ธันวาคม 2548 ที่ว่า “ค่าแรงขั้นต่ำ ‘กรรมกรข่าว’ 100 ล้าน แล้วจ้าาา” เป็นการสะท้อนให้เห็นความนิยมในตัวบุคคลของคนไทย เพราะสรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นพิธีกรเล่าข่าวที่มีภาพลักษณ์ของความเป็นคนดังหรือดาราควบคู่ไปด้วย ส่งผลให้เขามีรายได้จากการทำธุรกิจภายใน 1 ปี มูลค่านับร้อยล้าน

4.4.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

สรยุทธเป็นผู้ดำเนินรายการหลายรายการ ทั้งรายการวิเคราะห์ข่าว รายการสัมภาษณ์บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงรัฐบาลทักษิณ ข่าวที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่ไม่สำคัญเช่นอดีต และถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นส่วนหนึ่งในระบอบทักษิณ ซึ่งนอกจากเขาจะพัฒนาตัวเองขึ้นสู่ระดับนักธุรกิจที่แปลงข่าวเป็นทุนสอดคล้องกับระบบการเมืองไทยยุคทักษิณมิคส์แล้ว ในรายการเล่าข่าวของเขายังทำตัวเป็นนักอ่านข่าวถึงนักประชาสัมพันธ์ที่สนับสนุนการบริหารงานของรัฐบาล เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ภายใต้การบริหารงานของนายกฯ ทักษิณ

4.4.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

การเป็นนักข่าวของสรยุทธโดยส่วนมากจะเป็นข่าวการเมืองนั้น ทำให้เขารู้จักกับนักการเมืองหลายเขา อาทิ ชวน หลีกภัย บรรหาร ศิลปอาชา พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รวมไปถึงถึงพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นต้น การทำงานรายการวิทยุถือเป็นช่วงที่สรยุทธได้เก็บประสบการณ์เรื่องสัมภาษณ์สดอย่างมาก คนที่ทำได้คือต้องรู้ข้อมูล ต้องทำการบ้าน ต้องอ่านหนังสือพิมพ์เยอะ และเป็นคนที่มีความสามารถในการพูดโน้มน้าวใจให้คนคล้อยตาม ซึ่งการจัดรายการของเขาทั้งรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ เป็นการวิเคราะห์เรื่องนั้นๆ ด้วยแง่มุมที่น่าสนใจ และเล่าเบื้องหลังที่มาที่ไปของเรื่องแล้วจึงนำมาโยงเข้ากับข่าวที่เกิดขึ้น และเมื่ออยู่

เนชั่นแนลก็เป็นการบ่มเพาะความรู้ความสามารถ ตั้งสมประสงค์ต่างๆ อย่างเกี่ยวกับงานโทรทัศน์อย่างแท้จริง คำพูดและความคิดของเขามีผลต่อสังคม อันเนื่องมาจากการทำรายการโทรทัศน์ต่างๆ ที่คนดูคาดหวังว่าจะให้เขาช่วยแก้ปัญหา วิเคราะห์ หรือชี้แนะ

การเป็นพิธีกรของเขาที่รายการให้ดูวันละ 2 ช่อง ทั้งเช้า กลางวัน และก่อนนอน บวกกับกลยุทธ์ทางการตลาดผ่านจอด้วยการประกาศผ่านรายการให้บรรดาแฟน ๆ ได้ทราบว่าสทรูทจะไปแจกจ่ายเซ็นต์ที่ไหน บวกกับการให้เขาขึ้นฉบับนิตยสารแพรวประกบกับพอลล่า เทเลอร์ หรือ คัทลียา แมคอินทอช ด้วย ทั้งหมดล้วนแต่ส่งผลถึงความนิยมของสทรูทเป็นอย่างมาก

4.5 วาณิช จรุงกิจอนันต์

4.5.1 เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก (membership criteria)

วาณิช จรุงกิจอนันต์ เป็นรุ่นน้องของขรรค์ชัย บัญปาน เคยทำงานหนังสือพิมพ์ที่สตรีสารรายสัปดาห์ และหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ก่อนจะไปศึกษาต่อปริญญาโท คณะศิลปะที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา โดยระหว่างที่อยู่ต่างประเทศ เขาได้เขียนคอลัมน์จดหมายถึงเพื่อนลงในนิตยสารลลนา เมื่อกลับมาเมืองไทยเขาจึงเขียนหนังสืออย่างจริงจัง และมีผลงานออกมาอย่างสม่ำเสมอ ทั้งรวมบทกวีชุด สารคดีชุด รวมบทความ หนังสือวิชาการ วรรณกรรมเยาวชน รวมถึงเรื่องสั้น ซึ่งรวมเรื่องสั้นชุดชอยเดียวกัน ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการให้เป็นหนังสือซีไรต์ในปี 2527 ต่อมา

เขาเคยทำงานที่ฝ่ายศิลป์ กลสิกรไทย วารสารบ้านของการเคหะ ทำงานแผนกละครกับบริษัท แกรมมีเอ็นเทอร์เทนเมนต์ จำกัด และเขียนบทความให้หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์วาณิช ปัจจุบันเขาเป็นกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบของ บริษัท จีเอ็มเอ็มมิเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย จึงมีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำ พฤติกรรมของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารบริษัท มิให้กระทำผิดกฎหมาย กฎระเบียบของบริษัท

4.5.2 กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก (typical activities)

วาณิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนรางวัลซีไรต์ และอดีตคอลัมนิสต์มติชนรายวัน มติชนรายสัปดาห์ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องพิเชียร คุระทอง บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชน เจ้าของคอลัมน์ทวนน้ำขวางโลก สุวพงศ์ จันฝังเพชร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน และบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ 1- 3 ในความผิดฐานร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา หลังจากบุคคลดังกล่าวเขียนบทความตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน โดยกล่าว

ว่าวณิชไม่บอกความลับแก่เพื่อน และการปิดความลับของเพื่อน ซึ่งในฐานะที่เขาเป็น กรรมการอิสระและเป็นกรรมการฝ่ายตรวจสอบให้กับทั้งบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ย่อมต้องรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมในหน้าที่ การงานที่รับผิดชอบที่จะไม่เอาความลับของบริษัทหนึ่งไปบอกกับอีกบริษัทหนึ่ง

4.5.3 จุดมุ่งหมายโดยภาพรวม (overall aims)

วณิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนรางวัลซีไรต์ และอดีตคอลัมนิสต์มติชนรายวัน มติชนรายสัปดาห์ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องพิเชียร คุระทอง บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชน เจ้าของคอลัมน์ทวนน้ำขวางโลก สุวพงศ์ จันฝังเพ็ชร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน และ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ 1- 3 ในความผิดฐานร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการ โฆษณา

4.5.4 มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ (norms and values)

จากภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 23-29 ธันวาคม 2548 ที่ว่า เปิดปมเงื่อน วณิช จรุงกิจอนันต์ อดีต ‘คอลัมนิสต์’ มติชน ฟ้อง ‘มติชน’ เป็นการสะท้อนให้เห็นความไม่ชอบมาพากลในการฟ้องบริษัท มติชน ของวณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งเป็นอดีตคอลัมนิสต์ให้กับหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน และนิตยสารมติชนรายสัปดาห์ และมีความใกล้ชิดกับพรรคชัย บุญปาน ประธานกรรมการบริหาร บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) โดย อ่างฐานะกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบของ บริษัท จีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ในกรณีที่ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริหาร บริษัท จีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) เข้ามาซื้อหุ้นของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)

4.5.5 ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ (position)

วณิช จรุงกิจอนันต์ กรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบของ บริษัท จีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย จึงมีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำ พฤติกรรมของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารบริษัท มิให้กระทำผิด กฎหมาย กฎระเบียบของบริษัท เขาจึงไม่สามารถบอกพรรคชัย บุญปาน ประธานกรรมการ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ได้ว่าไพบูลย์ได้ต้องการซื้อหุ้นจากมติชน เป็นการบ่งบอกถึง อุดมการณ์ของวณิชที่ต้องการรักษาผลประโยชน์ของบริษัท จีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ตนทำงานเป็นกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบมากกว่าการอยู่ในสถานะ เพื่อนของพรรคชัย บุญปาน

4.5.6 ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ (resource)

วณิช จรุงกิจอนันต์ เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเขียน เขาเคยได้รับรางวัลซีไรต์ในปี 2527 เหตุการณ์ดังกล่าวเขาอ้างถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ของกรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบของ บริษัท จีเอ็มเอ็มมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย จึงมีหน้าที่ที่ตรวจสอบการกระทำ พฤติกรรมของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารบริษัท มิให้กระทำผิดกฎหมาย กฎระเบียบของบริษัท แต่ในกรณีที่ประชาชนในสังคมต่อต้านการซื้อหุ้นของไฟปูนลย์ จึงทำให้วณิชกลายเป็นบุคคลที่ทรยศเพื่อนมากกว่าเป็นผู้ที่รับผิดชอบตามหน้าที่

ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์อุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) จากกรอบการกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท และนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อหาอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 25 คน ดังนี้

1. เกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตาราง 4.17 แสดงเกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เกณฑ์ของ ความเป็นสมาชิก	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. ผู้นำประเทศ	1.1 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	1	4
2. นักการเมือง ฝ่ายรัฐบาล	2.1 คุณหญิงพจมาน ชินวัตร 2.2 สุรียา ลาภวิสุทธิสิน 2.3 สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ 2.4 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา	4	16
3. นักการเมืองฝ่ายค้าน	3.1 บัญญัติ บรรทัดฐาน 3.2 บรรหาร ศิลปอาชา 3.3 เอนก เหล่าธรรมทัศน์ 3.4 จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ 3.5 อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 3.6 พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์	6	24

ตาราง 4.17 แสดงเกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

เกณฑ์ของความเป็นสมาชิก	รายชื่อ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
4. นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ	4.1 เสนาะ เทียนทอง	1	4
5. นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ	5.1 ดร.ธีรยุทธ บุญมี 5.2 ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา 5.3 ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์	3	12
6. นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ	6.1 ขรรค์ชัย บุญปาน 6.2 ศโรชา พรอุดมศักดิ์ 6.3 สนธิ ลิ้มทองกุล	3	12
7. นักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ	7.1 สรยุทธ สุทัศนะจินดา 7.2 วาณิช จรุงกิจอนันต์	2	8
8. บุคคลที่มีความเป็นกลาง	8.1 พลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา 8.2 อานันท์ ปันยารชุน 8.3 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์	3	12
9. บุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีต	9.1 ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ 9.2 พลเอกสุจินดา คราประยูร	2	8
รวม		25	100

จากตาราง 4.17 พบว่า เกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุดคือนักการเมืองฝ่ายค้าน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาคือ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16 นักวิชาการที่ต่อต้านทักษิณ นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และบุคคลที่มีความเป็นกลางมีจำนวนเท่ากันคือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12 นักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีตจำนวน 2 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8 และผู้นำประเทศและนักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศมีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4

สมาชิกของกลุ่มบุคคลที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญและนำเสนอมากที่สุดคือ กลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมาก็คือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้านโครงสร้างบริหาร และเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกระงับการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวนลุมพินี และมีแฟนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ก็เป็นการนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน นั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ข้าประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตาราง 4.18 แสดงกิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลัก	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. การดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง	7	18.92
2. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล	8	21.62
3. การตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม	6	16.22
4. การสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล	6	16.22
5. การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง	2	5.41
6. การแนะนำ/ตักเตือน/ให้ข้อมูล	6	16.22
7. การชุมนุม/ก่อตั้งมีอบ	2	5.41
รวม	37	100

* บุคคลหนึ่งสามารถทำกิจกรรมได้มากกว่า 1 อย่าง

จากตาราง 4.18 พบว่า กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุด คือ การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.62 รองลงมาคือการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.92 การตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม, การสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและการแนะนำ/ตักเตือน/ให้ข้อมูลมีจำนวนเท่ากันคือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.22 และการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองและการชุมนุม/ก่อตั้งมีอบมีจำนวน 2 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.88

กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุด จากนักวิชาการทั้ง ดร.ธีรยุทธ บุญมี และศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา หรือบรรดาขาประจำรัฐบาลทักษิณ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2548 นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจากกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านในกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 และนักสื่อสารมวลชนกับกรณีการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) และปรากฏการณ์สนธิที่เป็นกระแสด้านรัฐบาลทักษิณจากการนำของสนธิ ลิ้มทองกุล รองลงมาคือการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกิจกรรมในช่วงต้นปีที่กล่าวถึงการ

เลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มีการแข่งขันกันทั้งพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน รวมถึงบทบาทของคุณหญิงพจมานที่นอกจากจะเข้ามาช่วยงานการเมืองของพ.ต.ท. ทักษิณแล้วก็ยังเป็นผู้ร่วมวางกลยุทธ์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยอีกด้วย

ส่วนการตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่มีความขัดแย้งหรือแข่งขันกันทางการเมือง การสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของผู้นำประเทศและนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล ในขณะที่การแนะนำ/ตักเตือน/ให้ข้อมูล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักวิชาการ บุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นกลาง ส่วนการประชุม/ก่อตั้งมีอบเป็นกิจกรรมจากการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของสนธิ ลิ้มทองกุลและสโรชา พรอุดมศักดิ์ ส่วนการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง เป็นกิจกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีตอย่าง ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และพล.อ.สุจินดา คราประยูร

3. จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตาราง 4.19 แสดงจุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จุดมุ่งหมายโดยรวม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ	13	48.15
2. เพื่อสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ	7	25.93
3. เพื่อปกป้อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์	2	7.41
4. เพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้	2	7.41
5. เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย	3	11.11
รวม	27	100

* บุคคลหนึ่งสามารถมีจุดมุ่งหมายได้มากกว่า 1 อย่าง

จากตาราง 4.19 พบว่า จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุด คือ เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 รองลงมาคือ เพื่อสนับสนุนรัฐบาล จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.93 เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 เพื่อปกป้อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์และเพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และ

จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ คือ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ อันประกอบไปด้วยกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้าน นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ส่วนจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ จะประกอบไปด้วย ผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และนักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจะพบว่ามึ่นักวิชาการอย่างดร.ปิย อึ้งภากรณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่เรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แต่สำหรับเหตุการณ์ในปี 2548 นี้ ยังมีนักสื่อสารมวลชนอย่างสโรชา พรอุดมศักดิ์ และสนธิ ลิ้มทองกุล ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะมีการก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น ในขณะที่มีเพียงกลุ่มพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และพลเอกสุจินดา คราประยูรเท่านั้นที่มีจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อปกป้อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนการสร้าง ความเข้าใจและแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในภาคใต้เป็นจุดมุ่งหมายโดยรวมของพล.ต.อ.วสิษฐ เดชกุญชร ที่เขียนนวนิยายเรื่องพรมแดน กับอานันท์ ปันยารชุน ประธาน กอส. เท่านั้น

4. มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตาราง 4.20 แสดงมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. การยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนา	2	3.77
2. การยกย่องเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์	2	3.77
3. การยกย่องเชิดชูวัฒนธรรม	8	15.09
4. การยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์	20	37.74
5. ความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคลใกล้ชิด	11	20.75
6. อิทธิพลของสื่อมวลชน	10	18.87
รวม	53	100

* บุคคลหนึ่งสามารถมีมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ได้มากกว่า 1 อย่าง

จากตาราง 4.20 พบว่า มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุดคือ การยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 37.74 รองลงมาคือความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคลใกล้ชิด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 อิทธิพลของ

สื่อมวลชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.87 การยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09 และการยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์มีจำนวนเท่ากัน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.77

มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่าเรื่องการยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์มากที่สุด โดยเฉพาะการทำงานด้านการเมืองซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นอย่างมาก รองลงมาคือความขัดแย้งจากบุคคลใกล้ชิดจากในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมีหลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการล่มสลายของรัฐบาลอันเนื่องมาจากการเกิดความขัดแย้งของคนภายในพรรคหรือบุคคลใกล้ชิด เช่นเดียวกับกรณีของนายกฯ ทักษิณและเสนาะ เทียนทอง ที่เกิดความขัดแย้งกัน จนทำให้เสนาะและกลุ่มการเมืองภายในพรรคไทยรักไทยรวมตัวกันต่อต้านนายกฯ ทักษิณ

เหตุการณ์การเข้าซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่มGMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย (จำกัด) ก็ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านการครอบงำสื่อของกลุ่มทุน โดยเฉพาะการเป็นกลุ่มทุนที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมือง เป็นการสะท้อนว่าหนังสือพิมพ์มติชนเป็นสื่อของประชาชน ไม่ควรเป็นของกลุ่มทุน เพราะจะทำให้เกิดการแทรกแซงทั้งโครงสร้างการบริหารและเนื้อหาได้ อีกทั้งอุดมการณ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งของบรรษัท บัญชีปาน เป็นการผลิตหนังสือพิมพ์เพื่อประชาชน โดยเริ่มก่อตั้งหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยรายวันและประชาธิปไตยรายสัปดาห์ขึ้นในยุคที่มีความเข้มข้นของการต่อสู้ทางการเมืองและอุดมการณ์ก่อนที่จะถูกปิดหลังเหตุการณ์รัฐประหารนองเลือด 6 ตุลาคม 2519 และก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชนขึ้น โดยพยายามธำรงเป้าหมายที่เคยเป็นมา นั่นคือ การดำรงวิชาชีพอย่างอิสระเพื่อที่จะทำความจริงใดๆ ในสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นประโยชน์ของสาธารณชนและประเทศชาติอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเป็นกลาง

นอกจากมติชนแล้ว กรณีของสนธิก็แสดงให้เห็นอำนาจของสื่อมวลชนที่สามารถปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ได้อย่างรุนแรง ต่อเนื่องเป็นระยะยาวนาน ถือเป็นอิทธิพลที่สำคัญของสื่อมวลชนในปี 2548 นี้เช่นกัน

ส่วนมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์เรื่องการยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีในสังคมไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลพวกพ้องของรัฐบาลทักษิณเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในการทำหน้าที่ภรรยาตามสำนวนไทยที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องคอยสนับสนุนการทำงานของสามีด้วยไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรืองานข้างนอก และมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ยังมีเรื่องของการยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ ถือเป็นค่านิยมไทยที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เมื่อเกิดการ

เปรียบเปรยของดร.ธีรยุทธ บุญมี จึงทำให้เห็นว่าดร.ธีรยุทธ มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทย โดยสามารถเปรียบเปรยวิถีชีวิตของคนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่เขาต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ในขณะที่การกล่าวเตือนการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและสนธิ ลิ้มทองกุล ของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็เป็นการสะท้อนและเน้นย้ำว่าประเทศไทย เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้ว่าการเรียกร้อง ประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่การใช้ยุทธวิธีกล่าวอ้างอิงเบื้องสูงเพื่อโจมตีซึ่งกันและกันนั้นเป็น สิ่งที่ไม่เหมาะสม และสร้างความอ่อนไหวต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก

5. ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุด สัปดาห์

ตาราง 4.21 แสดงตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปก นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. สถานภาพที่ได้รับความเชื่อถือ	16	47.06
2. สถานภาพที่เสียเปรียบ	5	14.71
3. สถานภาพที่ได้รับการคุกคาม	4	11.76
4. สถานภาพที่กำลังคุกคาม	6	17.65
5. สถานภาพที่ถูกลดความเชื่อถือ	3	8.82
รวม	34	100

* บุคคลหนึ่งสามารถมีตำแหน่งและสถานภาพอุดมการณ์ได้มากกว่า 1 อย่าง

จากตาราง 4.21 พบว่า ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปก นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุดคือ สถานภาพที่ได้รับความเชื่อถือ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 รองลงมาคือสถานภาพที่กำลังคุกคาม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 สถานภาพที่เสียเปรียบ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 สถานภาพที่ได้รับการคุกคาม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และสถานภาพที่ถูกลดความเชื่อถือน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82

ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่ถูก นำเสนอมากที่สุดคือสถานภาพที่ได้รับความเชื่อถือ เนื่องจากบุคคลที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชน สุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จักกันดี การทำงาน การให้ข้อมูล และการเป็นแหล่งข่าว จึง

ต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ บุคคลผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น

ส่วนสถานภาพที่กำลังคุกคามและสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม เป็นตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์จากกลุ่มที่มีการตอบโต้กันทางวาทกรรม ทั้งผู้นำประเทศ – นักวิชาการ, ผู้นำประเทศ – นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ – นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาล, นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล-นักการเมืองฝ่ายค้าน เป็นต้น แต่เหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดว่าการตอบโต้ของทั้งสองฝ่ายเป็นการคุกคามซึ่งกันและกัน จนทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นอยู่ในสถานภาพที่กำลังคุกคาม และสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม คือ ปรากฏการณ์สนธิ ที่แม้ว่ารายการเมืองไทยรายสัปดาห์ทางโมเดิร์นไนน์ทีวีจะถูกระงับการออกอากาศ แต่ได้มีเปลี่ยนไปจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรแทน โดยยังคงมุ่งโจมตีรัฐบาลทักษิณ โดยตลอด ขณะที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเองก็มีการฟ้องอาญา-แพ่ง ทั้งสนธิและสโรชาใน 4 คดี รวมเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท รวมถึงการคุกคามทางอำนาจอาชญากรรมข้ามพรมแดน การพยายามขัดขวางการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร และการชุมนุม/ก่อตั้งมีอบเพื่อต่อต้านรัฐบาล

นอกจากนี้ยังมีสถานภาพที่เสียเปรียบของกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านที่จะเห็นสถานภาพนี้ได้ชัด ช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของบัญญัติ บรรทัดฐาน, พรรคชาติไทยของบรรหาร ศิลปอาชา และพรรคมหาชน ไม่ว่าจะเป็นในขณะที่เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรค หรือช่วงการเลือกตั้งซ่อมที่พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นหัวหน้าพรรค ก็ล้วนแต่มีความเสียเปรียบทั้งในเรื่องทุนที่จะเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเลือกตั้ง และกลไกของรัฐ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตาราง 4.22 แสดงทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ทรัพยากรข้อมูลและความรู้	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ (%)
1. มีข้อมูล/ความรู้	25	18.52
2. ความน่าเชื่อถือ	16	11.85
3. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ	6	4.44
4. ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในพรรค	8	5.93
5. ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ทางการเมือง	3	2.13
6. มีทุนเอกชนสนับสนุน	8	5.93
7. มีประสบการณ์ทางการเมือง	19	14.07
8. มีประสบการณ์ทางการเมือง	3	2.22
9. มีประสบการณ์ทางธุรกิจ	9	6.67
10. มีพลังมวลชนสนับสนุน	4	2.96
11. มีความเป็นกลาง	3	2.22
12. มีสื่อมวลชนในการเผยแพร่ความคิด	6	4.44
13. เป็นแหล่งข่าว	25	18.52
รวม	141	100

* บุคคลหนึ่งสามารถมีทรัพยากรข้อมูลและความรู้ได้มากกว่า 1 อย่าง

จากตาราง 4.22 พบว่า ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุดคือ มีข้อมูล/ความรู้และการเป็นแหล่งข่าว จำนวน 25 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.52 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ทางการเมือง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.07 ความน่าเชื่อถือ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.85 มีประสบการณ์ทางธุรกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในพรรคและมีทุนเอกชนสนับสนุนจำนวน 8 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.93 ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐและมีสื่อมวลชนในการเผยแพร่ความคิด จำนวน 6 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.44 มีพลังมวลชนสนับสนุน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.96 และน้อยที่สุดคือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ทางการเมือง, มีประสบการณ์ทางการเมืองและมีความเป็นกลาง จำนวนเท่ากัน คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

การมีข้อมูล/ความรู้ และการเป็นแหล่งข่าว เป็นทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุด เนื่องจากในสังคมสารสนเทศสิ่งที่สำคัญก็คือข้อมูล/ความรู้ ดังนั้นหากบุคคลใดมีข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความรู้ก็จะเป็นการได้เปรียบในการต่อสู้ในสนามการเมือง อีกทั้งบุคคลทั้งหมดที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็ล้วนแต่มีความสามารถและมีบทบาทในการเป็นแหล่งข่าวด้วย

การเป็นแหล่งข่าวทำให้มีความได้เปรียบที่สามารถนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น รวมถึงอุดมการณ์ของตนผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ได้ ในขณะที่ประสบการณ์ด้านการเมืองมีจำนวนมากรองลงมา

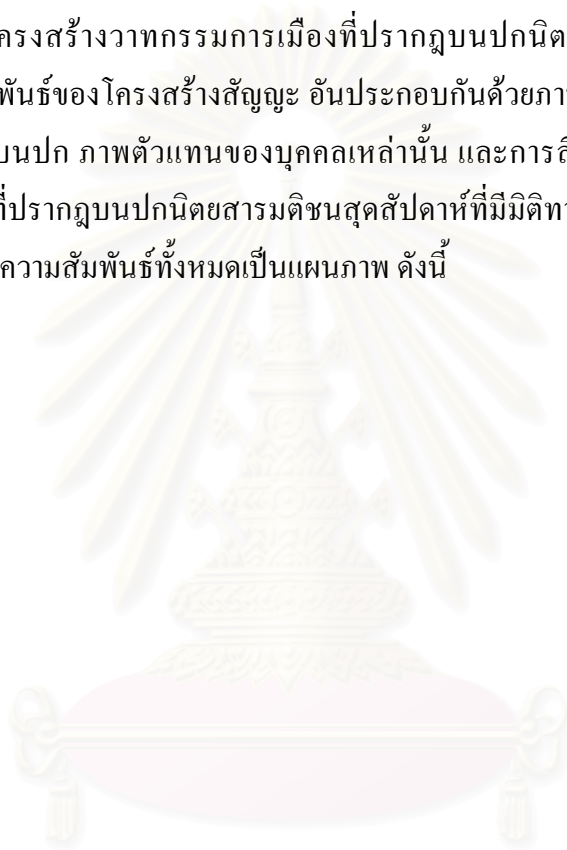
ประสบการณ์ด้านการเมืองเป็นทรัพยากรและความรู้ที่สำคัญในการทำงานด้านการเมือง โดยจะสังเกตได้ว่าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ทั้งภายในพรรคการเมือง คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลก็ล้วนแต่มีประสบการณ์การเมืองอย่างยาวนาน กรณีตัวอย่างของการให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการเมืองก็คือ การที่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พ่ายแพ้การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และเสียตำแหน่งนี้ให้กับบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งมีประสบการณ์การเมืองที่มากกว่า และยังคงดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคในขณะที่ชวน หลีกภัยเป็นหัวหน้าพรรคด้วย บัญญัติได้รับการเลือกจากสมาชิกภายในพรรคให้เป็นหัวหน้าพรรคต่อจากชวน หลีกภัย เนื่องจากเมื่อมองไปที่ภาพลักษณ์ของอภิสิทธิ์แล้วคนส่วนใหญ่มักมองว่าเขาเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ที่ยังมีประสบการณ์เพียง 13 ปีเท่านั้น เมื่อเทียบกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ถือว่าเป็นคู่แข่งย่อมมีความเสียเปรียบเป็นอย่างมาก แต่เมื่ออภิสิทธิ์ได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคหลังการลาออกของบัญญัติแล้ว หลายฝ่ายก็จับตาการทำงานของเขา ถึงกระทั้งมีการเปรียบเปรยว่าเขาเป็นเพียงเด็กมหาลัย(การเมือง)เท่านั้น (พาดหัวปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 17-23 มิถุนายน 2548 ฉบับที่ 1296) แต่เมื่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจสอขวดถูระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 อภิสิทธิ์ก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นความสามารถ และความสำคัญของการมีข้อมูล/ความรู้ที่เป็นทรัพยากรสำคัญ เมื่อผ่านการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบก็จะพบข้อเท็จจริงที่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อว่ากรณีดังกล่าวมีความไม่โปร่งใสจริง ถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนให้กับสมาชิกพรรค รวมถึงตัวเขาเองได้

ซึ่งความน่าเชื่อถือนี้เองก็ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญเช่นกัน เพราะเมื่อประชาชนให้ความเชื่อถือกับบุคคลใดแล้ว การทำงานก็จะเป็นไปได้อย่างราบรื่น และได้รับการสนับสนุนอีกด้วย นอกจากนี้ประสบการณ์ด้านอื่นๆ นอกจากประสบการณ์ด้านการเมืองก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ด้านทหาร หรือด้านธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล และเป็นการสร้างทรัพยากรข้อมูลเพิ่มขึ้น อาทิ การสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ การมีทุนจากภาคเอกชนมาสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง พลังมวลชนที่คอยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม รวมถึงการเป็นเจ้าของสื่อหรือการใช้สื่อในการช่วยเผยแพร่ความคิดและอุดมการณ์ให้แพร่กระจายไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกลมากขึ้น กลุ่มบุคคลที่มีทรัพยากรสื่อก็คือกลุ่มของนักวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคอลัมน์นิสต์ให้กับมติชน

ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ กลุ่มนักสื่อสารมวลชนอย่างสโรชา พรอุดมศักดิ์, สนธิ ลิ้มทองกุล, ชรรค์ชัย บุญปาน, สรยุทธ สุทัศนะจินดา หรือแม่กระทั่งวาณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งเป็นทั้งคอลัมนิสต์และเป็สมาชิกของกลุ่มนายทุนของสื่อที่ใหญ่โตมั่นคงอย่างกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน)

5. โครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

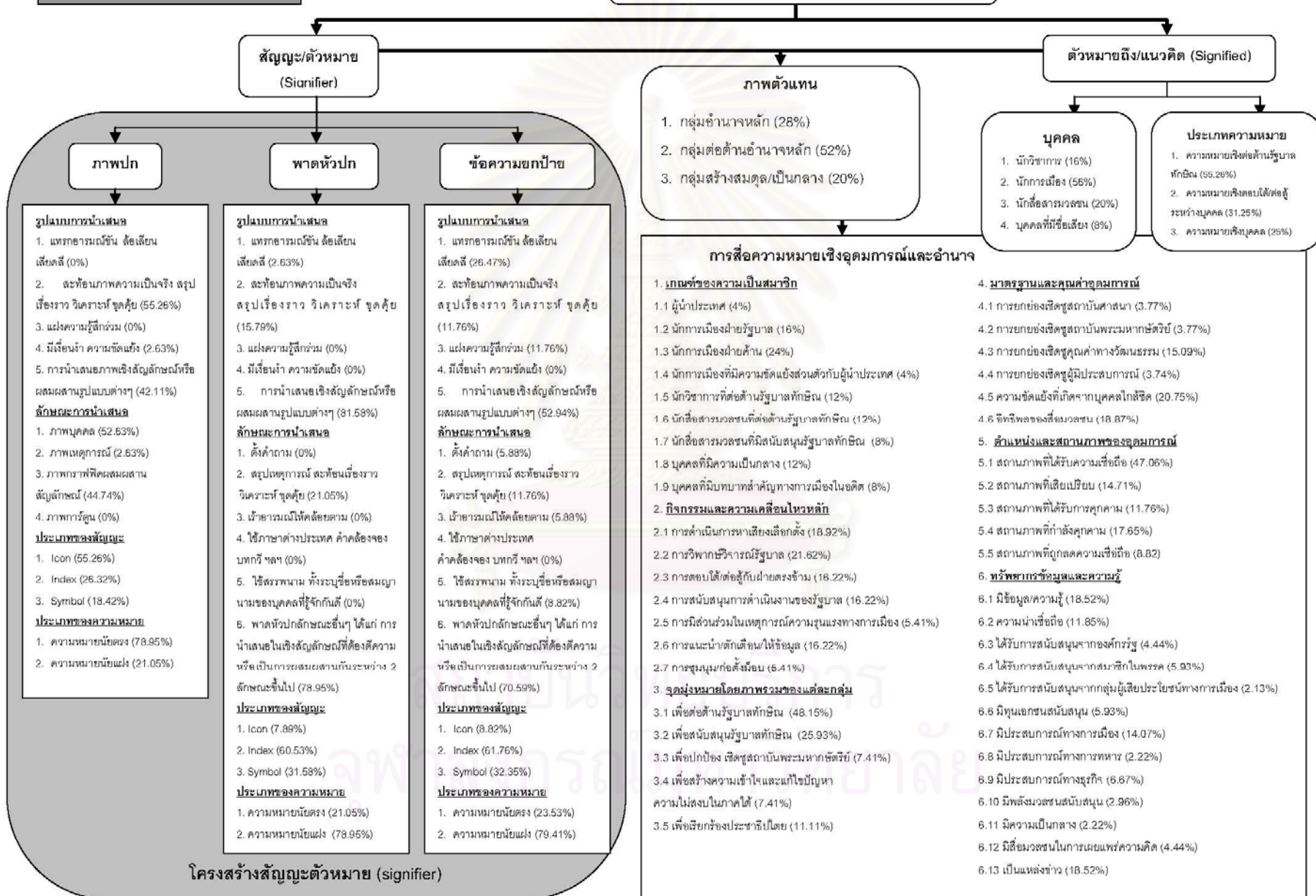
ผู้วิจัยศึกษาโครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์จากความสัมพันธ์ของโครงสร้างสัญลักษณ์ อันประกอบกันด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยก پای บุคคลที่ปรากฏบนปก ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น และการสื่อความหมายเชิงอำนาจและอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 38 ฉบับ เพื่อเขียนสรุปความสัมพันธ์ทั้งหมดเป็นแผนภาพ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างวาทกรรมการเมือง

ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง

โครงสร้างสัญลักษณ์ตัวหมาย (signifier)

จากแผนภาพข้างต้นผู้วิจัยได้เขียนสรุปอธิบายความสัมพันธ์ของโครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

โครงสร้างสัญลักษณ์ (Signifier)

จากแผนภาพสามารถอธิบายได้ว่า ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์รูปแบบการนำเสนอที่มีการสะท้อนภาพความจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ยมากที่สุด รองลงมาคือการนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ และภาพที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้งน้อยที่สุด ซึ่งรูปแบบการนำเสนอเช่นนี้เนื่องมาจากภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นภาพบุคคล และเป็นสัญลักษณ์ประเภท Icon ซึ่งนำเสนอความหมายนัยตรง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่ายว่าทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอประเด็นใดบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

พาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด นั่นคือ พาดหัวปกของนิตยสารมติชนในหนึ่งฉบับอาจจะมีทั้งการสะท้อนภาพความจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

ส่วนข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เช่นเดียวกับการนำเสนอพาดหัวปก เพราะนอกจากตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายจะสามารถแสดงความหมายนัยแฝงบางอย่างแล้ว ข้อความที่อยู่บนป้ายก็เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความหมายที่อาจมีความหมายเหมือนหรือแตกต่างจากบุคลิกลักษณะของตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายนี้ด้วย โดยทีมงานผู้ผลิตสามารถนำเสนอในรูปแบบและลักษณะที่การสะท้อนภาพความจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

จากโครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอปกที่เป็นภาพบุคคล สามารถสร้างความเข้าใจโดยง่ายให้กับผู้อ่านและทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่า

ประเด็นที่น่าสนอนั้นเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับบุคคลใด จากการสัมภาษณ์ สรกล อุดุลยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้ทราบว่า การเลือกภาพที่โดดเด่นเป็นประเด็นหลักประเด็นหนึ่งของทีมงานผู้ผลิตที่ต้องการเลือกภาพที่มีความแตกต่างจากภาพโดยทั่วไปมานำเสนอเป็นปกนิตยสาร เพราะนิตยสารเป็นหนังสือที่เน้นการขายปก และภาพบุคคลก็เป็นภาพที่ดูแล้วมีพลังสามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่านได้

บุคลิกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีความโดดเด่นนอกเหนือไปจากการนำเสนอภาพบุคคลบนปกนิตยสารแต่ละฉบับให้มีความโดดเด่นแล้ว นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการนำเสนอภาพหัวปก และข้อความยกป้ายด้วย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าส่วนมากการนำเสนอภาพหัวปกและข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นั้นเป็นการนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป โดยอาจมีทั้งการนำเสนอลักษณะที่สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ จุดคุย, ตั้งคำถาม, เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม, ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนามทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ถือเป็น การนำเสนอในลักษณะความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ผ่านสัญลักษณ์ประเภท Index ทำให้ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองด้วยจึงจะสามารถเข้าใจสิ่งที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอมากที่สุด ดังนั้นการนำเสนอสัญลักษณ์ของภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ แม้จะเป็นการนำเสนอความหมายนัยแฝง แต่ผู้อ่านน่าจะสามารถทำความเข้าใจกับความหมายที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอได้โดยง่าย เพราะเป็นการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์ประเภท Index ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง ซึ่งก็คือภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายนั่นเอง แม้ว่าการถอดรหัสของ Index นั้นจะต้องใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ประเภท Index กับภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้าย แต่จากการศึกษาที่พบว่า การนำเสนอภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการนำเสนอความหมายนัยตรงที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย การตีความหมายของพาดหัวปกและข้อความยกป้ายที่สอดคล้องกับภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอผ่านปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ได้ง่ายมากขึ้น

บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นนิตยสารที่นำเสนอเรื่องราวที่หลากหลาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และบันเทิง ผู้วิจัยได้ศึกษาว่าทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยเลือกศึกษาปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในปี 2548 ตั้งแต่ฉบับที่ 1273 เดือนมกราคม 2548-ฉบับที่ 1324 เดือนธันวาคม 2548 จำนวนทั้งหมด 52 ฉบับ พบว่า นิตยสารมติชนสุด

สัปดาห์มีการนำเสนอปกที่มีมิติทางการเมือง จำนวน 38 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.08 ของจำนวนทั้งหมด ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นสื่อการเมืองที่ให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีมิติทางการเมืองมากที่สุด โดยเป็นนิตยสารสรุปข่าววิจารณ์ วิเคราะห์ข่าวในรอบสัปดาห์ ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน

ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมาก็คือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้าน โครงสร้างบริหารและเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกระงับการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวนลุมพินี และมีแฟนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

นอกจากนี้ก็เป็นกรนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ขาประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่มีมิติทางการเมืองและกลุ่มนักการเมืองมากที่สุด แต่เมื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แล้วผู้วิจัยได้จัดกลุ่มภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น พบว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มต่อต้านอำนาจหลักมากที่สุด อาจเพราะเป็นการผสมผสานระหว่าง

นักการเมืองฝ่ายค้าน ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน นักวิชาการ และนักสื่อสารมวลชนที่มีอุดมการณ์ต่อต้านรัฐบาลทักษิณเหมือนกัน อีกทั้งเหตุการณ์ส่วนใหญ่ที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นำเสนอขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้นำประเทศอย่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุด และมีบุคลิกแตกต่างจากนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การเป็นผู้นำซีไอโอที่มีหลักการบริหารประเทศด้วยระบอบทักษิณโมดิสส์ การเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเอง และการเป็นผู้นำประเทศที่ใช้คำพูดไม่เหมาะสมจนสร้างความไม่พอใจทั้งในกลุ่มนักการเมืองด้วยกันเองอย่างเสนาะ เทียนทองแล้ว ก็ยังสร้างกระแสวิพากษ์ในกลุ่มของนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน ฯลฯ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นั้นมีการสร้างภาพตัวแทนของกลุ่มที่ต้องการรักษาอำนาจหลัก ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และนักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาล ในขณะที่ก็มีภาพตัวแทนของกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจหลัก อาทิ นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ ที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ รวมไปถึงภาพตัวแทนของกลุ่มที่สร้างสมดุลให้กับทั้งสองฝ่าย คือไม่ได้สนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเต็มตัว ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความเป็นกลางอย่าง พล.ต.อ.วิเชียร เดชกุญชร, อานันท์ ปันยารชุน และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ รวมไปถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีตทั้ง คร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ พล.อ.สุจินดา คราประยูรด้วย

ประเภทความหมายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประกอบกับประเด็นที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้เห็นได้ว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสร้าง “ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” เป็นอย่างมาก โดยเป็นพื้นที่สำหรับการนำเสนอของกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านรัฐบาลทั้งนักการเมืองฝ่ายค้าน นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณนี้เป็นวาทกรรมหลัก (dominant discourse) ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งทำหน้าที่กำหนดสังคมด้วย อาจจะเรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นวาทกรรมที่ครอบงำทางอุดมการณ์ (hegemony discourse) ส่วนวาทกรรมรองที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็คือความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล ซึ่งเป็นวาทกรรมที่เกิดจากการตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคล การตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างผู้นำประเทศ-นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ-นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ, ผู้นำประเทศ-นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และผู้นำประเทศ-นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล เป็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มบุคคลต่างๆ นอกจากนี้ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีการเสนอความหมายเชิงบุคคลด้วย ซึ่งเป็นการนำเสนอบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ เป็นต้น

เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์แสดงตำแหน่งที่ตรวจสอบอำนาจรัฐอยู่แล้ว แม้ว่าจะก่อนหน้านี้สื่อถูกมองว่าเป็นวาทกรรมรอง แต่ในกรณีของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้ถือว่สื่อกลายเป็นวาทกรรมหลักที่แสดงให้เห็นอำนาจการต่อสู้ โดยมีการนำเสนอผ่านความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล เป็นความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของอำนาจของรัฐและการคุกคามอำนาจของรัฐโดยฝ่ายที่ต่อต้าน ทำให้เห็นว่าวาทกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจของทั้ง 2 ฝ่าย

การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ

การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) จากกรอบการกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

สมาชิกของกลุ่มบุคคลที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญและนำเสนอมากที่สุดคือกลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมาก็คือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้าน โครงสร้างบริหาร และเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวานิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกระงับการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวนลุมพินี และมีแฟนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ก็เป็นการนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ขา

ประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร. อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคอขวดไม่สงบใน 3 ภูมิภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ส่วนใหญ่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุด จากนักวิชาการทั้ง ดร. ธีรยุทธ บุญมี และศ.ดร. อัมมาร สยามวาลา หรือบรรดาขาประจำรัฐบาลทักษิณ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2548 นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจากกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านในกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 และนักสื่อสารมวลชนกับกรณีการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) และปรากฏการณ์สนธิที่เป็นกระแสด้านรัฐบาลทักษิณจากการนำของสนธิ ลิ้มทองกุล รองลงมาคือการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกิจกรรมในช่วงต้นปีที่กล่าวถึงการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มีการแข่งขันกันทั้งพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน รวมถึงบทบาทของคุณหญิงพจมานที่นอกจากจะเข้ามาช่วยงานการเมืองของพ.ต.ท. ทักษิณแล้วก็ยังเป็นผู้ร่วมวางกลยุทธ์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยอีกด้วย

ส่วนการตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่มีความขัดแย้งหรือแข่งขันกันทางการเมือง การสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของผู้นำประเทศและนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล ในขณะที่การแนะนำ/ตักเตือน/ให้ข้อมูล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักวิชาการ บุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นกลาง ส่วนการประชุม/ก่อตั้งมีอบเป็นกิจกรรมจากการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของสนธิ ลิ้มทองกุลและสโรชา พรอุดมศักดิ์ ส่วนการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง เป็นกิจกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีตอย่าง ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ พล.อ. สุจินดา คราประยูร

3. จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ คือ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ อันประกอบไปด้วยกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้าน นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ส่วนจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ จะประกอบไปด้วย ผู้นำ

ประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และนักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจะพบว่ามึนักวิชาการอย่างดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่เรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แต่สำหรับเหตุการณ์ในปี 2548 นี้ ยังมีนักสื่อสารมวลชนอย่างสโรชา พรอุดมศักดิ์ และสนธิ ลิ้มทองกุล ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะมีการก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น ในขณะที่มีเพียงกลุ่มพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และพลเอกสุจินดา คราประยูรเท่านั้นที่มีจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อปกป้อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนการสร้างความสำเร็จและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้เป็นจุดมุ่งหมายโดยรวมของพล.ต.อ.วิสิษฐ เดชกุญชร ที่เขียนนวนิยายเรื่องพรมแดน กัปอานันท์ ปันยารชุน ประธาน กอส. เท่านั้น

4. มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่าเรื่องการยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์มากที่สุด โดยเฉพาะการทำงานด้านการเมืองซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นอย่างมาก ร่องลงมาคือความขัดแย้งจากบุคคลใกล้ชิดจากในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมีหลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการล่มสลายของรัฐบาลอันเนื่องมาจากการเกิดความขัดแย้งของคนภายในพรรคหรือบุคคลใกล้ชิด เช่นเดียวกับกรณีของนายฯ ทักษิณและเสนาะ เทียนทอง ที่เกิดความขัดแย้งกัน จนทำให้เสนาะและกลุ่มการเมืองภายในพรรคไทยรักไทยรวมตัวกันต่อต้านนายฯ ทักษิณ

เหตุการณ์การเข้าซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่มGMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย (จำกัด) ก็ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านการครอบงำสื่อของกลุ่มทุน โดยเฉพาะการเป็นกลุ่มทุนที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมือง เป็นการสะท้อนว่าหนังสือพิมพ์มติชนเป็นสื่อของประชาชน ไม่ควรเป็นของกลุ่มทุน เพราะจะทำให้เกิดการแทรกแซงทั้งโครงสร้างการบริหารและเนื้อหาได้ อีกทั้งอุดมการณ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งของพรรคชัย บุญปาน เป็นการผลิตหนังสือพิมพ์เพื่อประชาชน โดยเริ่มก่อตั้งหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวันและประชาชาติรายสัปดาห์ขึ้นในยุคที่มีความเข้มข้นของการต่อสู้ทางการเมืองและอุดมการณ์ก่อนที่จะถูกปิดหลังเหตุการณ์รัฐประหารนองเลือด 6 ตุลาคม 2519 และก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชนขึ้น โดยพยายามธำรงเป้าหมายที่เคยเป็นมา นั่นคือ การดำรงวิชาชีพอย่างอิสระเพื่อที่จะทำความจริงใดๆ ในสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นประโยชน์ของสาธารณชนและประเทศชาติอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเป็นกลาง

นอกจากมติชนแล้ว กรณีของสนธิก็แสดงให้เห็นอำนาจของสื่อมวลชนที่สามารถปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณได้อย่างรุนแรง ต่อเนื่องเป็นระยะยาวนาน ถือเป็นอิทธิพลที่สำคัญของสื่อมวลชนในปี 2548 นี้เช่นกัน

ส่วนมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์เรื่องการยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีในสังคมไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลพวกพ้องของรัฐบาลทักษิณเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในการทำหน้าที่ภรรยาตามสำนวนไทยที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องคอยสนับสนุนการทำงานของสามีด้วยไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรืองานข้างนอก

และมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ยังมีเรื่องของการยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ ถือเป็นค่านิยมไทยที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เมื่อเกิดการเปรียบเปรยของดร.ธีรยุทธ บุญมี จึงทำให้เห็นว่าดร.ธีรยุทธ มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทย โดยสามารถเปรียบเปรยวิถีชีวิตของคนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่เขาต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ในขณะที่การกล่าวเตือนการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและสนธิ ลิ้มทองกุล ของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็เป็นการสะท้อนและเน้นย้ำว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้ว่า การเรียกร้องประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่การใช้ยุทธวิธีกล่าวอ้างอิงเบื้องสูงเพื่อโจมตีซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และสร้างความอ่อนไหวต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก

5. ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่ถูกนำเสนอมากที่สุดคือสถานภาพที่ได้รับความเชื่อถือ เนื่องจากบุคคลที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จักกันดี การทำงาน การให้ข้อมูล และการเป็นแหล่งข่าว จึงต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ บุคคลผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น

ส่วนสถานภาพที่กำลังถูกคุกคามและสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม เป็นตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์จากกลุ่มที่มีการตอบโต้กันทางวาทกรรม ทั้งผู้นำประเทศ – นักวิชาการ, ผู้นำประเทศ – นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ – นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาล, นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล-นักการเมืองฝ่ายค้าน เป็นต้น แต่เหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดว่าการตอบโต้ของทั้งสองฝ่ายเป็นการคุกคามซึ่งกันและกัน จนทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นอยู่ในสถานภาพที่กำลังถูกคุกคาม และสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม คือ ปรากฏการณ์สนธิ ที่แม้ว่ารายการเมืองไทยรายสัปดาห์ทางโมเดิร์นไนน์ทีวีจะถูกระงับการออกอากาศ แต่ได้มีเปลี่ยนไปจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรแทน โดยยังคงมุ่งโจมตีรัฐบาลทักษิณโดยตลอด ขณะที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเองก็มีการฟ้องอาญา-แพ่ง ทั้งสนธิและสโรชาใน

4 คดี รวมเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท รวมถึงการคุกคามทางอำนาจอาชญากรรมข้ามพรมแดน การพยายามขัดขวางการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร และการชุมนุม/ก่อตั้งมีอบเพื่อต่อต้านรัฐบาล

นอกจากนี้ยังมีสถานภาพที่เสียเปรียบของกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านที่จะเห็นสถานภาพนี้ได้ชัดเจน ช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของบัญญัติ บรรทัดฐาน, พรรคชาติไทยของบรรหาร ศิลปอาชา และพรรคมหาชน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม เหล่าพรรคการเมือง เป็นหัวหน้าพรรค หรือช่วงการเลือกตั้งซ่อมที่พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นหัวหน้าพรรค ก็ล้วนแต่มีความเสียเปรียบทั้งในเรื่องทุนที่จะเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเลือกตั้ง และกลไกของรัฐ เป็นต้น

6. ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การมีข้อมูล/ความรู้ และการเป็นแหล่งข่าว เป็นทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุด เนื่องจากในสังคมสารสนเทศสิ่งที่สำคัญก็คือข้อมูล/ความรู้ ดังนั้นหากบุคคลใดมีข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความรู้ก็จะเป็นการได้เปรียบในการต่อสู้ในสนามการเมือง อีกทั้งบุคคลทั้งหมดที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็ล้วนแต่มีความสามารถ และมีบทบาทในการเป็นแหล่งข่าวด้วย

การเป็นแหล่งข่าวทำให้มีความได้เปรียบที่สามารถนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น รวมถึงอุดมการณ์ของตนผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ได้ ในขณะที่ประสบการณ์ด้านการเมืองมีจำนวนมาก รองลงมา ประสบการณ์ด้านการเมืองเป็นทรัพยากรและความรู้ที่สำคัญในการทำงานด้านการเมือง โดยจะสังเกตได้ว่าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ทั้งภายในพรรคการเมือง คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลก็ล้วนแต่มีประสบการณ์การเมืองมาอย่างยาวนาน กรณีตัวอย่างของการให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการเมืองก็คือ การที่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พ่ายแพ้การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และเสียตำแหน่งนี้ให้กับบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งมีประสบการณ์การเมืองที่มากกว่า และยังดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคในขณะที่ชวน หลีกภัยเป็นหัวหน้าพรรคด้วย บัญญัติได้รับการเลือกจากสมาชิกภายในพรรคให้เป็นหัวหน้าพรรคต่อจากชวน หลีกภัย เนื่องจากเมื่อมองไปที่ภาพลักษณ์ของอภิสิทธิ์แล้วคนส่วนใหญ่มักจะมองว่าเขาเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ที่ยังมีประสบการณ์เพียง 13 ปีเท่านั้น เมื่อเทียบกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ถือว่าเป็นคู่แข่งย่อมมีความเสียเปรียบเป็นอย่างมาก แต่เมื่ออภิสิทธิ์ได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคหลังการลาออกของบัญญัติแล้ว หลายฝ่ายก็จับตาการทำงานของเขา ถึงกระทั้งมีการเปรียบเปรยว่าเขาเป็นเพียงเด็กมหาลัย(การเมือง)เท่านั้นแต่เมื่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 อภิสิทธิ์ก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นความสามารถ และความสำคัญของการมีข้อมูล/ความรู้ที่เป็นทรัพยากรสำคัญ เมื่อผ่านการเรียบเรียงอย่าง

เป็นระบบก็จะพบข้อเท็จจริงที่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อว่ากรณีดังกล่าวมีความไม่โปร่งใสจริง ถือเป็น การสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนให้กับสมาชิกพรรค รวมถึงตัวเองได้

ซึ่งความน่าเชื่อถือนี้เองก็ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญเช่นกัน เพราะเมื่อประชาชนให้ความเชื่อถือ กับบุคคลใดแล้ว การทำงานก็จะเป็นไปได้อย่างราบรื่น และได้รับการสนับสนุนอีกด้วย นอกจากนี้ ประสิทธิภาพด้านอื่นๆ นอกจากประสิทธิภาพด้านการเมืองก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ประสิทธิภาพด้านทหาร หรือด้านธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล และเป็นการสร้าง ทรัพยากรข้อมูลเพิ่มขึ้น อาทิ การสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ การมีทุนจากภาคเอกชนมาสนับสนุน กิจกรรมทางการเมือง พลังมวลชนที่คอยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม รวมถึงการเป็นเจ้าของสื่อหรือ การใช้สื่อในการช่วยเผยแพร่ความคิดและอุดมการณ์ให้แพร่กระจายไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกล มากขึ้น กลุ่มบุคคลที่มีทรัพยากรสื่อก็คือกลุ่มของนักวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคอลัมนิสต์ให้กับมติชน ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ กลุ่มนักสื่อสารมวลชนอย่างสโรชา พรอุดมศักดิ์, สนธิ ลิ้มทองกุล, ชรรค์ชัย บุญปาน, สรยุทธ สุทัศนะจินดา หรือแม้กระทั่งวาณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งเป็นทั้งคอลัมนิสต์และเป็สมาชิกของกลุ่มนายทุนของสื่อที่ใหญ่โตมั่นคงอย่างกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์” ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษา โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อศึกษาวาทกรรมการเมืองของบุคคลที่เป็นปรากฏบนปก ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้นที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และชุดของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เพื่อศึกษา การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ รวมถึง การวิเคราะห์โครงสร้างของวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กรอบทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์งานวิจัยชิ้นนี้ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องวาทกรรม (Discourse)
 1. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)
 2. แนวคิดเรื่องสัญวิทยา (Semiological)
 3. แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)
 4. แนวคิดเรื่องการสร้างความหมายในสื่อมวลชน
 5. แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร
 6. แนวคิดเรื่องการสื่อสารด้วยภาพ
 7. แนวคิดเรื่องภาษาเพื่อการสื่อสาร

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยข้อมูลเอกสาร ทั้งปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมติการเมืองในปี 2548 นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ รวมถึงข้อมูลประเภทบุคคลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของนอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough) โดยทำการศึกษาจากตัวบท (Text) อันประกอบไปด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้าย การปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) อันหมายถึงกระบวนการผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และการปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice) ที่นำเอาบริบททางสังคม

วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมาสร้างเป็นวาทกรรม เพื่อนำมาอธิบายโครงสร้างของวาทกรรมที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

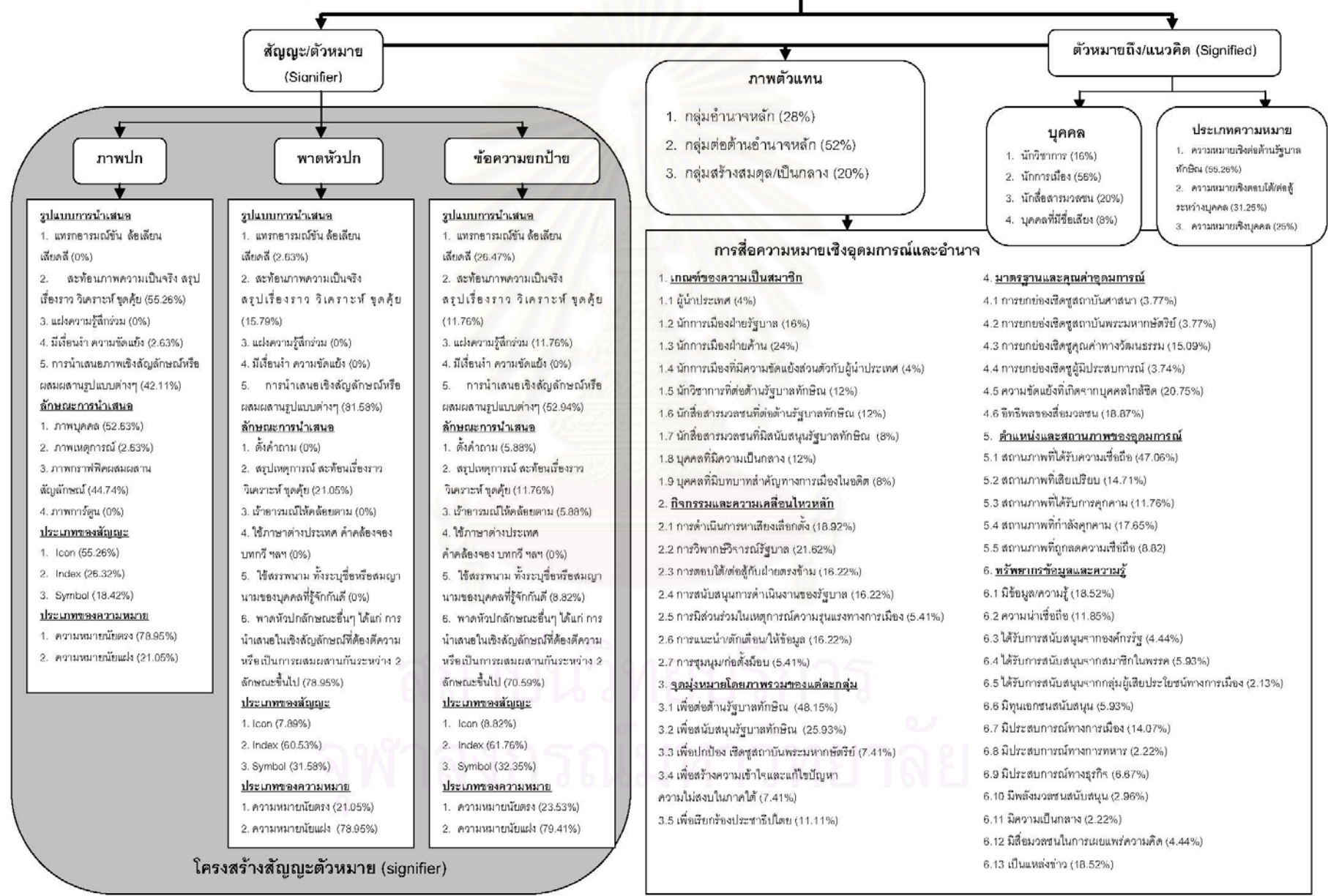
ผู้วิจัยศึกษาโครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยวิเคราะห์จากกระบวนการประกอบสร้างโครงสร้างสัญลักษณ์ ความสัมพันธ์ของโครงสร้างสัญลักษณ์ อันประกอบด้วยภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้าย บุคคลที่ปรากฏบนปก ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น และการสื่อความหมายเชิงอำนาจและอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมืองในปี 2548 จำนวน 38 ฉบับ เพื่อเขียนสรุปความสัมพันธ์ทั้งหมดเป็นแผนภาพ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างวาทกรรมการเมือง

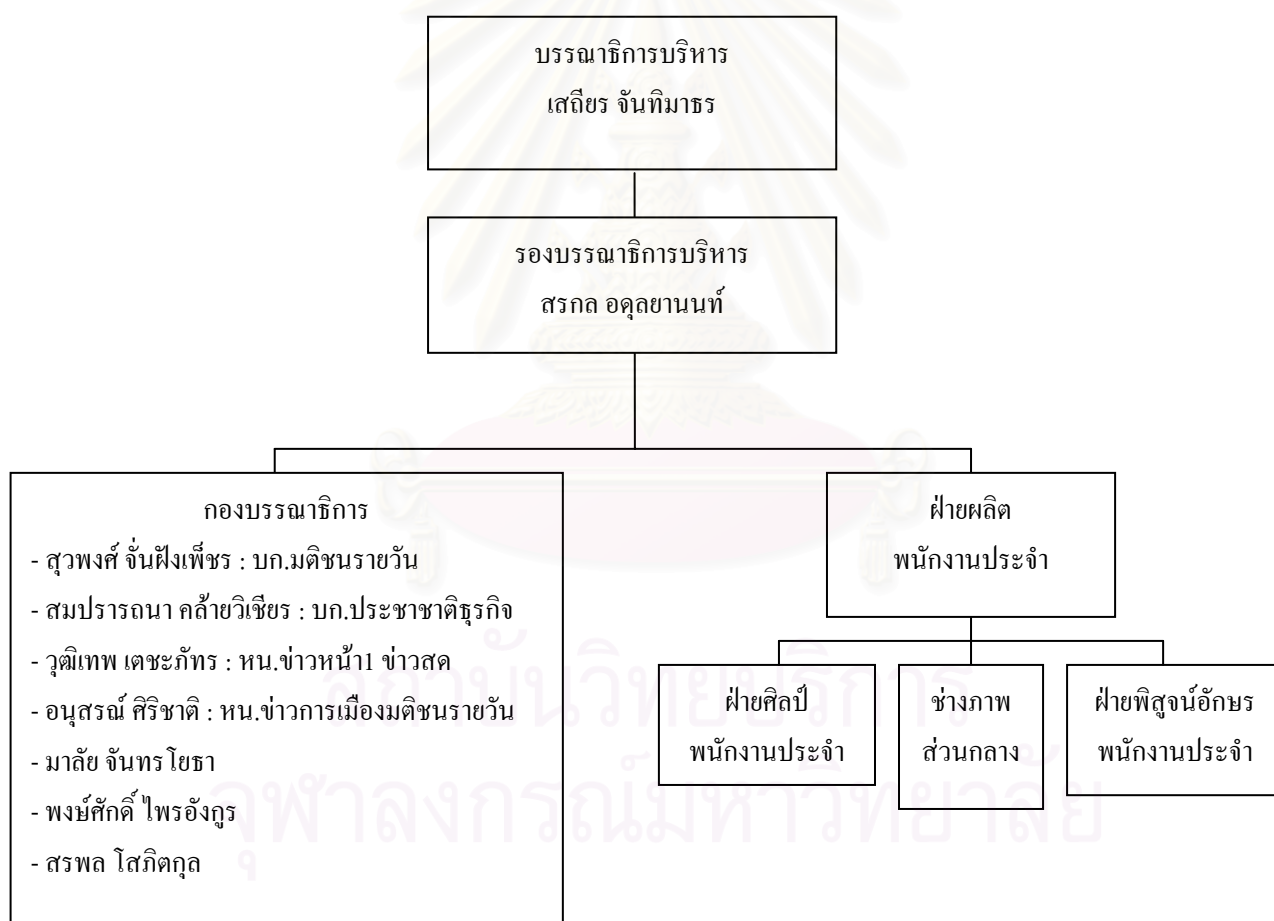
ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง

โครงสร้างสัญลักษณ์ตัวหมาย (signifier)

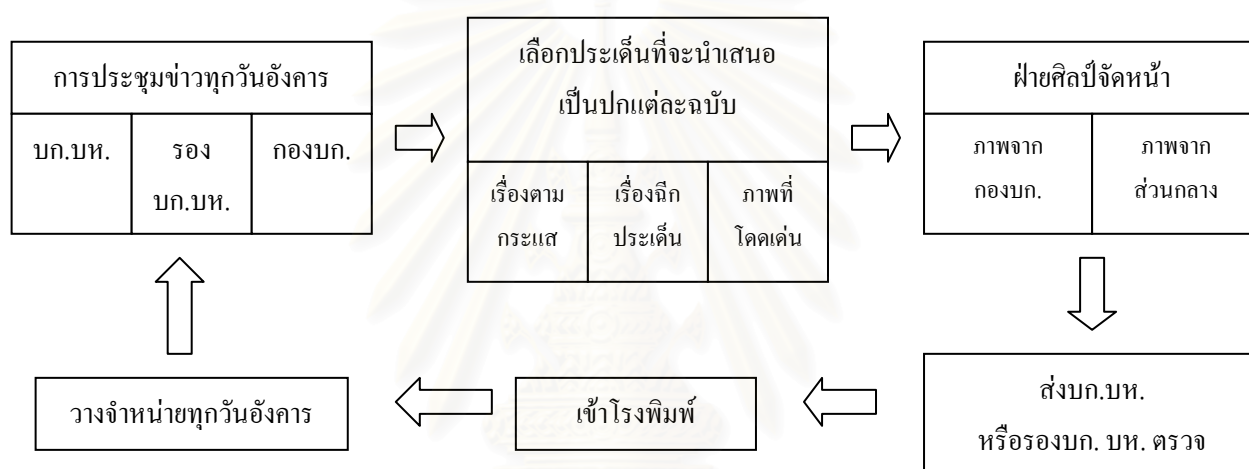
ปัญหานำวิจัยข้อ 1 : โครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีกระบวนการประกอบสร้างอย่างไร

จากการศึกษากระบวนการประกอบสร้างโครงสร้างสัญญาที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ พบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ที่มีเนื้อหาหลากหลาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และบันเทิง โดยประกอบไปด้วยบุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ภายในเครือบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ทั้ง มติชนรายวัน ประชาชาติธุรกิจ ข่าวสด ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีชาวบ้าน และเส้นทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ยังมีนักเขียนที่มีชื่อเสียง นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จากภายนอกเข้ามาาร่วมนำเสนอเนื้อหาจำนวนมาก โดยมีโครงสร้างการบริหารกองบรรณาธิการนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

สิ่งที่เป็นที่ถือได้ว่าเป็นเสน่ห์จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสารมติชนรายสัปดาห์ คือ การที่บุคลากรมีความเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในอาชีพ ยึดมั่นในความเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ดี ใจสู้ๆ แต่ที่อ่อนนุ่ม สุภาพ และมีหลักการที่สำคัญคือ อารมณ์ขัน ทำให้ภาพและพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แทรกด้วยอารมณ์ขันและความขี้เล่น

การผลิตปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ใช้หลักการและรูปแบบการผลิตเช่นเดียวกับการจัดทำนิตยสารทั่วไป คือ การประชุมข่าวในทุกวันอังคาร เป็นการระดมความคิด (Brain Storming) เพื่อคิดประเด็นที่ต้องการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในแต่ละฉบับ รวมไปถึงการเลือกภาพปกพาดหัวปก และข้อความยกป้ายด้วย โดยมีเกณฑ์การเลือกประเด็นที่จะเป็นปก คือ เรื่องตามกระแส เรื่องฉีกประเด็น และภาพที่มีความโดดเด่น ส่วนพาดหัวปกนั้นจะเป็นการเสนอของทีมงานคนใดคนหนึ่งก่อนแล้วจึงนำมาช่วยกันปรับให้ตรงกับความต้องการนำเสนอ โดยเป็นทั้งการสะท้อนความรู้สึกให้ทราบว่าการถึงบุคคลใด หรืออาจตั้งใจให้มีความน่าสนใจ เกิดเป็นคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านสนใจเข้าไปอ่านเนื้อหาในเล่ม หรือบางครั้งก็เป็นการสะท้อนอารมณ์ของสังคมด้วย ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

พาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ความโดดเด่นของพาดหัวปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ คือ การใช้คำที่มีลูกเล่น สอดแทรกอารมณ์ขัน นอกจากนี้เอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็คือ ตัวการ์ตูนเจ้าหนูจุกที่ถือป้ายข้อความต่างๆ ซึ่งทีมงานเรียกว่า “ยกป้าย” โดยมีหน้าที่แตกต่างกันไปในแต่ละฉบับ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยอธิบายความหมายของพาดหัวปกให้ชัดเจนขึ้น สอดแทรกอารมณ์ขัน หรือลดความแรงจากภาพหรือพาดหัวปกกลอง เป็นสิ่งที่ทีมงานต้องการให้ผู้อ่านยิ้มได้

ภาพปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ในส่วนของภาพปกนั้น ทางทีมงานจะให้ความสำคัญทั้งภาพและพาดหัวปก โดยจะนำเสนอภาพบุคคลเป็นภาพปกเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นภาพที่มีพลังมากกว่าภาพอื่นๆ และจะไม่นำเสนอภาพบุคคลเดียวกันเป็นปกติดต่อกันถึง 4 ฉบับ ไม่ว่าจะกระแสรื่องนั้นจะมีความยาวนานสักเพียงใด เพราะจะเป็นการสร้างความจำเจและความเบื่อหน่ายให้กับผู้อ่าน อีกทั้งการที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีเนื้อหาที่หลากหลาย จึงสามารถนำเสนอประเด็นอื่นๆ สลับกับประเด็นทางการเมืองได้เสมอ

นิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์ อยู่ในเครือบริษัท มดิชน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรสื่อมวลชนที่มีความมั่นคง และมีประสบการณ์ที่ถูกสั่งสมมาอย่างยาวนาน กอรปกับบุคลากรของบริษัทที่ล้วนแต่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ที่หลากหลาย และปัจจัยด้านธุรกิจ การเมืองก็ไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการผลิตเนื้อหา ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์จึงมีความเป็นกลาง ตามหลักอุดมการณ์ของนักหนังสือพิมพ์

จากผลการวิเคราะห์โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์ อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของภาพ, รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของพาดหัวปก และรูปแบบการนำเสนอ ลักษณะการนำเสนอ ประเภทสัญลักษณ์ที่ปรากฏ และลักษณะความหมายของข้อความยกป้าย

จากแผนภาพ โครงสร้างสัญลักษณ์ข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์ รูปแบบการนำเสนอที่มีการสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ จุดคู่ยมากที่สุด รองลงมาคือการนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ และภาพที่มีเงื่อนงำ ความขัดแย้งน้อยที่สุด ซึ่งรูปแบบการนำเสนอเช่นนี้เนื่องมาจากภาพที่ปรากฏบนปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นภาพบุคคล และเป็นสัญลักษณ์ประเภท Icon ซึ่งนำเสนอความหมายนัยตรง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่ายว่าที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอประเด็นใดบนปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์

พาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด นั่นคือ พาดหัวปกของนิตยสารมดิชนในหนึ่งฉบับอาจจะมีทั้งการสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ จุดคู่ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

ส่วนข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมดิชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอรูปแบบและลักษณะเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เช่นเดียวกับการนำเสนอพาดหัวปก เพราะนอกจากตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายจะสามารถแสดงความหมายนัยแฝงบางอย่างแล้ว ข้อความที่อยู่บนป้ายก็เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความหมายที่อาจมีความหมายเหมือนหรือแตกต่างจากบุคลิกลักษณะของตัวการ์ตูนเจ้าหนูยกป้ายนี้ด้วย โดยที่ทีมงานผู้ผลิตสามารถนำเสนอในรูปแบบและลักษณะที่การสะท้อนภาพความจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ จุดคู่ย, แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี, แฝงความรู้สึกร่วม และมี

เจื่อนำ ความขัดแย้ง โดยใช้สัญลักษณ์ประเภท Index ที่นำเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) มากกว่าความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ดังนั้นผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงตามที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการสื่อ

โครงสร้างสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จะมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอปกที่เป็นภาพบุคคล สามารถสร้างความเข้าใจโดยง่ายให้กับผู้อ่านและทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าประเด็นที่นำเสนอเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด จากการสัมภาษณ์ สรกล อุดยานนท์ รองบรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้ทราบว่า การเลือกภาพที่โดดเด่นเป็นประเด็นหลักประเด็นหนึ่งของทีมงานผู้ผลิตที่ต้องการเลือกภาพที่มีความแตกต่างจากภาพโดยทั่วไปมานำเสนอเป็นปกนิตยสาร เพราะนิตยสารเป็นหนังสือที่เน้นการขายปก และภาพบุคคลก็เป็นภาพที่ดูแล้วมีพลัง สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่านได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของไวท์ (White, 1982) ที่อธิบายถึงกระบวนการผลิตนิตยสารชั้นนำทั่วโลกว่าสิ่งที่ผู้ผลิตนิตยสารให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ปก (cover page) เนื่องจากปกเป็นจุดแรกที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน จึงต้องมีความเด่นและน่าสนใจไม่ว่าจะอยู่บนแผงหนังสือ โต๊ะทำงานหรือแม้แต่บนโต๊ะกาแฟ เพื่อกระตุ้นให้หยิบขึ้นมาอ่านเนื้อหาสาระภายในเล่มและคำอธิบายของโอเวน (Oven, 1957) ที่กล่าวว่าหน้าปกนิตยสารนับได้ว่าเป็นหน้าสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน้าตาของนิตยสาร ต้องสร้างจุดสนใจและความประทับใจทั้งหมดไว้ที่หน้านี้ ปกเป็นตัวขับเคลื่อนของนิตยสารนั้นๆ การดีไซน์รูปแบบเบื้องต้นของปกจึงมีความสำคัญมากที่จะดึงดูดผู้อ่าน เลย์เอาต์ปกที่ดีเริ่มจากโทนสีที่ใช้ซึ่งบอกถึงบุคลิกหนังสือ ต้องมีชีวิตชีวาเตะตาผู้อ่าน พาดหัวต้องให้ความหมายของเรื่องชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่ากลยุทธ์การนำเสนอภาพปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์สอดคล้องผลการวิจัยของกิตติมา พิมเสน (2541) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ความหมายข่าวสารและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อการนำเสนอ นิตยสารในแต่ละรูปแบบ พบว่า ผู้รับสารมีความสามารถรับรู้ความหมายข่าวสารได้สอดคล้องกับผู้ส่งสารมากที่สุดในรูปแบบที่นำเสนอพาดหัวนัยยะที่สามารถเข้าใจง่าย และนำเสนอภาพลักษณะตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว

บุคลิกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีความโดดเด่นนอกเหนือไปจากการนำเสนอภาพบุคคลบนปกนิตยสารแต่ละฉบับให้มีความโดดเด่นแล้ว นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการนำเสนอพาดหัวปก และข้อความยกป้ายด้วย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าส่วนมากการนำเสนอพาดหัวปกและข้อความยกป้ายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นั้นเป็นการนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป โดยอาจมีทั้งการนำเสนอลักษณะที่สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ชุคุย, ตั้งคำถาม, เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม, ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนามทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ถือเป็น การนำเสนอในลักษณะความหมายนัยแฝง (Denotative

meaning) ผ่านสัญญาณประเภท Index ทำให้ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองด้วยจึงจะสามารถเข้าใจสิ่งที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของศรีลัดดา อุทัยรัตน์ (2540) ที่ศึกษานโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ 3 ฉบับ คือ มติชนสุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยพบว่า นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีแนวโน้มการนำเสนอพาดหัวปกและภาพปกด้วยการสื่อความหมายด้วยภาษาและภาพเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น ซึ่งกลยุทธ์การนำเสนอปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมา พิมเสน (2541) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ความหมายข่าวสารและความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อการนำเสนอ นิตยสารในแต่ละรูปแบบเช่นกัน เนื่องจากพบการวิจัยของกิตติมาพบว่า ผู้รับสารจะพึงพอใจรูปแบบการสื่อความหมายนัยยะแฝงมากกว่าและมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ นิตยสารดังกล่าว แต่หากนำเสนอประเภทการเมืองมานำเสนอโดยพาดหัวข่าวสื่อความหมายนัยยะแฝงและภาพตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว ผู้รับสารจะตีความหมายได้แตกต่างจากความหมายที่ผู้ส่งสารกำหนดมาก ดังนั้นการนำเสนอสัญญาณของภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ แม้จะเป็นการนำเสนอความหมายนัยแฝง แต่ผู้อ่านน่าจะสามารถทำความเข้าใจกับความหมายที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอได้โดยง่าย เพราะเป็นการนำเสนอผ่านสัญญาณประเภท Index ซึ่งเป็นสัญญาณที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง ซึ่งก็คือภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้ายนั่นเอง แม้ว่าการถอดรหัสของ Index นั้นจะต้องใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญญาณ Index กับภาพ พาดหัวปก และข้อความยกป้าย แต่จากการศึกษาที่พบว่าการนำเสนอภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการนำเสนอความหมายนัยตรงที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย การตีความหมายของพาดหัวปกและข้อความยกป้ายที่สอดคล้องกับภาพของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์จึงทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นที่ทีมงานผู้ผลิตต้องการนำเสนอผ่านปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ได้ง่ายมากขึ้น

ปัญหานำวิจัยข้อ 2 : วาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนภาพและพาดหัวปกของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบ้าง บุคคลนั้นถูกสร้างให้เป็นภาพตัวแทนอย่างไร และถูกจัดอยู่ในวาทกรรมชุดใด

บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นนิตยสารที่นำเสนอเรื่องราวที่หลากหลาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และบันเทิง ผู้วิจัยได้ศึกษาวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยเลือกศึกษาปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ในปี 2548 ตั้งแต่ฉบับที่ 1273

เดือนมกราคม 2548-ฉบับ1324 เดือนธันวาคม 2548 จำนวนทั้งหมด 52 ฉบับ พบว่า นิติสารมติชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอปกที่มีมิติทางการเมือง จำนวน 38 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.08 ของจำนวนทั้งหมด ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่านิติสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นสื่อการเมืองที่ให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีมิติทางการเมืองมากที่สุด โดยเป็นนิติสารสรุปข่าววิจารณ์ วิเคราะห์ข่าวในรอบสัปดาห์ ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่ปรากฏบนปกนิติสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน

ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมาคือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้าน โครงสร้างบริหารและเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกระงับการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวนลุมพินี และมีแฟนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

นอกจากนี้ก็เป็นการนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิติสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ขาประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิติสารมติชนสุดสัปดาห์

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่านิติสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวที่มีมิติทางการเมืองและกลุ่มนักการเมืองมากที่สุด แต่เมื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิติสารมติชนสุดสัปดาห์แล้วผู้วิจัยได้จัดกลุ่มภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น พบว่านิติสารมติชนสุดสัปดาห์มี

การนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มต่อต้านอำนาจหลักมากที่สุด อาจเพราะเป็นการผสมผสานระหว่าง นักการเมืองฝ่ายค้าน ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน นักวิชาการ และนัก สื่อสารมวลชนที่มีอุดมการณ์ต่อต้านรัฐบาลทักษิณเหมือนกัน อีกทั้งเหตุการณ์ส่วนใหญ่ที่นิยตสารมติ ชนสุดสัปดาห์นำเสนอขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้นำประเทศอย่างพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุด และมีบุคลิกแตกต่างจากนายกรัฐมนตรีใน รัฐบาลที่ผ่านมามาก ไม่ว่าจะเป็น การเป็นผู้นำซีไอโอที่มีหลักการบริหารประเทศด้วยระบอบทักษิ โณมิกส์ การเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตัวเอง และการเป็นผู้นำประเทศที่ใช้คำพูดไม่เหมาะสมจน สร้างความไม่พอใจทั้งในกลุ่มนักการเมืองด้วยกันเองอย่างเสนาะ เทียนทองแล้ว ก็ยังสร้างกระแส วิพากษ์ในกลุ่มของนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน ฯลฯ

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นั้นมิ การสร้างภาพตัวแทนของกลุ่มที่ต้องการรักษาอำนาจหลัก ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ นักการเมือง ฝ่ายรัฐบาล และนักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาล ในขณะที่ก็มีภาพตัวแทนของกลุ่มที่ต่อต้าน อำนาจหลัก อาทิ นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ ที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และนักสื่อสารมวลชนที่ ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ รวมไปถึงภาพตัวแทนของกลุ่มที่สร้างสมดุลให้กับทั้งสองฝ่าย คือไม่ได้ สนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเต็มตัว ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความเป็นกลางอย่างพล.ต.อ.วิสิษฐ เดช กุญชร, อานันท์ ปันยารชุน และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ รวมไปถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง ในอดีตทั้งคร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และพล.อ.สุจินดา คราประยูรด้วย

ประเภทความหมายที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ประกอบกับประเด็นที่ถูก นำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทำให้เห็นได้ว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสร้าง “ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” เป็นอย่างมาก โดยเป็นพื้นที่สำหรับการนำเสนอของกลุ่มบุคคลที่ ต่อต้านรัฐบาลทั้งนักการเมืองฝ่ายค้าน นักสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมืองที่มีความขัดแย้ง ส่วนตัวกับผู้นำประเทศ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณนี้เป็นวาทกรรมหลัก (dominant discourse) ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งทำหน้าที่กำหนด สังคมด้วย อาจจะใช้เรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นวาทกรรมที่ครอบงำทางอุดมการณ์ (hegemony discourse) ส่วน วาทกรรมรองที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็คือความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่าง บุคคล ซึ่งเป็นวาทกรรมที่เกิดจากการตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล การตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างผู้นำ

ประเทศ-นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ-นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ, ผู้นำประเทศ-นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และผู้นำประเทศ-นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อันนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มบุคคลต่างๆ นอกจากนี้ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีการเสนอความหมายเชิงบุคคลด้วย ซึ่งเป็นการนำเสนอบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ เป็นต้น

เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์แสดงตำแหน่งที่ตรวจสอบอำนาจรัฐอยู่แล้ว แม้ว่าก่อนหน้านี้สื่อถูกมองว่าเป็นวาทกรรมรอง แต่ในกรณีของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้ถือว่ามีลักษณะเป็นวาทกรรมหลักที่แสดงให้เห็นอำนาจการต่อสู้ โดยมีการนำเสนอผ่านความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อันนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเรื่องของการคุกคามอำนาจของรัฐโดยฝ่ายที่ต่อต้าน ทำให้เห็นว่าวาทกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจของทั้ง 2 ฝ่าย

ปัญหาคำวิจัยข้อ 3 : วาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนภาพและพาดหัวปกของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ และมีโครงสร้างของวาทกรรมอย่างไร

การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ

การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์อุดมการณ์ (strategy of ideological analysis) จากกรอบการกรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์ของความเป็นสมาชิกของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

สมาชิกของกลุ่มบุคคลที่นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญและนำเสนอมากที่สุดคือกลุ่มนักการเมือง ทั้งผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล หรือนักการเมืองฝ่ายค้าน ส่วนกลุ่มบุคคลที่มีการนำเสนอรองลงมาคือกลุ่มนักสื่อสารมวลชน เพราะในปี 2548 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เกิดเป็นกระแสต่อต้านกลุ่มนายทุนของประชาชนที่เห็นว่าการเข้ามาซื้อหุ้นในครั้งนี้มีอำนาจการเมืองแอบแฝง ซึ่งจะก่อให้เกิดการแทรกแซงสื่อทั้งด้าน โครงสร้างบริหาร และเนื้อหา จนมีการฟ้องร้องของวานิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์ของมติชนตามมา

จากเหตุการณ์ที่รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งดำเนินรายการโดยสนธิ ลิ้มทองกุล และสโรชา พรอุดมศักดิ์ถูกกระแสบการออกอากาศแล้วมีการย้ายมาจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สวน

ลุ่มพินิจ และมีแผนรายการจำนวนนับหมื่นเข้าร่วมฟังในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการออกอากาศผ่านเคเบิลทีวี รายการวิทยุชุมชน รวมถึงเว็บไซต์ผู้จัดการ จนกลายเป็นการชุมนุมและก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ก็เป็นการนำเสนอกลุ่มนักวิชาการที่ส่วนมากเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ หรือหนังสือพิมพ์มติชนรายวันนั่นเอง โดยเหตุการณ์ที่นำเสนอส่วนใหญ่จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล จากบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น “ขาประจำรัฐบาลทักษิณ” ไม่ว่าจะเป็น ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์, ศ.ดร. อัมมาร สยามวาลา และ ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์ กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบใน 3 ภูมิภาคใต้ของอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กับการกล่าวเตือนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และสนธิ ลิ้มทองกุล กรณีที่มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามโดยพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

กิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล เป็นกิจกรรมที่มีการนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มากที่สุด จากนักวิชาการทั้ง ดร.ธีรยุทธ บุญมี และศ.ดร. อัมมาร สยามวาลา หรือบรรดาขาประจำรัฐบาลทักษิณ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2548 นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจากกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านในกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 และนักสื่อสารมวลชนกับกรณีการซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) และปรากฏการณ์สนธิที่เป็นกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณจากการนำของสนธิ ลิ้มทองกุล รองลงมาคือการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกิจกรรมในช่วงต้นปีที่กล่าวถึงการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มีการแข่งขันกันทั้งพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน รวมถึงบทบาทของคุณหญิงพจมานที่นอกจากจะเข้ามาช่วยงานการเมืองของพ.ต.ท.ทักษิณแล้วก็ยังเป็นผู้ร่วมวางกลยุทธ์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยอีกด้วย

ส่วนการตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่มีความขัดแย้งหรือแข่งขันกันทางการเมือง การสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของผู้นำประเทศและนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล ในขณะที่การแนะนำ/ตักเตือน/ให้ข้อมูล เป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักวิชาการ บุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นกลาง ส่วนการชุมนุม/ก่อตั้งมีอบเป็นกิจกรรมจากการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของสนธิ ลิ้มทองกุลและสโรชา พรอุดมศักดิ์ ส่วนการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง เป็นกิจกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในอดีตอย่าง ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ พล.อ.สุจินดา คราประยูร

3. จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จุดมุ่งหมายโดยรวมของแต่ละบุคคลที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ คือ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ อันประกอบไปด้วยกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้าน นักการเมืองที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้นำประเทศ นักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ และนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ส่วนจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ จะประกอบไปด้วย ผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และนักสื่อสารมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจะพบว่า มีนักวิชาการอย่าง ดร.ปิย อึ้งภากรณ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่เรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แต่สำหรับเหตุการณ์ในปี 2548 นี้ ยังมีนักสื่อสารมวลชนอย่าง สโรชา พรอุดมศักดิ์ และสนธิ ลิ้มทองกุล ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะมีการก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยขึ้น ในขณะที่มีเพียงกลุ่มพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และพลเอกสุจินดา คราประยูรเท่านั้นที่มีจุดมุ่งหมายโดยรวมเพื่อปกป้อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนการสร้าง ความเข้าใจและแก้ไข ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้เป็นจุดมุ่งหมายโดยรวมของ พล.ต.อ. วชิรฐ เดชกุญชร ที่เขียนนวนิยายเรื่องพรหมแดน กับอานันท์ ปันยารชุน ประธาน กอส. เท่านั้น

4. มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

มาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่าเรื่องการยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์มากที่สุด โดยเฉพาะการทำงานด้านการเมืองซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นอย่างมาก รองลงมาคือความขัดแย้งจากบุคคลใกล้ชิดจากในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมีหลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นการล่มสลายของรัฐบาลอันเนื่องมาจากการเกิดความขัดแย้งของคนภายในพรรคหรือบุคคลใกล้ชิด เช่นเดียวกับกรณีของนายกฯ ทักษิณและเสนาะ เทียนทอง ที่เกิดความขัดแย้งกัน จนทำให้เสนาะและกลุ่มการเมืองภายในพรรคไทยรักไทยรวมตัวกันต่อต้านนายกฯ ทักษิณ

เหตุการณ์การเข้าซื้อหุ้น MATI บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ของกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย (จำกัด) ก็ทำให้เกิดกระแสการต่อต้านการครอบงำสื่อของกลุ่มทุน โดยเฉพาะการเป็นกลุ่มทุนที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมือง เป็นการสะท้อนว่าหนังสือพิมพ์มติชนเป็นสื่อของประชาชน ไม่ควรเป็นของกลุ่มทุน เพราะจะทำให้เกิดการแทรกแซงทั้งโครงสร้างการบริหารและเนื้อหาได้ อีกทั้งอุดมการณ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งของพรรคัชชัช บุญปาน เป็นการผลิตหนังสือพิมพ์เพื่อประชาชน โดยเริ่มก่อตั้งหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยรายวันและประชาธิปไตยรายสัปดาห์ขึ้นในยุคที่มีความเข้มข้นของการต่อสู้ทางการเมืองและอุดมการณ์ก่อนที่จะถูกปิดหลังเหตุการณ์รัฐประหารนองเลือด 6 ตุลาคม 2519 และก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชนขึ้น โดยพยายามธำรงเป้าหมายที่เคยเป็นมา นั่นคือ การดำรงวิชาชีพอย่าง

อิสระเพื่อที่จะทำความจริงใดๆ ในสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นประโยชน์ของสาธารณชนและประเทศชาติอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเป็นกลาง

นอกจากมติชนแล้ว กรณีของสนธิก็แสดงให้เห็นอำนาจของสื่อมวลชนที่สามารถปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณได้อย่างรุนแรง ต่อเนื่องเป็นระยะยาวนาน ถือเป็นอิทธิพลที่สำคัญของสื่อมวลชนในปี 2548 นี้เช่นกัน

ส่วนมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์เรื่องการยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีในสังคมไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลพวกพ้องของรัฐบาลทักษิณเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในการทำหน้าที่ภรรยาตามสำนวนไทยที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องคอยสนับสนุนการทำงานของสามีด้วยไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรืองานข้างนอก

และมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ยังมีเรื่องของ การยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ ถือเป็นค่านิยมไทยที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เมื่อเกิดการเปรียบเปรยของดร.ธีรยุทธ บุญมี จึงทำให้เห็นว่าดร.ธีรยุทธ มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทย โดยสามารถเปรียบเปรยวิถีชีวิตของคนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่เขาต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ในขณะที่การกล่าวเตือนการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและสนธิ ลิ้มทองกุล ของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็เป็นการสะท้อนและเน้นย้ำว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้ว่า การเรียกร้องประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่การใช้ยุทธวิธีกล่าวอ้างอิงเบื้องสูงเพื่อโจมตีซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และสร้างความอ่อนไหวต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก

5. ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

ตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่ได้นำเสนอมากที่สุดคือสถานภาพที่ได้รับความเชื่อถือ เนื่องจากบุคคลที่ได้นำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จักกันดี การทำงาน การให้ข้อมูล และการเป็นแหล่งข่าว จึงต้องได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล นักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ บุคคลผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น

ส่วนสถานภาพที่กำลังถูกคุกคามและสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม เป็นตำแหน่งและสถานภาพของอุดมการณ์จากกลุ่มที่มีการตอบโต้กันทางวาทกรรม ทั้งผู้นำประเทศ – นักวิชาการ, ผู้นำประเทศ – นักการเมืองฝ่ายค้าน, ผู้นำประเทศ – นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาล, นักการเมือง

ฝ่ายรัฐบาล-นักการเมืองฝ่ายค้าน เป็นต้น แต่เหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดว่าการตอบโต้ของทั้งสองฝ่ายเป็นการคุกคามซึ่งกันและกัน จนทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นอยู่ในสถานภาพที่กำลังคุกคาม และสถานภาพที่ได้รับการคุกคาม คือ ปรากฏการณ์สนธิ ที่แม้ว่ารายการเมืองไทยรายสัปดาห์ทางโมเดิร์นไนน์ทีวีจะถูกระงับการออกอากาศ แต่ได้มีเปลี่ยนไปจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรแทน โดยยังคงมุ่งโจมตีรัฐบาลทักษิณ โดยตลอด ขณะที่พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเองก็มีการฟ้องอาญา-แพ่ง ทั้งสนธิและสโรชาใน 4 คดี รวมเป็นมูลค่า 2,500 ล้านบาท รวมถึงการคุกคามทางอำนาจอาชญากรรมข่มขู่วางระเบิด การพยายามขัดขวางการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร และการชุมนุม/ก่อตั้งมีอบเพื่อต่อต้านรัฐบาล

นอกจากนี้ยังมีสถานภาพที่เสียเปรียบของกลุ่มนักการเมืองฝ่ายค้านที่จะเห็นสถานภาพนี้ได้ชัด ช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของบัญญัติ บรรทัดฐาน, พรรคชาติไทยของบรรหาร ศิลปอาชา และพรรคมหาชน ไม่ว่าจะเป็ในขณะเ็นเอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรค หรือช่วงการเลือกตั้งซ่อมที่พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นหัวหน้าพรรค ก็ล้วนแต่มีความเสียเปรียบทั้งในเรื่องทุนที่จะเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการเลือกตั้ง และกลไกของรัฐ เป็นต้น

6. ทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การมีข้อมูล/ความรู้ และการเป็นแหล่งข่าว เป็นทรัพยากรข้อมูลและความรู้ของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมากที่สุด เนื่องจากในสังคมสารสนเทศสิ่งที่สำคัญก็คือ ข้อมูล/ความรู้ ดังนั้นหากบุคคลใดมีข้อมูลข่าวสาร รวมถึงความรู้ก็จะเป็นการได้เปรียบในการต่อสู้ในสนามการเมือง อีกทั้งบุคคลทั้งหมดที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็ล้วนแต่มีความสามารถ และมีบทบาทในการเป็นแหล่งข่าวด้วย

การเป็นแหล่งข่าวทำให้มีความได้เปรียบที่สามารถนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น รวมถึงอุดมการณ์ของตนผ่านสื่อมวลชนต่างๆ ได้ ในขณะที่ประสบการณ์ด้านการเมืองมีจำนวนมากรองลงมา

ประสบการณ์ด้านการเมืองเป็นทรัพยากรและความรู้ที่สำคัญในการทำงานด้านการเมือง โดยจะสังเกตได้ว่าบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ทั้งภายในพรรคการเมือง คณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลก็ล้วนแต่มีประสบการณ์การเมืองมาอย่างยาวนาน กรณีตัวอย่างของการให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการเมืองก็คือ การที่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พ่ายแพ้การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และเสียตำแหน่งนี้ให้กับบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งมีประสบการณ์การเมืองที่มากกว่า และยังดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคในขณะที่ชวน หลีกภัยเป็นหัวหน้าพรรคด้วย บัญญัติได้รับการเลือกจากสมาชิกภายในพรรคให้เป็นหัวหน้าพรรคต่อจากชวน หลีกภัย เนื่องจากเมื่อมองไปที่ภาพลักษณ์ของอภิสิทธิ์แล้วคนส่วนใหญ่มักมองว่าเขาเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ที่ยังมีประสบการณ์เพียง

13 ปีเท่านั้น เมื่อเทียบกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ถือว่าเป็นคู่แข่งย่อมมีความเสียเปรียบเป็นอย่างมาก แต่เมื่ออภิสิทธิ์ได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคหลังการลาออกของบัญญัติแล้ว หลายฝ่ายก็จับตาการทำงานของเขา ถึงกระทั้งมีการเปรียบเปรยว่าเขาเป็นเพียงเด็กหมาลัย(การเมือง)เท่านั้น แต่เมื่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจกรณีการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 อภิสิทธิ์ก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นความสามารถ และความสำคัญของการมีข้อมูล/ความรู้ที่เป็นทรัพยากรสำคัญ เมื่อผ่านการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบก็จะพบข้อเท็จจริงที่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อว่ากรณีดังกล่าวมีความไม่โปร่งใสจริง ถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนให้กับสมาชิกพรรค รวมถึงตัวเองได้

ซึ่งความน่าเชื่อถือนี้เองก็ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญเช่นกัน เพราะเมื่อประชาชนให้ความเชื่อถือกับบุคคลใดแล้ว การทำงานก็จะเป็นไปได้อย่างราบรื่น และได้รับการสนับสนุนอีกด้วย นอกจากนี้ ประสิทธิภาพด้านอื่นๆ นอกจากประสิทธิภาพด้านการเมืองก็เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ประสิทธิภาพด้านทหาร หรือด้านธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล และเป็นการสร้างทรัพยากรข้อมูลเพิ่มขึ้น อาทิ การสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ การมีทุนจากภาคเอกชนมาสนับสนุน กิจกรรมทางการเมือง พลังมวลชนที่คอยสนับสนุนการทำงานของกลุ่ม รวมถึงการเป็นเจ้าของสื่อหรือการใช้สื่อในการช่วยเผยแพร่ความคิดและอุดมการณ์ให้แพร่กระจายไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกลมากขึ้น กลุ่มบุคคลที่มีทรัพยากรสื่อก็คือกลุ่มของนักวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคอลัมนิสต์ให้กับมติชน ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ กลุ่มนักสื่อสารมวลชนอย่างสโรชา พรอุดมศักดิ์, สนธิ ลิ้มทองกุล, ชรรค์ชัย บุญปาน, สรยุทธ สุทัศนะจินดา หรือแม้กระทั่งวาณิช จรุงกิจอนันต์ ซึ่งเป็นทั้งคอลัมนิสต์และเป็สมาชิกของกลุ่มนายทุนของสื่อที่ใหญ่โตมั่นคงอย่างกลุ่ม GMMM บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มุ่งศึกษาถึงกระบวนการสร้างภาพปกและพาดหัวปกที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ บุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ภาพตัวแทนของบุคคลเหล่านั้น การสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์และอำนาจ รวมถึงโครงสร้างวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

จากผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์กับแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ในส่วนต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นของปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ต่อสังคมไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายโดยกำหนดประเด็นคำถาม และหาคำตอบจากแนวคิดและทฤษฎีมาประมวลในการตอบคำถามดังกล่าว โดยคำถามที่จะอภิปรายมีดังนี้

1. นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีกระบวนการประกอบสร้างความหมายและมีอุดมการณ์อย่างไร
2. ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้อะหว่างบุคคลมีบทบาทอย่างไรต่อสังคม

1. นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีกระบวนการประกอบสร้างความหมายและมีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างไร

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ โดยนำเสนอข่าวในรูปของการให้คำอธิบายและสรุปเรื่องสำคัญๆ อย่างกระชับให้กับผู้อ่านที่นำเสนอเรื่องสำคัญๆ ทั้งข้อเท็จจริงต่างๆ ข่าวสารทางการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เนื้อหาส่วนใหญ่จึงค่อนข้างหนัก แม้เรื่องที่น่าสนใจจะมีลักษณะคล้ายเรื่องในหนังสือพิมพ์ แต่นิตยสารประเภทนี้จะมีเนื้อหาหลากหลาย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และบันเทิง ซึ่งจะมีการสลับสับเปลี่ยนประเด็นต่างๆ ในแต่ละฉบับ โดยจะมีการประชุมข่าวในทุกวันอังคารเพื่อระดมความคิด (Brain Storming) เพื่อเลือกประเด็นที่จะนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ โดยมีเกณฑ์การเลือก คือ เรื่องตามกระแส เรื่องฉีกประเด็น และภาพที่โดดเด่น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการสร้างความหมายในสื่อมวลชนผ่านกรอบการทำงานด้านข่าวสารข้อมูล (News value, News quality) ของฟิสก์และฮาร์ทเลย์ (Fiske & Hartley, 1978: 131) ที่กล่าวว่า กรอบการทำงานด้านข่าวสาร คือกรอบขั้นแรกที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสรรเหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าว

เกณฑ์การคัดเลือกประเด็นที่น่าสนใจเป็นปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ทั้งเรื่องตามกระแส เรื่องฉีกประเด็น และภาพที่โดดเด่น ซึ่งเมื่อพิจารณาการคัดเลือกตามหลักคุณค่าของข่าว (News Values) ที่ Herriss & Johnson (1965) ที่ข่าวจะมีคุณค่าเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติ 10 ประการ (พีชนิ เษย จรรยาเมตตา วิวัฒนานุกูล และฉิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2541 : 94-95) คือ คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ ความขัดแย้ง ความก้าวหน้า ผลที่ตามมา ความเด่น เรื่องราวเชิงนวนิยาย และความสนใจของมนุษย์, คุณสมบัติที่ปรารถนา ได้แก่ ทันการณ์ ไกล่ฉิด และความสนใจทั่วไป ได้แก่ เพศ สัตว์ ทำให้เห็นได้ว่า ทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ให้ความสำคัญกับการเน้นภาพปกตามคุณค่าข่าวด้านความเด่นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไวท์ (White, 1982) ที่อธิบายถึงกระบวนการผลิตนิตยสารชั้นนำทั่วโลกว่าสิ่งที่ผู้ผลิตนิตยสารให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ ปก (cover page) เนื่องจากปกเป็นจุดแรกที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน จึงต้องมีความเด่นและน่าสนใจไม่ว่าจะอยู่บนแผงหนังสือ โต๊ะทำงานหรือแม้แต่บนโต๊ะกาแฟ เพื่อกระตุ้นให้หยิบขึ้นมาอ่านเนื้อหาสาระภายในเล่ม เช่นเดียวกับที่ ส่วนโอเวน (Oven, 1957) อธิบายว่าหน้าปกนิตยสารนับได้ว่าเป็นหน้าสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน้าตาของ

นิตยสาร ต้องสร้างจุดสนใจและความประทับใจทั้งหมดไว้ที่หน้านี้ ปกเป็นตัวชี้บุคลิกของนิตยสารนั้นๆ การดีไซน์รูปแบบเบื้องต้นของปกจึงมีความสำคัญมากที่จะดึงดูดผู้อ่าน เลย์เอาต์ปกที่ดีเริ่มจากโทนสีที่ใช้ซึ่งบอกถึงบุคลิกหนังสือ ต้องมีชีวิตชีวาเตะตาผู้อ่าน พาดหัวต้องให้ความหมายของเรื่องชัดเจน

บุคลิกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีความโดดเด่นนอกเหนือไปจากการนำเสนอปกแต่ละฉบับให้มีความโดดเด่นแล้ว นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีความโดดเด่นทั้งภาพปก พาดหัวปก และข้อความยกป้าย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าภาพปกของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะการนำเสนอโดยใช้ภาพบุคคลมากที่สุด ตามที่สกรล อดุลยานนท์ได้กล่าวว่าภาพบุคคลเป็นภาพที่มีพลังมากที่สุด ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจว่าประเด็นที่นำเสนอเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับบุคคลใดบ้าง ซึ่งเป็นการสื่อสารด้วยภาพ (Visual Communication) ตามที่ ชวรัตน์ เจ็ดชัย (2520) อธิบายว่าเป็นการสื่อสารที่ผู้รับสารสามารถเห็นได้ทางตา และเกี่ยวข้องกับการใช้รหัสภาพ (Iconic) หรือสัญลักษณ์เป็นตัวนำสาร ซึ่งบางครั้งภาพนั้นก็จำเป็นต้องใช้ภาษาเขียนควบคู่ไปด้วย เพื่อช่วยสร้างความหมายให้ภาพได้ดีขึ้น ส่วนการผสมผสานระหว่างภาพกับสัญลักษณ์จะสามารถสื่อข่าวสารได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้นก็อยู่ที่ผู้รับสารจะเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ ซึ่งการใช้ภาพถ่ายของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อช่วยให้เกิดความคิดหรือความหมายของเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรมมากขึ้นและจะสร้างความหมายและความเข้าใจให้กับผู้พบเห็นได้อย่างมาก

ส่วนพาดหัวปกนั้นผลการวิจัยพบว่าส่วนมากเป็นการนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความหรือเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ลักษณะขึ้นไป¹ เช่นเดียวกับการนำเสนอข้อความยกป้าย โดยสัญลักษณ์ประเภทดัชนี (Index) ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนมากที่สุด ทำให้ผู้อ่านต้องตีความหมายที่แฝงมากับสัญลักษณ์ต่างๆ ที่อยู่ทั้งในภาพปก พาดหัวปก และข้อความยกป้าย ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของศรีรัตดา อุทัยรัตน์ (2540) ซึ่งศึกษา นโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ 3 ฉบับ คือนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยพบว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีแนวโน้มการนำเสนอพาดหัวปกและภาพปกด้วยการสื่อความหมายด้วยภาษาและภาพเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การสร้างภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการใช้ระบบตัวแทน (representational system) แนวคิด (concept) และสัญลักษณ์ (signs) จนเกิดเป็นภาพตัวแทนทางการเมือง (political representation) ว่าด้วยความเป็นคนอื่นที่ถูกคัดแปลงและ

¹ ลักษณะของการนำเสนอพาดหัวปก ได้แก่ การสรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย, ตั้งคำถาม, เปรียบเทียบ, ให้ข้อคิด, ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี และใช้สรรพนามทั้งระบุชื่อหรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี

ตกผลึกลงสู่ระดับ “รูปแบบแห่งอุดมการณ์” (ideology of form) ของผู้คนในสังคมที่ยอมรับเป้าหมายและยุทธวิธีการต่อสู้ทางการเมืองและกลายเป็นแนวคิดครอบงำของสังคมอย่างไม่รู้ตัว (unconscious) โดยอาศัยความหมายและเครื่องมือถอดรหัสของความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคม เนื่องจากความหมายที่มีอยู่เป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคมและขีดเส้นจำกัดไม่ให้เข้าใจความหมายในแง่อื่นๆ จนทำให้ภาพนั้นฝังลึกและกลายเป็นเรื่องปกติหรือความชอบธรรม ดังเช่น ภาพตัวแทนของกลุ่มนักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ เกิดจากภาพตัวแทนของความเป็นนักวิชาการที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน การวิพากษ์วิจารณ์ โปษายและการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณจึงเป็นเรื่องปกติและมีความชอบธรรมหรือภาพของผู้นำประเทศที่นอกจากจะต้องบริหารประเทศด้วยวิธีที่เหมาะสม การวิพากษ์วิจารณ์ ตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามนั้นควรเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม หรือภาพของนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านทักษิณ ท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองมากมาย ทำให้นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านทักษิณ เป็นเรื่องปกติและได้รับความชอบธรรม เพราะถือว่าเป็นสื่อกลางสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงอุดมการณ์ ความคิดของนักวิชาการ นักการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งเป็นนิตยสารการเมืองเชิงวิเคราะห์ สรุปร่วม เป็นต้น

จากการสรุปผลวิจัยข้างต้นสามารถอภิปรายได้ว่านิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเป็นกลุ่มของนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ซึ่งสังเกตได้จากให้พื้นที่ส่วนใหญ่ในการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นนักการเมืองฝ่ายค้าน และมีกิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักส่วนใหญ่คือการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทักษิณ โดยมีจุดมุ่งหมายรวมก็คือการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ซึ่งเป็นการนำเสนอประเด็นที่เน้นความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิสา วงศ์ลักษณ์พันธ์ (2542) ที่ศึกษาการเล่าเรื่องในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งได้วิเคราะห์การรายงานข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย ลักษณะการสร้างความหมาย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการเขียนและเล่าเรื่องในข่าวการเมืองไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่ศึกษาทั้งหมดได้มีส่วนในการสร้างความหมายให้กับข่าวการเมืองไปในแนวความขัดแย้ง ซึ่งหนังสือพิมพ์มติชนและไทยโพสต์มักเน้นการเสนอในรูปแบบที่ผสมผสานความขัดแย้งเข้ากับแก่นเรื่องประเภทอื่น นอกจากนี้ยังปกตินิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังสะท้อนให้เห็นมาตรฐานและอุดมการณ์ในการยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสพการณ์มากที่สุดด้วย เนื่องจากบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ทั้งหมด 25 คน ล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีประสพการณ์ทางการเมืองทั้งโดยตรงไม่ว่าจะเป็น ผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล นักการเมืองฝ่ายค้าน หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงอย่างอานันท์ ปันยารชุน และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ และมีประสพการณ์การเมืองโดยอ้อมอย่างนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน

แม้ว่าในช่วงปี 2548 บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) จะถูกคุกคามจากกลุ่มนายทุนอย่าง บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่เข้ามาซื้อหุ้น แต่ก็มียุทธศาสตร์ขององค์กรภาคประชาชน ผู้อ่าน และอีกหลายฝ่ายออกมาต่อต้านการซื้อหุ้นในครั้งนี้ เพราะเชื่อว่าเป็นการลงทุนที่มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ใช่การลงทุนแบบปกติ แต่เป็นตัวแทนอำนาจทางการเมืองที่เข้ามาปิดกั้นอิสระ การนำเสนอข้อเท็จจริง ซึ่งจะทำให้เกิดการแทรกแซงสื่อมวลชนขึ้น

จากการวิเคราะห์และรวบรวมสถานการณ์การคุกคามและแทรกแซงสื่อที่ได้นำเสนอและอภิปรายในเวทีสาธารณะหลายแห่ง สามารถจัดรูปแบบการแทรกแซงสื่อได้เป็น 3 รูปแบบ (สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2547) คือ การแทรกแซงเชิงโครงสร้าง การแทรกแซงเชิงเนื้อหา และการแทรกแซงผ่านความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการเข้าซื้อหุ้นดังกล่าวถือเป็นการแทรกแซงเชิงโครงสร้างและส่งผลให้เกิดการแทรกแซงเชิงเนื้อหาตามมา เนื่องจากในรัฐบาลทักษิณที่ผ่านมานั้นมีเงื่อนไขที่เปิดโอกาสให้มีการแทรกแซงสื่อมวลชนได้ง่ายโดยเฉพาะการเป็นระบบเศรษฐกิจการเมืองในรัฐบาลทักษิณ ที่มีฐานอำนาจมาจากกลุ่มสัมปทานสื่อสารและบริหาร ทำให้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อกิจการภาคสื่อสารและบริการที่เกี่ยวข้อง และการวางนโยบายทางการเมืองที่เกื้อหนุนคุ้มครองอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่มตน ทำให้รูปแบบการคอร์รัปชันทางนโยบายและคอร์รัปชันแบบบูรณาการเกิดขึ้นได้ไม่ยาก จนเกิดการเปรยเปรยของ ดร.ธีรยุทธ บุญมี ต่อพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็นพระธรรมทักษิณ ดวงตามองเห็นธรรม ทุกๆ อย่างตั้งแต่ อบายมุข การฆ่าตัดตอนแบ่งแยกชั้นประชาชน บูรณาการการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศให้ประโยชน์เข้ากลุ่มพวกพ้อง การทับซ้อนต่างๆ เป็นความว่างเปล่า เป็นภาวะธรรมดา เสริมให้ผู้คนในหมู่บ้านมองว่า "ทำดีเจ็บตัว ทำชั่วเป็นเรื่องธรรมดา" ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่ทีมงานผู้ผลิตได้นำเสนอเป็นปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที 4-10 มีนาคม 2548

ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีการสร้างความหมายในสื่อมวลชนผ่านกรอบความคิดส่วนบุคคล (Individual ideology) ของเสถียร จันทิมาธร บรรณาธิการบริหารนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และกองบรรณาธิการอันประกอบไปด้วยบุคลากรจากหน่วยงานในเครือของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนสนับสนุนการทำงานด้านเนื้อหาต่างๆ ทั้ง มติชนรายวัน ประชาชาติธุรกิจ ข่าวสด ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีชาวบ้าน และเส้นทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ยังมีนักเขียนที่มีชื่อเสียง นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จากภายนอกเข้าร่วมนำเสนอเนื้อหาจำนวนมากและสม่ำเสมอ ซึ่งการสร้างความหมายในสื่อมวลชนผ่านกรอบความคิดส่วนบุคคล (Individual ideology) ของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นไปในทิศทางเดียวกับกรอบนโยบายของสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Organization and institution involved) หรือบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ภายใต้การบริหารงานของ ชรรค์ชัย บุญปาน ประธานกรรมการบริหารบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ซึ่งก่อตั้งหนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน และประชาชาติรายสัปดาห์ขึ้น ในยุคที่มีความเข้มข้นของการต่อสู้ทาง

การเมืองและอุดมการณ์ ก่อนที่จะถูกปิดหลังเหตุการณ์รัฐประหารนองเลือด 6 ตุลาคม 2519 และก่อตั้งหนังสือพิมพ์มติชนขึ้นในวันที่ 9 มกราคม 2521 โดยพยายามสร้างเป้าหมายที่เคยเป็นมา นั่นคือ การดำรงวิชาชีพอย่างอิสระเพื่อที่จะทำความจริงใดๆ ในสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นประโยชน์ของสาธารณชนและประเทศชาติอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเป็นกลาง มติชนเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีการสะสมทุนทางสังคมมายาวนาน จึงถูกมองว่าเป็นหนังสือพิมพ์ของประชาชนไม่ใช่กลุ่มทุนแม้ว่าจะมีการจดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์แล้วก็ตาม

นอกจากนี้ปกตินิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีการสร้างความหมายผ่านกรอบความคิดทางสังคมวัฒนธรรม บรรทัดฐานและค่านิยม (Social, Culture, Norms, Values) โดยพิจารณาเลือกสรรเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคมมานำเสนอและสร้างความหมายที่มีความสำคัญต่อประชาชน ทั้งการยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นค่านิยมไทยที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เช่น การเปรียบเปรยของดร.ธีรยุทธ บุญมี จึงทำให้เห็นว่าดร.ธีรยุทธ มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทย โดยสามารถเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่เขาต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ในขณะที่การกล่าวเตือนการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและสนธิ ลิ้มทองกุล ของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็เป็นการสะท้อนและเน้นย้ำว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้ว่าการเรียกร้องประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่การใช้ยุทธวิธีกล่าวอ้างอิงเบื้องสูงเพื่อโจมตีซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และสร้างความอ่อนไหวต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก รวมถึงการยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีในสังคมไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลพวกพ้องของรัฐบาลทักษิณเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในการทำหน้าที่ภรรยาตามตำนานไทยที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องคอยสนับสนุนการทำงานของสามีด้วยไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรืองานข้างนอก เป็นต้น

สื่อหนังสือพิมพ์นับได้ว่าเป็นสื่อที่มีความผูกพันระหว่างคนทำหนังสือพิมพ์กับผู้อ่านมากกว่าคนคูโทรทัศน์ อีกทั้งส่วนใหญ่ข่าวในโทรทัศน์ก็มักจะเอาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาขยายผลหรือนำเสนอต่อ สื่อหนังสือพิมพ์จึงถือได้ว่าเป็นสื่อหลักที่ได้รับการเชื่อถือไว้วางใจจากประชาชนจากประสบการณ์ความรู้ และจิตวิญญาณของการเป็นสื่อเสรีที่สั่งสมมายาวนาน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งเป็นสื่อการเมือง ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารทางการเมืองที่นอกจากจะสร้างความหมายต่างๆ ไปยังผู้อ่านแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงชนชั้นปกครองและชนชั้นได้ปกครองเข้าด้วยกัน (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร, 2545 : 2) การวิเคราะห์

กระบวนการประกอบสร้างปณิธยสารมตฺชนสุดสัปดาห์นั้น เป็นการใชักรอบความคิดในเรื่องภาษาที่สะท้อนความคิดทางการเมืองและแสดงถึงความต้องการหรือเจตนาธรรมของผู้สัางสารได้ เช่นเดียวกับที่ผลการวิจัยพบว่าปณิธยสารมตฺชนสุดสัปดาห์มีการนำเสนอปกในเชิงสััญญลัษณัที่ต้งตดิความหรือเป็นการผสมผสานลักษณะหลายๆ อย่างรวมกัน ถือเป็นการใชัแนวคิดเรื่องสััญญลัษณัที่เป็นแนวทางหนึ่งของการสื่อสารทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากสััญญลัษณัสามารถบ่งบอกนัยของความคิดทางการเมือง การจ้งใจในการกำหนดและการแลกเปลี่ยนสััญญลัษณัในบางกาลเทศะจ้งสะท้อนถึงเจตนาธรรมทางการเมืองเช่นกัน ดังนั้น การนำเสนอประเด็นทางการเมืองของนิตยสารมตฺชนสุดสัปดาห์จ้งไม่ได้มีความเป็นกลาง (Objectivity) เท่าใดนัก แต่ก็เป็นกรนำเสนอประเด็นที่มีมิติทางการเมืองจากข้อเท็จจริง (fact) และความจ้งริง (truth) ที่อยู่เบื้องหลังข้อเท็จจริงต่างๆ ให้มากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความสำคัญกับความเป็นกลาง เช่น กรณีเหตุการณ์การเข้าซื้อหุ้นดังกล่าว ทำให้นิตยสารมตฺชนสุดสัปดาห์เอาตัวเองหรือองค์กรเข้ามาเป็นข่าวเสียเอง โดยใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ขององค์กรในการสร้างจ้งริงให้กับสังคมว่า หนังสือพิมพ์มตฺชน ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ในเครือเป็นหนังสือพิมพ์เพื่อประชาชน แม้กระทั่งภายหลังที่วานิช จรุงกิจอนันต์ ฟ้องเรียกค่าเสียหายของผู้บริหารหนังสือพิมพ์มตฺชน และบริษัทมตฺชนฐานหมิ่นประมาท นิตยสารมตฺชนสุดสัปดาห์ก็กลายเป็นพื้นที่สำหรับนำเสนอประเด็นนี้เพื่อเป็นการใช้พื้นที่ในการสร้างความน่าเชื่อถือกับประชาชน

2. ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสูัระหว่างบุคคลมีบทบาทอย่างไรต่อสังคม

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร อธิบายว่า วาทกรรม (Discourse) ไม่ได้หมายถึงภาษา คำพูด หรือถ้อยแถลงอย่างที่มีกนิยมนเข้าใจกันเท่านั้น แต่จะใชัในความหมายแบบเดียวกันกับที่นักคิด นักเขียน และนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault, 1926-1984) ได้กล่าวถึงว่า “วาทกรรม” หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลัษณั (identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็ความรุ้ ความจ้งริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง

ฟูโกต์กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “วาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์และตรรกะชุดหนึ่ง) กับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริงสนามของวาทกรรมในขณะใดขณะหนึ่งก็คือกฎเกณฑ์ว่าด้วยความแตกต่างนี้ ฉะนั้น วาทกรรมจ้งสร้างสรรพสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็ตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลื่อนหายไปของสรรพสิ่ง นั่นคือควบคุมไปกับสรรพสิ่งต่างๆ ที่สังคมสร้างขึ้น

ยังมีการสร้างและการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ถูกพูดถึงโดยวาทกรรมอีกด้วย” (Foucault, 1972a:63) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545 : 5)

จากสถานการณ์ของประเทศไทยในปี 2548 ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลทักษิณโดยใช้ระบบที่เรียกว่า “ทักษิโนมิกส์ (Thaksinomics)” ซึ่งเป็นความพยายามทางความคิดเชิงกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจไทยในสถานการณ์หลังปี 2540 ที่กลายมาเป็น “ระบอบการจัดการและปกครองประเทศ” (ระบอบทักษิณ) ระบอบหนึ่งในปัจจุบัน (สุวินัย ภรณวลัย, 2548 : 32)

ดร.ธีรยุทธ บุญมี มองว่านโยบายของทักษิโนมิกส์ไม่ใช่เน้นนโยบายสร้างทุนนิยมเพื่อสังคมแต่เป็นทุนนิยมเพื่อการเมือง คือ รัฐบาลไทยรักไทยได้ใช้นโยบายประชานิยมและโครงการเอื้ออาทรต่างๆ เข้ามาครอบงำความคิดชาวบ้านระดับรากหญ้า พยายามจัดระเบียบความคิดผู้คนให้ไปในทิศทางเดียว คือมุ่งความเติบโตทางเศรษฐกิจและการบริโภควัตถุเป็นหลัก อย่างขาดสมดุลกับด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) อธิบายว่า อำนาจที่คงอยู่ของพวกทุนนิยมมาจากการรวมตัวกันของสังคมการเมือง (political society) และสังคมประชาหรือประชาสังคม (civil society) โดยที่สังคมการเมืองอยู่ในขอบเขตของการข่มขู่และสังคมประชาอยู่ในขอบเขตของภาวะความเป็นใหญ่ ซึ่งชนหมู่มากยอมรับสถานะที่เป็นอยู่ การเน้นภาวะความเป็นใหญ่เป็นการเน้นย้ำอุดมการณ์และเน้นว่าชีวิตในกิจวัตรประจำวันคือความสัมพันธ์ในสังคมแบบทุนนิยม (Forgacs, 1988)

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis/CDA) ของ นอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough) ในการศึกษาวิจัยวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ และพบว่าการนำเสนอภาพส่วนใหญ่จะเป็นภาพบุคคล ซึ่งมีความหมายนัยตรง (Connotative meaning) ส่วนพาดหัวปกและข้อความยกป้ายจะเป็นการนำเสนอเชิงสัญลักษณ์หรือผสมผสานรูปแบบ ซึ่งเป็นการเสนอความหมายนัยแฝง (Denotative meaning) ผู้วิจัยจึงศึกษาด้วยผ่านความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์/ตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง/แนวคิด (Signified) ซึ่งการสร้างความหมายจะเป็นไปตามเหตุผลทางสังคมหรือแรงจูงใจทางสังคม (socially motivated) จนเกิดเป็นภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

การสร้างภาพตัวแทนของบุคคลที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการใช้ระบบตัวแทน (representational system) แนวคิด (concept) และสัญลักษณ์ (signs) จนเกิดเป็นภาพตัวแทนทางการเมือง (political representation) ว่าด้วยความเป็นคนอื่นที่ถูกคัดแปลงและตกผลึกลงสู่ระดับ “รูปแบบแห่งอุดมการณ์” (ideology of form) ของผู้คนในสังคมที่ยอมรับเป้าหมายและยุทธวิธีการต่อสู้ทางการเมืองและกลายเป็นแนวคิดครอบงำของสังคมอย่างไม่รู้ตัว (unconsciousness) โดยอาศัยความหมายและเครื่องมือถอดรหัสของความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคม เนื่องจากความหมายที่มีอยู่เป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคมและจิตสำนึกจำกัดไม่ให้เข้าใจความหมายในแง่อื่นๆ จนทำให้ภาพนั้นฝังลึกและกลายเป็นเรื่องปกติหรือความชอบธรรม ดังเช่น ภาพตัวแทนของกลุ่มนักวิชาการที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ

เกิดจากภาพตัวแทนของความเป็นนักวิชาการที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายและการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณจึงเป็นเรื่องปกติและมีความชอบธรรม หรือภาพของผู้นำประเทศที่นอกจากจะต้องบริหารประเทศด้วยวิธีที่เหมาะสม การวิพากษ์วิจารณ์ ตอบโต้/ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามนั้นควรเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม หรือภาพของนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านทักษิณ ท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองมากมาย ทำให้นักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านทักษิณ เป็นเรื่องปกติ และได้รับความชอบธรรม เพราะถือว่าเป็นสื่อกลางสำหรับการเผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงอุดมการณ์ ความคิดของนักวิชาการ นักการเมืองฝ่ายค้าน โดยเฉพาะนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งเป็นนิตยสารการเมืองเชิงวิเคราะห์ สรุปร่าว เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการผลิตวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์มีความเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ที่เห็นได้ชัดเจนของนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ก็คือ การที่บุคคลากรมีความเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในอาชีพ ยึดมั่นในความเป็น(นัก)หนังสือพิมพ์ที่ดี ชี้อยุติธรรม แต่ก็อ่อนน้อม ชุกชุนหน่อยๆ แต่ก็สุภาพ และมีหลักการที่สำคัญ คือ อารมณ์ขัน ทำให้พาดหัวปกและปกของมติชนสุดสัปดาห์แทรกไปด้วยความขี้เล่นและอารมณ์ขัน ประการหนึ่งก็คือเล่นกับผู้อ่าน ผู้อ่านก็รับดู และเล่นด้วยกันมติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์กับกลุ่มผู้อ่านที่มีหลากหลายทั้งนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ พนักงานบริษัท ฯลฯ ซึ่งเป็นเงื่อนไขทางสังคมที่ต้องคำนึงถึง หรือเป็นสิ่งที่แฟร์คลาฟเรียกว่า “ลักษณะติดต่อหรือทรัพยากรของสมาชิกในสังคม (member's resources)”

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เป็นการสร้าง “ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” มากที่สุด ซึ่งถือเป็นวาทกรรมหลัก (dominant discourse) หรือวาทกรรมที่ครอบงำทางอุดมการณ์ (hegemony discourse) ที่ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งทำหน้าที่ในการกำหนดสังคมด้วย ส่วนวาทกรรมรอง คือ “ความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล” ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มบุคคลต่างๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวาทกรรมการเมืองที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ทั้งวาทกรรมหลักและวาทกรรมรองล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับประเด็นเรื่องอำนาจและอุดมการณ์ (power and ideology) เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ทั้งหลายล้วนแต่ได้รับอิทธิพลจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอุดมการณ์ในบริบทเฉพาะ โดยเหตุผลที่วาทกรรมสถาปนาสิ่งต่างๆ ภายใต้อกฏเกณฑ์ชัดเจนชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลื่อนหายของสิ่งต่างๆ ควบคู่ไปกับสิ่งที่คนสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวาทกรรมแห่งอำนาจ (discourse of power) ของมิเชล ฟูโกต์ที่ว่า การโต้แย้งทั้งหลายเกี่ยวกับความจริงมีแรงจูงใจมาจากความต้องการมีอำนาจ นั่นคือ ต้องการควบคุมผู้อื่น ในแง่ของสื่อมวลชนวาทกรรมถูกมองว่าเป็นวิธีที่จะพยายามมี

อิทธิพลและควบคุมคนฟัง/คนดู วาทกรรมที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะผู้พูดแสวงหาความจริงแต่แสวงหาอำนาจ และอำนาจก็มีระดับต่างๆ กัน

เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์แสดงตำแหน่งที่ตรวจสอบอำนาจรัฐอยู่แล้ว แม้ว่าจะก่อนหน้านี้สื่อถูกมองว่าเป็นวาทกรรมรอง แต่ในกรณีของนิยสารมติชนสุดสัปดาห์นี้ถือว่่าสื่อกลายเป็นวาทกรรมหลักที่แสดงให้เห็นอำนาจการต่อสู้ โดยมีการนำเสนอผ่านความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณและความหมายเชิงตอบโต้/ต่อสู้ระหว่างบุคคล เป็นความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของอำนาจของรัฐและการคุกคามอำนาจของรัฐโดยฝ่ายที่ต่อต้าน ทำให้เห็นว่าวาทกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจของทั้ง 2 ฝ่าย

ความหมายเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ซึ่งถือเป็นวาทกรรมหลักเป็นการแสดงออกของอุดมการณ์ในระดับความหมายของตัวบท โดยแทรกอยู่กับรูปแบบข้อข้อความ ลีลาการพูด/การเขียนในลักษณะต่างๆ ซึ่งบ่งบอกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย ซึ่งแฟร์คลาฟยืนยันว่าวาทกรรมทุกชิ้นมีอุดมการณ์แฝงอยู่ตรงเท่าที่วาทกรรมหรือการปฏิบัติทางวาทกรรมได้รวมความหมาย (significations) ซึ่งนำไปสู่การรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อุดมการณ์เกิดในสังคมซึ่งมีลักษณะการครอบงำทางอำนาจ

จากการวิเคราะห์ตามกรอบรองสารอุดมการณ์ทั้ง 6 ประเภท ซึ่งพบว่านิยสารมติชนสุดสัปดาห์มีอุดมการณ์ทางการเมือง โดยเป็นกลุ่มของนักสื่อสารมวลชนที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ซึ่งสังเกตได้จากให้พื้นที่ส่วนใหญ่ในการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นนักการเมืองฝ่ายค้าน และมีกิจกรรมและความเคลื่อนไหวหลักส่วนใหญ่คือการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทักษิณ โดยมีจุดมุ่งหมายรวมก็คือการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ซึ่งเป็นการนำเสนอประเด็นที่เน้นความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิสา วงศ์ลักษณะพันธ์ (2542) ที่ศึกษาการเล่าเรื่องในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งได้วิเคราะห์การรายงานข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย ลักษณะการสร้างความหมาย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการเขียนและเล่าเรื่องในข่าวการเมืองไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่ศึกษาทั้งหมดได้มีส่วนในการสร้างความหมายให้กับข่าวการเมืองไปในแนวความขัดแย้ง ซึ่งหนังสือพิมพ์มติชนและไทยโพสต์มักเน้นการเสนอในรูปแบบที่ผสมผสานความขัดแย้งเข้ากับแก่นเรื่องประเภทอื่น นอกจากนี้ยังปกนิยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังสะท้อนให้เห็นมาตรฐานและอุดมการณ์ในการยกย่องเชิดชูผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดด้วย เนื่องจากบุคคลที่ปรากฏบนปกนิยสารมติชนสุดสัปดาห์ทั้งหมด 25 คนล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางการเมืองทั้งโดยตรงไม่ว่าจะเป็น ผู้นำประเทศ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาล นักการเมืองฝ่ายค้าน หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงอย่างอานันท์ ปันยารชุน และพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ และมีประสบการณ์การเมืองโดยอ้อมอย่างนักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้ปกนิยสารมติชนสุดสัปดาห์ยังมีการสร้างมาตรฐานและคุณค่าอุดมการณ์ โดยพิจารณาได้จากการเลือกสรรเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคมมานำเสนอ และสร้างความหมายที่มีความสำคัญต่อประชาชน ทั้งการยกย่องเชิดชูสถาบันศาสนาและ

พระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นค่านิยมไทยที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน เช่น การเปรียบเปรยของดร.ธีรยุทธ บุญมี จึงทำให้เห็นว่าดร.ธีรยุทธ มีความรู้ความเข้าใจสังคมไทย โดยสามารถเปรียบเทียบประวัติดชีวิตของคนในสังคมที่นับถือพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่เขาต้องการจะสื่อได้มากขึ้น ในขณะที่การกล่าวเตือนการอ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและสนธิ ลิ้มทองกุล ของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็เป็นการสะท้อนและเน้นย้ำว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แม้ว่าการเรียกร้องประชาธิปไตยจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่การใช้ยุทธวิธีกล่าวอ้างอิงเบื้องสูงเพื่อโจมตีซึ่งกันและกันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และสร้างความอ่อนไหวต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก รวมถึงการยกย่องเชิดชูคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่มีในสังคมไทย การช่วยเหลือเกื้อกูลพวกพ้องของรัฐบาลทักษิณเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก รวมไปถึงการสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในการทำหน้าที่ภรรยาตามสำนวนไทยที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีบทบาทเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงก็ต้องคอยสนับสนุนการทำงานของสามีด้วยไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวหรืองานข้างนอก เป็นต้น

ผลการวิจัยข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าทีมงานผู้ผลิตนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ได้ใช้พื้นที่ปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์นำเสนออุดมการณ์ของตน โดยมีหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้แก่สังคมหรือกลุ่มที่ยึดถืออุดมการณ์ ดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มบุคคลที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ทั้งนักวิชาการ นักการเมืองฝ่ายค้าน นักสื่อสารมวลชน สามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลได้อย่างเต็มที่ และต่อยอดเรื่องหลัก เรื่องกฎของสังคมหรือกฎของกลุ่มว่าการพัฒนาประเทศด้วยระบอบทักษิณมิคส์ นั้นไม่เหมาะสมกับสังคมไทย และรัฐบาลทักษิณได้ใช้ระบอบดังกล่าวด้วยความไม่โปร่งใส จนเกิดการชี้นำความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของคน ดังจะเห็นได้จากการเกิดปรากฏการณ์สนธิที่ประชาชนรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาล ทั้งยังมีลักษณะทางศีลธรรมที่เป็นบ่งชี้ว่ารัฐบาลควรหรือไม่ควรทำอะไร และหน้าที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนของวาทกรรมเชิงต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ก็คือ ลักษณะวิวาทะ (polemic) และเป็นตัวให้คำอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตามหน้าที่ของอุดมการณ์ที่กาญจนา แก้วเทพ (2541) กล่าวไว้ และเป็นไปอย่างที่แฟร์คลาฟได้พูดถึงอุดมการณ์และความเป็นใหญ่ (hegemony) ว่าอุดมการณ์เป็นตัวให้ความหมาย (signification) และตัวสร้าง (constructions) ความจริง ความจริงที่วาทะนี้คือภาพความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์ทางสังคมซึ่งมีการสร้างเข้าไปในมิติต่างๆ ของรูปแบบ/ความหมายของปฏิบัติการทางวาทกรรม และอุดมการณ์นี้นำไปสู่การผลิตหรือการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ด้านการครอบงำอุดมการณ์ต่างๆ ที่ฝังตัวอยู่ในปฏิบัติการทางวาทกรรมจะมีประสิทธิผลมากที่สุดเมื่อมันคู่เป็นเรื่องธรรมชาติ หรือ “สามัญสำนึก”

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมการเมืองว่าควรจะศึกษาเรื่องต่อไปนี

1. ควรศึกษาวาทกรรมการเมืองจากเนื้อหาภายในหรือคอลัมน์เด่นๆ จากนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์แต่ละฉบับ เพราะอาจทำให้เห็นวาทกรรมการเมืองได้ชัดเจนมากขึ้น และเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องวาทกรรมการเมืองที่ดียิ่งขึ้น
2. ควรทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบวาทกรรมการเมืองของนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ฉบับอื่นๆ อาทิ เนชั่นสุดสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เป็นต้น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบนโยบาย แนวคิด ท่าทีของการนำเสนอวาทกรรมทางการเมืองของแต่ละองค์กร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่. กรุงเทพฯ : นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- กาญจนา แก้วเทพ. โลกของสื่อ ลำดับที่ 1. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์, 2540.
- กิตติมา พิมเสน. รูปแบบและการสื่อความหมายของปกนิตยสารข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- จงจิต ศรีพรรณ โรเบิร์ต. บรรณาธิกรณิตยสาร. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาบรรณาธิกร
นิตยสาร. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิวัฒนาการสื่อมวลชนไทย. กรุงเทพฯ : พุทธบูชาการ
พิมพ์, 2526.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. การบรรณาธิกรณหนังสือพิมพ์และนิตยสาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2520.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร. วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และความเป็น
อื่น. กรุงเทพฯ : วิทยา, 2542.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร. รัฐศาสตร์แนววิพากษ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร. สัญญาวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : วิทยา, 2545.
- ญาณิสภาค กาญจนวิศิษฐ์. กระบวนการสร้างความหมายและบทบาทวาทกรรมรายการนายกทักษิณ
คุยกับประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- พัชนี เขยจรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และฉรินันท์ อนุวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์
ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เพลิดเพลินการพิมพ์, 2541.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. นิตยสารไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วาสนา นาน่วม. บันทึกคำให้การ สุจินดา คราประยูร กำเนิดและอวสานரசข. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : มติชน, 2545.
- วรรณิ ศิริรัตน์รุ่งเรือง. ตัวตนและการนำเสนอตัวตนของผู้หญิงในเว็บไซด์หาคู่. วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิเทศศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย, 2548.

วิลาสินี พิพิธกุล. วิพากษ์สื่อในประเด็นของอัตลักษณ์และภาพตัวแทน. เอกสารประกอบการสอน วิชาสัมมนาวิพากษ์สื่อ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนในรอบปี 2546. กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2547.

เสนีย์ คำสุข. “สถานภาพ ขอบข่ายของการวิเคราะห์การเมือง” ใน การวิเคราะห์การเมืองและระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์. หน่วยที่ 1-8, 49.

สุกัญญา สดบรรทัด. อุดมการณ์และอำนาจ. เอกสารประกอบการสอนวิชาวารสารสนเทศกับวัฒนธรรม คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ศรพงษ์ โสชนะเสถียร. การสื่อสารกับการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ทัศน์ แอนด์พริ้นติ้ง, 2545.

ศรีลัดดา อุทัยรัตน์. นโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกของนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อนุช อภิกรม. เสียงก้องในโลกกว้าง. กรุงเทพฯ : มติชน 2545.

อรวรรณ ปิลาพันธ์โอบาท. กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับกรณีศึกษาไทย. ทฤษฎีงบประมาณแผ่นดิน, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Bob Franklin et al., Key concept journalism studies. London: Sage Publications, 2005c. Stuart Hall. Representation cultural representation and signifying practices. London: The Open University, 1997c.

Stuart Hall, Representation cultural representation and signifying practices. London: The Open University, 1997c.

สัมภาษณ์

สรกอล อุดุลยานนท์. รองบรรณาธิการบริหารมติชนสุดสัปดาห์. สัมภาษณ์, 21 สิงหาคม 2549.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Categorizing Sheet สำหรับการลงรหัสวิเคราะห์การนำเสนอภาพ
ที่ปรากฏบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

No.	รูปแบบ					ลักษณะ				สัญลักษณ์			ความหมาย	
	a	b	c	d	e	a	b	c	d	a	b	c	a	b
1305														
1307														
1310														
1311														
1312														
1313														
1314														
1315														
1316														
1318														
1319														
1320														
1322														
1323														
1324														
รวม														

หมายเหตุ

รูปแบบการนำเสนอภาพ

a = แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

b = สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ จุดคู่ย ได้แก่ ภาพประกอบที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ จุดคู่ย

c = แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

d = มีเงื่อนไข ความขัดแย้ง ได้แก่ ภาพประกอบที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนไขของเหตุการณ์นั้นๆ

e = รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอภาพในเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

ลักษณะการนำเสนอภาพ

a = ภาพถ่ายบุคคล ได้แก่ ภาพถ่ายหรือภาพเหมือนจริงของบุคคล

b = ภาพเหตุการณ์ ได้แก่ ภาพที่นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายของเนื้อหาในภาพ

c = ภาพกราฟฟิค ผสมผสานสัญลักษณ์ ได้แก่ ภาพถ่ายผสมภาพวาด ภาพกราฟฟิคต่างๆ เป็นต้น

d = ภาพการ์ตูน ได้แก่ ภาพที่นำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ ทั้งการนำเสนอในรูปแบบการล้อเลียน ขำขัน เล่าเรื่อง และประกอบเนื้อหา

ประเภทของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพ

a = Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้น อนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ

b = Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง

c = Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง

การนำเสนอความหมายของภาพ

a = ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)

b = ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

Categorizing Sheet สำหรับการลงรหัสวิเคราะห์การนำเสนอพาดหัวปกที่ปรากฏ
บนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

No.	รูปแบบ					ลักษณะ						สัญญา			ความหมาย	
	a	b	c	d	e	a	b	c	d	e	f	a	b	c	a	b
1310																
1311																
1312																
1313																
1314																
1315																
1316																
1318																
1319																
1320																
1322																
1323																
1324																
รวม																

หมายเหตุ

รูปแบบการนำเสนอพาดหัวปก

a = แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

b = สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย ได้แก่ หัวข่าวที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย

c = แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

d = มีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนงำของเหตุการณ์นั้นๆ

e = รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

ลักษณะการนำเสนอพาดหัวปก

a = ตั้งคำถาม ได้แก่ หัวข่าวที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับคนอ่าน

b = สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ได้แก่ หัวข่าวที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปเรื่องราว วิเคราะห์หรือขุดคุ้ย

c = เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ได้แก่ หัวข่าวที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะดุ้ง ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ

d = ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น

e = ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่ยู้งักของคนทั่วไป

f = ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

ประเภทของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพาดหัวปก

a = Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้น อนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ

b = Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง

c = Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง

การนำเสนอความหมายของพาดหัวปก

a = ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)

b = ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

Categorizing Sheet สำหรับการลงรหัสวิเคราะห์การนำเสนอข้อความยกย่ายที่ปรากฏ
บนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์

No.	รูปแบบ					ลักษณะ						สัญญา			ความหมาย	
	a	b	c	d	e	a	b	c	d	e	f	a	b	c	a	b
1310																
1311																
1312																
1313																
1314																
1315																
1316																
1318																
1319																
1320																
1322																
1323																
1324																
รวม																

หมายเหตุ

รูปแบบการนำเสนอข้อความยกย่าย

a = แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสี ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอโดยใช้ภาษาที่แทรกอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีต่างๆ

b = สะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย ได้แก่ หัวข่าวที่มีรูปแบบการนำเสนอสะท้อนภาพตามความเป็นจริง สรุปเรื่องราว วิเคราะห์ ขุดคุ้ย

c = แฝงความรู้สึกร่วม ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอในรูปแบบแฝงความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ยกย่อง ชื่นชม อาลัย ฯลฯ

d = มีเงื่อนงำ ความขัดแย้ง ได้แก่ หัวข่าวที่นำเสนอในรูปแบบที่กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล องค์กร ตลอดจนความมีเงื่อนงำของเหตุการณ์นั้นๆ

e = รูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอเชิงสัญลักษณ์ หรือการผสมผสานรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมา

ลักษณะการนำเสนอข้อความยกป้าย

a = ตั้งคำถาม ได้แก่ หัวข้อที่มีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อตั้งคำถามให้กับคนอ่าน

b = สรุปเหตุการณ์ สะท้อนเรื่องราว วิเคราะห์ ได้แก่ หัวข้อที่เสนอในลักษณะบอกเล่าเหตุการณ์ สรุปเรื่องราว วิเคราะห์หรือขุดคุ้ย

c = เร้าอารมณ์ให้คล้อยตาม ได้แก่ หัวข้อที่ใช้ภาษาเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น สะดุ้ง ตกใจ ตื่นเต้น ฯลฯ

d = ใช้ภาษาต่างประเทศ คำคล้องจอง บทกวี ฯลฯ เพื่อใช้ในการสื่อความหมายที่ต้องการนำเสนอ และหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่รุนแรงเกินไป มีลักษณะล่อแหลม ส่อเสียด เป็นต้น

e = ใช้สรรพนาม ทั้งระบุชื่อ หรือสมญานามของบุคคลที่รู้จักกันดี ได้แก่ หัวข้อที่นำเสนอสรรพนาม ชื่อจริง/ชื่อเล่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ตลอดจนสมญานามต่างๆ ที่เป็นที่ยู่งอกของคนทั่วไป

f = ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ หรือเป็นการผสมผสานกันระหว่างลักษณะต่างๆ ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป

ประเภทของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในข้อความยกป้าย

a = Icon : เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุที่มีจริงมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย (เหมือนจริง) รูปปั้น อนุสาวรีย์ รูปวาด ฯลฯ

b = Index : เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง

c = Symbol : เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีจริง

การนำเสนอความหมายของข้อความยกป้าย

a = ความหมายนัยตรง (Denotative meaning)

b = ความหมายนัยแฝง (Connotative meaning)

ภาคผนวก ข

สรุปประเด็นที่ถูกนำเสนอบนปกนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ที่มีมิติทางการเมือง

ตั้งแต่ฉบับ 1273 เดือนมกราคม 2548 – ฉบับ 1324 เดือนธันวาคม 2548

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 มกราคม 2548 ฉบับที่ 1274

ภาพ : ภาพถ่ายหัวหน้าพรรคการเมือง 4 พรรคใหญ่ของประเทศไทย คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ บรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย และเอนก เหล่าธรรมทัศน์ หัวหน้าพรรคมหาชน โดยด้านหน้าสุดเป็นภาพของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

พาดหัวปก : เจาะเซฟ 4 ขุมทรัพย์ 4 บิ๊ก 4 พรรคใหญ่

ยกป้าย : ต้องเลือกเบอร์ ‘สี่’ ด้วยอะป่าว?

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนได้เขียนถึงทรัพย์สินของ 4 หัวหน้าพรรคการเมืองใหญ่ที่ลงชิงชัยในสนามเลือกตั้ง ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ บรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย และเอนก เหล่าธรรมทัศน์ หัวหน้าพรรคมหาชน

ผู้เขียนกล่าวว่าข้อมูลจากวารสารการเงินการธนาคารปีล่าสุด ระบุว่า ตระกูลชินวัตรเป็นแชมป์เศรษฐกิจหุ้น และจากการตรวจสอบข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าพบว่า 2544-2547 อาณาจักร “ชินคอร์ป” กวาดกำไรไปหลายหมื่นล้าน โดยเฉพาะรายได้จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ แต่ความมั่งคั่งของพรรคไทยรักไทยมิได้กระจุกตัวอยู่เฉพาะ “ชินวัตร” แกนนำสำคัญอื่นๆ ส่วนกระเป๋านักเกือบทุกราย ไทยรักไทยจึงเป็นพรรคที่มีเครือข่ายกลุ่มทุนสนับสนุนมากที่สุดในประวัติศาสตร์

บัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ แม้จะมีบัญชีทรัพย์สินที่ถือว่าจนที่สุดในบรรดาหัวหน้าพรรคด้วยกัน แต่นางจิตติมา สังขะทรัพย์ ก็มีธุรกิจและทรัพย์สินรวมๆ ไม่น่าจะต่ำกว่าหลักพันล้าน พรรคประชาธิปัตย์ได้ทุนกลุ่มใหญ่เข้ามา คือ กลุ่มผู้ดีเก่า “โสมกุล” กลุ่มเกียรติ สิทธิอมร (ปาร์ตี้ลิสต์อันดับ 16) และกลุ่มทีพีไอผ่านทาง ณรงค์ พิริยะเอนก (ปาร์ตี้ลิสต์อันดับ 28) มือขวาของประชัย เลี้ยวไพรัตน์

บรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย ที่หลายปีก่อนได้รับฉายาว่า “ผู้เอทีเอ็มเคลื่อนที่” ก็เพิ่งมีข่าวว่าสมัยเป็นเลขาธิการพรรคเคยเขียนเช็คให้ พล.ต.อ.ประมาณ อติเรกสาร สูงถึง 20 ล้านบาท เพื่อให้ลาออกจากตำแหน่ง แม้ว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของบรรหารที่ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถูกปิดเป็นความลับ แต่ก็สามารถดูได้จากบัญชีของบุตรสาวคือ นางสาวกัญญา ศิลปอาชา เมื่อตอนเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กระนั้นบรรหารเองก็ทำธุรกิจร่วมกับนักธุรกิจใหญ่ๆ อีกหลายคนเช่นกัน

ครอบครัว “เหล่าธรรมทัศน์” ของหัวหน้าพรรคมหาชน เป็นเจ้าของกิจการ โรงสีข้าวและค้าขาย มาตั้งแต่ปี 2493 ขณะเดียวกันก็ยังมีธุรกิจอื่น อาทิ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจผลิตจำหน่ายผ้าฝ้าย ธุรกิจนำเข้าเครื่องจักร และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรวมๆ มีธุรกิจกว่า 20 บริษัท

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 21-27 มกราคม 2548 ฉบับที่ 1275

ภาพ : ภาพถ่าย คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยา

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

พาดหัวปก : คุณหญิง ‘อ้อ’ ออกศึก!

ยกป้าย : เจ็ลยูเอง ใครไม่เกี่ยวถอยยย...

เป็นคอลัมน์ X คลุชีพที่เขียนเกี่ยวกับ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร หรือ “คุณหญิงอ้อ” ภริยา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ดูเหมือนจะมีบทบาททางการเมืองที่ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ หลังจากได้เรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง 4 ปีที่ผ่านมา

ผู้เขียนเปรียบคุณหญิงอ้อว่าเป็น “กองหลัง” ที่คอยเคลียร์ปัญหาทั้งเรื่องงานและการบริหารบุคคล บทบาทของคุณหญิงอ้อเริ่มชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่การลงไปประชุมร่วมแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ กับตำรวจ กรณีการพิสูจน์ศพจากคลื่นยักษ์สึนามิ หรือการเข้าไปร่วมในคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์การเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย รวมถึงการตัดสินใจใหญ่ๆ อีกหลายเรื่อง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 28 มกราคม-3 กุมภาพันธ์ 2548 ฉบับที่ 1276

ภาพ : ภาพถ่าย จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ส.ส.

กรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง

พาดหัวปก : เจ็บใจ 'น้องแบม' โคนรังแก

ยกป้าย : กุจะเผา 'ดอนเมือง' ให้มันวอดวาย

เป็นคอลัมน์ X คลูซีฟ ที่เขียนเกี่ยวกับ

นางสาวจณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.

กรุงเทพมหานคร เขตดอนเมืองของพรรคชาติไทย

ผู้เขียน ตั้งข้อสังเกตว่าความโดดเด่นของ

พรรคชาติไทยในกรุงเทพฯ กลับไม่ใช่ขวัญที่ประกาศตัวเป็นหัวหน้าทีม แต่เป็นจณิสตา ไม่ใช่เพียงแค่ว่า เพราะเป็นสาวสวยที่เคยเป็นพิธีกรรายการสี่มุมสแควร์มาก่อน แต่ด้วยศักยภาพความเป็นผู้หญิงเก่งที่เปล่งประกายให้เห็นชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ทำให้จณิสตากลายเป็นผู้สมัครส.ส.ที่ได้รับการจับตามองตั้งแต่ลงสมัครรับเลือกตั้ง

การที่จณิสตาลงคัดสินใจลงส.ส.เขตดอนเมืองสู้กับ การุณ โหสกุล ที่ลงสมัครในนามพรรคไทยรักไทย ทั้งที่อดีตเคยเป็นบุคคลที่บริหารตั้งใจจะให้ลงสนามเลือกตั้งแข่งกับ ม.ร.ว.ดำรงดิศ ดิศกุล ส.ส.เก่าจากพรรคไทยรักไทย เมื่อโพลจากหลายฝ่ายออกมาว่าทั้งจณิสตาและการุณ มีคะแนนสูสีกัน และมีแนวโน้มว่าในช่วง 2 สัปดาห์สุดท้ายก่อนการเลือกตั้งนางสาวจณิสตาได้รับการจับตามองเป็นพิเศษ ทำให้เกิดการเล่นเกมได้ดินรูนแรงขึ้น การได้กลับด้วยน้ำตาของนางสาวจณิสตาจึงเป็นกลยุทธ์ที่ไทยรักไทยคาดไม่ถึง อีกทั้งยังได้รับการปกป้องจากบรรพชาวด้วย ซึ่งในทางการเมืองต้องยอมรับว่าจณิสตามีค่าสำหรับพรรคชาติไทยมาก ประการหนึ่ง ถ้าจณิสตาชนะเลือกตั้ง ถือเป็นการปักธงพรรคชาติไทยในกรุงเทพฯ เป็นการลบล้างภาพลักษณ์ของพรรคชาติไทย และเป็นการแสดงความรับผิดชอบที่บรรพชาวลักให้นางสาวจณิสตาลงสมัครส.ส.เขตดอนเมืองด้วยทผู้เขียนกล่าวว่าการลงพื้นที่อย่างหนักอาจทำให้จณิสตาเสียน้ำตาได้ง่าย แต่หากมองแบบการเมืองอาจเป็นกลยุทธ์หาเสียงที่ถูกต้อง จังหวะ ถูกเวลา และถูกคน

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 4-10 กุมภาพันธ์ 2548 ฉบับที่ 1277

ภาพ : ตารางแสดงการประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเรียงลำดับพรรคการเมืองที่มีคะแนนสูงสุด 4 อันดับ ดังนี้ พรรคไทยรักไทย 340±10 พรรคประชาธิปัตย์ 100±5 พรรคชาติไทย 40±5 พรรคมหาชน 10±5 และพรรคกิจสังคม 1 บนฉากหลังซึ่งเป็นภาพถ่ายขณะเจ้าหน้าที่กำลังนับคะแนนการเลือกตั้ง

พรรค	ส.ส.
ไทยรักไทย	340 ± 10
ประชาธิปัตย์	100 ± 5
ชาติไทย	40 ± 5
มหาชน	10 ± 5
กิจสังคม	1

พาดหัวปก : โกงสุตท้ายเลือกตั้ง '48 ไทยรักไทย ทะลุ 300!

เป็นบทความพิเศษพิจารณาจากการประเมินผลการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 จากสายตา “มติชนสุดสัปดาห์” ซึ่งพบว่า พรรคไทยรักไทย 340 ±10, พรรคประชาธิปัตย์ 100 ±5, พรรคชาติไทย 40 ±5, พรรคมหาชน 10 ±5 และพรรคกิจสังคม 1

การที่พรรคไทยรักไทยมีคะแนนมากกว่า 300 เสียง ซึ่งทำให้มีแนวโน้มการตั้งรัฐบาลใหม่เป็น 2 ลักษณะ คือ หากพรรคไทยรักไทยได้คะแนนบวกเพิ่มจาก 340 เสียงจะมีความเป็นไปได้ที่เป็นพรรคการเมืองเดียวที่เข้ามาปกครองประเทศ แต่หากได้คะแนนลบจาก 340 เสียงก็อาจจะมีการชักชวนพรรคชาติไทยเข้าร่วมรัฐบาล

ผู้เขียนกล่าวว่าไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดใดการที่ประชาชนมีเสียงสนับสนุนให้มากอย่างไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์การเมืองไทยเช่นนี้ ก็ย่อมมีความคาดหวังไม่น้อยเช่นกัน ดังนั้นจึงมีการจับตามองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเป็นสำคัญ หาก พ.ต.ท.ทักษิณ จะใช้ “แต่มีต่อ” ตรงนี้จัดคณะรัฐมนตรี “เข้าตาประชาชน” ด้วยความมีเสถียรภาพสูงสุดของรัฐบาลและด้วยเสียงสนับสนุนของประชาชน จะทำให้รัฐบาลเหมือนพยัคฆ์เสียบปีก

ในทางตรงข้าม หากมีแรงกดดันในพรรคเพื่อต่อเรื่องเก่าอีกมากขึ้น จะเกิดคำถามขึ้นมาทันทีว่า “เสียงข้างมากแบบเด็ดขาด” มีประโยชน์อะไร เพราะมันไม่ได้สร้างโอกาสให้แก่ประชาชน แต่กลับไปสร้างโอกาสให้มุ้งหรือกลุ่มต่างๆ ในพรรคที่จะต้องรองเพื่อแย่งชิงอำนาจกันมากขึ้น

สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ หากเป็นไปตามความคาดหมาย คือ จะได้ส.ส.ในระดับ 100 ที่นั่ง ±5 ถ้าเทียบกับจำนวน ส.ส. ที่ได้ในการเลือกตั้งปี 2544 จำนวน 128 ที่นั่ง ย่อมหมายถึง “ภาวะถดถอย” และอาจนำไปสู่ภาวะ “วิกฤตภายในพรรค” ได้ นอกเหนือจาก “ปัญหาภายใน” ดังกล่าวแล้ว สิ่งที่พรรคประชาธิปัตย์จะต้องเผชิญหากที่นั่งส.ส.ออกมาตามคาด คือ 100 เสียง ± 5 ก็คือกระแสกดดันจากภายนอก ที่จะให้พรรคประชาธิปัตย์ต้องปรับตัวขนานใหญ่

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 11-17 กุมภาพันธ์ 2548 ฉบับที่ 1278

ภาพ : ภาพ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บนปกนิตยสารและเว็บไซต์ข่าวต่างประเทศ อาทิ BBC NEWS, CNN.COM, The Economist และ TIME

พาดหัวปก : สื่อ ‘บั๊กส์ดา’ อึ้ง...ฟัง...เสียว ทักษิณ

ยกป้าย : โอ้! นานจอร์จ มันยอดมาก

เป็นคอลัมน์ต่างประเทศที่ผู้เขียนกล่าวถึงกรณีที
สื่อมวลชนต่างประเทศให้ความสนใจกับพ.ต.ท.ทักษิณ ชิน
วัตร และการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548
สื่อต่างประเทศได้นำภาพพ.ต.ท.ทักษิณ ขึ้นเป็นปกของ
นิตยสารอย่างไทม์ แม็กกาซีน, ดี อี โคโนมิสต์, ดี อี โคโนส
มิสต์ อินเทลลิเจนซ์ ยูนิค (นิตยสารที่จัดทำสำหรับสมาชิก
โดยจำเพาะเท่านั้น) นอกจากนี้ยังมี เอสเอ ทูเดย์, เดอะ ไทม์ส
ออฟ ลอนดอน และเดอะ การ์เดียน ที่สั่งการผู้สื่อข่าวของ
ของตนเกาะติดทั้งรายการและวิเคราะห์สถานการณ์อย่าง
ต่อเนื่อง รวมถึงเครือข่าย

โทรทัศน์อย่าง เอพี, เอเอฟพี,รอยเตอร์, บลูมเบิร์ก, ซีเอ็นเอ็น, บีบีซี หรือ อัลจาซีรา แม้แต่หนังสือพิมพ์
เล็กๆ อย่าง คริสเตียน ไซน์ซ มอนิเตอร์ ยังเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเลือกตั้งไทยครั้งนี้

ผู้เขียนกล่าวว่าเหตุผลของความสนใจการเลือกตั้งในครั้งนี้นอกเหนือจากขนาดใหญ่โตของ
เหตุการณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคมแล้ว (เหตุการณ์สีนามิ) ยังอาจเป็นเพราะความแหลมคมของสถานการณ์
ในภาคใต้ อีกส่วนหนึ่งด้วย แต่องค์ประกอบที่ปฏิเสธไม่ได้ก็คือ ตัว พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคไทยรักไทย
ที่มีบุคลิก ลักษณะหลากหลายแง่มุมให้จับตามอง อย่างที่ฝรั่งเรียกว่า “คัลเลอร์ ฟูล” นั่นเอง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25 กุมภาพันธ์-3 มีนาคม 2548 ฉบับที่ 1280

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

พาดหัวปก : พชร มรรณะ

ยกป้าย : แม่่ง!

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนกล่าวถึงคำพูดของ
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรีที่กล่าวถึงสถานการณ์
ความไม่สงบในภาคใต้ว่าเกิดจาก “โจรกระจอก” รวมถึง
คำพูดที่ทำให้เกิดปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยเฉพาะการแบ่งโซนเป็นแดง-เหลือง-เขียว ซึ่งตาม
คำยืนยันของ พล.อ.ศิริชัย รัญญศิริ

ผู้อำนวยการส่งเสริมสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.สสส.จชต.) ว่าเป็นขั้นตอนปกติของทหารใน
พื้นที่ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ และทำมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2547 แล้ว แต่เมื่อ
พ.ต.ท.ทักษิณ ลงไปภาคใต้ครั้งแรกหลังจากเสร็จเลือกตั้ง ความเป็นคนคิดไว พูดยาว ทำให้เรื่องการแบ่ง

โชนที่หลุดออกมาจากปาก พ.ต.ท.ทักษิณ กลายเป็นอีกเรื่อง แกรมยังมีการ “ต่อยอด” เรื่องจะตัดงบประมาณที่จะลงไปในพื้นที่เขตสีแดงที่เป็นเขตรุนแรงและไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน เพื่อตัดน้ำเลี้ยงกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่เอาเงินหลวงไปซื้ออาวุธและไปดำเนินการก่อความไม่สงบด้วยการแบ่งโชน จึงกลายเป็นเรื่องใหม่ ใหญ่ และยาว นำไปสู่การวิจารณ์อย่างหนักหน่วง จากทั้งคนในพื้นที่ สื่อนักวิชาการ สมาชิกวุฒิสภา ส.ส.ฝ่ายค้าน และอาจารย์ถึงคนในฟารัฐจำนวนไม่น้อย

อีกทั้งชาวบ้านเขาหวาดระแวงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว ไม่ว่าจะการจับกุมผู้ต้องสงสัยตามอำนาจของกฏอัยศึก หรือแม้กระทั่งการที่คณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งกองพลพัฒนาที่ 15 ซึ่งใหญุ่มหึมา มีกำลังพล 1.2 หมื่นคน ประจำการใน 3 จังหวัด โดยอ้างว่าเพื่อพัฒนา ยิ่งเมื่อมีการแยกแยะคนออกเป็นสี่ๆ เช่นนี้ “คนที่เป็นสีแดง” จะทำอย่างไร เรื่องการแบ่งโชน เรื่องการตั้งกองพลทหารจึงถูกโยงเข้าไปเป็นเรื่องเดียวกัน ประกอบกับกลุ่มผู้ไม่หวังดีก็เริ่มขยายผล โดยใช้ให้ชาวบ้านเห็นว่าฝ่ายรัฐกำลังแบ่งแยกชาวบ้าน เพื่อปราบปราม

นอกจาก พุทธ มรณะ จะมีผลทำให้การแก้ปัญหาในพื้นที่ยุ่งยาก ดังกล่าวแล้ว ปัญหาหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปได้เลย นั่นคือปัญหาการเมืองโดยรวม นั่นคือหลังจากถูกวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการแบ่งโชนอย่างหนักหน่วงและพร้อมเพรียงทุกด้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ก็เกิดอาการตบะแตก ระบายอารมณ์โกรธออกมาทางคำพูด กลายเป็น พุทธ มรณะ ซ้ำซ้อนขึ้นไปอีก

ผู้เขียนให้ข้อสังเกตว่าหลังจากผลเลือกตั้งออกมา พ.ต.ท.ทักษิณ จะตอกย้ำเรื่อง 19 ล้านเสียงอย่างมาก ซึ่งตอกย้ำว่าบุคคลเหล่านี้ พื้นที่เหล่านี้ จะได้รับการดูแลอย่างดี ได้นำไปสู่คำถามว่าแล้วคนอื่นพื้นที่อื่น พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคไทยรักไทยจะอย่างไร เพราะเห็นได้ชัดว่าภาคใต้ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่งสัญญาณ “ไม่เอา” ไทยรักไทยอย่างสิ้นเชิง เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงว่า พวกเขาเป็นอื่นเช่นนั้นหรือ

ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดกับรัฐบาลตอนนี้ มีส่วนจาก “พุทธ” ของผู้นำอยู่มาก ซึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ คงต้องระมัดระวังให้ดี เพราะปัญหาไม่ได้มาจากการพูดไว ไม่รอบคอบเท่านั้น หากแต่คำพูดที่เป็นปัญหาส่วนหนึ่งนั้นมันได้สะท้อนความในใจของคนพูดออกมาว่าเชื่อมั่น หรือต้องการอะไรออกมาด้วย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 4-10 มีนาคม 2548 ฉบับที่ 1281

ภาพ : ภาพถ่าย อาจารย์ธีรยุทธ บุญมี

พาดหัวปก : คัมภีร์ ‘ภาคขยาย’ สุดพิสดาร จาก ‘เด็กวัด’ ถึง เจ้าอาวาส ‘ทักษิณ’

ยกป้าย : เจโต เจโต นะ โยม

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการขยายทุนในระบอบทักษิณมิกส์ของอาจารย์ธีรยุทธ บุญมี นักวิชาการที่ได้ชื่อว่าเป็นขาประจำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

จากการนำเสนอกระบวนการแห่ง “ทุนวัฒนธรรม” ของ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของ “ทุน” ที่อยู่ภายในสังคมไทยอย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากจะมีทุนอุตสาหกรรม ทุนการค้า ทุนการเงิน และ ทุนบริการแล้ว ทุกวันนี้กระบวนการในทางวัฒนธรรมก็ถูกแปรเป็นทุนไปแล้ว

โดยสมบูรณ์ ค่าน้ำร้อน น้ำชา ที่เกิดขึ้นในยุคอุปถัมภ์ กลัปกลายเปลี่ยนเป็น ค่าน้ำ หรือ Commission ที่หมายถึง “ค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้หน้าหรือตัวแทนที่ทำหน้าที่ติดต่อทางธุรกิจให้ ส่วนมากคิดเป็น เปอร์เซ็นต์ของมูลค่าสิ่งของที่ซื้อขายกัน” ซึ่งเป็นความชอบธรรมอย่างหนึ่ง เพราะว่าค่าน้ำเป็นเรื่องที่มีการตกลง ขอมรับ และดำเนินไปอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ มีการคาดคำนวณตามสูตรที่กำหนดไว้ จึงเข้ามาแทนที่ ค่าน้ำร้อน น้ำชา ที่ดำเนินไปในลักษณะลักลอบ ไม่ปรากฏหลักฐาน

อาจารย์ธีรยุทธ มองว่าแม้แต่ประเพณีและวัฒนธรรมก็กลายเป็นสินค้าไปแล้ว “วัด” อันเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีและวัฒนธรรมจะอยู่นอกกฎเกณฑ์ไปได้อย่างไร ตรงนี้เองคือรูปธรรมแห่งการเติบโตใหญ่ขยายตัวของ “ทุนวัฒนธรรม”

รัฐบาลของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นยุคที่พัฒนาการแห่งระบบทุนภายในสังคมประเทศไทย ปรากฏอย่างต่อเนื่อง จนผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า แล้วเส้นทางการพัฒนาที่รอบคอบรัดกุม และคำนึงถึงคุณภาพและคุณธรรมในทางสังคมคืออะไร ขณะที่พรรคไทยรักไทยสร้างความอึดอัด ไม่พอใจให้กับประชาชนบางส่วน แต่พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย หรือพรรคมหาชนจะสามารถสร้างความหวังหรือเสนอทางเลือกที่แตกต่างไปจากแนวทางของพรรคไทยรักไทยได้หรือไม่ ตรงนี้จึงทำให้พรรคไทยรักไทยอยู่ในฐานะผู้ที่เหนือกว่าพรรคต่างๆ ในการเลือกตั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมา

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 11-17 มีนาคม 2548 ฉบับที่ 1282

ภาพ : ภาพถ่ายบุคคลหลายภาพเรียงต่อกันและใช้เทคนิคทางคอมพิวเตอร์ทำให้ภาพเบลอ

พาดหัวปก : MR.CLEAN & สะอาด?

ยกป้าย : ยิ่งเลอะ ยิ่งเยอะ ประสบการณ์

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับการที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี กำหนดสเปคของรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีใหม่ ว่าต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทุ่มเทการทำงาน ทำงานเป็น และโปร่งใส ซึ่งหมายความถึงการไม่ทุจริต

คอร์รัปชัน โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ใช้คำพูดว่าจะต้องเป็น MR.CLEAN อาจารย์ธีรยุทธ บุญมี เคยแถลงเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในยุคไทยรักไทยว่ามีลักษณะกว้างขวาง พัฒนาการตัวเองได้ไวและสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองได้เก่งที่สุด นักการเมืองไทยมีนวัตกรรม

สูงสุดในด้านนี้จนเกิดคอร์รัปชันใหม่ๆ ขึ้น ส่วนใหญ่มีลักษณะบูรณาการ คือ คอร์รัปชันเงินนโยบาย คอร์รัปชันล่วงหน้า คอร์รัปชันโดยกฎหมาย คอร์รัปชันแบบแลกเปลี่ยนระดับผู้บริหารรัฐ คอร์รัปชันแบบเปลี่ยนมือได้ คอร์รัปชันแบบทับซ้อน (แบ่งเป็น 2 แบบย่อย คือ ทับซ้อนแบบหนักๆ และคอร์รัปชันแบบแฉับๆ) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการทำโดยนักการเมืองระดับสูง ขณะที่คอร์รัปชันแบบหน่อมแน้ม คือ การกินสต็อก ค่าคอมมิสชั่น ค่าปรึกษาโครงการ ซึ่งอยู่ในแวดวงนักการเมืองเก่าที่ตกค้าง

ตามข้อมูลของอาจารย์ธีรยุทธ ปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ใหญ่และแผ่กว้างในรัฐบาลชุดนี้ ซึ่งตามสเปคของ พ.ต.ท.ทักษิณ อาจจะต้องไล่รัฐมนตรีเดิมเกือบทั้งหมด เพราะมีเรื่องให้สงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสอยู่มาก สภาพนี้จึงทำให้ความคาดหวังที่จะเห็นคณะรัฐมนตรีชุดใหม่เป็น MR.CLEAN ทั้งหมดคงเป็นเรื่องไกลเกินฝัน

นอกจากตัวรัฐมนตรีเองจะต้องพิสูจน์ความโปร่งใสแล้ว สิ่งที่ อาจารย์ธีรยุทธ ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในรูปแบบนวัตกรรมใหม่ก็เป็นสิ่งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ต้องพิสูจน์และแสดงให้เห็นว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่มากเกินไป

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18-24 มีนาคม 2548 ฉบับที่ 1283

ภาพ : ภาพถ่าย สุริยา ลาภวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

พาดหัวปก : 'สุริยา' ได้ 'เงา' ทักษิณ

ยกป้าย : 'เงา' สะท้อน 'เงา'

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับ สุริยา ลาภวิสุทธิสิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในอันดับที่ 94 ของระบบบัญชีรายชื่อบัญชี 2 ของพรรคไทยรักไทย ซึ่งข่าวซุบซิบการเมืองเผยว่าเขามีสัมพันธ์แนบแน่นกับกลุ่มของสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ และสมศักดิ์

เทพสุทิน

ตำแหน่งที่ผ่านมาเกี่ยวกับทางด้านการเมืองของ สุริยา อาทิ การเป็นที่ปรึกษาเสริมศักดิ์ การุณ อดีตรัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงการคลัง, เป็นที่ปรึกษาสังกัดของ ศรีเชษฐ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และล่าสุดก่อนเข้า อยู่ในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคไทยรักไทยก็เป็นที่ ปรึกษาสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

การสุริยา ออกมาสร้างธุรกิจของตัวเองหลังจากจบ วิศวกรรมเป็นที่ยอมรับกับ “แก๊สปิคนิค” และนำบริษัทเข้าสู่ตลาด หลักทรัพย์ จนกระทั่งปี 2546 สุริยาเพิ่มทุนจดทะเบียนบริษัทและเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ปิคนิคแก๊ส แอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน) เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจที่มีทั้งด้านพลังงานและงาน ด้านวิศวกรรม จากนั้นธุรกิจเครื่องปิคนิคก็ขยายตัวด้วยการชนะประมูลเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างสถานี ไฟฟ้าย่อยของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคพร้อมอุปกรณ์, โครงการประตุน้ำคอมเพล็กซ์, โครงการหลักสี่ ปลายทาง และยังได้งานระบบในสถานที่สำคัญๆ ต่างๆ อาทิ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์, คลังสินค้าของ การบินไทย, ปาร์คพลาซ่า, โรงแรมดุสิตธานี, ธนาคารแห่งประเทศไทย, บริษัท การบินไทย จำกัด, เอ็ม ไพร์ทาวเวอร์ และเอ็มโพเรียมทาวเวอร์ เป็นต้น

สุริยา ขึ้นใบลาออกจากการเป็นกรรมการในทุกตำแหน่งในบริษัทของตระกูล ลากวิสุทธิสิน เพื่อเข้าเป็นหนึ่งในรายชื่อของบัญชี 2 พรรคไทยรักไทย และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงพาณิชย์ ภายใต้คำถามที่ว่าธุรกิจแก๊สปิคนิคอยู่ในฐานะเป็นทุนให้กับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเขากล่าวว่า ปิคนิคแก๊สและธุรกิจด้านวิศวกรรมเป็นธุรกิจครอบครัว ทุกบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว นั้นเขาไม่ได้นั่งบริหาร และพ.ต.ท.ทักษิณก็กล่าวว่าจะทำการเมืองให้ดีขึ้นนั้นควรพร้อมทุกด้านแล้ว ไม่ ว่าจะเป็นความพร้อมทางครอบครัว ประสบการณ์และเงินทุน ซึ่งทุกอย่างเป็นส่วนหนึ่งซึ่งทุกคนที่เข้า มาสู่เส้นทางสายนี้ต้องช่วยทั้งแรงและเงิน

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25-31 มีนาคม 2548 ฉบับที่ 1284

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี

พาดหัวปก : คำสารภาพ ‘หลวงพี่แก้ว’ ผมผิดเอง ผมมันไม่ดี ผมมันแตกปลาย

ยกป้าย : เป็นหลวงพี่แล้วมี ‘ผม’ ได้ไง

เป็นบทความในประเทศที่ผู้เขียนกล่าวถึงกรณีที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี แต่งตั้ง เสนาะ เทียนทอง เป็นประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์วิปรัฐบาล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่เสนาะเป็นอย่างมาก

หลังคำประกาศของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี ที่แต่งตั้ง เสนาะ เทียนทอง เป็นประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์วิปรัฐบาล ผ่านรายการวิทยุ “กฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” ซึ่งเสนาะถือว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการไม่ให้เกียรติตน เพราะตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งอะไรก็ไม่รู้ ที่ตั้งขึ้นมาใหม่ทั้งที่ตนเป็นเสาหลักของพรรค

เหตุการณ์นี้ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวยอมรับต่อหน้าสื่อมวลชนว่า “ผมผิดเอง” จากคำสารภาพในครั้งนี้นักกลายเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงกันอย่างมาก เพราะภาพของ พ.ต.ท.ทักษิณ นั้น คือเป็นรัฐมนตรีที่มีความมั่นใจในตัวเองมาก เป็นคนที่คิดว่าตลอดเวลาตนคือศูนย์กลางแห่งความถูกต้อง ถ้าจะผิดก็ต้องผิดที่คนอื่น ตัวเองอย่างมากก็แค่บกพร่องโดยสุจริต

สำหรับเสนาะซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในเหตุการณ์การล่มสลายของรัฐบาล บรรหาร ศิลปอาชา และรัฐบาล พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เพราะเสนาะเองพยายามจะสถาปนาตนว่าเป็นนักป็นรัฐมนตรี และประสบความสำเร็จในการผลักดันให้ บรรหาร ศิลปอาชา และ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ขึ้นสู่จุดสูงสุดทางการเมือง

ประวัติศาสตร์การเมืองที่ผ่านมาของกลุ่มวังน้ำเย็นบ่งบอกถึงการล่มสลายของรัฐบาลที่เกิดจากความขัดแย้งภายในเป็นสำคัญ ดังนั้นเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ และ เสนาะ จึงเป็นที่จับตามองเป็นพิเศษ

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 1-7 เมษายน 2548 ฉบับที่ 1285

ภาพ : ภาพถ่าย เสนาะ เทียนทอง

พาดหัวปก : 'เสนาะ' เกิดแต่ 'เนื้อ' ในตน

ยกป้าย : ป้าอูระวัง! จะเป็นบาดทะยักเด้อ

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง เสนาะ เทียนทอง และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี ที่เกิดจากความไม่พอใจในตำแหน่งประธานที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการ

ประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี เสนอให้ผ่านรายการฯ ทักษิณคุยกับประชาชน ซึ่งถือว่าการไม่ให้เกียรติเป็นการขัดแย้งตำแหน่งสภาไว้ให้ตน ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความชำนาญในเรื่องการเมือง และยังประกาศตนเป็น “นักปั้นกบ” จากผลงานการส่ง บรรหาร ศิลปอาชา, พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐมนตรีด้วย

ความไม่พอใจดังกล่าวทำให้เสนาะออกมาต่อสู้โดยการนำกลยุทธ์ต่อสู้แบบรวมหมู่ ภายใต้คำขวัญ “การเมืองสร้างสรรค์” โดยเป็นเวทีกว้างให้กับ ส.ส. ที่ถูกปิดปากได้แสดงออก ทั้งยังมีกลุ่มของ ส.ส. พรรคเพื่อไทย และกลุ่มของสุชาติ ตันเจริญเข้าร่วมด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความขัดแย้งกับทิศทางที่พรรคไทยรักไทยจะต้องเป็น คือ สถาปนาการเมืองระบอบทักษิณให้มั่นคงหรือมุ่งไปสู่ความเป็นเอกพรรค

ผู้เขียนได้เปรียบเทียบเหตุการณ์นี้กับสำนวนที่ว่า “สนิม เกิดแต่เนื้อในตน” นั่นคือ

1. การเกิดปัญหาในกลุ่ม กว้างภายในพรรคไทยรักไทยนั้น เกิดจากการที่พ.ต.ท.ทักษิณ รวมกลุ่มเหล่านี้จนทำให้พรรคไทยรักไทยเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. การที่เสนาะ สนองความต้องการมีอำนาจทางการเมืองในบริบทเดิม นั่นคือ การต่อรองผ่านกลุ่ม ผ่านก๊วน อันเป็นวิธีการเก่า ซึ่งจะทำให้ “สนิมเขรอะไปทั้งร่าง” หากไม่สามารถเสริมโครงสร้างใหม่ภายใต้รูปแบบ “การเมืองสร้างสรรค์” อย่างที่อ้างได้ ก็อาจจะกลายเป็น “ซากการเมืองเก่า” ที่ตกยุคในที่สุด

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 8-14 เมษายน 2548 ฉบับที่ 1286

ภาพ : ภาพถ่ายเด็กผู้หญิงนอนบนเตียงพยาบาล ขาทั้งสองข้างถูกพันด้วยผ้าพันแผล

พาดหัวปก : หนูทำผิดอะไร?

ยกป้าย : เจ้าหนูยกป้ายยื่นต่อหน้าพวงหลิดที่แขวนไว้เพื่อเป็นการอาลัย

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับเหตุการณ์ระเบิดที่สนามบึงหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อค่ำวันที่ 3 เมษายน 2548 เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ ฌัฐพล เจริญศิลป์ เสียชีวิตทันทีในที่เกิดเหตุ ส่วน ด.ช.วัชรพล เจริญ

ศิลป์ หรือ น้องอ่องเต๋ อายุ 4 ขวบ ได้รับบาดเจ็บอย่างหนัก

ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เกิดความหวาดกลัว ส่งผลไปถึงคนพื้นที่ใกล้เคียงและคนทั่วประเทศ การที่คนร้ายใช้

รูปแบบของจรรยาวัธ หรือ การปฏิบัติกรทั้งทางด้านทหารและด้านการเมืองแล้วสลายตัวเข้าไปเป็นชาวบ้านในชุมชน ทำให้ยากที่จะจับกุมและปราบปราม เพราะมีโอกาศพลาดพลังสูง ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่า เป็นการสะท้อนให้เห็นความผิดพลาดที่ผ่านมาของรัฐที่ละเลยหรือมองข้ามข้อมูลพื้นฐานของสังคม

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 22-28 เมษายน 2548 ฉบับที่ 1288

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักมิจิน ชินวัตร รัฐมนตรี โดยมีฉากหลังเป็นสัญลักษณ์ประจำราศีต่างๆ และสัญลักษณ์การดูดวงตามหลักโหราศาสตร์

พาดหัวปก : เปิด ดวงแท้ ดวงจริง ทักมิจิน ชินวัตร

ยกป้าย : โปรตระวัง! ดวงเลียนแบบ

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนสนใจเกี่ยวกับการวิจารณ์ดวงชะตาของ พ.ต.ท.ทักมิจิน ชินวัตร รัฐมนตรี โดยได้ข้อมูลจากการพูดคุยกับนัก

โหราศาสตร์ว่า การที่จะวิจารณ์ดวงชะตาของใครคนใดคนหนึ่ง จะต้องได้ข้อมูลวันเดือนปีและเวลาเกิดจริง ซึ่งปกติต้องได้รับข้อมูลจากเจ้าของชะตาเอง อีกทั้งยังต้องพิจารณาตามหลักวิชาว่า เป็นดวงชะตาที่มีระดับวาสนาใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงหรือไม่ คือ ต้องคำนึงถึงหลักสถิติทางโหราศาสตร์

ผู้เขียนได้พิจารณาหลักวิชาโดยอาศัยเหตุการณ์ที่ พ.ต.ท.ทักมิจิน เป็นคนดีมีฐานะดี และมีความสุขในชีวิตครอบครัวเป็นหลัก ผู้เขียนสรุปได้ว่า ท่านกฯ อยู่ใน ลัคนา (ลั) ราศีกรกฎ ซึ่งเป็นกรการวิจารณ์โดยใช้ข้อเท็จจริงที่ปรากฏมาเป็นหลักในการพิจารณา ตรวจสอบเรื่องการวางลัคนา (ลั)

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 29 เมษายน-5 พฤษภาคม 2548 ฉบับที่ 1289

ภาพ : ภาพถ่าย สุริยะ จรุงเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

พาดหัวปก : สุริยา 'สุริยะ' โอ้...อัสตง?

ยกป้าย : อ้าวไม่เกี่ยวนะ สุริยา ปิกนิก

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับกรณีทุจริตในการจัดซื้อเครื่องแสกนสำหรับงานรักษาความปลอดภัยในสนามบินสุวรรณภูมิ (CTX 9000) หลังจากมีการเปิดเผยประกาศกระทรวงยุติธรรมสหรัฐ ระบุถึงผลการสอบ

สวนของกระทรวงยุติธรรมและคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ สหรัฐ พบว่า ตัวแทนหรือผู้จำหน่ายของบริษัท อินวิชั่น (ซึ่งขายเครื่องดักกล่าวผ่าน บริษัท แพทริออต บิสซิเนส คอนซัลแตนท์ ผู้แทนจำหน่ายในประเทศ) ได้จ่ายเงินหรือเสนอจ่ายเงินกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือพรรคการเมืองในประเทศไทย เพื่อการจำหน่ายถ่ายโอนหรือเสนอจำหน่ายเครื่องดักกล่าว ทำให้เกิดข้อสงสัยในโครงการก่อสร้างในสนามบินสุวรรณภูมิ

สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตกเป็นเป้าจับตามองทันที เนื่องจากเป็นรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสนามบินสุวรรณภูมิโดยตรง แต่สุริยะเองก็พยายามชี้แจงเรื่องดังกล่าว แต่ก็ไม่ได้ทำให้คนในสังคมเชื่อ เพราะสนามบินสุวรรณภูมิตกเป็นข่าวเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันมาโดยตลอด ทำให้สถานะทางการเมืองของสุริยะถูกสั่นคลอนมากขึ้น หรืออาจเรียกได้ว่าอยู่ในกระแสขาลง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 20-26 พฤษภาคม 2548 ฉบับที่ 1292

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี โดยมีฉากหลังเป็นภาพประชาชนที่รวมตัวกันถือป้ายประท้วง และด้านล่างของภาพเป็นภาพทหารที่กำลังปฏิบัติหน้าที่

พาดหัวปก : จาก 'สุจินดา' ถึง ทักษิณ ชินวัตร พฤษภาคม 2548

ยกป้าย : เจ้าหน้าที่ป้ายใส่หมวกทหาร ด้านหลังมีเปลวไฟลุก ถือป้ายข้อความว่า 'CTX ทมิฬ' นะสิ

เป็นบทความพิเศษที่กล่าวถึงสถานการณ์การเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ที่แสดงถึงภาวะการไร้ความสามารถทางการเมืองของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร เปรียบเทียบกับเหตุการณ์ทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2548 ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

เดือนพฤษภาคม 2535 ประชาชนมีการต่อต้านและคัดค้านการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ในขณะที่พฤษภาคม 2548 มีกระแสการต่อต้าน คัดค้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ เพราะความอื้อฉาวในเรื่องทุจริตคอร์รัปชันต่างๆ แต่หากเปรียบเทียบกันแล้วทั้งสองรัฐบาลย่อมมีความแตกต่างเพราะเป็นการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญคนละฉบับ

ผู้เขียนให้ข้อสังเกตว่าแม้ว่าบรรยากาศทางการเมืองจะคล้ายกัน เดือนพฤษภาคม 2535 สมาพันธ์ประชาธิปไตย และพรรคความหวังใหม่ พรรคประชาธิปไตย พรรคพลังธรรม พรรคเอกภาพสามารถก่อกระแสสูงในการต่อต้านและดึงประชาชนเข้าร่วมด้วยเป็นจำนวนมากจนกระทั่งก่อให้เกิดคุณภาพใหม่

ในทางการเมือง และเป็นที่น่าติดตามว่าสถานการณ์พฤษภาคม 2548 พรรคประชาธิปัตย์และพันธมิตรทางการเมืองจะสามารถยกระดับการต่อต้านให้กลายเป็นคุณภาพใหม่ในทางการเมืองได้หรือไม่

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 27 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2548 ฉบับที่ 1293

ภาพ : ภาพถ่าย ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการ
เกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

พาดหัวปก : อัมมาร สยามวาลา ‘ของจริง’ หรือ
‘ของปลอม’

ยกป้าย : จะปลอมได้ไง ทำเองกับมือ

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับโครงการจัดซื้อเครื่อง
ตรวจจับวัตถุระเบิดรุ่น CTX 9000 ที่มีการจ่ายสินบนให้กับ
ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อครั้งนี้ แต่เมื่อจี้

อีอินวิชั่นออกมายืนยันว่าไม่มีการจ่ายสินบน และแหล่งข่าวจากสถานทูตสหรัฐอเมริกา ก็ออกมาแจ้งว่า
ไม่มีเจ้าหน้าที่รับและนักการเมืองคนใดรับสินบน ทำให้กระแสข่าวนี้เงียบไป

หลังจากนั้นไม่นาน ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ได้ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลไทยตรวจสอบสัญญา คັນบัญชีและกระแสเงิน
ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อเครื่องซีทีเอ็กซ์ ตั้งแต่ผู้จัดจำหน่ายเครื่องไปจนถึงบริษัททำ
อากาศยานไทย รวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่นที่อาจได้รับเงินสินบน โดยไม่จำเป็นต้องรอคำสั่งชี้แจงจากบริษัท จีอี
อินวิชั่น หรือรัฐบาลสหรัฐ

ข้อเสนอดังกล่าวทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร แนะนำให้ไปอ่านคอลัมน์วิภาคแห่งวิพากษ์ หน้า 3
หนังสือพิมพ์มติชน เรื่อง “สงคราม การเมือง สงคราม ข้อมูล สงคราม ชิงพื้นที่” ซึ่งสรุปได้ประเด็นสั้นๆ
ว่า สาธารณะหรือประชาชนเลือกเชื่อฝ่ายใด ฝ่ายนั้นก็จะได้พื้นที่ และเป็นผู้ชนะ

ผู้เขียนได้กล่าวถึงทัศนะวิจารณ์ของ ดร.อัมมาร ต่อรัฐบาลประชานิยม ที่มีทั้งบทวิจารณ์ที่เป็น
ความจริงซึ่งมีทั้งบวก (กรณี 30 บาทรักษาทุกโรค) และลบ (กรณีเรื่องข้อบกพร่องของการปฏิรูป
การศึกษาและการปราบคอร์รัปชัน) และดร.อัมมาร ยังกล่าวถึงบทบาทของนักวิชาการตามทัศนคติของ
ท่านว่า วิธีการที่สังคมจะทำให้บ้านเมืองก้าวหน้าไปได้อีกหลายๆ อย่างตามมา มีสิ่งที่จะต้องตรวจสอบ
สิ่งที่จะต้องตามดู สิ่งที่จะต้องตามเช็ค สิ่งที่จะต้องดูแล และสิ่งที่นักวิชาการอย่างเขาควรจะเริ่ม
ดำเนินการ คือ ส่วนหนึ่งเป็นการติดตามประเมินผลแนวนโยบายของรัฐบาล

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 10-16 มิถุน 2548 ฉบับที่ 1295

ภาพ : ภาพถ่าย เสนาะ เทียนทอง

พาดหัวปก : เสนาะ วิจารณ์เงิน กัลยาณมิตร หรือ 'ตัวแปร'

ยกป้าย : 'กัลยาณมิตร' แปลว่า เพื่อนตาย...ก่อน

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งระหว่าง เสนาะ เทียนทอง และพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี

ผู้เขียนได้กล่าวถึงกรณีที่ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ประกาศว่าพงษ์เทพ เทพกาญจนา, พงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล, สนธยา คุณปลื้ม เป็น “เพื่อนตาย” นั้นหมายถึง บุคคลทั้ง 3 เป็นผู้ที่ยอมรับและยอมทำตาม โดยไม่มีเงื่อนไข คือไม่มีปฏิกิริยาใดๆ กับการถูกปรับออกจากคณะรัฐมนตรี และตั้งใจปฏิบัติงานตามที่พ.ต.ท.ทักษิณ มอบหมายอย่างไม่มีข้อแม้ เมื่อเปรียบเทียบกับความหมายแล้วก็น่าจะตรงกับคำว่า “กัลยาณมิตร” ซึ่งเป็นคำพระ หมายถึง เราต้องแสดงให้คนอื่นเห็นถึงความจริงใจที่จะคบค้าสมาคม มีความปรารถนาดี หรือสิ่งอื่นๆ ที่จะมอบให้อย่างมิตร จึงเป็นคำที่คนอื่นมอบให้เรา คือเห็นเราเป็นมิตรหรือเพื่อนที่จริงจัง และเป็นประเด็นที่ผู้เขียนตั้งคำถามว่า ระหว่างพ.ต.ท.ทักษิณ และเสนาะ เป็นกัลยาณมิตรกันหรือไม่

หลังจากการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นมา สัมพันธภาพของทั้งสองก็ลุ่มๆ ดอนๆ มาโดยตลอด เนื่องจากบทบาทของเสนาะในสายตาของพ.ต.ท.ทักษิณ ลดความสำคัญลง จนได้รับชัยชนะหลังการเลือกตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ประกาศมอบตำแหน่งประธานที่ปรึกษาวิปรัฐบาลให้ผ่านรายการฯ ทักษิณคุยกับประชาชน และเหตุนี้เองจึงสร้างความไม่พอใจให้กับเสนาะผู้ที่ได้รับตำแหน่งที่ไม่เคยมีมาก่อนในรัฐบาลใดๆ

แม้ว่าพ.ต.ท.ทักษิณจะประกาศขอโทษเสนาะผ่านสื่อ หรือมอบตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมให้นางอุไรวรรณ เทียนทอง (ภรรยาเสนาะ เทียนทอง) รวมถึงการให้ตำแหน่งสำคัญให้กับคนในกลุ่มวังน้ำเย็น แต่ความสัมพันธ์ก็ยังไม่ดีขึ้น กระทั่งประมวล รุจนเสรี มือขวาของเสนาะเขียนหนังสือวิพากษ์ พ.ต.ท.ทักษิณ จนเกิดการตอบโต้อย่างรุนแรง แม้ในการอภิปรายเรื่องแก้รัฐธรรมนูญ เสนาะก็แสดงจุดยืนตรงข้ามกับรัฐบาลและพรรคไทยรักไทย

ผู้เขียนสรุปว่า เรื่อง “มุ้ง” ยังคงเป็นเรื่องที่มีความหมายอย่างมากต่อการเมืองไทย เพราะสามารถกลายเป็นตัวแปรได้อย่างไม่น่าเชื่อ โดยเฉพาะกับเสนาะซึ่งมีประสบการณ์ ขึ้นเชิงทางด้านการเมืองไม่น้อย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 17-23 มิถุน 2548 ฉบับที่ 1296

ภาพ : ภาพถ่าย อภิสิตธี เวชชาชีวะ โดยมีฉากหลัง เป็นสัญลักษณ์ของพรรคประชาธิปัตย์

พาดหัวปก : เด็กมหา'ลัย

ยกป้าย : มหา'หลอก รีเปล่า?

เป็นบทความในประเทศที่ผู้เขียนกล่าวถึง อภิสิตธี เวชชาชีวะ ในฐานะผู้นำฝ่ายค้านที่ขึ้นอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สุริยະ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยมีข้อจำกัดเพียงการขอหา “การบกพร่องต่อหน้าที่” เท่านั้น

อาจมีคนสงสัยในความเป็นผู้นำของอภิสิตธี อันเนื่องมาจากการวัดความอาวุโสทางการเมือง เพราะเขามีอายุทางการเมืองเพียง 13 ปี อีกทั้งยังถูกมองว่าไม่เป็นตัวของตัวเองโดยมีภาพลักษณ์ที่ถอดมาจากชวน หลีกภัย อดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ทั้งการพูดจา การวางตัว แม้กระทั่งแนวคิด

ภาพของอภิสิตธีที่คนทั่วไปมองก็คือ มีบุคลิกดี เป็นคนที่สังคมหลายๆ ฝ่ายยอมรับ เป็นความหวังของคนทั่วไปที่ต้องการเห็นการเมืองพัฒนาขึ้น เพราะมีความรู้ความสามารถ จบการศึกษาปริญญาโททางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง จากมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เขาจึงถูกดันให้มาเป็นผู้นำพรรคในขณะที่มีหลายฝ่ายเชื่อว่ายังไม่พร้อม และเสียเปรียบ พ.ต.ท.ทักษิณ ทุกด้าน

หลังจากรับตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ อภิสิตธีได้สร้างภาพลักษณ์ให้พรรคประชาธิปัตย์เป็น “ฝ่ายค้านที่สร้างสรรค์” คือ การทำงานในสภาจะมีความเข้มข้นที่เพิ่มมุมมอง เพิ่มมิตินี้มีความหลากหลายมากขึ้น เป็นการค้านที่เสนอแนะเพื่อหาทางออกร่วมกันกับฝ่ายรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาบ้านเมือง อีกทั้งยังนำคนรุ่นใหม่เข้ามาเสริมการทำงานให้พรรค และไม่วิพากษ์วิจารณ์ตามสไตล์การเมืองแบบเก่าที่เรียกว่า “การเมืองน้ำเน่า” ให้ปรากฏต่อสาธารณะ ภาพของพรรคประชาธิปัตย์จึงกลายเป็นความหวังที่เข้ามาคานอำนาจพรรคไทยรักไทย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 1-7 กรกฎาคม 2548 ฉบับที่ 1298

ภาพ : ภาพถ่าย อภิสิตธี เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

พาดหัวปก : เกียรตินิยมอันดับ 1

ยกป้าย : พุทโธ-จะสู้อันดับ ‘น่วม’ ได้รื้อ

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนกล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยพิจารณาจากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน หลังการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมของพรรคประชาธิปัตย์

ผลการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับการยอมรับจากประชาชนมากที่สุด โดยมาจากความโดดเด่นหลายประการ ดังนี้

การยื่นเปิดอภิปรายทั่วไปตามบทบัญญัติมาตรา 186 ของพรรคฝ่ายค้านนี้ อภิสิทธิ์ได้นำเสนอเนื้อหาที่หนักแน่น และสามารถควบคุมการอภิปรายให้อยู่ภายใต้กรอบความบกพร่องในการบริหาร ทำให้ปัญหาการถูกประท้วงจากองค์กรรัฐมนตรีน้อยจนน่าประหลาดใจ และที่โดดเด่นมากเป็นพิเศษ คือ ประสิทธิภาพในการบริหารข้อมูล โดยสมิการนำข้อมูลสาธารณะที่ได้มาเรียบเรียงและชี้ให้เห็นความไม่ชอบมาพากลอย่างเป็นระบบ และมีแง่มุมที่พุ่งไปยังหัวใจของปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย

อภิสิทธิ์และพรรคประชาธิปัตย์ยังโน้มน้าวใจให้ประชาชนเชื่อว่า การจัดซื้อเครื่องตรวจระเบิด CTX มีความไม่ชอบธรรม และมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนหลายประการ แม้ว่าจะชนะโหวตในรัฐสภา แต่สถานะทางการเมืองของสุริยะและพรรคไทยรักไทยกลับมีสภาพคลอนแคลนอย่างมาก

การอภิปรายของอภิสิทธิ์ครั้งนี้ได้รับการยอมรับว่าส่งผลสะท้อนได้สูง ทั้งยังได้รับการขานรับจากสังคมมากกว่า เหตุการณ์นี้กลายเป็นบทพิสูจน์คุณภาพที่เชื่อถือได้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ก้าวไปสู่การเป็นบัณฑิตแบบพาสชั่น และที่สำคัญได้เกียรตินิยม อันดับ 1 ด้วย จึงกลายเป็นบุคคลที่น่าจับตาในการพัฒนาคุณภาพของตนเองและพรรคประชาธิปัตย์ให้ก้าวหน้าขึ้น เพื่อลบล้างเสียงปรามาสที่กล่าวว่า “เก่งแต่การเป็นฝ่ายค้านในสภาเท่านั้น”

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2548 ฉบับที่ 1299

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี ขณะไปเคารพหลุมศพของบรรพบุรุษที่ประเทศจีน

พาดหัวปก : อากัง อาม้า HELP ME!

ยกป้าย : บอกเลี้ยวต้อง ‘อยู่กับกั๊ง’ ม่ายช่าย ‘เพลิงพายู’

เป็นบทความพิเศษที่กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี ซึ่งอยู่ระหว่างการเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้เวลาหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจพา พานทองแท้ ชินวัตร ลูกชาย และคณะไปยังหมู่บ้านเหมย เมืองเหมยโจว เพื่อเยี่ยมเยือนบ้านเกิดของบรรพบุรุษ

ผู้เขียนกล่าวว่า การไปเยี่ยมเยือนและคารวะบรรพบุรุษของ พ.ต.ท.ทักษิณ ครั้งนี้ ถือว่าได้ใจจากรัฐบาลจีนค่อนข้างมาก เพราะการที่ผู้นำจากประเทศ

ไทยยอมรับการมีเชื้อสายจีน แสดงให้เห็นถึงความสนิทชิดเชื้อ เป็นญาติ ซึ่งมีความลึกซึ้งยิ่งกว่าการเป็นแขกบ้านแขกเมือง ยิ่งเหตุการณ์นี้เกิดในช่วงการเฉลิมฉลองสัมพันธไมตรี 30 ปี ไทย-จีน ยิ่งเป็นการหนุนความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้นไปอีก ขณะเดียวกันคนไทยเชื้อสายจีนก็คงเอ็นดู พ.ต.ท.ทักษิณมากขึ้นในฐานะลูกหลานที่มีความกตัญญู ขวนขวายที่จะไปเคารพสุสานบรรพบุรุษ ถือเป็นสิริมงคลที่ พ.ต.ท.ทักษิณ อาจจะกำลังต้องการอย่างยิ่งในภาวะที่ถูกมรสุมโถมตัวอย่างหนักเช่นนี้

พ.ต.ท.ทักษิณ ต้องเผชิญกับปัญหาทั้งภายในและภายนอกพรรค ยังมีเงื่อนงำของการปรับคณะรัฐมนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง ความแรงก็ยิ่งเพิ่มทวีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับคณะรัฐมนตรี ความขัดแย้งกับเสนาะ เทียนทอง รวมไปถึงการที่กลุ่มต่างๆ ภายในพรรคออกมาเคลื่อนไหวในการปรับคณะรัฐมนตรีครั้งนี้ ส่วนปัญหาภายนอกก็มีทั้งการขยายผลกรณีจัดซื้อเครื่องตรวจวัดโลหะเปิด CTX ของพรรคประชาธิปัตย์ และปัญหาการคอร์รัปชันภายในรัฐบาล ซึ่งนอกจากฝีมือในการบริหารจัดการแล้ว พ.ต.ท.ทักษิณ คงจะต้องอาศัยโชคชะตาต่างๆ เป็นตัวช่วยด้วย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 15-21 กรกฎาคม 2548 ฉบับที่ 1300

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี

พาดหัวปก : 4 เดือน ทำไมเหมือน 4 ปี (วัยข...)

ยกป้าย : ฮา! บิดเหมือน 'ปฏิทิน'

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนกล่าวถึงโพลของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เรื่อง "สัญญาณเตือนภัยเสถียรภาพของรัฐบาล และแนวโน้มความนิยมของประชาชนต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เปรียบเทียบ

กับ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ : กรณีศึกษาประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน 25 จังหวัดทั่วประเทศ”

เมื่อพิจารณาผลการสำรวจดังกล่าวเปรียบเทียบกับแนวโน้มความนิยมย้อนหลัง 3 ปีก่อน พบว่าความนิยมของ พ.ต.ท.ทักษิณ ลดลงจากเดิม และถือว่าความนิยมน้อยกว่าทุกครั้งที่มีการสำรวจในรอบ 2-3 ปี

การเป็นรัฐบาลพรรคเดโมแครตครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่มีอายุ 4 เดือนนี้กลับทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคไทยรักไทย ต้องเผชิญกับวิกฤตกรรมที่หนักหน่วงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งปัญหาภายในและภายนอกพรรคที่พอกพูนขึ้นเรื่อยๆ พร้อมกับการเผชิญกับตัวเร่งต่างๆ ทั้ง ปัญหาการแย่งชิงอำนาจในพรรค ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนและการคอร์รัปชัน และประสิทธิภาพในการบริหารงาน ทั้งปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ ปัญหาภัยธรรมชาติ (หวัดนก, สึนามิ) และปัญหาที่รุนแรงที่สุดตอนนี้ก็คือปัญหาน้ำมันแพงที่นำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจ

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 22-28 กรกฎาคม 2548 ฉบับที่ 1301

ภาพ : ภาพถ่าย อานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) โดยมีฉากหลังเป็นภาพเหตุการณ์ไฟไหม้ในภาคใต้

พาดหัวปก : SOUTHERN VIOLENCE

ยกป้าย : พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ‘ห้ามฆ่า’

เป็นคอลัมน์ X คลูซีฟ ที่กล่าวถึงการตัดสินใจออกพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ว่าด้วยการบริหารราชการ

เร่งรัฐบาล ในเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการสะท้อนออกมาในแง่ลบ เนื่องจากกระบวนการออกพระราชกำหนดเป็นกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีโดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากรัฐสภาก่อน เพราะเนื้อหาของพระราชกำหนดมีหลายประเด็นที่ล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชน จนอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) และ แพทย์ประเวศ วะสี กรรมการฯ ออกมาวิพากษ์วิจารณ์อย่างผู้ใหญ่ว่า

ประเด็นสำคัญที่หลายฝ่ายไม่เห็นด้วยกับการออกพระราชกำหนดฉบับนี้ เพราะส่วนใหญ่กลัวและหวาดระแวงในการใช้อำนาจของ พ.ต.ท.ทักษิณ ผู้ที่ถูกมองว่ากล้าใช้อำนาจและมีบุคลิกภาพของตำรวจค่อนข้างชัดเจน อีกประเด็นหนึ่งที่ว่า อานันท์กล่าวคือ การที่รัฐจับคนร้ายที่ก่อเหตุไม่ได้ รัฐก็ต้องรับผิดชอบ

แม้ว่าจะไม่ได้เห็นด้วยกับการประกาศใช้พระราชกำหนดนี้ แต่ อานันท์ก็แนะนำให้ลดความรุนแรงในพระราชกำหนดลง จึงมีการประกาศใช้อำนาจในพระราชกำหนดเพียงไม่กี่ข้อ และยังเปิดช่องให้สามารถร้องเรียนได้หากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้พระราชกำหนด จึงทำให้เกมการเมืองที่กำลังจะลุกลามใหญ่โตลดระดับลงรวดเร็วกว่าที่ควรจะเป็น

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 12-18 สิงหาคม 2548 ฉบับที่ 1304

ภาพ : ภาพถ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี พร้อมภาพกระดาษซึ่งเป็นลายมือของเขาที่เขียนเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจและระบบการเมือง

พาดหัวปก : เอ็กซ์คลูซีฟ Economy=Politic ต้นฉบับลายมือ ทักษิณ ชินวัตร

ยกป้าย : จะสู้สูตร ‘เบอร์รองเท่า’ ได้รึเอ

เป็นคอลัมน์ X คลูซีฟ ที่ผู้เขียนนำข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตรัฐมนตรี กับทีมงาน มติชน ข่าวสด ประชาชาติธุรกิจ และมติชนสุดสัปดาห์

พ.ต.ท.ทักษิณ ได้กล่าวเปรียบเทียบว่า “เรื่องการเมืองจริงๆ แล้วก็เหมือนเรื่องเศรษฐกิจ” พร้อมทั้งเขียนเป็นตารางโดยแบ่งเป็น 2 ฟัง คือ ฟัง ECONOMY เป็นระบบทุนนิยม และ POLITIC คือ ระบบประชาธิปไตย จากระบบทุนนิยมก็เข้าสู่เรื่องธุรกิจ ส่วนการเมืองก็คือ พรรคการเมืองหรือรัฐบาล

ในทางธุรกิจ ปลาใหญ่จะกินปลาเล็ก คือมีการควบรวมกิจการกันเป็นส่วนใหญ่ โดยทางการเมืองก็คือ การดึงเอาพรรคเสรีธรรม พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนามารวมอยู่ในพรรคไทยรักไทย ซึ่งธุรกิจนั้นจะมีกลยุทธ์ต่างๆ มากมาย ทั้งเรื่องความได้เปรียบทางขนาด (Economy of scale) หรือ ความได้เปรียบในเรื่องความเร็ว (Economy of speed) ในเชิงบริหารของรัฐบาลโดยเฉพาะรัฐบาลนี้ก็มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เช่นกัน ทั้ง เรื่องการค้าเสรีหรือ FTA ที่จะทำให้ประเทศไทยมีเสน่ห์ในการลงทุนมากขึ้น

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 19-25 สิงหาคม 2548 ฉบับที่ 1305

ภาพ : ภาพถ่าย พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พาดหัวปก : คงศักดิ์ วันทนา ชูธงโต้กระแส เจ็ดต้น นันรักเธอ

ยกป้าย : เจ็ดต้นนันไม่เกี่ยวนะจ๊ะ

เป็นบทความรายงานพิเศษที่กล่าวถึง พล.อ.อ. คองศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่เข้ามารับตำแหน่งแทน พล.ต.อ. ชิดชัย วรรณสถิตย์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

พล.อ.อ. คองศักดิ์ วันทนา ถูกวิพากษ์ว่าเข้ามารับตำแหน่งรัฐมนตรีจากโควตาของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร และเป็นสามีของ สลิลลาวัลย์ (ศิริวงศ์ ณ อยุธยา) เพื่อนซี้เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ที่ควบตำแหน่งเลขานุการคนสนิทของคุณหญิงอ้อ ส่วนการรู้จักกับ

พล.ต.ท. ทักษิณ นั้นก็ตั้งแต่สมัยที่เป็นประธานคณะกรรมการสอบสวนกรณีเครื่องบินการบินไทยระเบิด

นอกจากนี้ พล.ต.ท. ทักษิณ ยังยกผลงานตั้งแต่ช่วยขนคนไทยกลับจากประเทศกัมพูชา การส่งทหารอากาศไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติพิบัติสึนามิ และภารกิจโปรยนกสันติภาพใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย แต่ที่สำคัญคือ การพิสูจน์ตัวเองให้หลุดจากภาพรัฐมนตรีสายภรรยาจัดให้ และการแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ด้วย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 2-8 กันยายน 2548 ฉบับที่ 1307

ภาพ : ภาพถ่าย พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร ตำรวจ
นักเขียน

พาดหัวปก : วสิษฐ เดชกุญชร ‘พรมแดน’ นวนิยาย
แห่งยุคสมัย

ยกป้าย : นวนิยายที่ทักษิณต้องการแนะนำ กรม.
อ่าน

เป็นบทสัมภาษณ์พิเศษที่ผู้เขียนได้สัมภาษณ์ พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร หนึ่งในอนุกรรมการเรื่องตากใบของกรรมการสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับนวนิยาย

“พรมแดน” ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวพันกับเหตุการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สิ่งที่ พล.ต.อ. วสิษฐ มุ่งหวังจากนวนิยายเรื่องนี้ คือ ตั้งใจให้คนอื่นคิดตามว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีอะไรหลายเรื่องหลายปัจจัย ไม่ใช่ปัญหาง่าย แต่ก็มีทางออก แต่นี่ก็คือนวนิยายคนอ่านต้องอ่านอย่างนวนิยาย เขาผู้เขียนเพียงแค่สร้างตัวละครให้เหมือนจริง คนอ่านก็สามารถจินตนาการภาพเป็นคนจริงๆ เพราะเนื้อหาที่เขียนมานั้น ได้ข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ได้ อีกทั้งเขายังเคย

ประจำการที่สงขลา แต่ขอขอย้ายหน้าที่ครอบคลุมตั้งแต่ชุมพรไปชายแดนมาเลเซีย รวมทั้งยังเป็นอดีต รองอธิบดีกรมตำรวจ และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ทำให้เข้าใจปัญหา 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้เป็นอย่างดี

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 23-29 กันยายน 2548 ฉบับที่ 1310

ภาพ : ภาพถ่าย ชรรค์ชัย บุนปาน ผู้ถือหุ้นใหญ่และ ประธานกรรมการบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ยืนท่ามกลางพนักงานบริษัท โดยใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์ทำภาพพนักงานให้ไม่ชัด

พาดหัวปก : มติชน (ไม่) จำกัด มหาชน

ยกป้าย : ‘อาถู’ มาแล้ว...ไปแล้ว...?

เป็นบทความพิเศษกรณีที่ ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ได้ กว้านซื้อหุ้นบริษัท โปสต์ พับลิชซิ่ง จำกัด

(มหาชน) และประกาศว่าจะซื้อหุ้นมติชนจนกว่าจะได้ 75% เพื่อที่จะเข้าบริหารงาน บริษัท มติชน ก่อให้เกิดกระแสการต่อต้านของสาธารณชน

การซื้อหุ้นเพื่อลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แม้เป็นเรื่องปกติ แต่การลอบซื้อ และประกาศต่อ สาธารณะของไพบูลย์ในประเด็นดังกล่าวกลับไม่ใช่เรื่องปกติ เพราะแสดงเจตนาชัดเจนที่จะเข้ามาเป็น เจ้าของเพื่อบริหารหรือดำเนินการกิจการหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ และเนื่องจากการที่ไพบูลย์เป็นทุนธุรกิจ ซึ่งมีประวัติแสวงผลกำไรสูงสุดมาตลอด ซึ่งต่างไปอย่างมากจากธุรกิจหนังสือพิมพ์ที่ไม่ได้มีเป้าหมาย เป็นกำไรเป็นเป้าหมายเดียว จึงกลายเป็นความกังวลที่จะทำให้มีผลกระทบต่อปรัชญาและอุดมการณ์ใน การทำงานของหนังสือพิมพ์

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 30 กันยายน-6 ตุลาคม 2548 ฉบับที่ 1311

ภาพ : ภาพถ่าย อาจารย์นิติ เอียวศรีวงศ์

พาดหัวปก : นิติ เอียวศรีวงศ์ ซ้ำแหละ ‘เศรษฐีใหม่’

ยกป้าย : ‘อากลวง’ ซ้ำบายดีป?

เป็นบทความที่ อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ เขียนถึง วัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ ว่า คำว่า “เศรษฐกิจใหม่” นั้นเป็นคำที่มีความหมายในเชิงเหยียดหยาม แต่ในกรณีของประเทศไทย จะบอกว่า เพราะรากเศรษฐกิจเก่าหรือผู้ดีเก่าของเรายังไม่ลึก และยังร่วมผลประโยชน์กับเศรษฐกิจใหม่มาโดยตลอด

ผู้ดีเก่าฝรั่งนั้นมองว่า เงินไม่ใช่คุณสมบัติสำคัญที่สุด แต่ที่สำคัญกว่าคือรสนิยม ผู้ดีเก่าจึงไม่ดูถูกคนจน เพียงแต่ไม่คบค้าหรือสูงส่งด้วยเท่านั้น

ข้อสังเกตของอาจารย์นิธิเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดีเก่าฝรั่งมี ดังนี้ ประการแรก รสนิยมทั้งหมดเป็นการสถาปนากันเพื่อกีดกันเศรษฐกิจที่ไร้รากเหง้าในหมู่ชนชั้นสูงที่เกิดขึ้นมาในยุคที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ประการที่สองคือต้องมีคุณสมบัติของความเก่า ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยไปจนถึงเครื่องเพชร ประการที่สาม เน้นคุณสมบัติของผู้ดีเก่าไว้ที่รสนิยม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้ละเอียดย่อนเกินกว่าที่คนอื่นจะทำตามได้ ซึ่งข้อสังเกตที่อาจารย์นิธิกล่าวมานั้นเป็นเพียงการเปรียบเทียบผู้ดีเก่าและเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมบางแห่ง ไม่สามารถนำไปใช้ได้ในทุกสังคม เช่น สังคมไทย เพราะเป็นสังคมที่ไม่มีผู้ดีเก่าอยู่จริง

เงื่อนไขสำคัญในการเกิด “ชนชั้น” ผู้ดีเก่า คือ การสืบทอดมรดก นอกจากทรัพย์สินสมบัติแล้วยังรวมถึงตำแหน่ง สถานะทางสังคม และอภิสิทธิ์ต่างๆ ด้วย และคนชั้นสูงไทยก็ใช้การค้ำเป็นส่วนหนึ่งในการแสวงหาโภคทรัพย์กับพ่อค้า จนแยกไม่ออกระหว่างกลุ่มคนที่เรียกว่าเป็น “เศรษฐกิจใหม่” กับ “ผู้ดีเก่า”

เพราะไม่มีผู้ดีเก่า สังคมไทยจึงเป็นสังคมของเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นคนที่ถืออำนาจทางการเมืองและอาศัยกลไกของรัฐสมัยใหม่สถาปนาวัฒนธรรมของเศรษฐกิจใหม่ขึ้นเป็นวัฒนธรรมของชาติ คุณค่าวัฒนธรรมของเศรษฐกิจใหม่ก็คือเงิน ทำอะไรก็ได้ แคบอกว่าเป็นวิธีหาเงิน สังคมก็ยอมรับแล้ว

อาจารย์นิธิกล่าวถึงเศรษฐกิจใหม่ที่เป็นรัฐมนตรี อธิบายว่า การเทกโอเวอร์เป็นเรื่องปกติ โดยไม่ต้องจำแนกวิธีการและเป้าหมายของการเทกโอเวอร์ เมืองไทยยังไม่คุ้นเคย แต่เศรษฐกิจใหม่ที่ไหนๆ เขาก็ทำอย่างนั้นในตลาดต่างประเทศ และยังกล่าวถึงอาจารย์สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ที่กล่าวว่า สังคมไทยเข้าใจคิดว่าระเบียบของทุนนิยมคือระเบียบของตลาด ที่จริงแล้วทุนนิยมมีระเบียบของมันเอง ซึ่งอยู่นอกตลาด แม้เมืองไทยเองก็มีกฎหมายคุมตลาดอีกหลายฉบับ ซึ่งรัฐบาลเศรษฐกิจใหม่ไม่ยอมประกาศใช้

อาจารย์นิธิจึงสรุปว่า คนไทยปัจจุบันนี้หน้าเงิน เพราะตกอยู่ใต้การครอบงำของวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ ในสังคมที่ไม่มีกระแสวัฒนธรรมอื่นที่มีพลังพอจะต้านทานวัฒนธรรมเศรษฐกิจใหม่ได้เลย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 7-13 ตุลาคม 2548 ฉบับที่ 1312

ภาพ : ภาพถ่าย โต๊ะครู ฮูเซ็น อะห์หมัดชีรอญีมักกะห์ ครูสอนศาสนาอิสลาม และภาพประชาชนชาวมุสลิมจำนวนมากที่มารวมตัวกัน

พาดหัวปก : เสียงเตือนจาก ‘มั๊กกะห์’ โต๊ะครู ฮูเซ็นฯ ระวัง! อุลาม่าฮ์ ‘มาร’

เป็นบทสัมภาษณ์ของ อิหม่ามสมนีก (กาบิร) แจ๊ะมะ ผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิดคอมมูรสมาน (บ้านไร่) กิ่งอำเภอทางเสาชาง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้มีโอกาสเดินทางไปนครมั๊กกะห์เพื่อขอคำปรึกษา

ชี้แนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จาก โต๊ะครู ฮูเซ็น อะห์หมัดชีรอญีมักกะห์ ซึ่งถือเป็นปรมาจารย์ด้านศาสนาอิสลามคนหนึ่งของไทยที่เดินทางไปเรียนศาสนาที่นครมั๊กกะห์เมื่อปี 2500 และตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นเป็นการถาวร

โต๊ะครู ฮูเซ็นฯ ได้ให้สัมภาษณ์โดยกล่าวถึงพระดำรัสของพระอัลเลาะห์ว่า มนุษย์โลกควรจะพูดจากันด้วยวาจาที่ไพเราะเสนาะหู และมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน แสดงออกซึ่งกันและกันโดยไม่เลือกว่าใครอยู่ศาสนาใด เพราะความจริงพวกเราคือพี่น้องร่วมแผ่นดินและพี่น้องร่วมโลก สิ่งเหล่านี้คือการให้ทานที่ดีเลิศ ทั้งยังยกตัวอย่างเกี่ยวกับบิหมฮัมหมัดว่าท่านชอบอยู่กับคนจน ไม่ชอบอยู่กับคนรวย ผิดกับผู้รู้ (อุลาม่าฮ์) สมัยนี้ที่ชอบอยู่กับคนร่ำรวย ความรู้ที่ได้ศึกษาไว้ก็ใช้หากินเอาตำแหน่ง หาผลประโยชน์ใส่ตัว การทำอะไรนั้นต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพราะไม่เช่นนั้นผู้รู้ศาสนาจะเข้าสู่ฆวนรกก่อนผู้ที่ตั้งภาคีต่อพระอัลเลาะห์เสียอีก เพราะฉะนั้นโต๊ะครูและครูบาอาจารย์ทั้งหลายต้องซื่อสัตย์ในหน้าที่ของตนเอง ต้องนึกถึงลูกศิษย์ที่ให้โอกาสท่านนำความรู้มาถ่ายทอด

อัล-อิสลาม เป็นศาสนาที่จะทำให้มนุษย์ทั้งหลายอยู่ร่วมกันในโลกอย่างสันติสุข ปัจจุบันสังคมเกิดเหตุร้ายๆ เนื่องมาจากผู้รู้ (อุลาม่าฮ์) ไม่ได้นำเอาความรู้ที่ตนนั้นมาแจกจ่ายให้ผู้ไม่รู้ แต่สิ่งดังกล่าวกลับไปตกอยู่ในมือของศาสนาอื่น แต่สิ่งที่น่ากลัวไปกว่านั้นก็คือ ผู้รู้กลับทำตัวเป็นมารศาสนาเสียเอง นำคำสอนใดๆ มาให้แก่เยาวชนก็เพื่อผลตอบแทนเล็กๆ น้อยๆ

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันทั้งมุสลิมและมีไม่มุสลิม โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสถานทูตในประเทศมุสลิมในกลุ่มตะวันออกกลางทุกประเทศ คนในประเทศไทยจึงถือว่าเป็นผู้มีไม่มุสลิมที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (คนกาเฟร) ทั้งยังมีข้อห้ามที่ไม่ให้มุสลิมฆ่าคนต่างศาสนาด้วย

ทุกวันนี้หาจะบอกว่ามีการทำญีฮาด (สงครามเพื่อศาสนา) ก็คงไม่ได้เพราะประเทศไทยให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ไม่เคยกีดกันในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจของศาสนาอิสลาม และที่สำคัญคือให้มุสลิมดูพระกรณียกิจของในหลวงและพระราชินีที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยเป็นอย่างดี พร้อมทั้งฝากคำพูดถึงพี่น้องชาวไทยว่า “เราเกิดเมืองไทย ล้วนต่างก็เป็นคนไทย ทุกครั้งที่ปัญหาขัดแย้งกันให้นึกเสมอว่าเรามีบิดาคนเดียวกัน คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมารดาคนเดียวกัน คือ พระบรมราชินีนาถ มีชาติเดียว ประเทศเดียว ให้นึกถึงบุญคุณของในหลวงและพระราชินี จงสนองทำความดีตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน เราทั้งหลายมีบุญมากที่ได้เกิดในพื้นที่แผ่นดินไทย เป็นประเทศที่ไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร”

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 14-20 ตุลาคม 2548 ฉบับที่ 1313

ภาพ : ภาพถ่าย ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ โดยมีฉากหลังเป็นภาพเหตุการณ์การรวมตัวกันของประชาชนในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

พาดหัวปก : เปิดเอกสารลับสุดยอด เบื้องหลัง 14 ตุลา 2516 พุงปลายหอก 'ดร.ป๋วย' NET-NET

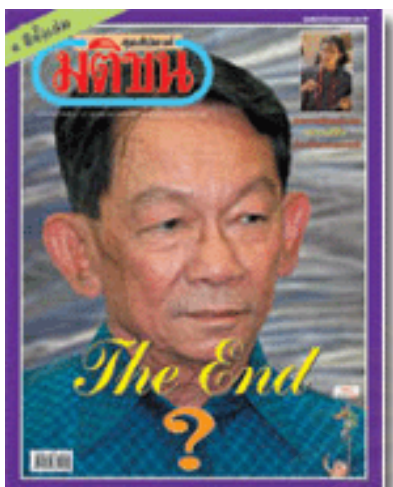
ยกป้าย : 'หอก' ไครหว่า?

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับข้อมูลใหม่ของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่ได้จากเอกสารราชการที่เคยตีตราลับใน หอจดหมายเหตุอังกฤษ ซึ่งจะมีการ

เปิดเผยเอกสารดังกล่าวหลังจากมีอายุครบ 30 ปี เพื่อให้ผู้สนใจได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าความรู้ความเข้าใจ เบื้องหลังเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่างๆ ได้ลึกซึ้งขึ้น

เจ แอล โจน (ผู้บันทึก) ได้สนทนากับ ดร.กระจ่าง พันธุมนาวิณ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และที่ปรึกษาเรื่องชาวเขาประจำ กอ.รมน. ทั้งยังเป็นเพื่อนสนิทของ พันเอกสุดสาย ผู้ที่ช่วยบริหารศูนย์นิคมสร้างตนเองของชาวเขา ทำให้เขามีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เรื่องความคิดเห็นและกิจการของทั้งด้านนักวิชาการและนักศึกษา กับด้านรัฐบาล เจ แอล โจน ได้สรุปความเห็นของ ดร.กระจ่างเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ไว้ว่า ดร.ป๋วยเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดในการจัดการเดินขบวนประท้วงที่เป็นชนวนนำไปสู่จุดจบของรัฐบาล โดยได้รับการยืนยันจาก ปราโมช นาคทรพร อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าได้รับคำสั่งอย่างละเอียดจาก ดร.ป๋วย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 21-27 ตุลาคม 2548 ฉบับที่ 1314

ภาพ : ภาพถ่าย พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์

พาดหัวปก : The End?

ยกป้าย : เตี้ยลง 'ชาละวัน' เตี้ยลง

เป็นบทความพิเศษที่ผู้เขียนนำมาจากคำเขียนของ พล.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี ต่อ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ที่ว่า “ชีวิตทางการเมืองของ พล.ต.สนั่นจบไปแล้ว”

การเลือกตั้งซ่อมในวันที่ 30 ตุลาคม 2548 เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความตึงเครียดให้กับพรรคไทยรักไทยและพรรคมหาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านของพล.ต.สนั่นที่อยู่ในสภาพหวานอมขมกลืน ไม่สามารถจัดการอะไรได้เนื่องจากไม่มีส.ส.ที่เป็นของตนเองแม้แต่คนเดียว ยกเว้น ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ บุตรชาย ซึ่งหากได้รับเลือกในครั้งนี้อาจจะลดช่องโหว่นี้ได้ คือทำให้มิติของพรรคมหาชนมีบทบาทที่เป็นจริง

ผู้เขียนวิเคราะห์สถานการณ์การเลือกตั้งระหว่าง นาวิณ บุญเสษฐ กับ ศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ ผู้สมัครส.ส. ในสนามเลือกตั้งจังหวัดพิจิตรว่า นาวิณเหนือกว่าในฐานะส.ส.เดิม ขณะที่ศิริวัฒน์ถูกมองว่าอาศัยบารมีพ่อมากกว่า เมื่อมองในแง่ทุน ไทยรักไทยก็เหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งถือเป็นความเสียเปรียบอย่างสำคัญ อีกทั้งกลไกรัฐยังสามารถอำนวยความสะดวกให้กับพรรคไทยรักไทยได้มากกว่าทุกด้านทั้งงบประมาณ โครงการ ฯลฯ

สภาพดังกล่าวจึงทำให้ พล.ต.สนั่น ประกาศเอาชีวิตทางการเมืองเป็นเดิมพัน คือ ถ้าไม่ชนะเลือกตั้งจะย้ายตัวเองออกจากพื้นที่จังหวัดพิจิตร ขณะเดียวกันก็หวังว่ายุทธศาสตร์ร่วมของพรรคฝ่ายค้านนั่นคือ การขอ 125 เสียง เพื่อยื่นญัตติซักฟอกในประเด็นทุจริตคอร์รัปชันได้จะดึงเสียงสนับสนุนจากคนในพื้นที่ได้ส่วนหนึ่ง อีกทั้งประคิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ จากพรรคประชาธิปัตย์ประกาศจะให้ความช่วยเหลือ ซึ่งก็อาจจะได้รับเสียงสนับสนุนมาจำนวนหนึ่ง การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นนี้ จึงกลายเป็นสิ่งที่จะชี้ชะตาทางการเมืองของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ หัวหน้าพรรคมหาชน นั่นเอง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 28 ตุลาคม-3 พฤศจิกายน 2548 ฉบับที่ 1315

ภาพ : ภาพถ่าย อานันท์ ปุณยานุช प्रधान
คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)

พาดหัวปก : สมานะ 'ฉัน' สมานะ 'เธอ'

ยกป้าย : สมาน 'แผล' ด้วยเปล่า?

เป็นบทความพิเศษที่เขียนถึงเหตุการณ์ความไม่สงบ
ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความขัดแย้งรุนแรง
ก่อให้เกิดความเครียดทั้งชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม รัฐบาล
ทหาร และตำรวจ

จากการแถลงการณ์ของคณะสงฆ์จังหวัดปัตตานี เรื่องความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
กรณีวัดพรหมประสิทธิ์ ถูกคนร้ายบุกเข้าทำลาย เสา และฆ่าพระ โดยมีการเรียกร้อง 15 ข้อ แต่ก็มี
ประเด็นใหญ่ สำคัญที่ผู้เขียนพิจารณา เช่น ประเด็นการเรียกร้องหา พล.อ.พัลลภ ปิ่นมณี, พล.อ.กิตติ
รัตนฉายา และ พล.อ.พิศาล วัฒนวงษ์คีรี ทำให้เห็นแนวโน้มหรือความต้องการของคนซึ่งรวมถึงพระ
จำนวนไม่น้อยที่จะโน้มเอียงไปทางการจัดการปัญหาที่เด็ดขาด รุนแรง ประเด็นที่สอง คือ การเรียกร้อง
เอาความรุนแรงไปปราบความรุนแรง ขณะที่ประเด็นหลังเป็นสภาพของคณะกรรมการสมานฉันท์
ก่อให้เกิดอคติ ลำเอียง จนนำไปสู่การเรียกร้องให้ยุบองค์การอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)

การที่คณะสงฆ์และกอส. กลายเป็นคู่แข่งกัน ทำให้กลไกต่างๆ ที่รัฐบาลออกแบบมาไม่
คืบหน้าและไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงเกิดภาวะตึงเครียด กดดัน และมีการกล่าวโทษกันและกัน ใน
สถานการณ์เช่นนี้ การมีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่จึงเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขัดแย้งกันเอง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 4-10 พฤศจิกายน 2548 ฉบับที่ 1316

ภาพ : ภาพของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี และ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ซึ่งตัดต่อโดยใช้ภาพ
โปรโมทของภาพยนตร์เรื่อง อหิงสา จ๊กโก้มิกรรม และยังประกอบด้วยภาพตัวละครในภาพยนตร์ที่มี
ข้อความดังนี้

- เวิร์กสมัยนี้ : 'น้ำตาริน' เมื่อได้ยินคำขยาม
- แกล้งไปเมืองจีน
- ใช้ '125 เสียง' แทนไม้หน้าสาม
- ไม่วิ่ง...แต่นั่งรถไฟ BTS

พาดหัวปก : อ...ทักษิณ...า จ๊กโก้มิกรรม

เป็นคอลัมน์ X คลุชีพที่กล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐมนตรี ซึ่งเรียกได้ว่าเคราะห์ซ้ำกรรมชดอย่างแท้จริง ทำอะไรก็เป็นความผิดพลาดไปหมด ทั้งแต่การยกเลิกรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ จนสนธิ ลิ้มทองกุล ชักธงรบเปิดเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรขึ้นมา เป็นการแปรคนดูที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม และผู้ร่วมชุมนุมเองก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ขณะที่อีกประเด็นหนึ่งก็คือการขัดขวางอิรักษ์ โภชะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เรื่องการต่อขยายเส้นทางรถไฟฟ้าจากสะพานสารสินไปยังถนนตากสิน ซึ่ง

สร้างความไม่พอใจให้กับชาวฝั่งธนฯ อย่างมาก จากนั้นไม่นานพรรคไทยรักไทยก็การเลือกตั้งในจังหวัดพิจิตร อุทัยธานี มีเพียงจังหวัดสิงห์บุรีเท่านั้นที่ชนะการเลือกตั้ง ชำพื้นที่ที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นพื้นที่ที่ เสนาะ เทียนทอง ดูแลอยู่

มีการวิเคราะห์กันว่าเวลาที่พรรคไทยรักไทยพ่ายแพ้เป็นเพราะคำพูดแบบบอห์การ์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ บนเวทีหาเสียง โดยเฉพาะการหยาม พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ว่าเป็นคนแก่ และควรจะปิดฉากการเมืองได้แล้ว

การพ่ายแพ้ครั้งนี้ผู้เขียนวิเคราะห์ว่ามีนัยยะสำคัญทางการเมืองอย่างยิ่ง คือ เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถตีความได้ถึงความรู้สึกของประชาชนต่อรัฐบาล ซึ่งเป็นความรู้สึกในทางลบ จนส่งให้จำนวนของฝ่ายค้านครบ 125 เสียง และสามารถยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในข้อหาทุจริตคอร์รัปชันได้

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18-24 พฤศจิกายน 2548 ฉบับที่ 1318

ภาพ : ภาพถ่าย นางสาวสโรชา พรอุดมศักดิ์ ผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์

พาดหัวปก : ดอกไม้ ดอกไม้จะบาน 'สโรชา' กล้าหาญ จะบานในใจ 'มือบ'

ยกป้าย : สนธิ ชู...ชูส์

I ♥ 'สโรชา'

เป็นบทความพิเศษที่เขียนถึง นางสาวโรชา พรอุดมศักดิ์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์คู่กับสนธิ ลิ้มทองกุล

นางสาวโรชา พรอุดมศักดิ์ เข้าสู่อาชีพ "สื่อสารมวลชน" ผ่านงานหลายอย่าง เช่น เป็นผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวประจำนิวส์ไลน์ รายการข่าวภาคภาษาอังกฤษ แพร่ภาพทั่วประเทศทางช่อง 11 เป็นผู้ประกาศข่าวและบรรณาธิการข่าวภาษาอังกฤษ ทางเนชั่นแชนเนล สถานีข่าว 24 ชั่วโมง เป็นผู้สื่อข่าวภาคพื้นอินโดจีน ของ แชนเนล นิวส์ เอเชีย, สิงคโปร์ (Channel News Asia, Singapore) ผลิตโดยมีเดียคอร์ปนิวส์ แพร่ภาพไป 16 ประเทศทั่วเอเชีย เมื่อเธอหมดสัญญากับทางสิงคโปร์ สนธิจึงได้ชักชวนเธอให้มาร่วมงานกับบริษัท ไทยเดย์ ดอทคอม ทันที โดยมอบตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โครงการช่องข่าว "11 NEWS 1" ให้งานชิ้นเอกที่สนธิมอบให้เธอปลูกปั้นนั่นคือ Thailand Outlook Channel สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมภาคภาษาอังกฤษแห่งแรกของเมืองไทย

นางสาวโรชาได้รับเลือกให้เป็นพิธีกรคู่ ในรายการ "เมืองไทยรายสัปดาห์" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมา ด้วยพื้นฐานที่ค่อนข้างแน่นทั้งในแง่ความรู้ ทั้งในแง่ความเป็นสื่อมวลชน นางสาวโรชาจึงสามารถปรับตัวเข้ากับรูปแบบของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข่าวสาร สถานการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้เป็นอย่างดี

รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ออกอากาศเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2548 โดย อ.ส.ม.ท. ได้มีคำสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการนี้ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2548 ด้วยข้อหากระทำในสิ่งที่ไม่บังควรต่อสถาบันชั้นสูง ทั้งสนธิและนางสาวโรชาปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าวและย้ายรายการเมืองไทยรายสัปดาห์มาออกอากาศที่ สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASTV ช่อง NEWS1 เป็นประจำทุกวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 18.00-20.30 น. ซึ่งเป็นการจัดรายการนอกสถานที่ เรียกว่า "เมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร" ออกอากาศสดผ่านทางเว็บไซต์ www.managerradio.com และเครือข่ายวิทยุชุมชนอีกหลายสถานีทั่วประเทศ

เป้าหมายของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ที่มุ่งโค่นล้ม พ.ต.ท.ทักษิณ โดยตรงและเปิดเผย เช่นนี้ ทำให้ทั้ง สนธิและนางสาวโรชา เผชิญแรงเสียดทานที่มากมาย และตกเป็นจำเลยที่ถูก พ.ต.ท.ทักษิณ ยื่นฟ้อง ฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ทั้งทางอาญาและทางแพ่ง โดยมีการเรียกร้องเงินค่าเสียหายถึง 500 ล้านบาท ตกเป็นจำเลยเมื่อถูกทั้ง ดำรวจ, ส.ส.พรรคไทยรักไทย แจ้งความดำเนินคดีฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับการคุกคามทั้งการขู่รังเรอบิด, การที่ทหารเพื่อนร่วมรุ่นกรฐมนตรียื่นจดหมายให้ยุติการพูดพาดพิงถึงสถาบันชั้นสูง รวมถึงกลไกรัฐและนอกรัฐในทุกรูปแบบ ซึ่งแม้จะไม่ได้มีเป้าที่นางสาวโรชาโดยตรง แต่เธอย่อมได้รับผลสะท้อนไปด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 25 พฤศจิกายน-1 ธันวาคม 2548 ฉบับที่ 1319

ภาพ : ภาพถ่าย สอนธิ ลิ้มทองกุล

พาดหัวปก : พลาณาภาพ สอนธิ ลิ้มทองกุล SONDHI

POWER

ยกป้าย : เป็นอะไรกับ Power Buy หว่า?

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับ สอนธิ ลิ้มทองกุล ที่ปลุก
กระแสให้ประชาชนจำนวนมากลุกขึ้นมาต่อต้าน พ.ต.ท.
ทักษิณ ชินวัตร ทรูมันตรา

ผู้เขียนกล่าวถึงการที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ออกมาชี้

ว่า รัฐบาลพลัดที่ยุติราชการเมืองไทยราย

สัปดาห์ ซึ่งเป็นเสมือนการปิดกั้น ประชาชนจึงอยากรู้มากขึ้น ประกอบกับการที่ฝ่ายค้านเสียดความ
เชื่อถือ สอนธิจึงเป็นเสมือนที่พึ่งในตอนนี้

สอนธิเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีวิญญานนักต่อสู้แบบบ้าเลือด ตอนพฤษภาทมิฬก็ออกมาต่อต้าน
รสช. แบบไม่กลัวเช่นเดียวกับตอนนี้ ภาพของทหารครึ่งพฤษภาทมิฬยังคงสร้างความรู้สึกลึกไม่ติดต่อ
ประชาชน การที่ทหารออกมาสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ เช่นนี้จึงเป็นผลเสียมากกว่า ชัยอนันต์กล่าวว่า
สอนธิได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญที่จะบั่นทอนความนิยมของ พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคไทยรักไทยไปแล้ว
ไม่ว่าการที่ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นำทีมไปปรึกษากับสอนธิถึงสำนักงาน
หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ, การปรากฏตัวของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ หัวหน้าพรรคมหาชน ในชุดเสื้อ
เหลือง "เราสู้เพื่อในหลวง" เข้าร่วมรับฟังรายการ "เมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร" ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 18
พฤศจิกายน 2548, การปรากฏตัวของกลุ่มที่ประกาศจะเนือคเอาต์ พ.ต.ท.ทักษิณ เมื่อปี 2547 ไม่ว่า น.ต.
ประสงค์ สุ่นศิริ เอกอภุทธ อัญชันบุตร, เพ็ชร ยงหนู ที่เคยมีบทบาทเป็นอย่างสูงร่วมกับ สิริชัย ไม้งาม ใน
การก่อหวอดการประท้วงต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฯ ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงแฟนฯ รายการเมืองไทยราย
สัปดาห์ อีกหลายหมื่นคนต่อครั้ง

ยุทธวิธีที่สอนธิกระทำต่อพ.ต.ท.ทักษิณ นั่นคือ ปมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชั้นสูง ไม่ว่าจะกรณีการ
ทำบุญที่วัดพระแก้ว ถวายพระราชอำนาจคืนให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะเดียวกัน ก็พุ่งเป้าไป
ยังปัญหาเศรษฐกิจ และแควดวงญาติมิตรที่มีประเด็นสืบเนื่องไปถึงการใช้อำนาจมิชอบและการ
คอร์รัปชัน สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้สอนธิมีต้นทุนในการเคลื่อนไหวสูงมากกว่าคนอื่น นั่นก็คือ ภาพ
ความเป็น "สื่อสารมวลชน"

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 2-8 ธันวาคม 2548 ฉบับที่ 1320

ภาพ : ภาพถ่าย พล.อ.สุรยุทธ จุลานนท์ องคมนตรี

พาดหัวปก : องคมนตรี สุรยุทธ จุลานนท์ เดือน
กลุ่มโหนด 'ไฟ'

ยกป้าย : ยิ่งสูงยิ่งเจ็บนะจ๊ะ

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้ง
ระหว่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กรัฐมนตรี และสนธิ ลิ้มทอง
กุล ซึ่งต่างใช้ยุทธวิธีทำลายฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะการ
“โหนดไฟ” คือ การกล่าวหาซึ่ง

กันและกันเรื่องหมิ่นสถาบันชั้นสูง การคืนพระราชอำนาจ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนอยากจะยอมรับ
ได้ จนกระทั่ง พล.อ.สุรยุทธ จุลานนท์ องคมนตรี ออกมาพูดต่อสาธารณะว่า “ดูสถานการณ์ในปัจจุบัน
ที่มีการอ้างสถาบันเบื้องสูง หากทุกฝ่ายได้ลดการอ้างอิงลงไปก็จะเป็นประโยชน์ในระยะยาว”

ที่ผ่านมา สนธิ ได้ใช้ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนขบวนการ
สนธิ เมื่อได้รับคำเตือนจาก พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และ พล.อ.สุรยุทธ จุลานนท์
องคมนตรี จึงเป็นปัญหาหนักใจที่สนธิต้องมุ่งโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ด้วยประเด็นอื่น อีกทั้งกลุ่มมวลชนก็
เริ่มแยกตัวออกมาเป็นผู้สังเกตการณ์ ทำให้กระแสสนธิไม่หนาแน่นเท่าช่วงแรก

จากการต่อต้านของสนธิทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ รัฐบาล และพรรคไทยรักไทย ต้องคอย
ปรับเปลี่ยนท่าที เพราะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นการเตือนใจคนที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จว่าอย่าประมาท
เด็ดขาด

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 16-22 ธันวาคม 2548 ฉบับที่ 1322

ภาพ : ภาพถ่าย สूरยุทธ สุทัศนจินดา

พาดหัวปก : ค่าแรงขั้นต่ำ 'กรรมกรข่าว' 100 ล้าน
แล้วจ้าาา

ยกป้าย : ต้องเรียกกรรมกรฝั่งเพชรแล้วมั้ง

เป็นบทความพิเศษเกี่ยวกับ สรยุทธ สุทัศนจินดา พิธีกรเล่าข่าว ที่มีภาพลักษณ์ของความเป็นคาราหรือคนดังควบคู่กันไป ทำให้เขามีรายได้จำนวนมหาศาล เพราะธุรกิจสื่อของเขากวาดรายได้ปีละ 100 ล้านบาท ทั้งที่เป็นการลงทุนเพียง 1-2 ปีเท่านั้น

สรยุทธเกิดและโตมาจากค่ายเนชั่น ของ สิทธิชัย หยุ่น เป็นที่รู้จักจากการจัดรายการ เก็บตกจากเนชั่น และ คมชัดลึก ในช่อง UBC 8 หลังจากเส้นทางเริ่มชัดเจนเขาก็ออกมาสร้างธุรกิจส่วนตัว คือ บริษัท ชัดถ้อย ชัดคำ จำกัด ซึ่งรับผลิตรายการ โทรทัศน์ สารคดี ภาพยนตร์ และจัดกิจกรรมการแสดง และบริษัท ไร่ส้ม จำกัด ซึ่งรับผลิตและสร้างสรรค์งานภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ทุกรูปแบบ

ปัจจุบันสรยุทธ เป็นดำเนินรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางช่อง 3, รายการคุยคุ้ยข่าว และ รายการถึงลูกถึงคน ทางโมเดิร์นไนน์ นอกจากนี้ความดังของ สรยุทธ ยังส่งผลให้พ็อกเก็ตบุ๊กส์ทั้ง 3 เล่ม คือ กรรมกรข่าว 1, กรรมกรข่าว 2 งานรับเหมา และ คุณนอกสนาม ขายดีอีกด้วย ซึ่งความสำเร็จในวันนี้ของสรยุทธ นั้นคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากฝีมือ ความสามารถ และการทำงานหนักของเขาเอง

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 23-29 ธันวาคม 2548 ฉบับที่ 1323

ภาพ : ภาพถ่าย วาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์มติชนรายวัน มติชนสุดสัปดาห์

พาดหัวปก : เปิดปมร้อน วาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีต 'คอลัมนิสต์' มติชน ฟ้อง 'มติชน'

ยกป้าย : ซอยเดียวกัน (เอง) ขอแค่ 30 ล้านก็พอ

เป็นรายงานพิเศษเกี่ยวกับกรณี ที่ วาณิช จรุงกิจอนันต์ อดีตคอลัมนิสต์มติชนรายวัน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ได้มอบหมายให้ทพอ.อาญาสินไหมฐานหมิ่นประมาทต่อ พิเชียร คุระทอง บรรณาธิการ

อำนวยการหนังสือพิมพ์มติชน เจ้าของคอลัมน์ทวนน้ำขวางโลก เป็นจำเลยที่ 1, สุวพงศ์ จันฝั่งเพชร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน เป็นจำเลยที่ 2, และบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลยที่ 3 ด้วยการโฆษณาในเอกสารหนังสือพิมพ์กล่าวหาว่า วาณิช ไม่บอกความลับแก่เพื่อน และการปิดความลับของเพื่อน ซึ่งในฐานะที่ตนเป็นกรรมการอิสระและเป็นกรรมการฝ่ายตรวจสอบให้กับทั้งบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ย่อมต้องรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบที่จะไม่เอาความลับของบริษัทหนึ่งไปบอกกับอีกบริษัทหนึ่ง

การฟ้องร้องครั้งนี้มีมูลเหตุมาจากกรณีที่ ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) เข้าซื้อหุ้น บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) เพื่อหวังจะเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ กระทั่ง

มีกระแสคัดค้านจากสังคม เนื่องจากไพบูลย์มีความใกล้ชิดกับรัฐบาล วาณิช ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานกับมติชน และเป็นทั้งปริกษาและกรรมการ บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ารู้เห็นกับการเข้าซื้อหุ้นครั้งนี้

นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 30 ธันวาคม-5 มกราคม 2548 ฉบับที่ 1324

ภาพ : ภาพถ่าย สนธิ ลิ้มทองกุล

พาดหัวปก : อ่าน ‘พระปรมาภิไธยและพระบรมราชโองการของนิธิ เอียวศรีวงศ์’

เป็นบทความของ อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ ที่เขียนเกี่ยวกับพระปรมาภิไธยและพระบรมราชโองการ หลังจากมีผู้หยิบยกพระราชอำนาจมากล่าวถึงอย่างกว้างขวาง

พระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่ ต่แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งต่างๆ ไปจนถึงการพระราชทานอภัยโทษผู้ต้องคดี และทรงใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของปวงชนชาวไทย

พระปรมาภิไธยเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน ผู้พิพากษาจึงต้องใช้อำนาจนั้นอย่างรอบคอบ เทียงธรรมเพื่อประโยชน์สุขของสังคมหรือปวงชน ซึ่งพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นสถาบันทรงใช้แทนปวงชน

ในทำนองเดียวกัน พระบรมราชโองการ ที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ย่อมหมายถึงคำสั่งที่อาศัยอำนาจอธิปไตยของปวงชนสั่ง นั่นคือ กฎหมายระดับพระราชบัญญัติทุกฉบับเป็นพระบรมราชโองการ เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาและแพ่งพานิชย์ ในทางปฏิบัติคือต้องผ่านสภาผู้แทนราษฎร และทรงลงพระปรมาภิไธย

พระบรมราชโองการอีกประเภทหนึ่งคือ การแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ซึ่งควรเป็นตำแหน่งที่เกิดจากอำนาจอธิปไตยของปวงชน เช่น รัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนฯ ได้เสนอชื่อขึ้นกราบบังคมทูล

การคืนพระราชอำนาจนั้น อาจารย์นิธิ กล่าวว่า ในทางการเมืองไทย คือ การที่อำนาจเปลี่ยนมือจากกลุ่มที่ถืออยู่ไปยังกลุ่มที่ต่อต้าน คัดค้านเท่านั้น แต่ความจริงคือ การคืนพระราชอำนาจนั้น หมายถึง การคืนพระราชอำนาจนั้นแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ นั่นเอง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศจีรัตน์ พุดเรืองศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2524 จบปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต จากคณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ 2 สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เมื่อปีพ.ศ. 2545 หลังจากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีพ.ศ. 2547

ประวัติการทำงาน เป็นกองบรรณาธิการ นิตยสารออนไลน์ YES! MAGAZINE, เลขากองบรรณาธิการ นิตยสารไฮคลาส, ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท ไฮคลาส แม็กกาซีน จำกัด, ผู้ช่วยบรรณาธิการนิตยสาร ออด แม็กกาซีน ปัจจุบันเป็น Web Content Manager เว็บไซต์คู่วอยซ์ ดอทคอม (www.coolvoice.com) บริษัท แวนเทจ สตูดิโอ จำกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย